

**EIROPAS SAVIENĪBAS
PADOME**

**Briselē, 2010. gada 28. maijā
(OR. fr)**

**6655/2/08
REV 2**

PIEZĪME

Temats: Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību konsolidētās versijas un Eiropas Savienības Pamattiesību harta

LASĪTĀJU IEVĒRĪBAI

Šis izdevums satur Līguma par Eiropas Savienību un Līguma par Eiropas Savienības darbību, kā arī minēto Līgumu protokolu un pielikumu konsolidētās versijas, ietverot grozījumus, kas izdarīti ar Lisabonas Līgumu, kas parakstīts Lisabonā, 2007. gada 13. decembrī un stāties spēkā 2009. gada 1. decembrī. Šajā izdevumā ietvertas arī deklarācijas, kas pievienotas Lisabonas Līgumu pieņemušās Starpvaldību konferences Nobeiguma aktam.

Kā norādīts jau iepriekšējā konsolidēto versiju izdevumā (OV C 115, 9.5.2008., 1. lpp.), šajā publikācijā ir ietverti līdz šim pieņemtie labojumi.

Šajā izdevumā iekļauta arī Eiropas Savienības pamattiesību harta, ko Eiropas Parlaments, Padome un Komisija pasludināja Strasbūrā, 2007. gada 12. decembrī (OV C 303, 14.12.2007, 1. lpp.). Minētais teksts pielāgojot pārņem 2000. gada 7. decembrī pasludināto Hartu un aizstāj to no 2009. gada 1. decembra, proti, Lisabonas Līguma spēkā stāšanās dienas. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 1. punkta pirmo daļu 2007. gada Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem.

Šā izdevuma mērķis ir atvieglot darbu ar minētajiem dokumentiem, un tas nerada saistības Eiropas Savienības iestādēm.

**LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU
UN
LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU**

KONSOLIDĒTĀS VERSIJAS

EIROPAS SAVIENĪBAS

PAMATTIESĪBU HARTA

Satura rādītājs

LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU KONSOLIDĒTĀ VERSIJA.....	18
PREAMBULA	19
I SADAĻA KOPĪGI NOTEIKUMI.....	21
II SADAĻA NOTEIKUMI PAR DEMOKRĀTIJAS PRINCIPIEM.....	26
III SADAĻA NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ SAVIENĪBAS IESTĀDĒM	29
IV SADAĻA CIEŠĀKAS SADARBĪBAS NOTEIKUMI.....	37
V SADAĻA VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR SAVIENĪBAS ĀRĒJO DARBĪBU UN ĪPAŠI NOTEIKUMI PAR KOPĒJO ĀRPOLITIKU UN DROŠĪBAS POLITIKU	38
1. nodaļa Vispārīgi noteikumi par Savienības ārējo darbību	38
2. nodaļa Īpaši noteikumi par kopējo ārpolitiku un drošības politiku.....	41
1. iedaļa Kopīgi noteikumi.....	41
2. iedaļa Noteikumi attiecībā uz kopējo drošības un aizsardzības politiku	52
VI SADAĻA NOBEIGUMA NOTEIKUMI	57

LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU KONSOLIDĒTĀ VERSIJA.....	62
PREAMBULA	63
PIRMĀ DAĻA PRINCIPI	65
I SADAĻA KATEGORIJAS UN SAVIENĪBAS KOMPETENCES JOMAS.....	65
II SADAĻA VISPĀRĒJI PIEMĒROJAMI NOTEIKUMI	69
OTRĀ DAĻA DISKRIMINĀCIJAS AIZLIEGUMS UN SAVIENĪBAS PILSONĪBA	73
TREŠĀ DAĻA SAVIENĪBAS IEKŠPOLITIKA UN RĪCĪBA	77
I SADAĻA IEKŠĒJAIS TIRGUS	77
II SADAĻA BRĪVA PREČU APRITE	78
1. nodaļa Muitas savienība.....	78
2. nodaļa Sadarbība muitas jomā.....	79
3. nodaļa Kvantitatīvo ierobežojumu aizliegums starp dalībvalstīm.....	80
III SADAĻA LAUKSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA	81
IV SADAĻA PERSONU, PAKALPOJUMU UN KAPITĀLA BRĪVA APRITE.....	86
1. nodaļa Darba ņēmēji.....	86
2. nodaļa Tiesības veikt uzņēmējdarbību.....	88
3. nodaļa Pakalpojumi.....	92
4. nodaļa Kapitāls un maksājumi.....	94

V SADAĻA BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPA	96
1. nodaļa Vispārīgi noteikumi.....	96
2. nodaļa Robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politika.....	100
3. nodaļa Tiesu iestāžu sadarbība civillietās.....	103
4. nodaļa Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās.....	105
5. nodaļa Policijas sadarbība.....	110
VI SADAĻA TRANSPORTS	112
VII SADAĻA KOPĪGI NOTEIKUMI PAR KONKURENCI, NODOKĻIEM UN TIESĪBU AKTU TUVINĀŠANU	117
1. nodaļa Konkurences noteikumi.....	117
1. iedaļa Noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem.....	117
2. iedaļa Valsts atbalsts.....	121
2. nodaļa Noteikumi par nodokļiem.....	124
3. nodaļa Tiesību aktu tuvināšana.....	125
VIII SADAĻA EKONOMIKAS POLITIKA UN MONETĀRĀ POLITIKA.....	128
1. nodaļa Ekonomikas politika.....	129
2. nodaļa Monetārā politika.....	135
3. nodaļa Organizatoriskie noteikumi.....	139
4. nodaļa Īpaši noteikumi dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro.....	140
5. nodaļa Pārejas noteikumi.....	142
IX SADAĻA NODARBINĀTĪBA	147
X SADAĻA SOCIĀLĀ POLITIKA	150

XI SADAĻA	EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS	157
XII SADAĻA	IZGLĪTĪBA, ARODMĀCĪBAS, JAUNATNE UN SPORTS.....	158
XIII SADAĻA	KULTŪRA.....	160
XIV SADAĻA	SABIEDRĪBAS VESELĪBA	161
XV SADAĻA	PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBA	163
XVI SADAĻA	EIROPAS KOMUNIKĀCIJU TĪKLI.....	164
XVII SADAĻA	RŪPNIECĪBA.....	166
XVIII SADAĻA	EKONOMISKĀ, SOCIĀLĀ UN TERITORIĀLĀ KOHĒZIJA	167
XIX SADAĻA	PĒTNIECĪBA, TEHNOLOĢIJAS ATTĪSTĪBA UN KOSMOSS	169
XX SADAĻA	VIDE.....	174
XXI SADAĻA	ENERĢĒTIKA.....	177
XXII SADAĻA	TŪRISMS	178
XXIII SADAĻA	CIVILĀ AIZSARDZĪBA	178
XXIV SADAĻA	ADMINISTRATĪVĀ SADARBĪBA	179
CETURTĀ DAĻA	AIZJŪRAS ZEMJU UN TERITORIJU ASOCIĒŠANA	180
PIEKTĀ DAĻA	SAVIENĪBAS ĀRĒJĀ DARBĪBA.....	183
I SADAĻA	VISPĀRĪGI NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ SAVIENĪBAS ĀRĒJO DARBĪBU.....	183
II SADAĻA	KOPĒJĀ TIRDZNIECĪBAS POLITIKA	183

III SADAĻA SADARBĪBA AR TREŠĀM VALSTĪM UN HUMĀNĀ PALĪDZĪBA	185
1. nodaļa Sadarbība attīstības jomā.....	185
2. nodaļa Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehnikas jomā.....	187
3. nodaļa Humānā palīdzība.....	188
IV SADAĻA IEROBEŽOJOŠI PASĀKUMI.....	189
V SADAĻA STARPTAUTISKI NOLĪGUMI	190
VI SADAĻA SAVIENĪBAS ATTIECĪBAS AR STARPTAUTISKĀM ORGANIZĀCIJĀM, TREŠĀM VALSTĪM UN SAVIENĪBAS DELEGĀCIJĀM.....	193
VII SADAĻA SOLIDARITĀTES KLAUZULA.....	194
SESTĀ DAĻA NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM UN FINANŠU NOTEIKUMI.....	196
I SADAĻA NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM	196
1. nodaļa Iestādes.....	196
1. iedaļa Eiropas Parlaments.....	196
2. iedaļa Eiropadome	201
3. iedaļa Padome	202
4. iedaļa Komisija	204
5. iedaļa Eiropas Savienības tiesa.....	207
6. iedaļa Eiropas Centrālā banka	219
7. iedaļa Revīzijas palāta	221

2. nodaļa Savienības tiesību akti, pieņemšanas procedūras un citi noteikumi.....	225
1. iedaļa Savienības tiesību akti.....	225
2. iedaļa Aktu pieņemšanas procedūras un citi noteikumi	228
3. nodaļa Savienības padomdevējas struktūras.....	233
1. iedaļa Ekonomikas un sociālo lietu komiteja	233
2. iedaļa Reģionu komiteja	235
4. nodaļa Eiropas Investīciju banka.....	236
II SADAĻA FINANŠU NOTEIKUMI	238
1. nodaļa Savienības pašas resursi.....	239
2. nodaļa Daudzgaļu finanšu shēma.....	239
3. nodaļa Savienības gada budžets.....	240
4. nodaļa Budžeta īstenošana un atbrīvošana no atbildības.....	244
5. nodaļa Kopīgi noteikumi.....	245
6. nodaļa Krāpšanas apkarošana.....	247
III SADAĻA CIEŠĀKA SADARBĪBA.....	248
SEPTĪTĀ DAĻA VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI.....	252

PROTOKOLI.....	262
1. PROTOKOLS	PAR VALSTU PARLAMENTU LOMU EIROPAS SAVIENĪBĀ..... 263
2. PROTOKOLS	PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU..... 267
3. PROTOKOLS	PAR EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS STATŪTIEM 271
4. PROTOKOLS	PAR EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMAS STATŪTIEM UN EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS STATŪTIEM..... 300
5. PROTOKOLS	PAR EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAS STATŪTIEM 327
6. PROTOKOLS	PAR SAVIENĪBAS IESTĀŽU, DAŽU STRUKTŪRU, ORGANIZĀCIJU UN STRUKTŪRVIENĪBU ATRAŠANĀS VIETU ... 345
7. PROTOKOLS	PAR PRIVILĒĢIJĀM UN IMUNITĀTI EIROPAS SAVIENĪBĀ 347
8. PROTOKOLS	PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 6. PANTA 2. PUNKTU, KAS ATTIECAS UZ SAVIENĪBAS PIEVIENOŠANOS EIROPAS CILVĒKTIESĪBU UN PAMATBRĪVĪBU AIZSARDZĪBAS KONVENCIJAI 356
9. PROTOKOLS	PAR PADOMES LĒMUMU ATTIECĪBĀ UZ LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 16. PANTA 4. PUNKTA UN LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 238. PANTA 2. PUNKTA ĪSTENOŠANU LAIKPOSMĀ NO 2014. GADA 1. NOVEMBRA LĪDZ 2017. GADA 31. MARTAM, NO VIENAS PUSES, UN PĒC 2017. GADA 1. APRĪĻA, NO OTRAS PUSES..... 357

10. PROTOKOLS	PAR PASTĀVĪGU STRUKTURĒTU SADARBĪBU, KAS IZVEIDOTA AR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 42. PANTU.....	358
11. PROTOKOLS	PAR 42. PANTU LĪGUMĀ PAR EIROPAS SAVIENĪBU.....	361
12. PROTOKOLS	PAR PĀRMĒRĪGA BUDŽETA DEFICĪTA NOVĒRŠANAS PROCEDŪRU.....	362
13. PROTOKOLS	PAR KONVERĢENCES KRITĒRIJIEM	364
14. PROTOKOLS	PAR EUROGRUPU.....	366
15. PROTOKOLS	PAR DAŽIEM NOTEIKUMIEM ATTIECĪBĀ UZ LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTO KARALISTI...	367
16. PROTOKOLS	PAR DAŽIEM NOTEIKUMIEM ATTIECĪBĀ UZ DĀNIJU	370
17. PROTOKOLS	PAR DĀNIJU	371
18. PROTOKOLS	PAR FRANCIJU	372
19. PROTOKOLS	PAR ŠENGENAS <i>ACQUIS</i> , KAS IEKĻAUTS EIROPAS SAVIENĪBAS SISTĒMĀ	373
20. PROTOKOLS	PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 26. PANTA DAŽU ASPEKTU PIEMĒROŠANU APVIENOTAJAI KARALISTEI UN ĪRIJAI	377
21. PROTOKOLS	PAR APVIENOTĀS KARALISTES UN ĪRIJAS NOSTĀJU SAISTĪBĀ AR BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPU	379
22. PROTOKOLS	PAR DĀNIJAS NOSTĀJU.....	384
23. PROTOKOLS	PAR DALĪBVALSTU ĀRLIETĀM ATTIECĪBĀ UZ ĀRĒJO ROBEŽU ŠĶĒRSOŠANU.....	391

24. PROTOKOLS	PAR PATVĒRUMU EIROPAS SAVIENĪBAS DALĪBVALSTU PILSOŅIEM.....	392
25. PROTOKOLS	PAR KOPĪGAS KOMPETENCES ĪSTENOŠANU	394
26. PROTOKOLS	PAR SABIEDRISKIEM PAKALPOJUMIEM	395
27. PROTOKOLS	PAR IEKŠĒJO TIRGU UN KONKURENCI.....	396
28. PROTOKOLS	PAR EKONOMISKO, SOCIĀLO UN TERITORIĀLO KOHĒZIJU	397
29. PROTOKOLS	PAR SABIEDRISKĀS APRAIDES SISTĒMU DALĪBVALSTĪS	399
30. PROTOKOLS	PAR EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTAS PIEMĒROŠANU POLIJAI UN APVIENOTAJAI KARALISTEI.....	400
31. PROTOKOLS	PAR NĪDERLANDES ANTIĻĀS RAFINĒTU NAFTAS PRODUKTU IMPORTU EIROPAS SAVIENĪBĀ.....	402
32. PROTOKOLS	PAR ĪPAŠUMA IEGĀDI DĀNIJĀ.....	406
33. PROTOKOLS	PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 157. PANTU.....	407
34. PROTOKOLS	PAR ĪPAŠO REŽĪMU GRENLANDEI	408
35. PROTOKOLS	PAR ĪRIJAS KONSTITŪCIJAS 40.3.3. PANTU	409
36. PROTOKOLS	PAR PĀREJAS NOTEIKUMIEM	410
37. PROTOKOLS	PAR EOTK LĪGUMA IZBEIGŠANĀS FINANSIĀLAJĀM SEKĀM UN PAR EIROPAS OGĻU UN TĒRAUDA PĒTNIECĪBAS FONDU	419

PIELIKUMI.....	421
I PIELIKUMS SARAKSTS, KAS MINĒTS LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 38. PANTĀ.....	422
II PIELIKUMS AIZJŪRAS ZEMES UN TERITORIJAS, UZ KURĀM ATTIECAS LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU IV DAĻAS NOTEIKUMI.....	426
DEKLARĀCIJAS, KAS PIEVIENOTAS LISABONAS LĪGUMU, KAS PARAKSTĪTS 2007. GADA 13. DECEMBRĪ, PIENĒMUŠĀS STARPVALDĪBU KONFERENCES NOBEIGUMA AKTAM....	427
A. DEKLARĀCIJAS PAR LĪGUMU NOTEIKUMIEM	428
1. Deklarācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.....	428
2. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktu	428
3. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 8. pantu	428
4. Deklarācija par Eiropas Parlamenta sastāvu	428
5. Deklarācija par Eiropadomes politisko piekrišanu attiecībā uz projektu Lēmumam par Eiropas Parlamenta sastāvu.....	429
6. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 15. panta 5. un 6. punktu, 17. panta 6. un 7. punktu, kā arī 18. pantu	429
7. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punktu.....	429

8.	Deklarācija par praktiskajiem pasākumiem, kuri jāveic, stājoties spēkā Lisabonas Līgumam, saistībā ar Eiropadomes prezidentūru un Ārlietu padomi	432
9.	Deklarācija par 16. panta 9. punktu Līgumā par Eiropas Savienību attiecībā uz Eiropadomes lēmumu par Padomes prezidentūru.....	432
10.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 17. pantu	434
11.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 6. un 7. punktu	434
12.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 18. pantu	435
13.	Deklarācija par kopējo ārpolitiku un drošības politiku	435
14.	Deklarācija par kopējo ārpolitiku un drošības politiku	436
15.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 27. pantu	436
16.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 55. panta 2. punktu	436
17.	Deklarācija par Savienības tiesību aktu augstāku spēku.....	437
18.	Deklarācija attiecībā uz kompetenču robežām.....	437
19.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 8. pantu.....	438
20.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu.....	438
21.	Deklarācija par personas datu aizsardzību tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un policijas sadarbībā	439
22.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 48. pantu un 79. pantu.....	439

23.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 48. panta otro daļu.....	439
24.	Deklarācija par to, ka Eiropas Savienība ir tiesību subjekts	439
25.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. un 215. pantu...	440
26.	Deklarācija par dalībvalsts nepiedalīšanos kādā pasākumā, kas ierosināts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu.....	440
27.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 85. panta 1. punkta otro daļu.....	440
28.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 98. pantu.....	441
29.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 2. punkta c) apakšpunktu.....	441
30.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. pantu.....	441
31.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 156. pantu.....	442
32.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 168. panta 4. punkta c) apakšpunktu.....	443
33.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantu.....	443
34.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 179. pantu.....	443
35.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 194. pantu.....	443

36.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 218. pantu par to, kā dalībvalstīm apspriest un slēgt starptautiskus nolīgumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu	444
37.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 222. pantu.....	444
38.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 252. pantu par ģenerālvokātu skaitu Tiesā	444
39.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu.....	445
40.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 329. pantu.....	445
41.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu.....	445
42.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu.....	446
43.	Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. panta 6. punktu.....	446
B.	DEKLARĀCIJAS PAR PROTOKOLIEM, KAS PIEVIENOTI LĪGUMIEM	446
44.	Deklarācija attiecībā uz 5. pantu Protokolā par Šengenas <i>acquis</i> , kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā	446
45.	Deklarācija attiecībā uz 5. panta 2. punktu Protokolā par Šengenas <i>acquis</i> , kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā.....	447
46.	Deklarācija attiecībā uz 5. panta 3. punktu Protokolā par Šengenas <i>acquis</i> , kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā.....	447

47.	Deklarācija attiecībā uz 5. panta 3., 4. un 5. punktu Protokolā par Šengenas <i>acquis</i> , kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā	447
48.	Deklarācija attiecībā uz Protokolu par Dānijas nostāju	447
49.	Deklarācija par Itāliju.....	448
50.	Deklarācija attiecībā uz Protokola par pārejas noteikumiem 10. pantu	449
C.	DALĪBVALSTU DEKLARĀCIJAS	449
51.	Beļģijas Karalistes deklarācija par valstu parlamentiem	449
52.	Beļģijas Karalistes, Bulgārijas Republikas, Vācijas Federatīvās Republikas, Grieķijas Republikas, Spānijas Karalistes, Itālijas Republikas, Kipras Republikas, Lietuvas Republikas, Luksemburgas Lielhercogistes, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Austrijas Republikas, Portugāles Republikas, Rumānijas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas deklarācija par Eiropas Savienības simboliem.....	450
53.	Čehijas Republikas deklarācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.....	450
54.	Vācijas Federatīvās Republikas, Īrijas, Ungārijas Republikas, Austrijas Republikas un Zviedrijas Karalistes deklarācija	451
55.	Spānijas Karalistes un Lielbritānijas, un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija	451
56.	Īrijas deklarācija attiecībā uz 3. pantu protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu	451
57.	Itālijas Republikas deklarācija par Eiropas Parlamenta sastāvu	452

58.	Latvijas Republikas, Ungārijas Republikas un Maltas Republikas deklarācija par vienotās valūtas nosaukuma rakstību Līgumos.....	452
59.	Nīderlandes Karalistes deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 312. pantu.....	453
60.	Nīderlandes Karalistes deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. pantu.....	453
61.	Polijas Republikas deklarācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu.....	453
62.	Polijas Republikas deklarācija attiecībā uz Protokolu par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanu Polijai un Apvienotajai Karalistei	453
63.	Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija par termina "pilsoņi" definīciju	454
64.	Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija par balsstiesībām Eiropas Parlamenta vēlēšanās	454
65.	Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija par Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. pantu	454
ATBILSTĪBAS TABULA		455
Līgums par Eiropas Savienību		455
Līgums par Eiropas Savienības darbību.....		460

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTA	480
PREAMBULA	481
I SADAĻA CIENĀ	483
II SADAĻA BRĪVĪBAS	485
III SADAĻA VIENLĪDZĪBA	492
IV SADAĻA SOLIDARITĀTE	495
V SADAĻA PILSONU TIESĪBAS.....	500
VI SADAĻA TIESISKUMS	504
VII SADAĻA VISPĀRĪGI NOTEIKUMI, KAS ATTIECAS UZ HARTAS INTERPRETĒŠANU UN PIEMĒROŠANU	506

**LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU
KONSOLIDĒTĀ VERSIJA**

PREAMBULA

VIŅA MAJESTĀTE BEIĢU KARALIS, VIŅAS MAJESTĀTE DĀNIJAS KARALIENE, VĀCIJAS FEDERATĪVĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS, GRIEĶIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS, VIŅA MAJESTĀTE SPĀNIJAS KARALIS, FRANCIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS, ĪRIJAS PREZIDENTS, ITĀLIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS, VIŅA KARALISKĀ AUGSTĪBA LUKSEMBURGAS LIELHERCOGS, VIŅAS MAJESTĀTE NĪDERLANDES KARALIENE, PORTUGĀLES REPUBLIKAS PREZIDENTS, VIŅAS MAJESTĀTE LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTĀS KARALISTES KARALIENE,¹

APŅĒMUŠIES iezīmēt jaunu posmu Eiropas integrācijas procesā, kas sācies, nodibinot Eiropas Kopienas,

IEDVESMOJOTIES no Eiropas kultūras, reliģijas un humānisma mantojuma, kas ir bijis pamats tam, ka ir izveidojušās cilvēka neaizskaramo un neatsavināmo tiesību, demokrātijas, vienlīdzības, brīvības un tiesiskuma kopējas vērtības,

PATUROT PRĀTĀ, cik vēsturiski svarīgi ir tas, ka beigusies Eiropas kontinenta sašķeltība, un to, ka jāliek droši pamati nākotnes Eiropai,

APLIECINOT atbalstu brīvības un demokrātijas, cilvēktiesību un pamatbrīvību respektēšanas principam, kā arī tiesiskuma principam,

APSTIPRINOT savu atbalstu sociālajām pamattiesībām, kas definētas Eiropas Sociālajā hartā, kura parakstīta Turīnā 1961. gada 18. oktobrī, un 1989. gada Kopienas Hartā par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām,

TIEKDAMIES nostiprināt savu tautu solidaritāti, vienlaikus respektējot to vēsturi, kultūru un tradīcijas,

¹ Kopš tā laika par Eiropas Kopienas dalībvalstīm ir kļuvušas Bulgārijas Republika, Čehijas Republika, Dānijas Karaliste, Igaunijas Republika, Īrija, Grieķijas Republika, Spānijas Republika, Kipras Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Ungārijas Republika, Maltas Republika, Austrijas Republika, Polijas Republika, Portugāles Republika, Rumānija, Slovēnijas Republika, Slovākijas Republika, Somijas Republika, Zviedrijas Karaliste un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste.

TIEKDAMIES arī turpmāk attīstīt iestāžu demokrātisku un efektīvu darbību, lai vienotā sistēmā tās varētu labāk veikt uzticētos uzdevumus,

APŅĒMUŠIES stiprināt un tuvināt valstu tautsaimniecības un nodibināt ekonomisko un monetāro savienību, kas saskaņā ar šo Līgumu un Līgumu par Eiropas Savienības darbību paredz arī vienotu un stabilu valūtu,

APŅĒMUŠIES veicināt savu tautu ekonomisko un sociālo attīstību, ievērojot noturīgas attīstības principu, pilnīgojot iekšējo tirgu un vēršot plašumā kohēziju un vides aizsardzību, kā arī īstenot tādu politiku, kas reizē ar sasniegumiem ekonomikas integrācijā nodrošinātu attīstību arī citās jomās,

APŅĒMUŠIES ieviest kopīgu pilsonību savu valstu pilsoņiem,

APŅĒMUŠIES īstenot kopējo ārpolitiku un drošības politiku, paredzot arī pakāpeniski izveidot kopējo aizsardzības politiku, kas varētu pāraugt kopīgā aizsardzībā saskaņā ar 42. panta noteikumiem, tādējādi stiprinot Eiropas identitāti un neatkarību, lai veicinātu mieru, drošību un progresu Eiropā un pasaulē,

APŅĒMUŠIES atvieglināt personu brīvu pārvietošanos, reizē nodrošinot savu tautu drošību un aizsargātību, saskaņā ar šā Līguma un Līguma par Eiropas Savienības darbību noteikumiem izveidojot telpu, kurā valda brīvība, drošība un tiesiskums,

APŅĒMUŠIES arvien ciešāk saliedēt Eiropas tautu savienību, kur saskaņā ar subsidiaritātes principu lēmumu pieņemšana ir cik iespējams tuvināta pilsoņiem,

PAREDZOT turpmākus pasākumus, kas jāveic, lai attīstītos Eiropas integrācija,

IR NOLĒMUŠI dibināt Eiropas Savienību un tālab iecēluši par saviem Pilnvarotajiem:

(pilnvaroto saraksts nav sniegts)

KAS, iepazīnušies ar pārējo Pušu pilnvarām un atzinuši tās par likumīgām un spēkā esošām, ir vienojušies par turpmāko.

I SADAĻA

KOPĪGI NOTEIKUMI

1. pants (bijušais LES 1. pants)¹

Ar šo Līgumu AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES kopīgi nodibina EIROPAS SAVIENĪBU, šē turpmāk "Savienība", kurai dalībvalstis nodod kompetenci savu kopīgo mērķu sasniegšanai.

Šis Līgums ir jauna pakāpe, veidojot vēl ciešāku Eiropas tautu savienību, kur lēmumu pieņemšana ir cik iespējams atklāta un cik iespējams tuvināta pilsoņiem.

Savienības pamatā ir šis Līgums un Līgums par Eiropas Savienības darbību (še turpmāk — Līgumi). Šiem abiem Līgumiem ir vienāds juridisks spēks. Savienība aizstāj Eiropas Kopienu un ir tās pēctece.

2. pants

Savienība ir dibināta, pamatojoties uz vērtībām, kas respektē cilvēka cieņu, brīvību, demokrātiju, vienlīdzību, tiesiskumu un cilvēktiesības, tostarp minoritāšu tiesības. Šīs vērtības dalībvalstīm ir kopīgas sabiedrībā, kur valda plurālisms, tolerance, taisnīgums, solidaritāte un kur nav diskriminācijas, kā arī valda sieviešu un vīriešu līdztiesība.

¹ Šis ir vienīgi indikatīvas norādes. Precīzākas informācijas nolūkā lūgums skatīt atbilstības tabulas, kurās atspoguļota atbilstība starp līgumu veco un jauno numerāciju.

3. pants
(bijušais LES 2. pants)

1. Savienības mērķis ir veicināt mieru, stiprināt savas vērtības un savu tautu labklājību.
2. Savienība piedāvā saviem pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām, kur personu brīva pārvietošanās ir nodrošināta saistībā ar piemērotiem pasākumiem, kas attiecas uz ārējo robežu kontroli, patvēruma meklētājiem, imigrāciju un noziedzības novēršanu un apkarošanu.
3. Savienība izveido iekšējo tirgu. Savienības darbība ir vērsta uz to, lai panāktu stabilu Eiropas attīstību, kuras pamatā ir līdzsvarota ekonomiskā izaugsme un cenu stabilitāte, sociālā tirgus ekonomika ar augstu konkurētspēju, kuras mērķis ir panākt pilnīgu nodarbinātību un sociālo attīstību, kā arī vides augsta līmeņa aizsardzību un tās kvalitātes uzlabošanu. Tā veicina zinātnes un tehnikas attīstību.

Tā apkaro sociālo atstumtību un diskrimināciju un veicina sociālo taisnīgumu un aizsardzību, sieviešu un vīriešu līdztiesību, paaudžu solidaritāti un bērnu tiesību aizsardzību.

Tā veicina ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un solidaritāti dalībvalstu starpā.

Tā respektē savu kultūru un valodu daudzveidību un nodrošina Eiropas kultūras mantojuma aizsardzību un sekmēšanu.
4. Savienība izveido ekonomisko un monetāro savienību, kuras valūta ir euro.
5. Attiecībās ar citām pasaules daļām Savienība atbalsta un sekmē savas vērtības un intereses un palīdz aizsargāt savus pilsoņus. Tā veicina mieru, drošību, ilgtspējīgu Zemes attīstību, solidaritāti un savstarpēju cieņu starp tautām, brīvu un godīgu tirdzniecību, nabadzības izskaušanu un cilvēktiesību un jo īpaši bērnu tiesību aizsardzību, kā arī starptautisko tiesību normu stingru ievērošanu un attīstību, tostarp respektējot Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principus.

6. Savienība tiecas savus mērķus sasniegt ar atbilstīgiem līdzekļiem atkarībā no tā, cik plaša ir attiecīgā kompetence, ko Līgumi tai piešķir.

4. pants

1. Saskaņā ar 5. pantu kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm.
2. Savienība respektē dalībvalstu vienlīdzību saistībā ar Līgumiem, kā arī to nacionālo identitāti, kas raksturīga to politiskajām un konstitucionālajām pamatstrukturām, tostarp reģionālajām un vietējām pašvaldībām. Tā respektē valstu galvenās funkcijas, tostarp nodrošinot valsts teritoriālo integritāti, uzturot likumību un kārtību un aizsargājot valsts drošību. Jo īpaši valsts drošība paliek vienīgi katras dalībvalsts atbildībā.
3. Saskaņā ar lojālas sadarbības principu Savienība un dalībvalstis ar patiesu savstarpējo cieņu palīdz cita citai veikt uzdevumus, ko nosaka Līgumos.

Dalībvalstis veic visus vajadzīgos vispārējos un īpašos pasākumus, lai nodrošinātu to pienākumu izpildi, kas izriet no Līgumiem vai no Savienības iestāžu aktiem.

Dalībvalstis sekmē Savienības uzdevumu izpildi un atturas no jebkādiem pasākumiem, kuri varētu apdraudēt Savienības mērķu sasniegšanu.

5. pants

(bijušais EKL 5. pants)

1. Savienības kompetenču robežas nosaka kompetences piešķiršanas princips. Savienības kompetenču īstenošanu nosaka subsidiaritātes princips un proporcionalitātes princips.
2. Saskaņā ar kompetences piešķiršanas principu Savienība darbojas tikai to kompetenču robežās, ko tai Līgumos piešķirušas dalībvalstis, lai sasniegtu tajos paredzētos mērķus. Kompetence, kas Līgumos nav piešķirta Savienībai, paliek dalībvalstīm.

3. Saskaņā ar subsidiaritātes principu jomās, kuras nav ekskluzīvā Savienības kompetencē, Savienība rīkojas tikai tad, ja dalībvalstis centrālā vai reģionālā un vietējā līmenī nevar pietiekami labi īstenot paredzētās darbības mērķus, bet ierosinātās darbības mēroga vai seku dēļ tie ir labāk sasniedzami Savienības līmenī.

Savienības iestādes piemēro subsidiaritātes principu, kas noteikts Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu. Valstu parlamenti nodrošina subsidiaritātes principa ievērošanu saskaņā ar minētajā protokolā izklāstīto procedūru.

4. Saskaņā ar proporcionālītātes principu Savienības rīcības saturs un veids ir samērīgs ar Līgumu mērķu sasniegšanai nepieciešamo.

Savienības iestādes piemēro proporcionālītātes principu, kas noteikts Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu.

6. pants
(bijušais LES 6. pants)

1. Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti 2000. gada 7. decembra Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kurā pielāgota Strasbūrā, 2007. gada 12. decembrī, un šai Hartai ir tāds pats juridiskais spēks kā Līgumiem.

Hartas noteikumi nekādā ziņā nepaplašina Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos.

Hartā paredzētās tiesības, brīvības un principus interpretē saskaņā ar Hartas VII sadaļas vispārējiem noteikumiem, ar ko reglamentē tās interpretēšanu un piemērošanu, un pienācīgi ņemot vērā Hartā minētos paskaidrojumus, kuros izklāsta minēto noteikumu pamatu.

2. Savienība pievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai. Šī pievienošanās neietekmē Savienības kompetences, kā tās noteiktas Līgumos.
3. Pamattiesības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un kas izriet no dalībvalstu kopīgajām konstitucionālajām tradīcijām, ir Savienības tiesību vispārīgo principu pamats.

7. pants
(bijušais LES 7. pants)

1. Padome pēc trešdaļas dalībvalstu, Eiropas Parlamenta vai Eiropas Komisijas pamatota priekšlikuma, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar četru piektdaļu tās locekļu balsu vairākumu var konstatēt, ka ir droša varbūtība, ka kāda dalībvalsts varētu nopietni pārkāpt 2. pantā minētās vērtības. Pirms nākt klajā ar šādu konstatāciju, Padome uzklasa attiecīgo dalībvalsti un, pieņemot lēmumu saskaņā ar to pašu procedūru, var šai dalībvalstij adresēt ieteikumus.

Padome pastāvīgi pārbauda, vai pamatojums, uz kura balstīta konstatācija, vēl aizvien ir spēkā.

2. Eiropadome pēc trešdaļas dalībvalstu vai Eiropas Komisijas priekšlikuma un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu var ar vienprātīgu lēmumu konstatēt, ka kāda dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpusi 2. pantā minētās vērtības, iepriekš aicinot attiecīgo dalībvalsti izteikt savu viedokli.

3. Ja saskaņā ar 2. punktu konstatēti pārkāpumi, tad Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var nolemt attiecīgai dalībvalstij uz laiku atņemt dažas tiesības, kas izriet no Līgumu piemērošanas konkrētai dalībvalstij, tostarp šīs dalībvalsts valdības pārstāvja balsstiesības Padomē. To īstenojot, Padome ņem vērā iespējamās sekas, ko šāda tiesību atņemšana var radīt attiecībā uz fizisku un juridisku personu tiesībām un pienākumiem.

Attiecīgai dalībvalstij joprojām ir saistoši Līgumu uzliktie pienākumi.

4. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var vēlāk nolemt mainīt vai atcelt pasākumus, kas veikti saskaņā ar 3. punktu, ja mainās apstākļi, kas likuši tos īstenot.

5. Eiropas Parlamentam, Eiropadomei un Padomei piemērojamie noteikumi par balsošanas kārtību ir noteikti Līguma par Eiropas Savienības darbību 354. pantā.

8. pants

1. Savienība veido īpašas attiecības ar kaimiņvalstīm, lai izveidotu labklājības un labu kaimiņattiecību telpu, kuras pamatā ir Savienības vērtības un kuru raksturo ciešas un mierīgas, uz sadarbību balstītas attiecības.

2. Piemērojot 1. punktu, Savienība var noslēgt īpašus nolīgumus ar attiecīgajām valstīm. Šajos nolīgumos var būt iekļautas savstarpējas tiesības un pienākumi, kā arī iespēja veikt kopīgas darbības. Par to īstenošanu regulāri apspriežas.

II SADAĻA

NOTEIKUMI PAR DEMOKRĀTIJAS PRINCIPIEM

9. pants

Visās darbībās Savienība ievēro pilsoņu vienlīdzības principu, pret ikvienu paužot vienlīdzīgu attieksmi savās iestādēs un struktūrās. Savienības pilsonis ir jebkura persona, kurai ir kādas dalībvalsts pilsonība. Savienības pilsonība papildina valsts pilsonību un neaizstāj to.

10. pants

1. Savienības darbības pamatā ir pārstāvības demokrātija.
2. Pilsoņi Savienības līmenī ir tieši pārstāvēti Eiropas Parlamentā.

Dalībvalstis Eiropadomē pārstāv valstu vai valdību vadītāji, bet Padomē – to valdības, kas savukārt par savu darbību saskaņā ar demokrātijas principiem atbild vai nu savu valstu parlamentiem, vai saviem pilsoņiem.

3. Katram pilsonim ir tiesības piedalīties Savienības demokrātiskajā dzīvē. Lēmumus pieņem iespējami atklāti, un tie cik iespējams ir tuvināti pilsoņiem.
4. Politiskās partijas Eiropas līmenī veicina Eiropas politiskās apziņas veidošanos un Savienības pilsoņu gribas izteikšanu.

11. pants

1. Iestādes ar atbilstīgiem līdzekļiem dod pilsoņiem un apvienībām, kas tos pārstāv, iespēju izteikt savus viedokļus visās Savienības darbības jomās un publiski apmainīties ar tiem.
2. Iestādes uztur atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar minētajām apvienībām un pilsonisko sabiedrību.
3. Eiropas Komisija veic plašas konsultācijas ar ieinteresētajām pusēm, lai nodrošinātu Savienības darbību saskaņotību un pārredzamību.
4. Savienības pilsoņi, kuru skaits nav mazāks par vienu miljonu un kas pārstāv ievērojamu dalībvalstu skaitu, var izrādīt iniciatīvu un aicināt Eiropas Komisiju saskaņā ar tās pilnvarām iesniegt atbilstīgu priekšlikumu jautājumos, kuros pēc pilsoņu ieskata Līgumu īstenošanai ir nepieciešams Savienības tiesību akts.

Procedūras un nosacījumi šādas iniciatīvas iesniegšanai ir noteikti atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 24. panta pirmajai daļai.

12. pants

Valstu parlamenti aktīvi palīdz nodrošināt Savienības sekmīgu darbību:

- a) saņemot informāciju no Savienības iestādēm un Savienības leģislatīvo aktu projektus saskaņā ar Protokolu par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā;
- b) sekojot tam, lai būtu ievērots subsidiaritātes princips atbilstīgi procedūrām, kas paredzētas Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionālītātes principa piemērošanu;
- c) saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu piedaloties izvērtēšanas mehānismos, kas darbojas Savienības politikas aspektu īstenošanai minētajā jomā, atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 70. pantam, kā arī iesaistoties Eiropola politiskā pārraudzībā un *Eurojust* darbību izvērtēšanā atbilstīgi minētā Līguma 88. un 85. pantam;
- d) piedaloties Līgumu pārskatīšanas procedūrās atbilstīgi šā Līguma 48. pantam;
- e) saņemot informāciju par pieteikumiem pievienoties Eiropas Savienībai atbilstīgi šā Līguma 49. pantam;
- f) piedaloties parlamentu sadarbībā starp valstu parlamentiem un sadarbībā ar Eiropas Parlamentu saskaņā ar Protokolu par valstu parlamentu lomu Eiropas Savienībā.

III SADAĻA

NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ SAVIENĪBAS IESTĀDĒM

13. pants

1. Savienībā ir iestāžu sistēma, kuras uzdevumi ir stiprināt tās vērtības, sekmēt tās mērķu sasniegšanu, kalpot Savienības, tās pilsoņu un dalībvalstu interesēm, kā arī nodrošināt tās politiku un darbību saskaņotību, efektivitāti un nepārtrauktību.

Savienības iestādes ir šādas:

- Eiropas Parlaments,
- Eiropadome,
- Padome,
- Eiropas Komisija (turpmāk "Komisija"),
- Eiropas Savienības Tiesa,
- Eiropas Centrālā banka,
- Revīzijas palāta.

2. Katra iestāde darbojas saskaņā ar Līgumos noteiktajām pilnvarām un atbilstīgi tajos izklāstītajām procedūrām, nosacījumiem un mērķiem. Iestādes īsteno pilnīgu savstarpēju sadarbību.

3. Noteikumi attiecībā uz Eiropas Centrālo banku un Revīzijas palātu, kā arī sīki izstrādāti noteikumi attiecībā uz citām iestādēm, ir izklāstīti Līgumā par Eiropas Savienības darbību.

4. Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai palīdz Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja, kuras pilda padomdevējas funkcijas.

14. pants

1. Eiropas Parlaments kopīgi ar Padomi veic likumdošanas un budžeta pieņemšanas funkcijas. Tas veic politiskās kontroles un padomdevēja funkcijas saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Līgumos. Tas ievēlē Komisijas priekšsēdētāju.

2. Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem. To skaits nepārsniedz septiņi simti piecdesmit, neskaitot priekšsēdētāju. Pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla, ar minimālo sliekšni seši Parlamenta locekļi katrai dalībvalstij. Nevienai dalībvalstij nepiešķir vairāk par deviņdesmit sešām vietām.

Eiropadome pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas un ar tā piekrišanu vienprātīgi pieņem lēmumu, ar kuru nosaka Eiropas Parlamenta sastāvu, ievērojot pirmajā daļā izklāstītos principus.

3. Eiropas Parlamenta locekļus ievēl uz pieciem gadiem vispārējās tiešās vēlēšanās brīvā un aizklātā balsojumā.

4. Eiropas Parlaments no savu locekļu vidus ievēlē priekšsēdētāju un prezidiju.

15. pants

1. Eiropadome rosina Savienības attīstību un nosaka atbilstīgus šīs attīstības vispārējos politiskos virzienus un prioritātes. Tā neveic likumdošanas funkciju.

2. Eiropadomē ir dalībvalstu vai to valdību vadītāji, tās priekšsēdētājs un Komisijas priekšsēdētājs. Tās darbā piedalās Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos.

3. Eiropadome sanāk divreiz pusgadā, un to sasauc priekšsēdētājs. Atkarībā no darba kārtības katrs Eiropadomes loceklis var pieņemt lēmumu par kāda ministra dalību un Komisijas priekšsēdētājs – par Komisijas locekļa dalību. Vajadzības gadījumā priekšsēdētājs sasauc Eiropadomes ārkārtas sanāksmi.

4. Ja vien Līgumos nav paredzēts citādi, Eiropadome lēmumus pieņem, ievērojot konsensa principu.

5. Eiropadome ar kvalificētu balsu vairākumu ievēl priekšsēdētāju uz divarpus gadiem, ar iespēju pārvēlēt viņu uz vēl vienu termiņu. Kāda šķēršļa vai smaga pārkāpuma gadījumā saskaņā ar to pašu procedūru Eiropadome var anulēt priekšsēdētāja pilnvaras.

6. Eiropadomes priekšsēdētājs:

- a) vada un virza Eiropadomes darbu;
- b) nodrošina Eiropadomes darba sagatavošanu un nepārtrauktību sadarbībā ar Komisijas priekšsēdētāju un pamatojoties uz Vispārējo lietu padomes darbu;
- c) cenšas veicināt vienotību un konsensu Eiropadomē;
- d) pēc katras Eiropadomes sanāksmes sniedz ziņojumu Eiropas Parlamentam.

Eiropadomes priekšsēdētājs, ievērojot attiecīgo kompetenci, savā līmenī nodrošina Savienības ārējo pārstāvību jautājumos, kas attiecas uz tās kopējo ārpolitiku un drošības politiku, neskarot pilnvaras, kas piešķirtas Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos.

Eiropadomes priekšsēdētājs nedrīkst ieņemt amatu savā valstī.

16. pants

1. Padome kopā ar Eiropas Parlamentu veic likumdošanas un budžeta pieņemšanas funkcijas. Tā pilda politikas veidošanas un koordinēšanas funkcijas saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Līgumos.

2. Padomē no katras dalībvalsts ir pa vienam pārstāvim ministra līmenī, kas pilnvarots uzņemties saistības attiecīgās dalībvalsts valdības vārdā un īstenot balsošanas tiesības.

3. Ja vien Līgumos nav paredzēts citādi, Padome lēmumus pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu.

4. No 2014. gada 1. novembra kvalificētu balsu vairākumu definē kā vismaz 55 % Padomes locekļu, kuri ir vismaz piecpadsmit Padomes locekļi un kuri pārstāv dalībvalstis, kas aptver vismaz 65 % no Savienības iedzīvotājiem.

Bloķējošais mazākums ir jāveido vismaz četriem Padomes locekļiem, pretējā gadījumā tiek uzskatīts, ka ir panākts kvalificēts balsu vairākums.

Citi noteikumi saistībā ar kvalificētu balsu vairākumu ir noteikti Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punktā.

5. Pārejas noteikumi, ko saistībā ar kvalificēta balsu vairākuma definīciju piemēros līdz 2014. gada 31. oktobrim, kā arī noteikumi, ko piemēros no 2014. gada 1. novembra līdz 2017. gada 31. martam, ir izklāstīti Protokolā par pārejas noteikumiem.

6. Padome sanāk vairākos sastāvos, šo sastāvu sarakstu pieņem saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 236. pantu.

Vispārējo lietu padome nodrošina konsekvenci dažādu Padomes sastāvu darbā. Tā sagatavo Eiropadomes sanāksmes un nodrošina tām sekojošā darba kontroli, sadarbojoties ar Eiropadomes priekšsēdētāju un Komisiju.

Ārlietu padome izstrādā Savienības ārpolitisko darbību, pamatojoties uz Eiropadomes noteiktām stratēģiskām pamatnostādnēm, un nodrošina Savienības darbību konsekvenci.

7. Dalībvalstu valdību Pastāvīgo pārstāvju komiteja atbild par Padomes darba sagatavošanu.
8. Padomes sanāksmes ir atklātas, ja tā lemj un balso par leģislatīva akta projektu. Šajā nolūkā katra Padomes sanāksme ir sadalīta divās daļās, kas attiecīgi veltītas Savienības leģislatīvo aktu apspriešanai un neleģislatīviem jautājumiem.
9. Padomes sastāvu prezidentūru, izņemot Ārlietu padomes prezidentūru, uzņemas dalībvalstu pārstāvji Padomē, ievērojot vienlīdzīgas rotācijas principu, saskaņā ar noteikumiem, kas noteikti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 236. pantu.

17. pants

1. Komisija sekmē vispārējās Savienības intereses un šajā nolūkā uzņemas atbilstīgu iniciatīvu. Tā nodrošina Līgumu piemērošanu, kā arī iestāžu saskaņā ar Līgumiem pieņemto pasākumu piemērošanu. Tā uzrauga Savienības tiesību piemērošanu, ko kontrolē Eiropas Savienības Tiesa. Tā veic budžeta izpildi un vada programmas. Tā arī veic saskaņošanas, izpildvaras un vadības funkcijas, kas paredzētas Līgumos. Tā nodrošina Savienības ārējo pārstāvību, izņemot kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomu un citus Līgumos paredzētus gadījumus. Tā ierosina Savienības gada un daudzgadu programmu izstrādi, lai panāktu iestāžu savstarpējas vienošanās.
2. Ja vien Līgumos nav noteikts citādi, Savienības leģislatīvos aktus var pieņemt, tikai pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu. Pārējos aktus pieņem, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, ja tā paredzēts Līgumos.
3. Komisijas pilnvaru termiņš ir pieci gadi.

Komisijas locekļus izraugās, pamatojoties uz viņu vispārējo kompetenci un uzticību Eiropas idejai, un no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma.

Veicot savus pienākumus, Komisija ir pilnīgi neatkarīga. Neskarot 18. panta 2. punktu, Komisijas locekļi nelūdz un nepieņem nevienas valdības vai citas iestādes, vai struktūras norādījumus. Viņi atturas no jebkuras rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem vai uzdevumu veikšanu.

4. Tādas Komisijas sastāvā, kas iecelta pēc Lisabonas Līguma spēkā stāšanās dienas, bet ne vēlāk kā 2014. gada 31. oktobrī, ir viens pilsonis no dalībvalsts, ietverot tās priekšsēdētāju un Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, kurš vienlaikus ir viens no Komisijas priekšsēdētāja vietniekiem.

5. No 2014. gada 1. novembra Komisijā ir tāds locekļu skaits, kurš atbilst divām trešdaļām dalībvalstu skaita, ietverot tajā attiecīgās Komisijas priekšsēdētāju un Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, ja vien Eiropadome ar vienprātīgu lēmumu nenolemj šo skaitu mainīt.

Komisijas locekļus izraugās no dalībvalstu pilsoņiem, pamatojoties uz dalībvalstu absolūti vienlīdzīgas rotācijas sistēmu tā, lai atbilstoši tiktu atspoguļots visu Savienības dalībvalstu demogrāfiskais un ģeogrāfiskais diapazons. Šo kārtību vienprātīgi pieņem Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 244. pantu.

6. Komisijas priekšsēdētājs:

- a) nosaka pamatnostādnes, saskaņā ar kurām Komisijai jāstrādā,
- b) lemj par Komisijas iekšējo organizāciju, nodrošinot tās konsekventu, efektīvu un koleģiālu darbību,
- c) no Komisijas locekļu vidus ieceļ priekšsēdētāja vietniekus, izņemot Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos.

Komisijas loceklis atkāpjas no amata, ja to pieprasa priekšsēdētājs. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos atkāpjas no amata saskaņā ar 18. panta 1. punktā noteikto procedūru, ja to pieprasa priekšsēdētājs.

7. Ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas un pēc atbilstīgas apspriešanās, Eiropadome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, piedāvā Eiropas Parlamentam kandidātu Komisijas priekšsēdētāja amatam. Šo kandidātu Eiropas Parlaments ievēl ar savu locekļu balsu vairākumu. Ja šis kandidāts nesaņem nepieciešamo vairākuma atbalstu, Eiropadome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, viena mēneša laikā iesaka jaunu kandidātu, kuru Eiropas Parlaments ievēl, ievērojot tādu pašu procedūru.

Padome, savstarpēji vienojoties ar ievēlēto priekšsēdētāju, pieņem to pārējo personu sarakstu, kurus tā iesaka iecelt par Komisijas locekļiem. Tos izraugās, balstoties uz dalībvalstu ierosinājumiem, saskaņā ar 3. punkta otrajā daļā un 5. punkta otrajā daļā noteiktajiem kritērijiem.

Priekšsēdētāja, Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos un pārējo Komisijas locekļu kandidatūras kopumā ar balsojumu apstiprina Eiropas Parlaments. Balstoties uz šo apstiprinājumu un pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, Komisiju iecel Eiropadome.

8. Komisija kopumā ir atbildīga Eiropas Parlamenta priekšā. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 234. pantu Eiropas Parlaments var pieņemt priekšlikumu izteikt neuzticību Komisijai. Ja šādu priekšlikumu pieņem, Komisijas locekļi kopīgi atkāpjas un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos atkāpjas no amata Komisijā.

18. pants

1. Eiropadome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, ar Komisijas priekšsēdētāja piekrišanu iecel Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos. Eiropadome var anulēt viņa pilnvaras saskaņā ar to pašu procedūru.

2. Augstais pārstāvis īsteno Savienības kopējo ārpolitiku un drošības politiku. Izsakot priekšlikumus, Augstais pārstāvis veicina šīs politikas attīstību, un to īsteno saskaņā ar Padomes piešķirtajām pilnvarām. Tas pats attiecas uz kopējo drošības un aizsardzības politiku.

3. Augstais pārstāvis vada Ārlietu padomi.

4. Augstais pārstāvis ir viens no Komisijas priekšsēdētāja vietniekiem. Viņš nodrošina Savienības ārējās darbības konsekveni. Viņš Komisijā atbild par tās pārziņā esošo ārējo attiecību veidošanu un citu Savienības ārējo darbību aspektu koordināciju. Veicot šos pienākumus Komisijā, un tikai attiecībā uz šiem pienākumiem Augstajam pārstāvim ir saistošas Komisijas procedūras tiktāl, cik tas atbilst 2. un 3. punktam.

19. pants

1. Eiropas Savienības Tiesas sastāvā ir Tiesa, Vispārējā tiesa un specializētās tiesas. Tā nodrošina, ka tiek ievērots tiesiskums Līgumu interpretēšanā un piemērošanā.

Dalībvalstis nodrošina tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir pietiekami efektīvi tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības.

2. Tiesas sastāvā ir pa vienam tiesnesim no katras dalībvalsts. Tai palīdz ģenerālvokāti.

Vispārējās tiesas sastāvā ir vismaz pa vienam tiesnesim no katras dalībvalsts.

Tiesas tiesnešus un ģenerālvokātus un Vispārējās tiesas tiesnešus izvēlas no personām, par kuru neatkarību nav šaubu un kuras atbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību 253. un 254. pantā paredzētajiem nosacījumiem. Savstarpēji vienojoties, viņus uz sešiem gadiem ieceļ dalībvalstu valdības. Tiesnešus un ģenerālvokātus, kas atstāj amatu, var iecelt amatā atkārtoti.

3. Eiropas Savienības Tiesa saskaņā ar Līgumu noteikumiem:

a) lemj par prasībām, kuras iesniegusi kāda dalībvalsts, iestāde, fiziska vai juridiska persona,

- b) pēc dalībvalstu tiesu pieprasījuma sniedz prejudiciālus nolēmumus par Savienības tiesību aktu interpretāciju vai iestāžu pieņemto aktu spēkā esamību,
- c) lemj citās lietās, kas noteiktas Līgumos.

IV SADAĻA

CIEŠĀKAS SADARBĪBAS NOTEIKUMI

20. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. līdz 11.a pants)

1. Dalībvalstis, kuras savā starpā vēlas izveidot ciešāku sadarbību jomās, kas nav Savienības ekskluzīvā kompetencē, var izmantot Savienības iestādes un īstenot šīs kompetences, piemērojot attiecīgos Līgumu noteikumus, ievērojot ierobežojumus un saskaņā ar kārtību, kas noteikta šajā pantā, kā arī Līguma par Eiropas Savienības darbību 326. līdz 334. pantā.

Ciešākas sadarbības mērķis ir veicināt Savienības mērķu sasniegšanu, aizsargāt tās intereses un pastiprināt integrācijas procesu. Visas dalībvalstis var iesaistīties šādā sadarbībā jebkurā laikā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 328. pantu.

2. Padome kā galējo līdzekli pieņem lēmumu, ar ko dod atļauju sākt ciešāku sadarbību, ja konstatēts, ka Savienība kopumā nevar pieņemtamā termiņā sasniegt šādas sadarbības mērķus, un ar noteikumu, ka tajā piedalās vismaz deviņas dalībvalstis. Padome pieņem lēmumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 329. pantā paredzēto procedūru.

3. Visi Padomes locekļi var piedalīties Padomes apspriedēs, bet balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kas pārstāv dalībvalstis, kuras ir iesaistītas ciešākā sadarbībā. Noteikumi par balsošanas kārtību ir ietverti Līguma par Eiropas Savienības darbību 330. pantā.

4. Ciešākas sadarbības procesā pieņemtie akti ir saistoši tikai iesaistītajām dalībvalstīm. Tos neuzskata par *acquis*, kas ir jāpieņem valstīm, kuras pretendē uz pievienošanos Savienībai.

V SADAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR SAVIENĪBAS ĀRĒJO DARBĪBU UN ĪPAŠI NOTEIKUMI PAR KOPĒJO ĀRPOLITIKU UN DROŠĪBAS POLITIKU

1. nodaļa

Vispārīgi noteikumi par Savienības ārējo darbību

21. pants

1. Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir principi, kuri ir iedvesmojuši tās izveidi, attīstību un paplašināšanos un kurus tā tiecas veicināt visā pasaulē, proti, demokrātija, tiesiskums, universāls un nedalāms cilvēktiesību un pamatbrīvību princips, cilvēka cieņas neaizskaramība, vienlīdzības un solidaritātes princips, kā arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu un starptautisko tiesību ievērošana.

Savienība cenšas attīstīt attiecības un veidot partnerību ar trešām valstīm un starptautiskām, reģionālām vai pasaules organizācijām, kuras atzīst pirmajā daļā minētos principus. Tā sekmē kopīgu problēmu risināšanu, jo īpaši Apvienoto Nāciju Organizācijā.

2. Savienība nosaka un īsteno kopējo politiku un darbības, kā arī tiecas sasniegt augstu sadarbības līmeni visās starptautisko attiecību jomās, lai:

- a) sargātu savas vērtības, pamatintereses, drošību, neatkarību un integritāti;
- b) konsolidētu un atbalstītu demokrātiju, tiesiskumu, cilvēktiesības un starptautisko tiesību principus;
- c) saglabātu mieru, novērstu konfliktus un stiprinātu starptautisko drošību saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu mērķiem un principiem, Helsinku Nobeiguma akta principiem un Parīzes Hartas mērķiem, tostarp attiecībā uz ārējām robežām;
- d) veicinātu jaunattīstības valstu ilgtspējīgu ekonomisku, sociālu un vides attīstību, lai sasniegtu galveno mērķi – izskaustu nabadzību;
- e) veicinātu visu valstu integrāciju pasaules ekonomikā, arī pakāpeniski atceļot starptautiskās tirdzniecības ierobežojumus;
- f) palīdzētu attīstīt starptautiskus pasākumus vides kvalitātes saglabāšanai un uzlabošanai, kā arī pasaules dabas resursu stabilai apsaimniekošanai un izmantošanai, lai nodrošinātu ilgtspējīgu attīstību;

- g) palīdzētu iedzīvotājiem, valstīm un reģioniem, kurus skārušas dabas vai cilvēku izraisītās katastrofas; un
- h) sekmētu starptautisku sistēmu, kuras pamatā ir ciešāka daudzpusēja sadarbība un laba pasaules līmeņa vadība.

3. Sagatavojot un īstenojot Savienības ārējās darbības dažādās jomās, kas ietvertas šajā sadaļā un Līguma par Eiropas Savienības darbību piektajā daļā, kā arī citu tās politiku ārējos aspektus, Savienība ievēro principus un tiecas sasniegt mērķus, kas minēti šā Līguma 1. un 2. punktā.

Savienība nodrošina konsekvenci savas ārējās darbības dažādās jomās, kā arī šo jomu un pārējās politikas savstarpēju konsekvenci. Padome un Komisija, kam palīdz Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, atbild par šīs konsekvences nodrošināšanu un šajā nolūkā sadarbojas.

22. pants

1. Pamatojoties uz 21. pantā minētajiem principiem un mērķiem, Eiropadome nosaka Savienības stratēģiskās intereses un mērķus.

Eiropadomes pieņemtie lēmumi par Savienības stratēģiskajām interesēm un mērķiem attiecas uz kopējo ārpolitiku, drošības politiku un citām Savienības ārējās darbības jomām. Šādi lēmumi var attiekties uz Savienības attiecībām ar konkrētu valsti vai reģionu, un tiem var būt tematiska ievirze. Tajos nosaka šo attiecību ilgumu un līdzekļus, ko var izmantot Savienība un dalībvalstis.

Eiropadome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc Padomes ieteikuma, ko pēdējā pieņemusi, ievērojot katrai jomai noteikto kārtību. Eiropadomes pieņemtos lēmumus īsteno saskaņā ar Līgumos noteiktajām procedūrām.

2. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos attiecībā uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku un Komisija attiecībā uz citām ārējās darbības jomām var iesniegt Padomei kopējus priekšlikumus.

2. nodaļa

Īpaši noteikumi par kopējo ārpolitiku un drošības politiku

1. iedaļa

Kopīgi noteikumi

23. pants

Saskaņā ar šo nodaļu Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir 1. nodaļā izklāstītie principi, Savienība tiecas sasniegt tur minētos mērķus un rīkojas saskaņā ar tur izklāstītajiem vispārīgiem noteikumiem.

24. pants

(bijušais LES 11. pants)

1. Savienības kompetence kopējās ārpolitikas un drošības politikas jautājumos attiecas uz visām ārpolitikas jomām un visiem jautājumiem saistībā ar Savienības drošību, tostarp pakāpenisku kopējas aizsardzības politikas izstrādi, kam var sekot kopējas aizsardzības izveide.

Uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku attiecas īpaši noteikumi un procedūras. To nosaka un īsteno Eiropadome un Padome ar vienprātīgu lēmumu, izņemot gadījumus, ja Līgumos paredzēts citādi. Leģislatīvu aktu pieņemšana nav paredzēta. Kopējo ārpolitiku un drošības politiku atbilstīgi Līgumiem īsteno Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos un dalībvalstis. Eiropas Parlamenta un Komisijas īpašā loma šajā jomā ir noteikta Līgumos. Eiropas Savienības Tiesai nav jurisdikcijas attiecībā uz šiem noteikumiem, izņemot tās jurisdikciju pārraudzīt atbilstību šā Līguma 40 pantam un izskatīt dažu lēmumu likumību, kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 275. panta otrajā daļā.

2. Atbilstīgi Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem Savienība veic, nosaka un īsteno kopējo ārpolitiku un drošības politiku, pamatojoties uz savstarpēju politisku solidaritāti dalībvalstu starpā, uz vispārēju interešu noteikšanu un uz arvien lielāku dalībvalstu darbības konvergenci.

3. Uzticības un savstarpējas solidaritātes garā dalībvalstis aktīvi un konsekventi atbalsta Savienības ārpolitiku un drošības politiku un ievēro Savienības darbību šajā jomā.

Dalībvalstis sadarbojas, lai stiprinātu un attīstītu savstarpēju politisku solidaritāti. Tās atturas no jebkādas rīcības, kas ir pretrunā Savienības interesēm vai varētu liegt tai būt iedarbīgam, vienotam spēkam starptautiskās attiecībās.

Padome un Augstais pārstāvis nodrošina šo principu ievērošanu.

25. pants
(bijušais LES 12. pants)

Savienība īsteno kopējo ārpolitiku un drošības politiku:

- a) nosakot vispārīgas pamatnostādnes;
- b) pieņemot lēmumus, kuros nosaka:
 - i) Savienībai veicamās darbības,
 - ii) Savienības nostāju,
 - iii) kārtību i) un ii) apakšpunktā minēto lēmumu īstenošanai;kā arī
- c) stiprinot dalībvalstu sistemātisku sadarbību politikas īstenošanā.

26. pants
(bijušais LES 13. pants)

1. Eiropadome nosaka Savienības stratēģiskās intereses un kopējās ārpolitikas un drošības politikas mērķus un vispārējās pamatnostādnes, arī jautājumos, kas saistīti ar aizsardzību. Tā pieņem vajadzīgos lēmumus.

Ja to prasa starptautiskās norises, Eiropadomes priekšsēdētājs sasauc Eiropadomes ārkārtas sanāksmi, lai noteiktu Savienības politikas stratēģiskos virzienus saistībā ar šādām norisēm.

2. Padome izstrādā kopējo ārpolitiku un drošības politiku un pieņem lēmumus, kas vajadzīgi, lai noteiktu un īstenotu šo politiku, pamatojoties uz Eiropadomes noteiktām vispārējām pamatnostādnēm un stratēģiskajiem virzieniem.

Padome un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos nodrošina Savienības rīcības vienotību, konsekvenci un efektivitāti.

3. Kopējo ārpolitiku un drošības politiku īsteno Savienības Augstais pārstāvis un dalībvalstis, izmantojot valstu un Savienības līdzekļus.

27. pants

1. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, kas vada Ārlietu padomi, ar saviem ierosinājumiem palīdz kopējās ārpolitikas un drošības politikas izstrādē un nodrošina Eiropadomes un Padomes pieņemto lēmumu īstenošanu.

2. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos pārstāv Savienību jautājumos, kas saistīti ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku. Viņš Savienības vārdā risina politisko dialogu ar trešām personām un pauž Savienības nostāju starptautiskās organizācijās un starptautiskās konferencēs.

3. Augstajam pārstāvim pilnvaru īstenošanā palīdz Eiropas Ārējās darbības dienests. Šis dienests strādā sadarbībā ar dalībvalstu diplomātiskajiem dienestiem, un tajā ir Padomes Ģenerālsekretariāta un Komisijas attiecīgo struktūrvienību ierēdņi, kā arī darbinieki, kurus ir norīkojuši dalībvalstu diplomātiskie dienesti. Eiropas Ārējās darbības dienesta organizāciju un darbību nosaka ar Padomes lēmumu. Padome lēmumu par Augstā pārstāvja priekšlikumu pieņem ar vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un pēc tam, kad saņemta Komisijas piekrišana.

28. pants
(bijušais LES 14. pants)

1. Ja starptautiskās situācijas dēļ ir vajadzīga operacionāla Savienības rīcība, Padome pieņem nepieciešamos lēmumus. Tajā nosaka tās mērķus, piemērošanas jomu, līdzekļus, ko Savienība var izmantot, vajadzības gadījumā arī darbības laiku, un īstenošanas nosacījumus.

Ja apstākļi mainās, būtiski ietekmējot jautājumu, kas prasījis šādu lēmumu, Padome pārskata minētā lēmuma principus un mērķus un pieņem vajadzīgos lēmumus.

2. Panta 1. punktā minētie lēmumi dalībvalstīm ir saistoši, pieņemot nostāju un veicot darbību.

3. Ja kāda dalībvalsts saskaņā ar 1. punktā minētajiem lēmumiem paredzējusi pieņemt savu nostāju vai sākt savu rīcību, tā laikus sniedz informāciju, lai vajadzības gadījumā varētu iepriekš apspriesties Padomē. Pienākums iepriekš sniegt informāciju neattiecas uz pasākumiem, kas ir tikai Padomes lēmumu transpozīcija attiecīgā valstī.

4. Gadījumos, kad stāvokļa maiņa rada neatliekamo vajadzību, bet 1. punktā minētais lēmums nav pārskatīts, dalībvalstis var steidzami veikt vajadzīgos pasākumus, ievērojot vispārīgos minētā lēmuma mērķus. Attiecīgā dalībvalsts tūlīt informē Padomi par šiem pasākumiem.

5. Ja rodas būtiskas grūtības, īstenojot šajā pantā minēto lēmumu, dalībvalsts par tām ziņo Padomei, kas apspriež tās un meklē piemērotus risinājumus. Šie risinājumi nedrīkst būt pretrunā 1. punktā minētā lēmuma mērķiem vai mazināt tā iedarbību.

29. pants
(bijušais LES 15. pants)

Padome pieņem lēmumus, kuros nosaka Savienības attieksmi īpašos ģeogrāfiskos vai tematiskos jautājumos. Dalībvalstis nodrošina savas politikas saskaņu ar Savienības nostāju.

30. pants
(bijušais LES 22. pants)

1. Katra dalībvalsts, Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos vai Augstais pārstāvis, ko atbalsta Komisija, var vērsties Padomē ar jebkuru jautājumu, kas saistīts ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku, kā arī attiecīgi iesniegt Padomei iniciatīvas vai priekšlikumus.

2. Gadījumos, kad lēmumi jāpieņem ātri, Savienības Augstais pārstāvis pēc savas ierosmes vai pēc kādas dalībvalsts lūguma četrdesmit astoņās stundās vai, ārkārtas gadījumā, īsākā laikā, sasauc Padomes ārkārtas sanāksmi.

31. pants
(bijušais LES 23. pants)

1. Lēmumus, kas noteikti šajā nodaļā, Eiropadome un Padome pieņem vienprātīgi, ja vien šajā nodaļā nav paredzēts citādi. Leģislatīvu aktu pieņemšana nav paredzēta.

Ikviens Padomes loceklis, kas atturas no balsošanas, var kvalificēt savu atturēšanos, oficiāli par to paziņojot saskaņā ar šo apakšpunktu. Šādā gadījumā tam lēmums nav jāpieņem, bet jāatzīst, ka lēmums uzliek saistības Savienībai. Savstarpējas solidaritātes garā attiecīgā dalībvalsts atturas no jebkādas rīcības, kas varētu būt pretrunā vai traucēt Savienības rīcībai, kura pamatojas uz šo lēmumu, un pārējās dalībvalstis respektē tās nostāju. Ja Padomes locekļi, kuri šādi kvalificē savu atturēšanos, pārstāv vismaz vienu trešo daļu dalībvalstu, kas savukārt aptver vismaz vienu trešo daļu Savienības iedzīvotāju, lēmumu nepieņem.

2. Atkāpjoties no 1. punkta noteikumiem, Padome lēmumus pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu, kad tā:

- pieņem lēmumus par Savienības rīcību un nostāju, pamatojoties uz Eiropadomes pieņemtu lēmumu, kas attiecas uz Savienības stratēģiskajām interesēm un mērķiem, kuri minēti 22. panta 1. punktā;
- pieņem lēmumus par Savienības rīcību un nostāju, pamatojoties uz Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikumu, kas iesniegts pēc īpaša lūguma, ar ko Eiropadome vēršas pie viņa pēc pašas vai pēc Augstā pārstāvja iniciatīvas;
- pieņem lēmumus, lai īstenotu lēmumu par Savienības rīcību un nostāju;
- izvirza īpašu pārstāvi saskaņā ar 33. pantu.

Ja kāds Padomes loceklis paziņo, ka būtisku un pamatotu iemeslu dēļ, kas saistīti ar valsts politiku, viņš vēlas iebilst pret kāda lēmuma pieņemšanu ar kvalificētu balsu vairākumu, balsošana nenotiek. Augstais pārstāvis ciešā saziņā ar iesaistīto dalībvalsti meklē tai pieņemamu risinājumu. Ja tas neizdodas, Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var pieprasīt, lai šo lietu nodod izlemēt Eiropadomei ar vienprātīgi pieņemtu lēmumu.

3. Eiropadome var vienprātīgi pieņemt lēmumu, ar ko nosaka, ka Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu gadījumos, kas nav minēti 2. punktā.
4. 2. un 3. punkts neattiecas uz lēmumiem, kas saistīti ar militāriem un aizsardzības jautājumiem.
5. Par procedūras jautājumiem Padome pieņem lēmumu ar savu locekļu balsu vairākumu.

32. pants
(bijušais LES 16. pants)

Dalībvalstis Eiropadomē un Padomē savā starpā apspriež visus ārpolitikas un drošības politikas jautājumus, kas ir vispārsvērīgi, lai formulētu kopējo nostāju. Pirms uzsākt kādu darbību starptautiskā mērogā vai uzņemties kādas saistības, kuras varētu ietekmēt Savienības intereses, katra dalībvalsts apspriežas ar pārējām Eiropadomē vai Padomē. Dalībvalstis, saskaņojot savas darbības, nodrošina to, ka Savienība spēj aizstāvēt savas intereses un vērtības starptautiskā mērogā. Dalībvalstis ir savstarpēji solidāras.

Kad Eiropadome vai Padome ir noteikusi Savienības kopējo nostāju pirmās daļas nozīmē, Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos un dalībvalstu ārlietu ministri koordinē savas darbības Padomē.

Dalībvalstu diplomātiskās pārstāvniecības un Savienības delegācijas trešās valstīs un starptautiskās organizācijās sadarbojas un veicina kopējas nostājas formulēšanu un īstenošanu.

33. pants
(bijušais LES 18. pants)

Padome pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma var izvirzīt īpašu pārstāvi, pilnvarojot to konkrētos politikas jautājumos. Īpašais pārstāvis īsteno savas pilnvaras Augstā pārstāvja vadībā.

34. pants
(bijušais LES 19. pants)

1. Dalībvalstis koordinē savu darbību starptautiskās organizācijās un starptautiskās konferencēs. Šādos forumos tās atbalsta Savienības nostājas. Šo koordināciju organizē Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos.

Starptautiskās organizācijās un starptautiskās konferencēs, kur nepiedalās visas dalībvalstis, Savienības nostājas atbalsta tās valstis, kas tajās piedalās.

2. Saskaņā ar 24. panta 3. punktu dalībvalstis, kas pārstāvētas starptautiskās organizācijās vai starptautiskās konferencēs, kur nepiedalās visas dalībvalstis, informē pārējās dalībvalstis un Augsto pārstāvi par visiem jautājumiem, kas izraisa kopēju ieinteresētību.

Dalībvalstis, kuras ir arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes locekles, vienojas un pilnībā informē pārējās dalībvalstis un Augsto pārstāvi. Dalībvalstis, kuras ir Drošības padomes locekles, šo funkciju izpildē nodrošina Savienības nostājas un interešu aizstāvību, neskarot pienākumus, ko tām uzliek Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti.

Ja Savienība ir definējusi nostāju jautājumā, kurš ir Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomes darba kārtībā, dalībvalstis, kas ir pārstāvētas Drošības padomē, lūdz, lai Augstais pārstāvis iepazīstina ar Savienības nostāju.

35. pants
(bijušais LES 20. pants)

Dalībvalstu diplomātiskās un konsulārās pārstāvniecības un Savienības delegācijas trešās valstīs un starptautiskās konferencēs, kā arī to pārstāvji starptautiskās organizācijās sadarbojas, lai nodrošinātu, ka tiek ievēroti un īstenoti lēmumi par Savienības nostāju un rīcību saskaņā ar šo nodaļu.

Tās izvērš sadarbību, apmainoties ar informāciju un veicot kopīgu izvērtēšanu.

Tās palīdz īstenot Savienības pilsoņu tiesības uz aizsardzību trešo valstu teritorijā, kā minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. panta 2. punkta c) apakšpunktā, un to pasākumu izpildi, kas noteikti saskaņā ar minētā Līguma 23. pantu.

36. pants
(bijušais LES 21. pants)

Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos regulāri apspriežas ar Eiropas Parlamentu par kopējās ārpolitikas un drošības politikas un kopējās drošības un aizsardzības politikas būtiskākajiem aspektiem un pamatvirzienu izvēli un informē to par šo politiku attīstību. Viņš nodrošina to, ka attiecīgi ievēro Eiropas Parlamenta viedokli. Eiropas Parlamenta informēšanā var iesaistīt īpašos pārstāvjus.

Eiropas Parlaments var uzdot Padomei un Augstajam pārstāvim jautājumus vai sniegt tai ieteikumus. Tas divreiz gadā rīko debates par panākumiem, kas gūti kopējās ārpolitikas un drošības politikas, tostarp kopējās drošības un aizsardzības politikas, īstenošanā.

37. pants
(bijušais LES 24. pants)

Savienība var noslēgt nolīgumus ar vienu vai vairākām dalībvalstīm vai starptautiskām organizācijām tajās jomās, uz kurām attiecas šī nodaļa.

38. pants
(bijušais LES 25. pants)

Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 240. pantu, Politikas un drošības komiteja pārrauga starptautisko stāvokli jomās, uz ko attiecas kopējā ārpolitika un drošības politika, un palīdz noteikt šo politiku, pēc Padomes lūguma, pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos lūguma vai pēc savas ierosmes sniedzot Padomei atzinumus. Tā pārrauga arī apstiprinātās politikas īstenošanu, neskarot Augstā pārstāvja pilnvaras.

Atbilstīgi šai nodaļai Politikas un drošības komiteja Padomes un Augstā pārstāvja vadībā īsteno krīzes pārvarēšanas pasākumu politisku kontroli un stratēģisku vadību, kā minēts 43. pantā.

Padome krīzes pārvarēšanas pasākuma mērķiem un uz tam vajadzīgo laiku, kurus pati noteikusi, var pilnvarot Komiteju pieņemt attiecīgus lēmumus par attiecīgā pasākuma politisko kontroli un stratēģisko vadību.

39. pants

Atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantam un atkāpjoties no tā 2. punkta, Padome pieņem lēmumu, ar kuru nosaka noteikumus par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz to personas datu apstrādi, ko veic dalībvalstis, īstenojot darbības saistībā ar šīs nodaļas darbības jomu, un nosaka noteikumus par šādu datu brīvu apriti. Šo noteikumu izpildi kontrolē neatkarīgas iestādes.

40. pants

(bijušais LES 47. pants)

Kopējās ārpolitikas un drošības politikas īstenošana neietekmē iestāžu veikto procedūru un iestādēm piešķirto pilnvaru piemērošanu, kas paredzētas Līgumos, lai īstenotu Savienības kompetenci, kas minēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 3. līdz 6. pantā.

Tāpat arī to politiku īstenošana, kas minēta šajos pantos, neietekmē iestāžu veikto procedūru un iestādēm piešķirto pilnvaru piemērošanu, kas Līgumos noteiktas Savienības kompetences īstenošanai saskaņā ar šo nodaļu.

41. pants

(bijušais LES 28. pants)

1. Administratīvos izdevumus, kas rodas iestādēm, īstenojot šīs nodaļas noteikumus, sedz no Savienības budžeta.

2. Darbības izdevumus, ko rada šīs sadaļas noteikumu īstenošana, arī sedz no Savienības budžeta, izņemot tos izdevumus, kas rodas no darbībām militārā vai aizsardzības jomā, un gadījumus, kad Padome vienprātīgi pieņem citādu lēmumu.

Gadījumos, kad izdevumus nesedz no Savienības budžeta, tos sedz dalībvalstis atkarībā no to nacionālā kopprodukta lieluma, ja vien Padome vienprātīgi nepieņem citādu lēmumu. Attiecībā uz izdevumiem, kas rodas no darbībām militārā un aizsardzības jomā, dalībvalstīm, kuru pārstāvji Padomē ir snieguši oficiālu paziņojumu saskaņā ar 31. panta 1. punkta otro daļu, nav pienākums sniegt šādu finansējumu.

3. Padome pieņem lēmumu, paredzot īpašas procedūras, lai garantētu ātru pieeju apropriācijām Savienības budžetā steidzamai kopējās ārpolitikas un drošības politikas iniciatīvu finansēšanai, jo īpaši attiecībā uz 42. panta 1. punktā un 43. pantā minēto uzdevumu sagatavošanas darbiem. Tā pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

42. panta 1. punktā un 43. pantā minēto uzdevumu sagatavošanas darbus, ko nesedz no Savienības budžeta, finansē no sākumfonda, kuru veido dalībvalstu iemaksas.

Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma pieņem lēmumus, kuros nosaka:

- a) procedūras sākumfonda izveidei un finansēšanai, jo īpaši fondam iedalītās summas,
- b) sākumfonda pārvaldības procedūras,
- c) finanšu kontroles procedūras.

Ja kādu saskaņā ar 42. panta 1. punktu un 43. pantu plānoto uzdevumu nevar segt no Savienības budžeta, Padome pilnvaro Augsto pārstāvi izmantot fondu. Augstais pārstāvis Padomei ziņo par pilnvarojuma īstenošanu.

2. iedaļa

Noteikumi attiecībā uz kopējo drošības un aizsardzības politiku

42. pants (bijušais LES 17. pants)

1. Kopējā drošības un aizsardzības politika ir kopējās ārpolitikas un drošības politikas sastāvdaļa. Tā nodrošina Savienības darbības spēju, izmantojot civilos un militāros līdzekļus. Savienība var tos izmantot misijās ārpus Savienības, lai nodrošinātu miera uzturēšanu, konfliktu novēršanu un starptautiskās drošības stiprināšanu saskaņā ar principiem, kas noteikti Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtos. Šos pienākumus veic, izmantojot dalībvalstu piedāvātās iespējas.
2. Kopējā drošības un aizsardzības politika ietver pakāpenisku Savienības kopējās aizsardzības politikas izstrādi. Šajā procesā izveidota kopēja aizsardzība, kad Eiropadome vienprātīgi to nolems. Tādā gadījumā tā iesaka dalībvalstīm pieņemt šādu lēmumu saskaņā ar to attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

Savienības politika saskaņā ar šo iedaļu neskar dažu dalībvalstu drošības politikas un aizsardzības politikas īpašās iezīmes un ievēro to dalībvalstu pienākumus, kuras uzskata, ka to kopīgā aizsardzība ir īstenojama Ziemeļatlantijas Līguma organizācijā (NATO) saskaņā ar Ziemeļatlantijas Līgumu, un ir saderīga ar kopējo drošības un aizsardzības politiku, kas noteikta šajā struktūrā.

3. Dalībvalstis ar savām civilajām un militārajām iespējām atbalsta Savienības kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu, lai veicinātu Padomes noteikto mērķu sasniegšanu. Tās dalībvalstis, kuras kopā veido daudznacionālos spēkus, var nodrošināt šo spēku izmantošanu arī kopējai drošības politikai un aizsardzības politikai.

Aizsardzības spēju attīstības, pētniecības, iegādes un bruņojuma aģentūra (turpmāk "Eiropas Aizsardzības aģentūra") apzina operacionālās vajadzības, sekmē pasākumus to apmierināšanai, veicina aizsardzības nozares rūpnieciskās un tehnoloģiskās bāzes stiprināšanai nepieciešamo pasākumu noteikšanu un, vajadzības gadījumā, to īstenošanu, piedalās Eiropas spēju un bruņojuma politikas noteikšanā un palīdz Padomei novērtēt militāro spēju uzlabošanos.

4. Lēmumus saistībā ar kopējās drošības un aizsardzības politikas īstenošanu, ar kuriem uzsāk šajā pantā minēto misiju, Padome pieņem vienprātīgi pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma vai kādas dalībvalsts iniciatīvas. Augstais pārstāvis, vajadzības gadījumā – kopā ar Komisiju, var ierosināt izmantot gan valstu resursus, gan Savienības instrumentus.

5. Padome var uzticēt kāda Savienības uzdevuma izpildi dalībvalstu grupai, lai aizsargātu Savienības vērtības un kalpotu tās interesēm. Šāda uzdevuma izpildi reglamentē 44. pantā.

6. Tās dalībvalstis, kuru militārās spējas atbilst augstākiem kritērijiem un kuras šajā jomā ir uzņēmušās ciešākas saistības cita pret citu sarežģītāko uzdevumu izpildīšanai, nodibina pastāvīgu strukturētu sadarbību Savienībā. Šādu sadarbību reglamentē 46. pants. Tā neietekmē 43. panta noteikumus.

7. Gadījumos, kad kāda dalībvalsts kļūst par bruņotas agresijas upuri savā teritorijā, pārējām dalībvalstīm ir pienākums sniegt tai atbalstu un palīdzību ar visiem to rīcībā esošajiem līdzekļiem saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu 51. pantu. Tas neskar dažu dalībvalstu drošības un aizsardzības politikas īpašās iezīmes.

Saistības un sadarbība šajā jomā atbilst saistībām, kuras nosaka Ziemeļatlantijas Līguma organizācija, kas tām valstīm, kuras ir tās locekles, turpina būt to kolektīvās aizsardzības pamats un joprojām ir forums šīs aizsardzības īstenošanai.

43. pants

1. Uzdevumi, kas minēti 42. panta 1. punktā un kuru izpildē Savienība var izmantot civilos un militāros līdzekļus, ietver kopējas atbrūšanas operācijas, humanitāros un glābšanas uzdevumus, militārās konsultēšanas un palīdzības uzdevumus, konfliktu novēršanas un miera uzturēšanas uzdevumus, kaujas uzdevumus krīzes pārvarēšanai, tostarp miera atjaunošanu un stabilizāciju pēc konflikta novēršanas. Visi šie uzdevumi var veicināt cīņu pret terorismu, tostarp atbalstot trešās valstis terorisma apkarošanā to teritorijā.

2. Padome pieņem lēmumus, kas saistīti ar 1. punktā minētajiem uzdevumiem, nosakot to mērķus un darbības jomu, kā arī to īstenošanas vispārējos nosacījumus. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, darbojoties Padomes vadībā un ciešā un pastāvīgā sadarbībā ar Politikas un drošības komiteju, nodrošina šādu uzdevumu civilo un militāro aspektu koordināciju.

44. pants

1. Īstenojot saskaņā ar 43. pantu pieņemtos lēmumus, Padome var uzticēt kādu uzdevumu to dalībvalstu grupai, kurām ir vēlme un nepieciešamās spējas uzdevuma veikšanai. Šīs dalībvalstis sadarbībā ar Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos vienojas par uzdevuma izpildīšanas vadību.

2. Dalībvalstis, kas piedalās uzdevuma īstenošanā, pēc pašu iniciatīvas vai citas dalībvalsts lūguma regulāri informē Padomi par tā norisi. Ja uzdevuma izpildīšana saistīta ar nozīmīgiem jauniem pavērsieniem vai tās dēļ nepieciešams koriģēt uzdevuma mērķi, darbības jomu un nosacījumus, kas noteikti 1. punktā minētajos lēmumos, iesaistītās dalībvalstis tūlīt par šo jautājumu ziņo Padomei. Tādos gadījumos Padome pieņem nepieciešamos lēmumus.

45. pants

1. Eiropas Aizsardzības aģentūrai, kas minēta 42. panta 3. punktā un kas ir Padomes pakļautībā, ir šādi uzdevumi:
 - a) palīdzēt noteikt mērķus, kas dalībvalstīm jāsasniedz militāro spēju jomā, un novērtēt to, kā dalībvalstis ievēro saistības attiecībā uz šīm spējām;
 - b) sekmēt operatīvo vajadzību saskaņošanu un efektīvu, atbilstīgu iepirkumu metožu pieņemšanu;
 - c) ierosināt daudzpusējus projektus, lai sasniegtu mērķus militāro spēju jomā, nodrošināt dalībvalstu īstenoto programmu un īpašu sadarbības programmu koordināciju;
 - d) atbalstīt aizsardzības tehnoloģiju izpēti, kā arī koordinēt un plānot kopīgus pētījumus un tehnisku risinājumu izpēti atbilstīgi nākotnes operacionālajām vajadzībām;
 - e) palīdzēt noteikt un vajadzības gadījumā īstenot jebkuru derīgu pasākumu aizsardzības nozares rūpnieciskās un tehnoloģiskās bāzes stiprināšanai un militāro izdevumu efektivitātes uzlabošanai.
2. Eiropas Aizsardzības aģentūra ir atvērta visām dalībvalstīm, kas vēlas tajā darboties. Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem lēmumu, kurā nosaka aģentūras statūtus, atrašanās vietu un darbības noteikumus. Šādā lēmumā ņem vērā efektīvas līdzdalības līmeni aģentūras darbībā. Aģentūrā izveido īpašas grupas, apvienojot dalībvalstis, kas iesaistītas kopīgos projektos. Aģentūra vajadzības gadījumā pilda uzdevumus sadarbībā ar Komisiju.

46. pants

1. Dalībvalstis, kuras vēlas piedalīties pastāvīgajā strukturētajā sadarbībā, kas minēta 42. panta 6. punktā, un kuras atbilst kritērijiem un ievēro saistības attiecībā uz militārajām spējām, kas noteiktas Protokolā par pastāvīgu strukturētu sadarbību, par savu nodomu paziņo Padomei un Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos.

2. Triju mēnešu laikā pēc šāda nodoma paziņošanas Padome pieņem lēmumu par pastāvīgas strukturētas sadarbības uzsākšanu un iesaistīto valstu saraksta izveidi. Padome pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu, iepriekš apspriedusies ar Augsto pārstāvi.

3. Jebkura dalībvalsts, kas vēlāk vēlas iesaistīties pastāvīgajā strukturētajā sadarbībā, par savu nodomu informē Padomi un Augsto pārstāvi.

Padome pieņem lēmumu, apstiprinot attiecīgās dalībvalsts dalību, kura atbilst kritērijiem un ievēro Protokola par pastāvīgu strukturētu sadarbību 1. un 2. pantā minētās saistības. Padome pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu, iepriekš apspriedusies ar Augsto pārstāvi. Balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kuri pārstāv sadarbībā iesaistītās valstis.

Kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

4. Ja kāda iesaistītā dalībvalsts vairs neatbilst kritērijiem vai vairs nespēj pildīt Protokola par pastāvīgu strukturētu sadarbību 1. un 2. pantā minētās saistības, Padome var pieņemt lēmumu, kas aptur attiecīgās dalībvalsts dalību.

Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu. Balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kuri pārstāv sadarbībā iesaistītās valstis, izņemot attiecīgo dalībvalsti.

Kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

5. Jebkura iesaistītā dalībvalsts, kas vēlas izstāties no pastāvīgās strukturētās sadarbības, paziņo par savu nodomu Padomei, kura pieņem zināšanai, ka attiecīgā dalībvalsts ir pārtraukusi savu dalību.

6. Lēmumus un ieteikumus, ko Padome pieņem pastāvīgās strukturētās sadarbības jomā, pieņem vienprātīgi, izņemot tos lēmumus un ieteikumus, kas paredzēti 2. un 5. punktā. Piemērojot šo punktu, vienprātība ir panākta tikai tad, ja šādi balsojuši iesaistīto dalībvalstu pārstāvji.

VI SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

47. pants

Savienība ir tiesību subjekts.

48. pants (bijušais LES 48. pants)

1. Līgumus var grozīt saskaņā ar parastu pārskatīšanas procedūru. Tos var grozīt arī saskaņā ar vienkāršotām pārskatīšanas procedūrām.

Parastā pārskatīšanas procedūra

2. Jebkuras dalībvalsts valdība, Eiropas Parlaments vai Komisija var iesniegt Padomei Līgumu grozījumu projektu. Šādā projektā, cita starpā, var ierosināt paplašināt vai sašaurināt kompetences, kas Savienībai piešķirtas Līgumos. Šādus projektus Eiropadomei iesniedz Padome, un par tiem paziņo valstu parlamentiem.

3. Ja Eiropadome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju ar vienkāršu balsu vairākumu pieņem lēmumu par labu ierosināto grozījumu izskatīšanai, Eiropadomes priekšsēdētājs sasauc Konventu, kuru veido valstu parlamentu pārstāvji, dalībvalstu vai to valdību vadītāji, Eiropas Parlamenta un Komisijas vadītāji. Ja paredzami grozījumi attiecībā uz iestādēm monetārā jomā, jāapspiežas arī ar Eiropas Centrālo banku. Konvents izskata grozījumu projektu un vienprātīgi pieņem ieteikumu dalībvalstu valdību pārstāvju konferencei, kā paredzēts 4. punktā.

Eiropadome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar vienkāršu balsu vairākumu var nolemt nenasaukt Konventu, ja to neattaisno ierosināto grozījumu apjoms. Tādā gadījumā Eiropadome nosaka darba uzdevumu dalībvalstu valdību pārstāvju konferencei.

4. Padomes priekšsēdētājs sasauc dalībvalstu valdību pārstāvju konferenci, lai, savstarpēji vienojoties, noteiktu grozījumus, kas izdarāmi Līgumos.

Grozījumi stājas spēkā, kad tos ratificējušas visas dalībvalstis saskaņā ar savām attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

5. Ja divus gadus pēc tam, kad ir parakstīts Līgums, ar ko groza Līgumus, četras piektdaļas dalībvalstu ir to ratificējušas un viena vai vairākas dalībvalstis ir saskārušās ar grūtībām ratificēšanas procesā, šis jautājums tiek darīts zināms Eiropadomei.

Vienkāršotas pārskatīšanas procedūras

6. Jebkuras dalībvalsts valdība, Eiropas Parlaments vai Komisija var iesniegt Eiropadomei tādu grozījumu projektu, kas pilnībā vai daļēji skar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas noteikumus attiecībā uz Savienības iekšpolitiku un rīcībām.

Eiropadome var pieņemt lēmumu, ar ko pilnībā vai daļēji groza Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas noteikumus. Eiropadome pieņem lēmumu vienprātīgi pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju, un, ja paredzami grozījumi attiecībā uz monetārām iestādēm, arī ar Eiropas Centrālo banku. Minētais lēmums nestājas spēkā, kamēr to nav ratificējušas dalībvalstis saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām.

Ar otrajā daļā minēto lēmumu nevar paplašināt Savienības kompetences, kas tai piešķirtas Līgumos.

7. Ja Līgumā par Eiropas Savienības darbību vai šā Līguma V sadaļā noteikts, ka Padome konkrētā jomā vai konkrētā gadījumā pieņem lēmumus vienprātīgi, Eiropadome var pieņemt lēmumu, kas ļauj Padomei šajā jomā vai šajā gadījumā pieņemt lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu. Šī daļa neattiecas uz lēmumiem, kas saistīti ar militāriem un aizsardzības jautājumiem.

Ja Līgumā par Eiropas Savienības darbību ir paredzēts, ka Padomei jāpieņem likumdošanas akti saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, Eiropadome var pieņemt lēmumu, ar ko ļauj pieņemt minētos aktus saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru.

Jebkuru Eiropadomes iniciatīvu, kas iesniegta saskaņā pirmo vai otro daļu, dara zināmu valstu parlamentiem. Ja kāds valsts parlaments sešu mēnešu laikā pēc šādas paziņošanas iebilst pret minēto priekšlikumu, pirmajā vai otrajā daļā minēto lēmumu nepieņem. Ja pret ierosinājumu neviens neiebilst, Eiropadome var pieņemt minēto lēmumu.

Pirmajā vai otrajā daļā minēto lēmumu Eiropadome pieņem vienprātīgi pēc tam, kad ir saņēmusi Eiropas Parlamenta locekļu vairākuma piekrišanu.

49. pants
(bijušais LES 49. pants)

Jebkura Eiropas valsts, kas ievēro 2. pantā minētās vērtības un apņemas tās sekmēt, var lūgt, lai to uzņem par Savienības locekli. Eiropas Parlamentu un valstu parlamentus informē par šo pieteikumu. Attiecīgā valsts savu iesniegumu adresē Padomei, kas pieņem lēmumu vienbalsīgi pēc apspriešanās ar Komisiju un saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, kurš pieņem lēmumu ar visu tā locekļu balsu vairākumu. Tiek ņemti vērā atbilstības nosacījumi, par ko vienojusies Eiropadome.

Uzņemšanas nosacījumus un šādas uzņemšanas izraisītās korekcijas Līgumos, kuri ir Savienības izveides pamatā, nosaka dalībvalstu nolīgums ar valsti, kas iesniegusi uzņemšanas iesniegumu. Šo nolīgumu iesniedz ratifikācijai saskaņā ar katras līgumslēdzējas valsts attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

50. pants

1. Jebkura dalībvalsts var nolemt izstāties no Savienības saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām.
2. Dalībvalsts, kura nolemj izstāties, par savu nodomu paziņo Eiropadomei. Ievērojot Eiropadomes paustās nostādnes, Savienība risina sarunas un noslēdz līgumu ar šo valsti, nosakot tās izstāšanās kārtību un ņemot vērā tās turpmākās attiecības ar Savienību. Par šo līgumu veic sarunas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 218. panta 3. punktu. To noslēdz Padome ar kvalificētu balsu vairākumu, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu.

3. Līgumi attiecīgai valstij vairs nav saistoši no dienas, kad stājas spēkā izstāšanās līgums, vai, ja tāds nav noslēgts, divus gadus pēc 2. punktā minētā paziņojuma, ja vien Eiropadome, vienojoties ar attiecīgo dalībvalsti, vienprātīgi nenolemj šo laikposmu pagarināt.

4. Piemērojot 2. un 3. punktu, Eiropadomes vai Padomes loceklis no tās dalībvalsts, kura izstājas, nepiedalās nedz Eiropadomes vai Padomes pārrunās, nedz lēmumu pieņemšanā attiecībā uz šo valsti.

Kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

5. Ja valsts, kura ir izstājusies no Savienības, lūdz atkārtotu pievienošanos, uz tās lūgumu attiecas 49. pantā minētā procedūra.

51. pants

Līgumiem pievienotie protokoli un pielikumi ir to neatņemama sastāvdaļa.

52. pants

1. Līgumi attiecas uz Beļģijas Karalisti, Bulgārijas Republiku, Čehijas Republiku, Dānijas Karalisti, Vācijas Federatīvo Republiku, Igaunijas Republiku, Īriju, Grieķijas Republiku, Spānijas Karalisti, Francijas Republiku, Itālijas Republiku, Kipras Republiku, Latvijas Republiku, Lietuvas Republiku, Luksemburgas Lielhercogisti, Ungārijas Republiku, Maltas Republiku, Nīderlandes Karalisti, Austrijas Republiku, Polijas Republiku, Portugāles Republiku, Rumāniju, Slovēnijas Republiku, Slovākijas Republiku, Somijas Republiku, Zviedrijas Karalisti un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti.

2. Teritoriālā piemērošanas joma ir precizēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. pantā.

53. pants
(bijušais LES 51. pants)

Šis Līgums ir noslēgts uz neierobežotu laiku.

54. pants
(bijušais LES 52. pants)

1. Augstās Līgumslēdzējas Puses šo Līgumu ratificē saskaņā ar attiecīgajām konstitucionālajām prasībām. Ratifikācijas dokumentus deponē Itālijas Republikas valdībai.
2. Šis Līgums stājas spēkā 1993. gada 1. janvārī ar noteikumu, ka deponēti visi ratifikācijas dokumenti vai, ja tas nav noticis, nākamā mēneša pirmajā dienā pēc tam, kad ratifikācijas dokumentu deponējusi pēdējā parakstītājvalsts.

55. pants
(bijušais LES 53. pants)

1. Šā Līguma oriģinālu vienā eksemplārā angļu, bulgāru, čehu, dāņu, franču, grieķu, holandiešu, igauņu, īru, itāļu, latviešu, lietuviešu, maltiešu, poļu, portugāļu, rumāņu, slovāku, slovēņu, somu, spāņu, ungāru, vācu un zviedru valodā deponē Itālijas Republikas valdības arhīvā; visi teksti ir vienlīdz autentiski, un Itālijas Republikas valdība izsniedz apliecinātu kopiju visu pārējo parakstītājvalstu valdībām.
2. Šo Līgumu pēc dalībvalstu izvēles var tulkot arī jebkurā citā valodā, kurai saskaņā ar attiecīgās dalībvalsts konstitucionālo kārtību visā teritorijā vai tās daļā ir piešķirts oficiāls statuss. Attiecīgās dalībvalstis nodrošina, lai Padomes arhīvos deponētu apstiprinātus tādu tulkojumu eksemplārus.

TO APLIECINOT, attiecīgie Pilnvarotie ir parakstījuši šo Līgumu.

Māstrihtā, tūkstoš deviņi simti deviņdesmit otrā gada septītajā februārī.

(pilnvaroto saraksts nav sniegts)

LĪGUMA
PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU
KONSOLIDĒTĀ VERSIJA

PREAMBULA

VIŅA MAJESTĀTE BEĻĢU KARALIS, VĀCIJAS FEDERATĪVĀS REPUBLIKAS PREZIDENTS, FRANCIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS, ITĀLIJAS REPUBLIKAS PREZIDENTS, VIŅAS KARALISKĀ AUGSTĪBA LUKSEMBURGAS LIELHERCOGIENE, VIŅAS MAJESTĀTE NĪDERLANDES KARALIENE¹,

APŅĒMUŠIES likt pamatus aizvien ciešākai Eiropas tautu savienībai,

APŅĒMUŠIES ar kopīgu rīcību nodrošināt savu valstu ekonomisko un sociālo attīstību, likvidējot šķēršļus, kas sadala Eiropu,

APLIECINĀDAMI, ka svarīgākais viņu centienu mērķis ir pastāvīgi uzlabot savu tautu dzīves un darba apstākļus,

ATZĪDAMI, ka šķēršļu pārvarēšana prasa saskaņotu rīcību, lai nodrošinātu vienmērīgu izaugsmi, līdzsvarotu tirdzniecību un godīgu konkurenci,

TIEKDAMIES stiprināt savu tautsaimniecību vienotību un nodrošināt to harmonisku attīstību, mazinot atšķirības, kas pastāv dažādu reģionu starpā, un mazāk attīstīto reģionu atpalcību,

VĒLĒDAMIES ar kopējo tirdzniecības politiku veicināt starptautiskās tirdzniecības ierobežojumu pakāpenisku atcelšanu,

GRIBĒDAMI apliecināt solidaritāti, kas saista Eiropu ar aizjūras zemēm, un vēlēdamies nodrošināt to labklājības pieaugumu saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principiem,

APŅĒMUŠIES tādējādi apvienot resursus, lai saglabātu un stiprinātu mieru un brīvību, un aicinādami Eiropas pārējās tautas, kurām tādi paši ideāli, pievienoties šiem centieniem,

¹ Kopš tā laika par Eiropas Kopienas dalībvalstīm ir kļuvušas Bulgārijas Republika, Čehijas Republika, Dānijas Karaliste, Igaunijas Republika, Grieķijas Republika, Spānijas Republika, Īrija, Kipras Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Ungārijas Republika, Maltas Republika, Austrijas Republika, Polijas Republika, Rumānija, Portugāles Republika, Slovēnijas Republika, Slovākijas Republika, Somijas Republika, Zviedrijas Karaliste un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste.

APŅĒMUŠIES attīstīt visaugstāko iespējamo zināšanu līmeni, nodrošinot savām tautām plašas iespējas iegūt izglītību un to pastāvīgi papildināt,

IR IECĒLUŠI par saviem Pilnvarotajiem:

(pilnvaroto saraksts nav sniegts)

KAS, iepazīnušies ar pārējo Pušu pilnvarām un atzinuši tās par likumīgām un spēkā esošām, ir vienojušies par turpmāko.

PIRMĀ DAĻA

PRINCIPI

1. pants

1. Šajā Līgumā noteikta Savienības darbības organizācija, kā arī tās kompetences jomas, kompetences piešķiršana un kompetenču īstenošanas noteikumi.
2. Šis Līgums un Līgums par Eiropas Savienību ir līgumi, kas ir Savienības pamatā. Šos divus līgumus, kuriem ir vienāds juridisks spēks, apzīmē ar vārdu "Līgumi".

I SADAĻA

KATEGORIJAS UN SAVIENĪBAS KOMPETENCES JOMAS

2. pants

1. Ja Līgumos Savienībai ir piešķirta ekskluzīva kompetence kādā konkrētā jomā, tad veikt likumdošanas funkciju un pieņemt juridiski saistošus aktus drīkst tikai Savienība; dalībvalstis to var darīt pašas tikai tad, ja Savienība tās pilnvarojusi vai tas vajadzīgs Savienības pieņemto aktu īstenošanai.
2. Ja kādā konkrētā jomā Līgumos Savienībai ir piešķirta kompetence, kas ir kopīga ar dalībvalstīm, Savienība un dalībvalstis drīkst veikt likumdošanas funkciju un pieņemt juridiski saistošus aktus šajā jomā. Dalībvalstis īsteno savu kompetenci tiktāl, ciktāl Savienība nav īstenojusi savu kompetenci. Dalībvalstis atkal īsteno savu kompetenci tiktāl, ciktāl Savienība ir pārtraukusi īstenot savu kompetenci.
3. Dalībvalstis saskaņo savu ekonomikas un nodarbinātības politiku atbilstīgi šajā Līgumā paredzētajiem pasākumiem, kuru nodrošināšana ir Savienības kompetencē.

4. Savienības kompetencē ir saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību noteikumiem noteikt un īstenot kopēju ārpolitiku un drošības politiku, tostarp pakāpeniski izstrādāt kopēju aizsardzības politiku.

5. Dažās jomās un apstākļos, kas noteikti Līgumos, Savienības kompetencē ir veikt darbības, lai atbalstītu, saskaņotu vai papildinātu dalībvalstu darbības, vienlaikus neaizstājot to kompetenci šajās jomās.

Juridiski saistoši akti, ko Savienība pieņēmusi, pamatojoties uz Līgumu noteikumiem, kuri attiecas uz šīm jomām, nevar būt par iemeslu dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanai.

6. Savienības kompetences īstenošanas apjomu un pasākumus nosaka Līgumu noteikumi, kas attiecas uz konkrēto jomu.

3. pants

1. Savienībai ir ekskluzīva kompetence šādās jomās:

- a) muitas savienība,
- b) iekšējā tirgus darbībai nepieciešamo konkurences noteikumu izveidošana,
- c) monetārā politika attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro,
- d) jūras bioloģisko resursu saglabāšana saskaņā ar kopējo zivsaimniecības politiku,
- e) kopējā tirdzniecības politika.

2. Savienības ekskluzīvā kompetencē ir arī noslēgt starptautisku līgumu, ja tā slēgšana ir paredzēta Savienības leģislatīvajā aktā vai ja tas ir nepieciešams, lai ļautu Savienībai īstenot tās iekšējo kompetenci, vai tiktāl, ciktāl līguma slēgšana ietekmē Savienības kopīgos noteikumus vai maina to darbības jomu.

4. pants

1. Savienība dala kompetenci ar dalībvalstīm, ja Līgumos tai piešķirta kompetence, kura neattiecas uz 3. un 6. pantā minētajām jomām.
2. Savienības un dalībvalstu dalītā kompetence attiecas galvenokārt uz šādām jomām:
 - a) iekšējais tirgus,
 - b) sociālā politika – šajā Līgumā noteiktajos aspektos,
 - c) ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija,
 - d) lauksaimniecība un zivsaimniecība, izņemot jūras bioloģisko resursu saglabāšanu,
 - e) vide,
 - f) patērētāju tiesību aizsardzība,
 - g) transports,
 - h) Eiropas komunikāciju tīkli,
 - i) enerģētika,
 - j) brīvības, drošības un tiesiskuma telpa,
 - k) kopīgie drošības apsvērumi sabiedrības veselības aizsardzības jautājumos attiecībā uz aspektiem, kas noteikti šajā Līgumā.
3. Savienības kompetencē ir darbību veikšana zinātniskās izpētes, tehnoloģiju attīstības un kosmosa jomā, jo īpaši, nosakot un īstenojot programmas, tomēr šīs kompetences īstenošana nedrīkst liegt dalībvalstīm īstenot savu kompetenci.

4. Attiecībā uz sadarbību attīstības jomā un humāno palīdzību Savienības kompetencē ir veikt darbības un vadīt kopēju politiku, tomēr minētās kompetences īstenošana nedrīkst liegt dalībvalstīm īstenot savu kompetenci.

5. pants

1. Dalībvalstis saskaņo savu ekonomikas politiku Savienībā. Šajā sakarā Padome pieņem pasākumus, jo īpaši šīs politikas vispārīgās pamatnostādnes.

Uz tām dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro, attiecas īpaši pasākumi.

2. Savienība pieņem pasākumus, lai nodrošinātu dalībvalstu nodarbinātības politikas koordināciju, jo īpaši, nosakot pamatnostādnes attiecībā uz šo politiku.

3. Savienība var uzņemties iniciatīvu, lai nodrošinātu dalībvalstu sociālās politikas koordināciju.

6. pants

Savienības kompetencē ir veikt darbības, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu darbības. Eiropas līmenī šādas darbības attiecas uz:

- a) cilvēku veselības aizsardzību un uzlabošanu,
- b) rūpniecību,
- c) kultūru,
- d) tūrismu,
- e) izglītību, arodmācībām, jaunatni un sportu,
- f) civilo aizsardzību,
- g) administratīvo sadarbību.

II SADAĻA

VISPĀRĒJI PIEMĒROJAMI NOTEIKUMI

7. pants

Savienība nodrošina savu dažādo politiku un darbību savstarpēju konsekveni, ņemot vērā savus mērķus un ievērojot kompetences piešķiršanas principu.

8. pants

(bijušais EKL 3. panta 2. punkts)¹

Veicot savas darbības, Savienība tiecas novērst nevienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem un sekmēt vienlīdzību.

9. pants

Nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība ņem vērā prasības, kas saistītas ar atbilstīga sociālās aizsardzības līmeņa nodrošināšanu, ar sociālās atstumtības apkarošanu, kā arī ar izglītības, mācību un cilvēku veselības aizsardzības līmeņa paaugstināšanu.

10. pants

Nosakot un īstenojot savu politiku un darbības, Savienība tiecas apkarot diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.

11. pants

(bijušais EKL 6. pants)

Nosakot un īstenojot Savienības politiku un darbības, tajās jāparedz vides aizsardzības prasības, lai veicinātu noturīgu attīstību.

¹ Šīs ir vienīgi indikatīvas norādes. Precīzākas informācijas nolūkā lūgums skatīt atbilstības tabulas, kurās atspoguļota atbilstība starp līgumu veco un jauno numerāciju.

12. pants
(bijušais EKL 153. panta 2. punkts)

Patērētāju tiesību aizsardzības prasības ņem vērā, nosakot un īstenojot pārējo Savienības politiku un darbības.

13. pants

Nosakot un īstenojot Kopienas lauksaimniecības, zivsaimniecības, transporta, iekšējā tirgus un pētniecības un tehnoloģiju attīstības un Kosmosa izpētes politiku, Kopiena un dalībvalstis velta pienācīgu uzmanību dzīvnieku kā jutīgu būtnu labturības prasībām, vienlaikus ievērojot dalībvalstu normatīvos vai administratīvos aktus un paražas, jo īpaši attiecībā uz reliģiskiem rituāliem, kultūras tradīcijām un reģionālās kultūras mantojumu.

14. pants
(bijušais EKL 16. pants)

Neskarot Līguma par Eiropas Savienību 4. panta un šā Līguma 93., 106. un 107. panta noteikumus un, ņemot vērā nozīmi, kāda sabiedriskiem pakalpojumiem ir Savienības kopīgo vērtību sistēmā, kā arī to nozīmi sociālas un teritoriālas kohēzijas veicināšanā, Savienība un dalībvalstis, nepārsniedzot savas attiecīgās pilnvaras un Līgumu piemērošanas jomu, rūpējas, lai šādi pakalpojumi pamatotos uz tādiem – jo īpaši ekonomikas un finanšu – principiem un nosacījumiem, kas ļauj īstenot to uzdevumus. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz minētos principus un nosacījumus, neskarot dalībvalstu kompetenci atbilstīgi Līgumiem sniegt un finansēt šos pakalpojumus, kā arī panākt šo pakalpojumu izpildi.

15. pants
(bijušais EKL 255. pants)

1. Lai veicinātu labu pārvaldību un nodrošinātu pilsoniskas sabiedrības līdzdalību, Savienības iestādes un struktūras darbojas iespējami atklāti.
2. Eiropas Parlamenta sēdes ir atklātas, tāpat kā Padomes sēdes, kad tā izskata leģislatīva akta projektu un balso par to.
3. Jebkuram Savienības pilsonim, kā arī jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kam ir juridiskā adrese kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt Savienības iestāžu un struktūru dokumentiem, neatkarīgi no to veida, ievērojot principus un nosacījumus, ko nosaka saskaņā ar šo punktu.

Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas, saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka vispārējus principus un ierobežojumus, pamatojoties uz sabiedriskām vai privātām interesēm, kas reglamentē minētās tiesības piekļūt dokumentiem.

Katra iestāde nodrošina sava darba pārredzamību un paredz īpašus noteikumus par piekļuvi tās dokumentiem saskaņā ar otrajā daļā minētajām regulām.

Šis pants attiecas uz Eiropas Savienības Tiesu, Eiropas Centrālo banku un Eiropas Investīciju banku tikai tajos gadījumos, kad tās veic administratīvus pienākumus.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar otrajā daļā minētajā regulā paredzētiem nosacījumiem nodrošina to dokumentu publicēšanu, kas saistīti ar likumdošanas procedūrām.

16. pants
(bijušais EKL 286. pants)

1. Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.

2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz noteikumus par fizisko personu aizsardzību attiecībā uz Savienības iestāžu un struktūru veikto personas datu apstrādi, kā arī personas datu apstrādi, ko veic dalībvalstis saistībā ar Savienības tiesību aktu darbības jomu, un noteikumus par šādu datu brīvu apriti. Šo noteikumu izpildi kontrolē neatkarīgas iestādes.

Noteikumi, ko pieņem, pamatojoties uz šo pantu, neskar īpašos noteikumus, kas paredzēti Līguma par Eiropas Savienību 39. pantā.

17. pants

1. Savienība respektē un neskar baznīcu un reliģisko organizāciju vai apvienību statusu, kas noteikts dalībvalstu tiesību aktos.

2. Savienība tāpat ievēro filozofisko un nekonfesionālo organizāciju statusu, kas noteikts dalībvalstu tiesību aktos.

3. Atzīstot to identitāti un īpašo ieguldījumu, Savienība uztur atklātu, pārredzamu un pastāvīgu dialogu ar šīm baznīcām un organizācijām.

OTRĀ DAĻA

DISKRIMINĀCIJAS AIZLIEGUMS UN SAVIENĪBAS PILSONĪBA

18. pants (bijušais EKL 12. pants)

Piemērojot Līgumus un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var pieņemt noteikumus, kas aizliedz šādu diskrimināciju.

19. pants (bijušais EKL 13. pants)

1. Neskarot pārējos Līgumu noteikumus un nepārsniedzot pilnvaras, ko Savienībai piešķir Līgumi, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar vienprātīgu lēmumu var paredzēt attiecīgus pasākumus, lai cīnītos pret diskrimināciju dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai pārliecības, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.

2. Atkāpjoties no 1. punkta, Eiropas Parlaments un Padome, lai atbalstītu dalībvalstu rīcību, kas vērsta uz 1. punktā minēto mērķu sasniegšanu, saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var pieņemt pamatprincipus Kopienas veicināšanas pasākumiem, kas neietver dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

20. pants (bijušais EKL 17. pants)

1. Ar šo ir izveidota Savienības pilsonība. Ikvienu personu, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis. Savienības pilsonība papildina, nevis aizstāj valsts pilsonību.

2. Savienības pilsoņiem ir ar Līgumiem piešķirtās tiesības un ar tiem uzliktie pienākumi. Tiem, cita starpā, ir:

- a) tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā;
- b) tiesības balsot un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās un dzīvesvietas dalībvalsts pašvaldību vēlēšanās ar tādiem pašiem nosacījumiem, kā attiecīgās valsts pilsoņiem;
- c) tiesības tās trešās valsts teritorijā, kurā nav pārstāvēta dalībvalsts, kuras pilsoņi viņi ir, uz jebkuras dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts pilsoņiem;
- d) tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentā, rakstīt Eiropas ombudam un Savienības iestādēm un padomdevējām struktūrām jebkurā no Līgumu valodām un saņemt atbildi tajā pašā valodā.

Šīs tiesības īsteno saskaņā ar nosacījumiem un ierobežojumiem, ko nosaka Līgumos un ar to īstenošanai paredzētajiem pasākumiem.

21. pants
(bijušais EKL 18. pants)

1. Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstīs, ievērojot Līgumos noteiktos ierobežojumus un nosacījumus, kā arī to īstenošanai paredzētos pasākumus.

2. Ja izrādās, ka minētā mērķa sasniegšanai vajadzīga Savienības rīcība, bet Līgumi nav piešķirušī šim nolūkam vajadzīgās pilnvaras, tad Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var pieņemt noteikumus, lai sekmētu 1. punktā minēto tiesību īstenošanu.

3. Tādā pašā nolūkā, kā minēts 1. punktā, ja vien Līgumos nav paredzētas nepieciešamās pilnvaras, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru var paredzēt pasākumus par sociālo nodrošinājumu vai sociālo aizsardzību. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

22. pants
(bijušais EKL 19. pants)

1. Ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt pašvaldību vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs tiesības īsteno, ievērojot sīki izstrādātus noteikumus, kas Padomei saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu jāpieņem ar vienprātīgu lēmumu; šie noteikumi var paredzēt izņēmumus kādas dalībvalsts īpašu problēmu dēļ.

2. Neskarot 223. panta 1. punktu un noteikumus, kas pieņemti tā īstenošanai, ikvienam Savienības pilsonim, kas dzīvo kādā dalībvalstī, bet nav tās pilsonis, ir tiesības balsot un kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās šajā dalībvalstī saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Šīs tiesības īsteno, ievērojot sīki izstrādātus noteikumus, kas Padomei saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu jāpieņem ar vienprātīgu lēmumu; šie noteikumi var paredzēt izņēmumus kādas dalībvalsts īpašu problēmu dēļ.

23. pants
(bijušais EKL 20. pants)

Ikvienam Savienības pilsonim trešajā valstī, kurā nav pārstāvniecības tai dalībvalstij, kuras pilsonis viņš ir, ir tiesības uz jebkuras dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem. Dalībvalstis pieņem atbilstīgus pasākumus un sāk starptautiskas sarunas, lai nodrošinātu šādu aizsardzību.

Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu var pieņemt direktīvas, ar ko nosaka koordinācijas un sadarbības pasākumus, kuri vajadzīgi, lai veicinātu šādu aizsardzību.

24. pants
(bijušais EKL 21. pants)

Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz noteikumus procedūrām un nosacījumiem, kas nepieciešami pilsoņu iniciatīvai Līguma par Eiropas Savienību 8.b panta nozīmē, tostarp nosaka minimālo dalībvalstu skaitu, kas tiem jāpārstāv.

Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentā saskaņā ar 227. pantu.

Ikviens Savienības pilsonis var vērsties pie ombuda, kura institūts izveidots saskaņā ar 228. pantu.

Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības rakstiski vērsties pie jebkuras no iestādēm vai struktūrām, kas minētas šajā pantā vai Līguma par Eiropas Savienību 13. pantā, kādā no minētā Līguma 55. panta 1. punktā minētajām valodām un saņemt atbildi tajā pašā valodā.

25. pants
(bijušais EKL 22. pants)

Komisija reizi trijos gados ziņo Eiropas Parlamentam, Padomei un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai par to, kā ir ievēroti šīs Līguma daļas noteikumi. Šajā ziņojumā ņem vērā Savienības attīstību.

Pamatojoties uz to un neskarot citus Līgumu noteikumus, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, ar vienprātīgu lēmumu var pieņemt noteikumus, kas nostiprina vai paplašina šā Līguma 20. panta 2. punktā minētās tiesības. Šie noteikumi stājas spēkā pēc tam, kad tos ir apstiprinājušas dalībvalstis saskaņā ar savām attiecīgajām konstitucionālajām prasībām.

TREŠĀ DAĻA
SAVIENĪBAS IEKŠPOLITIKA UN RĪCĪBA

I SADAĻA
IEKŠĒJAIS TIRGUS

26. pants
(bijušais EKL 14. pants)

1. Savienība paredz pasākumus, lai izveidotu iekšējo tirgu vai nodrošinātu tā darbību saskaņā ar attiecīgajiem Līgumu noteikumiem.
2. Iekšējais tirgus aptver telpu bez iekšējām robežām, kurā saskaņā ar Līgumiem ir nodrošināta preču, personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprīte.
3. Padome pēc Komisijas priekšlikuma nosaka pamatnostādnes un nosacījumus, kas vajadzīgi, lai visās attiecīgajās nozarēs nodrošinātu līdzsvarotu attīstību.

27. pants
(bijušais EKL 15. pants)

Izstrādājot priekšlikumus par to, kā sasniegt 26. pantā izvirzītos mērķus, Komisija ņem vērā, cik lieli pūliņi konkrētu valstu tautsaimniecībām ar atšķirīgu attīstības līmeni būs jāpieliek, lai izveidotu iekšējo tirgu, un var ierosināt attiecīgus noteikumus.

Ja šie noteikumi rada izņēmuma statusu, tiem jābūt pagaidu noteikumiem un jārada cik iespējams mazi traucējumi iekšējā tirgus darbībā.

II SADAĻA

BRĪVA PREČU APRITE

28. pants (bijušais EKL 23. pants)

1. Savienība ietver muitas savienību, kas aptver visu preču tirdzniecību un paredz dalībvalstīm aizliegt savstarpējus ievedmuitas un izvedmuitas nodokļus un visus maksājumus ar līdzvērtīgu iedarbību, kā arī ieviest kopējus muitas tarifus attiecībā ar trešām valstīm.
2. Šīs sadaļas 30. pants un 3. nodaļa attiecas uz dalībvalstu izcelsmes ražojumiem un no trešām valstīm ievestajiem ražojumiem, kas dalībvalstīs ir brīvā apgrozībā.

29. pants (bijušais EKL 24. pants)

Ražojumus, kas ievesti no trešām valstīm, uzskata par esošiem brīvā apgrozībā dalībvalstī, ja attiecībā uz šādiem ražojumiem ir ievērotas visas vajadzīgās importa formalitātes un dalībvalstī ir iekasēti visi vajadzīgie muitas nodokļi vai maksājumi ar līdzvērtīgu iedarbību, un ja par šiem ražojumiem šādi nodokļi vai maksājumi nav pilnīgi vai daļēji atmaksāti.

1. nodaļa

Muitas savienība

30. pants (bijušais EKL 25. pants)

Ievedmuitas un izvedmuitas nodokļi, kā arī citi maksājumi ar līdzīgu iedarbību dalībvalstu starpā ir aizliegti. Šis aizliegums attiecas arī uz fiskāliem muitas nodokļiem.

31. pants
(bijušais EKL 26. pants)

Kopējos muitas tarifus nosaka Padome pēc Komisijas priekšlikuma.

32. pants
(bijušais EKL 27. pants)

Veicot uzdevumus, kas Komisijai šajā nodaļā uzticēti, tā ņem vērā

- a) vajadzību veicināt tirdzniecību starp dalībvalstīm un trešām valstīm;
- b) pārmaiņas konkurences apstākļos Savienībā, ciktāl tās uzlabo uzņēmumu konkurētspēju;
- c) Savienības prasības attiecībā uz apgādi ar izejvielām un pusfabrikātiem; šajā sakarā Komisija gādā, lai netiktu izkropļota dalībvalstu konkurence gatavu preču tirdzniecībā;
- d) vajadzību izvairīties no nopietniem traucēkļiem dalībvalstu tautsaimniecībā un panākt ražošanas racionālu attīstību un patēriņa pieaugumu Savienībā.

2. nodaļa

Sadarbība muitas jomā

33. pants
(bijušais EKL 135. pants)

Līgumu piemērošanas jomā Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru veic pasākumus, lai stiprinātu sadarbību starp dalībvalstu muitām, kā arī starp dalībvalstīm un Komisiju.

3. nodaļa

Kvantitatīvo ierobežojumu aizliegums starp dalībvalstīm

34. pants (bijušais EKL 28. pants)

Dalībvalstu starpā ir aizliegti importa kvantitatīvie ierobežojumi un citi pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.

35. pants (bijušais EKL 29. pants)

Dalībvalstu starpā ir aizliegti eksporta kvantitatīvie ierobežojumi un pasākumi ar līdzvērtīgu iedarbību.

36. pants (bijušais EKL 30. pants)

Šā Līguma 34. un 35. pants neliedz noteikt importa, eksporta vai tranzīta aizliegumus vai ierobežojumus, kas pamatojas uz sabiedrības morāles, sabiedriskās kārtības vai valsts drošības apsvērumiem, uz cilvēku veselības un dzīvības aizsardzības, kā arī dzīvnieku un augu aizsardzības, nacionālu mākslas, vēstures vai arheoloģijas bagātību aizsardzības, vai rūpnieciskā un komerciālā īpašuma aizsardzības apsvērumiem. Šādus aizliegumus vai ierobežojumus tomēr nedrīkst piemērot dalībvalstu tirdzniecībā kā patvaļīgas diskriminācijas vai slēptas ierobežošanas līdzekļus.

37. pants (bijušais EKL 31. pants)

1. Dalībvalstis pielāgo komerciālus valsts monopolus tā, lai attiecībā uz preču sagādes un tirdzniecības nosacījumiem nepastāvētu nekāda dalībvalstu pilsoņu diskriminācija.

Šis pants attiecas uz visām iestādēm, ar kuru starpniecību dalībvalsts *de iure* vai *de facto* tieši vai netieši pārrauga, nosaka vai būtiski ietekmē dalībvalstu savstarpēju importu un eksportu. Šis pants attiecas arī uz tiem monopoliem, ko valsts ir deleģējusi trešām personām.

2. Dalībvalstis atturas ieviest jaunus pasākumus, kas nesaskan ar 1. punktā noteiktajiem principiem vai ierobežo to pantu darbības jomu, kuri reglamentē dalībvalstu savstarpēju muitas nodokļu un kvantitatīvo ierobežojumu aizliegumu.

3. Ja kādas valsts komerciāls monopols darbojas saskaņā ar noteikumiem, kas paredz atvieglināt lauksaimniecības produktu pārdošanu vai gūt no tiem optimālu peļņu, tad, piemērojot šo pantu, attiecīgi jārīkojas, lai panāktu līdzvērtīgas garantijas attiecīgo ražotāju nodarbinātībai un dzīves līmenim.

III SADAĻA

LAUKSAIMNIECĪBA UN ZIVSAIMNIECĪBA

38. pants (bijušais EKL 32. pants)

1. Savienība nosaka un īsteno kopīgu lauksaimniecības un zivsaimniecības politiku.

Iekšējais tirgus aptver lauksaimniecību, zivsaimniecību un tirdzniecību ar lauksaimniecības produktiem. "Lauksaimniecības produkti" ir zemkopības, lopkopības un zivsaimniecības produkti, kā arī pirmās pakāpes pārstrādes produkti, kas ir tieši saistīti ar šādiem produktiem. Atsauces uz kopējo lauksaimniecības politiku vai lauksaimniecību, kā arī apzīmējumu "lauksaimniecisks" attiecina arī uz zivsaimniecību, ievērojot šīs nozares specifiskās īpatnības.

2. Ja 39. līdz 44. pantā nav paredzēts citādi, tad uz lauksaimniecības produktiem attiecas noteikumi, kas pieņemti, lai izveidotu iekšējo tirgu un lai nodrošinātu tā darbību.

3. Produkti, uz kuriem attiecas 39. līdz 44. pants, ir uzskaitīti I pielikumā.

4. Lauksaimniecības produktu iekšējā tirgus darbībai un attīstībai jānorit reizē ar kopējas lauksaimniecības politikas izveidi.

39. pants
(bijušais EKL 33. pants)

1. Kopējās lauksaimniecības politikas mērķi ir:
 - a) celt lauksaimniecības ražīgumu, veicinot tehnikas attīstību un panākot lauksaimniecības ražošanas racionālu attīstību un ražošanas faktoru, jo īpaši darbaspēka, optimālu izmantojumu;
 - b) šādi panākt pietiekami augstu dzīves līmeni lauku iedzīvotājiem, jo īpaši palielinot lauksaimniecībā nodarbināto personu individuālos ienākumus;
 - c) stabilizēt tirgus;
 - d) nodrošināt piedāvāto produktu pieejamību tirgū;
 - e) panākt, ka patērētāji piedāvātos produktus saņem par samērīgām cenām.
2. Veidojot kopējo lauksaimniecības politiku un īpašas metodes tās piemērošanai, jāņem vērā:
 - a) lauksaimniecības īpatnības, ko rada lauksaimniecības sociālā struktūra un dažādu lauksaimniecības reģionu struktūras un dabas apstākļu atšķirības;
 - b) vajadzība pakāpeniski īstenot attiecīgus pielāgojumus;
 - c) tas, ka dalībvalstīs lauksaimniecības nozare ir cieši saistīta ar visu tautsaimniecību.

40. pants
(bijušais EKL 34. pants)

1. Lai sasniegtu mērķus, kas izvirzīti 39. pantā, izveido lauksaimniecības tirgu kopīgo organizāciju.

Šai organizācijai, atkarībā no produktiem, uz kuriem tā attiecas, ir šādas formas:

- a) kopīgi konkurences noteikumi;
- b) dažādo valstu tirgus organizāciju obligāta koordinācija;
- c) Eiropas tirgus organizācija.

2. Lauksaimniecības tirgu kopīgā organizācija, kas izveidota saskaņā ar šā panta 1. punktu, var aptvert visus pasākumus, kas vajadzīgi, lai sasniegtu 39. pantā izvirzītos mērķus, jo īpaši cenu regulēšanu, atbalstu dažādu produktu ražošanai un tirdzniecībai, glabāšanas un pārvadāšanas noteikumus un kopīgus paņēmienus importa un eksporta stabilizācijai.

Kopīgā organizācija darbojas vienīgi 39. pantā izvirzīto mērķu sasniegšanai un nepieļauj ražotāju un patērētāju diskrimināciju Savienībā.

Kopējā cenu politika pamatojas uz kopīgiem kritērijiem un vienādām aprēķinu metodēm.

3. Lai 1. punktā minētā lauksaimniecības tirgu kopīgā organizācija spētu sasniegt tai izvirzītos mērķus, var izveidot vienu vai vairākus lauksaimniecības virzības un garantiju fondus.

41. pants
(bijušais EKL 35. pants)

Lai varētu sasniegt 39. pantā izvirzītos mērķus, kopējā lauksaimniecības politikā var paredzēt tādus pasākumus kā:

- a) efektīva darbības koordinācija arodmācību, pētniecības un lauksaimniecības zinību izplatīšanas jomā; tā var ietvert arī projektu vai iestāžu kopīgu finansēšanu;

- b) kopīgi pasākumi dažu produktu patēriņa veicināšanai.

42. pants
(bijušais EKL 36. pants)

Šā Līguma nodaļa par konkurenci attiecas uz lauksaimniecības produktu ražošanu un tirdzniecību tikai tiktāl, ciktāl to noteicis Eiropas Parlaments atbilstīgi 43. panta 2. punktam un saskaņā ar minētajos punktos paredzēto procedūru, ievērojot 39. pantā izvirzītos mērķus.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma var atļaut piešķirt atbalstu::

- a) lai aizsargātu uzņēmumus, kuriem traucējumus rada strukturāli vai dabas apstākļi;
- b) saskaņā ar ekonomikas attīstības programmām.

43. pants
(bijušais EKL 37. pants)

1. Komisija iesniedz priekšlikumus par kopējas lauksaimniecības politikas izstrādi un ieviešanu, tostarp paredzot aizstāt valstu lauksaimniecības tirgu organizācijas ar vienu no 40. panta 1. punktā paredzētajām kopīgās organizācijas formām, kā arī priekšlikumus par to, kā īstenot šajā sadaļā izklāstītos pasākumus.

Izstrādājot šos priekšlikumus, ņem vērā šajā sadaļā iztirzāto lauksaimniecības jautājumu savstarpējo atkarību.

2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju izveido lauksaimniecības tirgu kopīgo organizāciju, kas paredzēta 40. panta 1. punktā, kā arī citus noteikumus, kas vajadzīgi kopējās lauksaimniecības politikas un kopējās zivsaimniecības politikas mērķu sasniegšanai.

3. Padome pēc Komisijas priekšlikuma paredz pasākumus par cenu, nodevu, atbalsta un kvantitatīvo ierobežojumu noteikšanu, kā arī par zvejas iespēju noteikšanu un piešķiršanu.
4. Valstu tirgus organizācijas saskaņā ar 2. punktu var aizstāt ar tirgus kopīgo organizāciju, kas paredzēta 40. panta 1. punktā, ja:
- a) tām dalībvalstīm, kas neatbalsta šo pasākumu un kam ir pašām savas organizācijas konkrētām ražošanas nozarēm, lauksaimniecības tirgu kopīgā organizācija piedāvā līdzvērtīgus attiecīgo ražotāju nodarbinātības un dzīves līmeņa aizsargpasākumus, ņemot vērā iespējamus pielāgojumus un specializāciju, kas būs vajadzīga laika gaitā;
 - b) šāda organizācija tirdzniecībai Savienībā nodrošina līdzīgus nosacījumus tiem, kas pastāv attiecīgās valsts tirgū.
5. Ja kādām izejvielām ievieš lauksaimniecības tirgu kopīgo organizāciju, pirms tā ieviesta attiecīgajiem pārstrādes produktiem, tad no trešām valstīm var importēt Savienībā tās izejvielas, ko izmanto pārstrādes produktiem, kurus paredz eksportēt uz trešām valstīm.

44. pants
(bijušais EKL 38. pants)

Ja dalībvalstī attiecībā uz kādiem produktiem pastāv valsts tirgus organizācija vai līdzīgi iekšēji noteikumi, kas iespaido tādu pašu produktu konkurētspēju citā dalībvalstī, tad dalībvalstis var noteikt kompensējošus maksājumus par attiecīgo produktu importu no dalībvalsts, kur pastāv šāda organizācija vai noteikumi, ja vien šī valsts nenosaka kompensācijas maksājumus par eksportu.

Komisija nosaka šos maksājumus tādā apjomā, kāds vajadzīgs, lai atjaunotu līdzsvaru; tā var atļaut arī citus pasākumus, kuru sīkākus nosacījumus tā precizē.

IV SADAĻA
PERSONU, PAKALPOJUMU UN
KAPITĀLA BRĪVA APRĪTE

1. nodaļa

Darba ņēmēji

45. pants
(bijušais EKL 39. pants)

1. Savienībā nodrošina darba ņēmēju pārvietošanās brīvību.
2. Pārvietošanās brīvība nozīmē to, ka likvidē jebkādu dalībvalstu darba ņēmēju diskrimināciju pilsonības dēļ attiecībā uz nodarbinātību, darba samaksu un citiem darba un nodarbinātības nosacījumiem.
3. Tā nozīmē turpmāk norādītās tiesības, ko var ierobežot, vienīgi pamatojoties uz sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai sabiedrības veselības apsvērumiem:
 - a) tiesības pieņemt faktiskos darba piedāvājumus;
 - b) tiesības šajā nolūkā brīvi pārvietoties dalībvalstu teritorijā;
 - c) tiesības darba nolūkos uzturēties kādā dalībvalstī saskaņā ar normatīviem un administratīviem aktiem, kas reglamentē šīs valsts pilsoņu nodarbinātību;
 - d) tiesības palikt kādā dalībvalstī pēc tam, kad darba attiecības šajā valstī beigušās, atbilstīgi nosacījumiem, kas ietverti regulās, kuras izstrādās Komisija.
4. Šis pants neattiecas uz nodarbinātību civildienestā.

46. pants
(bijušais EKL 40. pants)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem direktīvas vai regulas, kas nosaka, kādi pasākumi jāveic, lai radītu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību, kas noteikta 45. pantā, jo īpaši,

- a) nodrošinot valstu nodarbinātības dienestu ciešu sadarbību;
- b) likvidējot tās administratīvās procedūras un praksi, kā arī tādus laika ierobežojumus tiesībām pretendēt uz pieejamu darbu, kurus paredz vai nu attiecīgās valsts tiesību akti, vai starp dalībvalstīm iepriekš noslēgti nolīgumi un kuru saglabāšana traucē liberalizēt darba ņēmēju pārvietošanos;
- c) atceļot visus šādus laika ierobežojumus un citus ierobežojumus, ko paredz vai nu attiecīgās valsts tiesību akti, vai arī starp dalībvalstīm iepriekš noslēgti nolīgumi, kas uz citu dalībvalstu darba ņēmējiem attiecina citādus nosacījumus nodarbinātības brīvai izvēlei nekā uz attiecīgās valsts darba ņēmējiem;
- d) izveidojot attiecīgu sistēmu, lai darba piedāvājumus saistītu ar darba pieteikumiem un veicinātu piedāvājuma un pieprasījuma līdzsvaru darba tirgū, nopietni neapdraudot dzīves līmeni un nodarbinātības līmeni dažādos reģionos un tautsaimniecības nozarēs.

47. pants
(bijušais EKL 41. pants)

Īstenojot kopīgu programmu, dalībvalstis veicina gados jaunu darba ņēmēju apmaiņu.

48. pants
(bijušais EKL 42. pants)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz tādus pasākumus sociālā nodrošinājuma jomā, kas vajadzīgi, lai īstenotu darba ņēmēju pārvietošanās brīvību; šajā nolūkā tie izveido sistēmu, kas nodrošina to, ka algotiem vai pašnodarbinātiem migrējošiem darba ņēmējiem un viņu apgādājamiem:

- a) summē visus laikposmus, ko saskaņā ar dažu valstu tiesību aktiem ņem vērā, lai piešķirtu un saglabātu tiesības saņemt pabalstu un aprēķinātu tā lielumu;
- b) maksā pabalstus personām, kas ir dalībvalstu iedzīvotāji.

Ja kāds Padomes loceklis paziņo, ka 1. punktā minētais leģislatīva akta projekts varētu ietekmēt viņa valsts sociālā nodrošinājuma sistēmas būtiskus aspektus, jo īpaši tās piemērošanas jomu, izmaksas vai finanšu struktūru, vai varētu ietekmēt minētās sistēmas finansiālo līdzsvaru, tas var pieprasīt šo jautājumu nodot Eiropadomei. Šādā gadījumā parasto likumdošanas procedūru aptur. Pēc projekta apspriešanas Eiropadome 4 mēnešu laikā pēc procedūras apturēšanas:

- a) projektu atdod atpakaļ Padomei, kas izbeidz parastās likumdošanas procedūras apturēšanu, vai
- b) nepieņem lēmumu vai pieprasa Komisijai, lai tā iesniedz jaunu priekšlikumu; šādā gadījumā uzskata, ka sākotnēji piedāvātais akts nav pieņemts.

2. nodaļa

Tiesības veikt uzņēmējdarbību

49. pants (bijušais EKL 43. pants)

Ievērojot šē turpmāk izklāstītos noteikumus, aizliedz ierobežojumus kādas dalībvalsts pilsoņu brīvībai veikt uzņēmējdarbību citā dalībvalstī. Tāpat aizliedz ierobežojumus attiecībā uz to, kā dalībvalstu pilsoņi, kas izveidojuši uzņēmumu kādā dalībvalstī, atver šā uzņēmuma pārstāvniecības, filiāles vai meitasuzņēmumus citās dalībvalstīs.

Brīvība veikt uzņēmējdarbību ietver tiesības sākt un izvērst darbības kā pašnodarbinātām personām, kā arī dibināt un vadīt uzņēmumus, jo īpaši sabiedrības, kas definētas 54. panta otrajā daļā, ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus saviem pilsoņiem paredz tās valsts tiesību akti, kurā notiek šī uzņēmējdarbība, ņemot vērā šā Līguma nodaļu par kapitālu.

50. pants
(bijušais EKL 44. pants)

1. Lai panāktu brīvību veikt uzņēmējdarbību attiecībā uz kādu darbības jomu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, pieņem direktīvas.
2. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija veic pienākumus, ko tām uzliek iepriekš izklāstītie noteikumi, jo īpaši,
 - a) parasti piešķirot prioritāru režīmu tām darbības jomām, kur brīvība veikt uzņēmējdarbību īpaši labvēlīgi iespaido ražošanas un tirdzniecības attīstību;
 - b) nodrošinot dalībvalstu kompetentu iestāžu ciešu sadarbību, lai izvērtētu, kāds Savienībā ir stāvoklis dažādās darbības jomās;
 - c) likvidējot tās administratīvās procedūras un praksi, kas izriet no valstu tiesību aktiem vai starp dalībvalstīm iepriekš noslēgtiem nolīgumiem un kuru atstāšana spēkā apdraud brīvību veikt uzņēmējdarbību;
 - d) nodrošinot iespēju vienas dalībvalsts darba ņēmējiem, kas nodarbināti citā dalībvalstī, palikt tajā ar nolūku sākt darboties kā pašnodarbinātām personām, ja šie darba ņēmēji atbilst tiem nosacījumiem, kas būtu jāievēro, ja tie ieceļotu šajā valstī tad, kad ir nolēmuši sākt šādu darbību;
 - e) dodot iespēju vienas dalībvalsts pilsoņiem iegūt īpašumā un izmantot zemi un ēkas, kas atrodas citā dalībvalstī, ciktāl tas nav pretrunā 39. panta 2. punktā izklāstītajiem principiem;

- f) pakāpeniski atceļot ierobežojumus brīvībai veikt uzņēmējdarbību visās attiecīgajās darbības jomās, gan attiecībā uz to, kā dalībvalstī dibināt pārstāvniecības, filiāles un meitasuzņēmumus, gan arī nosacījumiem, kas attiecas uz galvenā uzņēmuma darbinieku stāšanos vadības un pārraudzības amatos šādās pārstāvniecībās, filiālēs un meitasuzņēmumos;
- g) pietiekami koordinējot garantijas, ko dalībvalstis prasa no sabiedrībām, kuras definētas 54. panta otrajā daļā, nolūkā aizsargāt dalībnieku un trešo personu intereses, un paredzot šādu garantiju vienādošanu visā Savienībā;
- h) pārliecinoties par to, ka dalībvalstu piešķirtais atbalsts neizkropļo uzņēmējdarbības veikšanas nosacījumus.

51. pants
(bijušais EKL 45. pants)

Attiecībā uz konkrētām dalībvalstīm šo nodaļu nepiemēro tādās darbības jomās, kas attiecīgās valstīs kaut netieši ir saistītas ar valsts varas īstenošanu.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var noteikt, ka šī nodaļa neattiecas uz konkrētām darbības jomām.

52. pants
(bijušais EKL 46. pants)

1. Šī nodaļa un saskaņā ar to veiktie pasākumi neliedz piemērot tādus normatīvus un administratīvus aktus, kas sabiedriskās kārtības, valsts drošības vai veselības aizsardzības interesēs ārvalstniekiem paredz īpašu režīmu.
2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pieņem direktīvas, lai koordinētu iepriekš minētos noteikumus.

53. pants
(bijušais EKL 47. pants)

1. Lai personām būtu vieglāk sākt un izvērst darbības kā pašnodarbinātām personām, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pieņem direktīvas, kas nosaka diplomu, apliecību un citu oficiālu kvalifikācijas apliecinājuma dokumentu savstarpēju atzīšanu, kā arī normatīvo un administratīvo aktu noteikumu koordināciju dalībvalstīs saistībā ar darbību sākšanu un izvērsšanu kā pašnodarbinātām personām.
2. Ierobežojumu pakāpeniska atcelšana profesijām, kas saistītas ar medicīnu, ar to saistītām profesijām un farmācijas profesijām, ir atkarīga no tā, kā dalībvalstīs koordinē nosacījumus darbam šajās profesijās.

54. pants
(bijušais EKL 48. pants)

Tiesiskais statuss tām sabiedrībām, kuras izveidotas saskaņā ar kādas dalībvalsts tiesību aktiem un kuru juridiskā adrese, galvenā vadība vai galvenā uzņēmējdarbības vieta ir Savienībā, šajā nodaļā ir pielīdzināts to fizisko personu tiesiskajam statusam, kuras ir dalībvalstu pilsoņi.

"Sabiedrības" ir tādas sabiedrības, kas izveidotas saskaņā ar civiltiesībām vai komerciesībām, kā arī kooperatīvi un citas juridiskas personas, kas ir publisko tiesību vai privāttiesību subjekti, izņemot bezpeļņas sabiedrības.

55. pants
(bijušais EKL 294. pants)

Neskarot citu Līgumu noteikumu piemērošanu, dalībvalstis citu dalībvalstu pilsoņiem piešķir tādas pašas tiesības piedalīties 54. pantā definēto sabiedrību kapitāla veidošanā, ko tās piešķir saviem pilsoņiem.

3. nodaļa

Pakalpojumi

56. pants (bijušais EKL 49. pants)

Kā paredz šē turpmāk izklāstītie noteikumi, Savienībā aizliedz pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumus to dalībvalstu pilsoņiem, kas veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī, bet sniedz pakalpojumus citas dalībvalsts personai.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru šo nodaļu var attiecināt arī uz trešo valstu pilsoņiem, kas sniedz pakalpojumus un veic uzņēmējdarbību Savienības dalībvalstīs.

57. pants (bijušais EKL 50. pants)

Pakalpojumus uzskata par "pakalpojumiem" Līgumu nozīmē, ja tos parasti sniedz par atlīdzību, ciktāl uz tiem neattiecas noteikumi par preču, kapitāla un personu brīvu apriti.

Cita starpā pakalpojumi ir

- a) rūpnieciskas darbības;
- b) komerciālas darbības;
- c) amatnieku darbības;
- d) brīvo profesiju darbības.

Neskarot noteikumus, ko paredz nodaļa par tiesībām veikt uzņēmējdarbību, persona, kas sniedz pakalpojumus, var uz laiku veikt darbības dalībvalstī, kur sniedz pakalpojumus, saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem, kādus šī valsts izvirza pati saviem pilsoņiem.

58. pants
(bijušais EKL 51. pants)

1. Pakalpojumu sniegšanas brīvību transporta jomā reglamentē noteikumi, kas izklāstīti sadaļā par transportu.
2. Banku pakalpojumus un apdrošināšanas pakalpojumus, kas saistīti ar kapitāla apriti, liberalizē atbilstīgi kapitāla aprites liberalizācijai.

59. pants
(bijušais EKL 52. pants)

1. Lai liberalizētu kādu konkrētu pakalpojumu, Eiropas Parlaments un Padome — ar kvalificētu balsu vairākumu — saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, pieņem direktīvas.
2. Attiecībā uz 1. punktā minētajām direktīvām, prioritāte parasti ir tiem pakalpojumiem, kas tieši iespaido ražošanas izmaksas, vai tiem, kuru liberalizācija palīdz veicināt preču tirdzniecību.

60. pants
(bijušais EKL 53. pants)

Dalībvalstis tiecas liberalizēt pakalpojumus vairāk, nekā to paredz direktīvas, kas izdotas, ievērojot 59. panta 1. punktu, ja to ļauj valstu vispārējais tautsaimniecības stāvoklis un stāvoklis konkrētā tautsaimniecības nozarē.

Šajā nolūkā Komisija sniedz attiecīgajām dalībvalstīm ieteikumus.

61. pants
(bijušais EKL 54. pants)

Kamēr nav atcelti ierobežojumi pakalpojumu sniegšanas brīvībai, dalībvalstis šos ierobežojumus piemēro visām personām, kas sniedz pakalpojumus 56. panta pirmās daļas nozīmē, neatkarīgi no šo personu pilsonības vai dzīvesvietas.

62. pants
(bijušais EKL 55. pants)

Šā Līguma 51. līdz 54. pants attiecas uz visiem šajā nodaļā izskatītajiem jautājumiem.

4. nodaļa

Kapitāls un maksājumi

63. pants
(bijušais EKL 56. pants)

1. Ievērojot šajā nodaļā izklāstītos noteikumus, ir aizliegti visi kapitāla aprites ierobežojumi dalībvalstu, kā arī dalībvalstu un trešo valstu starpā.
2. Ievērojot šajā nodaļā izklāstītos noteikumus, ir aizliegti visi maksājumu ierobežojumi dalībvalstu, kā arī dalībvalstu un trešo valstu starpā.

64. pants
(bijušais EKL 57. pants)

1. Šā Līguma 63. pants neliedz attiecināt uz trešām valstīm ierobežojumus, kas 1993. gada 31. decembrī pastāv valstu vai Savienības tiesību aktos par kapitāla apriti starp dalībvalstīm un trešām valstīm, ja tā ietver tiešas investīcijas – arī investīcijas nekustamā īpašumā – kā arī par uzņēmējdarbības veikšanu, finanšu pakalpojumu sniegšanu vai vērtspapīru laišanu kapitāla tirgū. Attiecībā uz ierobežojumiem, kas pastāv Bulgārijas, Igaunijas un Ungārijas tiesību aktos, attiecīgais datums ir 1999. gada 31. decembris.

2. Tiekoties starp dalībvalstīm un trešām valstīm panākt cik iespējams lielāku kapitāla aprites brīvību un neskarot citas šā Līguma nodaļas, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pieņem pasākumus attiecībā uz kapitāla apriti starp dalībvalstīm un trešām valstīm, ja tā ietver tiešas investīcijas – arī investīcijas nekustamā īpašumā – kā arī par uzņēmējdarbības veikšanu, finanšu pakalpojumu sniegšanu vai vērtspapīru laišanu kapitāla tirgū.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, pasākumus, kas Kopienas tiesībās ierobežo liberalizāciju kapitāla aprītē starp dalībvalstīm un trešām valstīm, var paredzēt tikai Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un pieņemot vienprātīgu lēmumu.

65. pants
(bijušais EKL 58. pants)

1. Šā Līguma 63. pants neskar dalībvalstu tiesības:

- a) piemērot atšķirīgas attiecīgas nodokļu tiesību normas dažādiem nodokļu maksātājiem, kuru stāvoklis ir atšķirīgs viņu dzīvesvietas vai kapitāla ieguldījuma vietas dēļ;
- b) veikt visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu attiecīgās valsts normatīvo aktu pārkāpumus, jo īpaši nodokļu jomā un finanšu iestāžu konsultatīvās uzraudzības jomā, vai noteikt procedūras, kā pārvaldes vai statistikas informācijas vajadzībām deklarēt kapitāla apriti, vai arī veikt pasākumus, ko pamato sabiedriskās kārtības vai sabiedriskās drošības intereses.

2. Šī nodaļa neliedz piemērot tādus ierobežojumus attiecībā uz tiesībām veikt uzņēmējdarbību, kas ir saderīgi ar Līgumiem.

3. Šā panta 1. un 2. punktā minētie pasākumi un procedūras nerada iespēju patvaļīgi diskriminēt vai slēpti ierobežot kapitāla brīvu apriti un maksājumus, kā to nosaka 63. pants.

4. Ja nav noteikts neviens pasākums, piemērojot 64. panta 3. punktu, Komisija vai, ja Komisija nav pieņēmusi lēmumu trīs mēnešu laikā no attiecīgās dalībvalsts iesnieguma, Padome var pieņemt lēmumu, kas nosaka to, ka ierobežojoši nodokļu pasākumi, kurus dalībvalstis noteikušas attiecībā uz vienu vai vairākām trešām valstīm, ir jāuzskata par atbilstīgiem Līgumiem tiktāl, ciktāl tos pamato atbilstība kādam no Savienības mērķiem un ciktāl tie saskan ar iekšējā tirgus pienācīgu darbību. Padome pieņem lēmumu vienprātīgi pēc kādas dalībvalsts pieteikuma saņemšanas.

66. pants
(bijušais EKL 59. pants)

Ārkārtas apstākļos, ja kapitāla aprite uz trešām valstīm vai no tām rada vai draud radīt nopietnas grūtības ekonomiskās un monetārās savienības darbībai, Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku var paredzēt aizsargpasākumus pret trešām valstīm uz laiku, kas nepārsniedz sešus mēnešus, ja šādi pasākumi noteikti ir vajadzīgi.

V SADAĻA
BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPA

1. nodaļa
Vispārīgi noteikumi

67. pants
(bijušais EKL 61. pants un bijušais LES 29. pants)

1. Savienība veido brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, ievērojot pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesību sistēmas un tradīcijas.

2. Tā nodrošina to, ka netiek veikta personu kontrole pie iekšējām robežām, un izstrādā uz dalībvalstu solidaritāti balstītu kopēju patvēruma, imigrācijas un ārējo robežu kontroles politiku, kas ir taisnīga attiecībā pret trešo valstu pilsoņiem. Piemērojot šo sadaļu, bezvalstniekus pielīdzina trešo valstu pilsoņiem.

3. Savienība cenšas nodrošināt augstu drošības līmeni ar noziedzības, rasisma un ksenofobijas novēršanas un apkarošanas pasākumiem, ar koordinācijas un sadarbības pasākumiem starp policiju un tiesu iestādēm, un citām kompetentām iestādēm, kā arī ar nolēmumu savstarpēju atzīšanu krimināllietās un, vajadzības gadījumā, ar krimināllikumu tuvināšanu.

4. Savienība veicina tiesu iestāžu pieejamību, jo īpaši, piemērojot tiesas nolēmumu un ārpustiesas lēmumu savstarpējas atzīšanas principu civillietās.

68. pants

Eiropadome nosaka likumdošanas un operatīvās plānošanas stratēģiskās pamatnostādnes brīvības, drošības un tiesiskuma telpā.

69. pants

Valstu parlamenti nodrošina to, lai priekšlikumi un likumdošanas iniciatīvas, kas iesniegtas saskaņā ar 4. un 5. nodaļu, būtu atbilstīgas subsidiaritātes principam saskaņā ar Protokolu par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu.

70. pants

Neskarot 258., 259. un 260. pantu, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var paredzēt pasākumus, kuros nosaka kārtību, kādā dalībvalstis sadarbībā ar Komisiju objektīvi un neitrāli izvērtē to, kā dalībvalstu iestādes īsteno šajā sadaļā minēto Savienības politiku, jo īpaši, lai veicinātu savstarpējas atzīšanas principa pilnīgu piemērošanu. Eiropas Parlamentu un valstu parlamentus informē par izvērtēšanas saturu un rezultātiem.

71. pants
(bijušais LES 36. pants)

Padomē izveido pastāvīgo komiteju, lai Savienībā nodrošinātu operatīvas sadarbības veicināšanu un stiprināšanu iekšējās drošības jautājumos. Neskarot 240. pantu, tā veicina dalībvalstu kompetento iestāžu rīcības koordinēšanu. Šīs komitejas darbā var iesaistīties Savienības attiecīgo struktūru pārstāvji. Par šo darbu ziņo Eiropas Parlamentam un valstu parlamentiem.

72. pants
(bijušais EKL 64. panta 1. punkts un bijušais LES 33. pants)

Šī nodaļa neiespaido to dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējās drošības nodrošināšanu.

73. pants

Dalībvalstīm ir iespēja uz pašu atbildību izvēlēties tādas savstarpējas sadarbības un koordinācijas formas, kādas tās uzskata par piemērotām sadarbībai starp kompetentajām valsts pārvaldes iestādēm, kas atbild par valsts drošību.

74. pants
(bijušais EKL 66. pants)

Padome paredz pasākumus, lai nodrošinātu administratīvu sadarbību starp dalībvalstu attiecīgām struktūrvienībām jomās, uz kurām attiecas šī sadaļa, kā arī starp šīm struktūrvienībām un Komisiju. Tā pieņem lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma, ievērojot 76. pantu, un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

75. pants
(bijušais EKL 60. pants)

Ja tas vajadzīgs, lai sasniegtu 67. pantā izklāstītos mērķus attiecībā uz terorisma un ar to saistītu darbību novēršanu un apkarošanu, Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz administratīvu pasākumu sistēmu kapitāla aprītei un maksājumiem, piemēram, fizisku vai juridisku personu, grupu vai nevalstisku subjektu īpašumā vai valdījumā esošu līdzekļu, finanšu aktīvu vai ekonomiskā guvuma iesaldēšanu.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma paredz pasākumus, lai īstenotu pirmajā daļā minēto sistēmu.

Tiesību akti, kas minēti šajā pantā, ietver nepieciešamos noteikumus par tiesiskajām garantijām.

76. pants

4. un 5. nodaļā minētos aktus, kā arī 74. pantā minētos pasākumus, kas nodrošina administratīvo sadarbību šajās nodaļās minētajās jomās, paredz:

- a) pēc Komisijas priekšlikuma vai
- b) pēc ceturtās daļas dalībvalstu iniciatīvas.

2. nodaļa

Robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politika

77. pants (bijušais EKL 62. pants)

1. Savienība veido politiku, lai:
 - a) nodrošinātu, ka personām, šķērsojot iekšējās robežas, neveic nekādu kontroli neatkarīgi no to pilsonības;
 - b) veiktu personu kontroli un ārējo robežu šķērsošanas efektīvu uzraudzību;
 - c) pakāpeniski ieviestu integrētu ārējo robežu pārvaldības sistēmu.
2. Piemērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz pasākumus par:
 - a) kopēju vīzu un citu īstermiņa uzturēšanās atļauju politiku;
 - b) kontroli, kādu veic attiecībā uz personām, kas šķērso ārējās robežas;
 - c) nosacījumiem, ar kādiem trešo valstu pilsoņiem ir īslaicīga ceļošanas brīvība Savienības teritorijā;
 - d) jebkādiem pasākumiem, kas vajadzīgi, lai pakāpeniski ieviestu integrētu ārējo robežu pārvaldības sistēmu;
 - e) to, lai, šķērsojot iekšējās robežas, netiktu veikta nekāda personu kontrole neatkarīgi no to pilsonības.

3. Ja Savienības pasākumi izrādās nepieciešami, lai veicinātu 20. panta 2. punkta a) apakšpunktā minēto tiesību īstenošanu, un ja vien Līgumos nav paredzētas nepieciešamās pilnvaras, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru var pieņemt noteikumus par pasēm, personu apliecībām, uzturēšanās atļaujām vai līdzīgiem dokumentiem. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu lēmumu pieņem vienprātīgi.

4. Šis pants neietekmē dalībvalstu kompetenci, nosakot savas ģeogrāfiskās robežas saskaņā ar starptautiskām tiesību normām.

78. pants

(bijušais EKL 63. panta 1. un 2. punkts un 64. panta 2. punkts)

1. Savienība īsteno kopēju patvēruma, papildu aizsardzības un pagaidu aizsardzības politiku, lai varētu piešķirt attiecīgu statusu jebkuram trešās valsts pilsonim, kurš pieprasa starptautisku aizsardzību, un nodrošinātu atbilstību neizraidīšanas principam. Šai politikai jābūt saskaņā ar 1951. gada 28. jūlija Ženēvas konvenciju par bēgļu statusu un 1967. gada 31. janvāra Protokolu par bēgļu statusu, kā arī ar citiem ar to saistītiem līgumiem.

2. Piemērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz pasākumus par kopējo Eiropas patvēruma sistēmu, kuru veido:

- a) vienots patvēruma statuss trešo valstu pilsoņiem, kas ir derīgs visā Savienībā;
- b) vienots papildu aizsardzības statuss trešo valstu pilsoņiem, kuriem, neiegūstot Eiropas patvērumu, ir nepieciešama starptautiska aizsardzība;
- c) kopēja pagaidu aizsardzības sistēma pārvietotām personām to liela pieplūduma gadījumā;
- d) kopīgas procedūras vienota patvēruma vai papildu aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai;
- e) kritēriji un mehānismi, lai noteiktu, kura dalībvalsts ir atbildīga par patvēruma vai papildu aizsardzības pieteikuma izskatīšanu;

- f) standarti attiecībā uz patvēruma vai papildu aizsardzības pieprasītāju uzņemšanas nosacījumiem;
 - g) partnerattiecības un sadarbība ar trešām valstīm nolūkā regulēt to cilvēku pieplūdumu, kuri pieprasa patvērumu vai papildu aizsardzību, vai pagaidu aizsardzību.
3. Ja viena vai vairākas dalībvalstis saskaras ar ārkārtas situāciju, ko raksturo pēkšņs trešo valstu pilsoņu pieplūdums, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var paredzēt pagaidu pasākumus attiecīgās dalībvalsts vai dalībvalstu labā. Padome lemj, iepriekš apspriežoties ar Eiropas Parlamentu.

79. pants
(bijušais EKL 63. panta 3. un 4. punkts)

1. Savienība īsteno kopēju imigrācijas politiku, kuras mērķis ir visos posmos nodrošināt efektīvu migrācijas plūsmas vadību, taisnīgu attieksmi pret trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas dalībvalstīs, un novērst nelikumīgu ieceļošanu un cilvēku tirdzniecību, kā arī paredzēt pastiprinātus pasākumus to apkarošanai.
2. Piemērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz pasākumus šādās jomās:
- a) ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumi, kā arī dalībvalstu ilgtermiņa vīzu un uzturēšanās atļauju izsniegšanas procedūru standarti, tostarp ģimeņu atkalapvienošanās nolūkā;
 - b) to trešo valstu pilsoņu tiesību noteikšana, kuri likumīgi uzturas dalībvalstī, ietverot nosacījumus, kas attiecas uz pārvietošanās un uzturēšanās brīvību citās dalībvalstīs;
 - c) nelikumīga ieceļošana un neatļauta uzturēšanās, tostarp to personu izraidīšana un brīvprātīga izceļošana, kuras uzturas nelikumīgi;
 - d) cilvēku, jo īpaši sieviešu un bērnu, tirdzniecības apkarošana.

3. Savienība var noslēgt atpakaļuzņemšanas līgumus ar trešām valstīm, paredzot to trešo valstu pilsoņu atpakaļuzņemšanu izcelsmes valstīs, kuri neatbilst vai vairs neatbilst ieceļošanas, atrašanās vai uzturēšanās nosacījumiem kādā no dalībvalstīm.

4. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var noteikt pasākumus, ar kuriem veicina un atbalsta dalībvalstu rīcību, kuras mērķis ir veicināt to trešo valstu pilsoņu integrāciju, kuri likumīgi uzturas to teritorijā, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

5. Šis pants neietekmē dalībvalstu tiesības noteikt uzņemšanas apjomu trešo valstu pilsoņiem, kuri to teritorijā ierodas no trešām valstīm, lai meklētu darbu, neatkarīgi no tā, vai viņi ir algoti vai pašnodarbināti.

80. pants

Uz šajā nodaļā izklāstīto Savienības politiku un tās īstenošanu attiecas solidaritātes princips un atbildības, tostarp tās finansiālo seku, taisnīga sadalījuma princips dalībvalstu starpā. Ja nepieciešams, Savienības aktos, kas pieņemti saskaņā ar šo nodaļu, iekļauj atbilstīgus pasākumus, lai šis princips stātos spēkā.

3. nodaļa

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās

81. pants

(bijušais EKL 65. pants)

1. Savienība izvērsīs tiesu iestāžu sadarbību civillietās, kurās ir pārrobežu elementi, pamatojoties uz tiesas nolēmumu un ārpus tiesas lēmumu savstarpējas atzīšanas principu. Šāda sadarbība var ietvert pasākumus dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanai.

2. Piemērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un jo īpaši tad, kad tas nepieciešams iekšējā tirgus pienācīgai darbībai, paredz pasākumus, kuru mērķis ir nodrošināt:

- a) tiesas nolēmumu un ārpustiesas lēmumu savstarpēju atzīšanu un izpildi dalībvalstu starpā;
- b) tiesas un ārpustiesas dokumentu pārrobežu izsniegšanu;
- c) dalībvalstu piemērojamo tiesību saderību kolīziju normu un jurisdikcijas jautājumos;
- d) sadarbību pierādījumu iegūšanā;
- e) tiesu iestāžu efektīvu pieejamību;
- f) šķēršļu likvidēšanu civillietu pienācīgai izskatīšanai, vajadzības gadījumā sekmējot dalībvalstīs piemērojamo civilprocesuālo normu saderību;
- g) alternatīvu strīdu izšķiršanas metožu izstrādi;
- h) atbalstu tiesnešu un tiesu iestāžu darbinieku mācībām.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, pasākumus, kas attiecas uz tiem ģimenes tiesību aspektiem, kuriem ir pārrobežu ietekme, nosaka Padome, pieņemot lēmumu saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņem lēmumu vienprātīgi.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma var pieņemt lēmumu, ar ko nosaka tos ģimenes tiesību aspektus, kuriem ir pārrobežu ietekme, uz kuriem var attiekties tiesību akti, kas pieņemti saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņem lēmumu vienprātīgi.

Otrajā daļā minēto priekšlikumu dara zināmu valstu parlamentiem. Ja kāds valsts parlaments sešu mēnešu laikā pēc šādas paziņošanas iebilst pret minēto priekšlikumu, lēmumu nepieņem. Ja pret priekšlikumu neviens neiebilst, Padome var pieņemt minēto lēmumu.

4. nodaļa

Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

82. pants (bijušais LES 31. pants)

1. Savienībā tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās pamatojas uz tiesas spriedumu un lēmumu savstarpējas atzīšanas principu, un tā ietver dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanu jomās, kas minētas 2. punktā un 83. pantā.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz pasākumus, lai

- a) ieviestu noteikumus un procedūras, kuru mērķis ir visu veidu spriedumu un tiesas lēmumu atzīšana visā Savienībā,
- b) novērstu un atrisinātu jurisdikcijas kolīzijas dalībvalstu starpā,
- c) veicinātu tiesu iestāžu un tiesu personāla mācības,
- d) dalībvalstu tiesu iestāžu un līdzvērtīgu iestāžu starpā atvieglotu sadarbību saistībā ar kriminālprocesu un lēmumu izpildi.

2. Tiktāl, cik tas ir nepieciešams, lai veicinātu tiesas spriedumu un lēmumu savstarpēju atzīšanu, kā arī policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kam ir pārrobežu aspekts, Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot direktīvas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, var noteikt minimālos noteikumus. Šādos noteikumos ņem vērā dalībvalstu tiesību tradīciju un tiesību sistēmu atšķirības.

Šie noteikumi attiecas uz:

- a) pierādījumu savstarpēju pieņemamību dalībvalstu starpā,

- b) personas tiesībām kriminālprocesā,
- c) nozieguma upuru tiesībām,
- d) jebkādiem citiem īpašiem kriminālprocesa aspektiem, ko Padome iepriekš precizējusi ar lēmumu. Saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, Padome šādu lēmumu pieņem vienprātīgi.

Šajā punktā minēto minimālo noteikumu pieņemšana neliedz dalībvalstīm paturēt spēkā vai ieviest augstāku personas tiesību aizsardzības līmeni.

3. Ja kāds Padomes loceklis uzskata, ka 2. punktā minētais direktīvas projekts varētu ietekmēt viņa valsts krimināltiesību sistēmas pamataspektus, viņš var pieprasīt, lai šo direktīvas projektu izskata Eiropadomē. Šādā gadījumā parasto likumdošanas procedūru aptur. Pēc projekta apspriešanas un ja ir panākts konsenss, Eiropadome 4 mēnešu laikā pēc procedūras apturēšanas projektu atdod atpakaļ Padomei, kura izbeidz parastās likumdošanas procedūras apturēšanu.

Ja vienošanās nav panākta un ja vismaz 9 dalībvalstis vēlas izveidot ciešāku sadarbību, pamatojoties uz attiecīgo direktīvas projektu, tajā pašā laikposmā tās atbilstīgi informē Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju. Šādā gadījumā tiek uzskatīts, ka atļauja turpināt ciešāku sadarbību, kas minēta Līguma par Eiropas Savienību 20. panta 2. punktā un šā Līguma 329. panta 1. punktā, ir piešķirta, un piemēro noteikumus par ciešāku sadarbību.

83. pants
(bijušais LES 31. pants)

1. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot direktīvas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, var paredzēt noteikumu minimumu noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanai attiecībā uz īpaši smagiem noziegumiem ar pārrobežu dimensiju, kas saistīta ar šādu nodarījumu būtību vai ietekmi vai ar nepieciešamību tos apkarot kopīgi.

Tās ir šādas noziegumu jomas: terorisms, cilvēku tirdzniecība un sieviešu un bērnu seksuāla izmantošana, nelegāla narkotiku tirdzniecība, nelegāla ieroču tirdzniecība, nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšana, korupcija, maksāšanas līdzekļu viltošana, datornoziegumi un organizētā noziedzība.

Pamatojoties uz noziedzības attīstību, Padome var pieņemt lēmumu, precizējot citas noziegumu jomas, kuras atbilst šajā punktā noteiktajiem kritērijiem. Saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, Padome pieņem lēmumu vienprātīgi.

2. Ja dalībvalstu krimināltiesisko normatīvo aktu tuvināšana izrādās būtiska, lai nodrošinātu Savienības politikas efektīvu īstenošanu jomā, kurai tikuši piemēroti saskaņošanas pasākumi, direktīvās var paredzēt noteikumu minimumu attiecībā uz noziedzīgu nodarījumu un sankciju definēšanu attiecīgajā jomā. Neskarot 76. pantu, šādas direktīvas pieņem ar to pašu procedūru, kāda ievērota, pieņemot attiecīgos saskaņošanas pasākumus.

3. Ja kāds Padomes loceklis uzskata, ka 1. un 2. punktā minētais direktīvas projekts varētu ietekmēt viņa valsts krimināltiesību sistēmas pamataspektus, viņš var pieprasīt, lai projektu izskatītu Eiropadome. Šādā gadījumā parasto likumdošanas procedūru aptur. Pēc projekta apspriešanas un ja ir panākts konsenss, Eiropadome četru mēnešu laikā pēc procedūras apturēšanas projektu atdod atpakaļ Padomei, kura izbeidz parastās likumdošanas procedūras apturēšanu.

Ja vienošanās nav panākta un ja vismaz 9 dalībvalstis vēlas izveidot ciešāku sadarbību, pamatojoties uz attiecīgo direktīvas projektu, tajā pašā laikposmā tās atbilstīgi informē Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju. Šādā gadījumā tiek uzskatīts, ka atļauja turpināt ciešāku sadarbību, kas minēta Līguma par Eiropas Savienību 20. panta 2. punktā un šā Līguma 329. panta 1. punktā, ir piešķirta, un piemēro noteikumus par ciešāku sadarbību.

84. pants

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var noteikt pasākumus, lai veicinātu un atbalstītu dalībvalstu rīcību noziedzīgu nodarījumu novēršanas jomā, neiekļaujot šādos pasākumos dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanu.

85. pants
(bijušais LES 31. pants)

1. *Eurojust* uzdevums ir atbalstīt un stiprināt koordināciju un sadarbību starp tām valstu iestādēm, kas veic izmeklēšanu un kriminālvajāšanu, saistībā ar smagiem noziegumiem, kuri skar vismaz divas dalībvalstis vai kuru dēļ nepieciešama kopīga kriminālvajāšana, pamatojoties uz dalībvalstu iestāžu un Eiropola veiktajām darbībām un sniegto informāciju.

Šajā sakarā Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, nosaka *Eurojust* struktūru, darbību, rīcības jomu un uzdevumus. Šie uzdevumi var būt:

- a) sākt izmeklēšanu, kā arī ierosināt sākt kriminālvajāšanu, ko veic kompetentas valsts iestādes, jo īpaši saistībā ar noziedzīgiem nodarījumiem pret Savienības finansiālajām interesēm,
- b) koordinēt a) punktā minēto izmeklēšanu un kriminālvajāšanu;
- c) stiprināt tiesu iestāžu sadarbību, tostarp risinot jurisdikcijas strīdus un cieši sadarbojoties ar Eiropas Tiesiskās sadarbības tīklu.

Šādās regulās arī nosaka kārtību, kādā *Eurojust* darbību izvērtēšanā iesaista Eiropas Parlamentu un valstu parlamentus.

2. Neskarot 86. pantu, 1. punktā minētajai kriminālvajāšanai nepieciešamās procesuālās darbības veic valstu kompetentās amatpersonas.

86. pants

1. Lai apkarotu noziegumus, kas skar Savienības finansiālās intereses, Padome, pieņemot regulas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, var no *Eurojust* izveidot Eiropas Prokuratūru. Saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, Padome pieņem vienprātīgu lēmumu.

Ja nav panākta vienprātība, dalībvalstu grupa no vismaz 9 dalībvalstīm var pieprasīt, lai regulas projekts tiktu nodots izskatīšanai Eiropadomē. Šādā gadījumā procedūru Padomē aptur. Pēc projekta apspriešanas un ja ir panākts konsenss, Eiropadome 4 mēnešu laikā pēc procedūras apturēšanas projektu atdod atpakaļ Padomei pieņemšanai.

Ja vienošanās nav panākta un ja vismaz 9 dalībvalstis vēlas izveidot ciešāku sadarbību, pamatojoties uz attiecīgo regulas projektu, tajā pašā laikposmā tās atbilstīgi informē Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju. Šādā gadījumā Līguma par Eiropas Savienību 20. panta 2. punktā un šā Līguma 329. panta 1. punktā minēto atļauju īstenot ciešāku sadarbību uzskata par piešķirtu un piemēro noteikumus par ciešāku sadarbību.

2. Eiropas Prokuratūra ir atbildīga par izmeklēšanu, kriminālvajāšanu un tiesāšanu, vajadzības gadījumā sadarbībā ar Eiropolu, attiecībā uz tiem, kuri izdarījuši noziedzīgus nodarījumus pret Savienības finansiālajām interesēm, kā noteikts 1. punktā paredzētajā regulā, kā arī attiecībā uz šo noziegumu līdzdalībniekiem. Tā veic prokurora funkcijas dalībvalstu kompetentās tiesās saistībā ar šādiem nodarījumiem.

3. Regulā, kas minēta 1. punktā, nosaka vispārējos noteikumus, kas piemērojami Eiropas Prokuratūrai, tās darbības nosacījumus, reglamentu, pierādījumu pieņemamības noteikumus, kā arī noteikumus, kas jāpiemēro, pārskatot tiesā procesuālos pasākumus, ko tā veikusi saskaņā ar savām funkcijām.

4. Eiropadome var tajā pašā laikā vai vēlāk pieņemt lēmumu, izdarot grozījumus 1. punktā, lai paplašinātu Eiropas Prokuratūras pilnvaras, tajās iekļaujot smagus noziegumus ar pārrobežu aspektu un izdarot atbilstīgos grozījumus 2. pantā attiecībā uz tiem, kuri izdarījuši nodarījumus, kas skar vairāk nekā vienu dalībvalsti, kā arī attiecībā uz šo noziegumu līdzdalībniekiem. Eiropadome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc Eiropas Parlamenta piekrišanas saņemšanas un pēc apspriešanās ar Komisiju.

5. nodaļa

Policijas sadarbība

87. pants (bijušais LES 30. pants)

1. Savienība attīsta policijas sadarbību, iesaistot visas dalībvalstu kompetentās iestādes, tostarp policiju, muitas iestādes un citas dalībvalstu tiesībsardzības iestādes, kas specializējas noziedzīgu nodarījumu novēršanā, atklāšanā un izmeklēšanā.
2. Piemērojot 1. punktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var noteikt pasākumus par:
 - a) attiecīgas informācijas vākšanu, uzglabāšanu, apstrādi, analīzi un apmaiņu,
 - b) atbalstu personāla mācībām un sadarbībai personāla apmaiņas, iekārtu un noziegumu atklāšanas izpētes jomā,
 - c) īpašu izmeklēšanas metožu kopīgu izvērtēšanu attiecībā uz organizētās noziedzības smago formu atklāšanu.
3. Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru var noteikt pasākumus attiecībā uz operatīvo sadarbību šajā pantā minēto iestāžu starpā. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņem lēmumu vienprātīgi.

Ja nav panākta vienprātība, dalībvalstu grupa no vismaz 9 dalībvalstīm var pieprasīt, lai pasākumu projekts tiktu nodots izskatīšanai Eiropadomē. Šādā gadījumā procedūru Padomē aptur. Pēc projekta apspriešanas un ja ir panākts konsenss, Eiropadome 4 mēnešu laikā pēc procedūras apturēšanas projektu atdod atpakaļ Padomei pieņemšanai.

Ja vienošanās nav panākta un ja vismaz 9 dalībvalstis vēlas izveidot ciešāku sadarbību, pamatojoties uz attiecīgo pasākumu projektu, tajā pašā laikposmā tās atbilstīgi informē Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju. Šādā gadījumā Līguma par Eiropas Savienību 20. panta 2. punktā un šā Līguma 329. panta 1. punktā minēto atļauju īstenot ciešāku sadarbību uzskata par piešķirtu un piemēro noteikumus par ciešāku sadarbību.

Otrajā un trešajā daļā paredzēto īpašo procedūru nepiemēro aktiem, ar kuriem pilnveido Šengenas *acquis*.

88. pants
(bijušais LES 30. pants)

1. Eiropola uzdevums ir atbalstīt un stiprināt dalībvalstu policijas iestāžu un citu tiesībsardzības iestāžu darbību un to savstarpējo sadarbību, novēršot un apkarojot smagus noziegumus, kas skar vismaz divas dalībvalstis, terorismu un tāda veida noziegumus, kas skar vispārējās intereses, uz kurām attiecas Savienības politika.
 2. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, nosaka Eiropola struktūru, darbību, rīcības jomu un uzdevumus. Šie uzdevumi var būt:
 - a) vākt, uzglabāt, apstrādāt, analizēt informāciju un apmainīties ar informāciju, ko sniedz dalībvalstu iestādes vai trešās valstis vai struktūras;
 - b) koordinēt, organizēt un īstenot izmeklēšanas un operatīvās darbības, ko veic kopīgi ar dalībvalstu kompetentajām iestādēm vai apvienotās izmeklēšanas vienībās, vajadzības gadījumā saziņā ar *Eurojust*.
- Šajās regulās nosaka arī kārtību Eiropola darbību pārraudzībai, ko Eiropas Parlaments veic kopā ar valstu parlamentiem.

3. Jebkura rīcība Eiropolam jāveic, sazinoties un vienojoties ar to dalībvalstu iestādēm, uz kuru teritoriju šī rīcība attiecas. Piespiedu līdzekļu piemērošana ir vienīgi valstu kompetento iestāžu ziņā.

89. pants
(bijušais LES 32. pants)

Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru paredz nosacījumus un ierobežojumus, ar kādiem 82. un 87. pantā minētās kompetentās iestādes var veikt darbības citas dalībvalsts teritorijā, sazinoties un vienojoties ar šīs valsts iestādēm. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

VI SADAĻA
TRANSPORTS

90. pants
(bijušais EKL 70. pants)

Jomās, uz ko attiecas šī sadaļa, Līgumu mērķus īsteno ar kopēju transporta politiku.

91. pants
(bijušais EKL 71. pants)

1. Lai īstenotu 90. pantu, kā arī ievērojot transporta nozares īpatnības, Padome pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka:

- a) kopīgus noteikumus, ko piemēro starptautiskiem pārvadājumiem uz kādu dalībvalsti vai no tās, vai cauri vienai vai vairākām dalībvalstīm;

- b) nosacījumus, ar kādiem pārvadātāji, kas nav attiecīgās dalībvalsts rezidenti, tajā drīkst sniegt pārvadāšanas pakalpojumus;
- c) pasākumus, kas pastiprina transporta drošību;
- d) citus attiecīgus noteikumus.

2. Paredzot 1. punktā minētos pasākumus, ņem vērā gadījumus, kuros to piemērošana varētu nopietni ietekmēt dzīves līmeni un nodarbinātību atsevišķos reģionos, kā arī transportlīdzekļu ekspluatāciju.

92. pants
(bijušais EKL 72. pants)

Kamēr nav pieņemti 91. panta 1. punktā minētie noteikumi, neviena dalībvalsts, ja Padome vienprātīgi neparedz pasākumu, ar ko piešķir atkāpi, nedrīkst dažādos noteikumus, kas reglamentē šo nozari 1958. gada 1. janvārī vai – attiecībā uz kandidātvalstīm – to pievienošanās dienā, padarīt citu dalībvalstu pārvadātājiem tieši vai netieši mazāk labvēlīgus kā pārvadātājiem, kas ir attiecīgās valsts pilsoņi.

93. pants
(bijušais EKL 73. pants)

Atbalsts ir saderīgs ar Līgumiem, ja tas vajadzīgs transporta koordinācijai vai ja tas ir atlīdzība par tādu saistību izpildi, kuras parasti uzskata par sabiedriskajiem pakalpojumiem.

94. pants
(bijušais EKL 74. pants)

Visos pasākumos, ko Līgumu sakarā veic attiecībā uz pārvadājumu likmēm un nosacījumiem, ņem vērā pārvadātāju ekonomiskos apstākļus.

95. pants
(bijušais EKL 75. pants)

1. Attiecībā uz pārvadājumiem Savienībā aizliedz tādu diskrimināciju, ka pārvadātāji vienādu preču pārvadāšanai pa vieniem un tiem pašiem transporta ceļiem piemēro atšķirīgas likmes un nosacījumus atkarībā no tā, kas ir attiecīgo preču izcelsmes valsts vai galamērķa valsts.
2. Šā panta 1. punkts neliedz Eiropas Parlamentam un Padomei paredzēt citus pasākumus, ievērojot 91. panta 1. punktu.
3. Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem noteikumus, kas vajadzīgi šā panta 1. punkta īstenošanai.

Padome cita starpā var pieņemt noteikumus, kas vajadzīgi, lai Savienības iestādes spētu nodrošināt 1. punkta prasību ievērošanu un to, lai tas pilnībā nāktu par labu lietotājiem.

4. Komisija pēc savas ierosmes vai pēc kādas dalībvalsts lūguma izmeklē visus diskriminācijas gadījumus 1. punkta sakarā un pēc apspriešanās ar visām attiecīgajām dalībvalstīm pieņem vajadzīgos lēmumus atbilstīgi noteikumiem, kas pieņemti saskaņā ar 3. punktu.

96. pants
(bijušais EKL 76. pants)

1. Dalībvalstīm aizliegts bez Komisijas atļaujas pārvadājumiem Savienībā uzlikt tādas likmes un izvirzīt tādus nosacījumus, kas kaut mazliet atbalsta vai aizsargā viena vai vairāku uzņēmumu vai nozaru intereses.

2. Komisija pēc savas ierosmes vai pēc dalībvalsts lūguma pārbauda 1. punktā minētās likmes un nosacījumus, īpaši ņemot vērā gan atbilstīgās reģionālās ekonomikas politikas prasības, mazāk attīstītu reģionu vajadzības un problēmas reģionos, kurus iespaido politiskais stāvoklis, gan arī šādu likmju un nosacījumu ietekmi uz dažādu transporta veidu konkurenci.

Pēc apspriešanās ar katru attiecīgo dalībvalsti, Komisija pieņem vajadzīgos lēmumus.

3. Šā panta 1. punktā paredzētais aizliegums neattiecas uz tarifiem, kas noteikti konkurences dēļ.

97. pants
(bijušais EKL 77. pants)

Maksas vai nodevas par robežu šķērsošanu, kuras pārvadātāji uzliek papildus pārvadājumu likmēm, nedrīkst būt pārmērīgi augstas salīdzinājumā ar pārvadātāju faktiskajām izmaksām.

Dalībvalstis cenšas pakāpeniski samazināt šīs izmaksas.

Komisija var sniegt dalībvalstīm ieteikumus, kā piemērot šo pantu.

98. pants
(bijušais EKL 78. pants)

Šī sadaļa neliedz veikt pasākumus, kas ieviesti Vācijas Federatīvajā Republikā, ciktāl tie vajadzīgi, lai kompensētu saimnieciskās grūtības, ko dažu Vācijas Federatīvās Republikas apgabalu saimniecībai radījusi Vācijas sadalīšana. Piecus gadus pēc tam, kad spēkā stāties Lisabonas Līgums, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var pieņemt lēmumu, ar ko atceļ šo pantu.

99. pants
(bijušais EKL 79. pants)

Komisijai izveido padomdevēju komiteju, kas sastāv no dalībvalstu valdību ieceltiem ekspertiem. Komisija, kad uzskata to par lietderīgu, apspriežas ar šo komiteju transporta jautājumos.

100. pants
(bijušais EKL 80. pants)

1. Šī sadaļa attiecas uz dzelzceļa pārvadājumiem, autopārvadājumiem un pārvadājumiem pa iekšzemes ūdensceļiem.
2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var pieņemt attiecīgus noteikumus par jūras transportu un gaisa transportu. Tie pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju.

VII SADAĻA

KOPĪGI NOTEIKUMI PAR KONKURENCI, NODOKĻIEM UN TIESĪBU AKTU TUVINĀŠANU

1. nodaļa

Konkurences noteikumi

1. iedaļa

Noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem

101. pants (bijušais EKL 81. pants)

1. Turpmāk norādītais ir aizliegts kā nesaderīgs ar iekšējo tirgu: visi nolīgumi uzņēmumu starpā, uzņēmumu apvienību lēmumi un saskaņotas darbības, kas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un kuru mērķis vai sekas ir nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū, un jo īpaši darbības, ar kurām:

- a) tieši vai netieši nosaka iepirkuma vai pārdošanas cenas, vai kādus citus tirdzniecības nosacījumus;
- b) ierobežo vai kontrolē ražošanu, tirgus, tehnikas attīstību vai investīcijas;
- c) sadala tirgus vai piegādes avotus;
- d) līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem piemēro atšķirīgus nosacījumus, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;
- e) slēdzot līgumus, prasa, lai otra puse uzņemtos papildu saistības, kuras pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līguma priekšmetu.

2. Visi nolīgumi vai lēmumi, kas ir aizliegti saskaņā ar šo pantu, automātiski nav spēkā.
3. Šā panta 1. punktu tomēr var atzīt par nepiemērojamu:
 - jebkuram starp uzņēmumiem noslēgtam nolīgumam vai nolīgumu kategorijai;
 - jebkuram uzņēmumu apvienības pieņemtam lēmumam vai lēmumu kategorijai;
 - jebkādei saskaņotai darbībai vai darbību kategorijai,

kas palīdz uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem, un kas:

- a) neuzspiež attiecīgiem uzņēmumiem ierobežojumus, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus;
- b) neļauj šādiem uzņēmumiem likvidēt konkurenci attiecībā uz šo ražojumu būtisku daļu.

102. pants
(bijušais EKL 82. pants)

Vienam vai vairākiem uzņēmumiem, kam ir dominējošs stāvoklis iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā, šāda stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta kā nesaderīga ar iekšējo tirgu un tiktāl, ciktāl tā var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm.

Stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var jo īpaši izpausties kā:

- a) tieši vai netieši uzspiestas netaisnīgas iepirkuma vai pārdošanas cenas vai citi netaisnīgi tirdzniecības nosacījumi;
- b) ražošanas, tirgus vai tehnikas attīstības ierobežošana, kas kaitē patērētājiem;

- c) atšķirīgu nosacījumu piemērošana līdzvērtīgos darījumos ar dažādiem tirdzniecības partneriem, tādējādi radot tiem neizdevīgus konkurences apstākļus;
- d) prasība, lai otra puse, slēdzot līgumus, uzņemtos papildu saistības, kas pēc savas būtības vai saskaņā ar nozares praksi nekādi nav saistītas ar attiecīgo līgumu priekšmetu.

103. pants
(bijušais EKL 83. pants)

1. Attiecīgas regulas vai direktīvas, kas vajadzīgas, lai īstenotu 101. un 102. pantā izklāstītos principus, pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņem Padome.
2. Šā panta 1. punktā minētās regulas vai direktīvas īpaši paredzētas,
 - a) lai nodrošinātu 101. panta 1. punktā un 102. pantā noteikto aizliegumu ievērošanu, paredzot sodanaudu un kavējuma naudu;
 - b) lai sīkāk izstrādātu noteikumus 101. panta 3. punkta piemērošanai, ņemot vērā vajadzību gan nodrošināt efektīvu pārraudzību, gan arī – cik vien iespējams vienkāršot pārvaldi;
 - c) lai vajadzības gadījumā noteiktu, ciktāl un kā uz dažādām tautsaimniecības nozarēm attiecas 101. un 102. pants;
 - d) lai noteiktu Komisijas un Eiropas Savienības Tiesas funkcijas, piemērojot šajā punktā izklāstītos noteikumus;
 - e) lai noteiktu attiecības starp valstu tiesību aktiem un noteikumiem, kas ietverti šajā iedaļā vai pieņemti saskaņā ar šo pantu.

104. pants
(bijušais EKL 84. pants)

Kamēr nestājas spēkā noteikumi, kas pieņemti saskaņā ar 103. pantu, par nolīgumu, lēmumu un saskaņotu darbību pieļaujamību, kā arī par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu iekšējā tirgū lemj dalībvalstu iestādes saskaņā ar savas valsts tiesību aktiem un 101. pantu, jo īpaši ar tā 3. punktu, kā arī ar 102. pantu.

105. pants
(bijušais EKL 85. pants)

1. Neskarot 104. pantu, Komisija nodrošina 101. un 102. pantā izklāstīto principu piemērošanu. Pēc kādas dalībvalsts lūguma vai pēc savas ierosmes, kā arī sadarbojoties ar kompetentām dalībvalstu iestādēm, kas tai palīdz, Komisija izmeklē gadījumus, kad ir aizdomas par šo principu pārkāpumiem. Ja tā konstatē, ka pārkāpums noticis, tā ierosina attiecīgus pasākumus, lai to novērstu.
2. Ja pārkāpumu nenovērš, Komisija ar pamatotu lēmumu konstatē, ka pastāv šāds principu pārkāpums. Komisija var publicēt savu lēmumu un pilnvarot dalībvalstis veikt pasākumus, kuri vajadzīgi, lai labotu stāvokli, un kuru sīkākus nosacījumus tā precizē.
3. Komisija var pieņemt regulas saistībā ar vienošanās kategorijām, attiecībā uz kurām Padome ir pieņēmusi regulas vai direktīvas, ievērojot 103. panta 2. punkta b) apakšpunktu.

106. pants
(bijušais EKL 86. pants)

1. Attiecībā uz publiskiem uzņēmumiem un uzņēmumiem, kam dalībvalstis piešķirušas īpašas vai ekskluzīvas tiesības, dalībvalstis nedz ievieš, nedz uztur spēkā tādus pasākumus, kas ir pretrunā Līgumiem, jo īpaši noteikumiem, kas ietverti 18. pantā un 101. līdz 109. pantā.

2. Uz uzņēmumiem, kam uzticēti pakalpojumi ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi vai kas darbojas kā dalībvalstu fiskāli monopoli, attiecas Līgumos ietvertie noteikumi un jo īpaši noteikumi par konkurenci, ja šo noteikumu piemērojums *de iure* vai *de facto* netraucē veikt tiem uzticētos konkrētos uzdevumus. Tie nedrīkst ietekmēt tirdzniecības attīstību tiktāl, lai kaitētu Savienības interesēm.

3. Komisija nodrošina šā panta piemērošanu un vajadzības gadījumā adresē dalībvalstīm attiecīgas direktīvas vai lēmumus.

2. iedaļa

Valsts atbalsts

107. pants (bijušais EKL 87. pants)

1. Ja vien Līgumi neparedz ko citu, ar iekšējo tirgu nav saderīgs nekāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm.

2. Ar iekšējo tirgu ir saderīgs:

- a) sociāls atbalsts, ko piešķir individuāliem patērētājiem ar noteikumu, ka to piešķir bez diskriminācijas attiecībā uz konkrēto ražojumu izcelsmi;
- b) atbalsts, ko sniedz, lai novērstu kaitējumu, ko nodarījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi;
- c) atbalsts, ko sniedz tautsaimniecībai dažos Vācijas Federatīvās Republikas apvidos, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana, ciktāl šāds atbalsts vajadzīgs, lai kompensētu saimnieciskās grūtības, ko radījusi šī sadalīšana. Piecus gadus pēc tam, kad spēkā stāties Lisabonas Līgums, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var pieņemt lēmumu, ar ko atceļ šo pantu.

3. Turpmāk norādīto var uzskatīt par saderīgu ar iekšējo tirgu:
- a) atbalstu, kas veicina ekonomikas attīstību apgabalos, kur dzīves līmenis ir ārkārtīgi zems vai kur valda liels bezdarbs, un 349. pantā minētajos reģionos, ņemot vērā to strukturālo, sociālo un ekonomisko stāvokli;
 - b) atbalstu, kas veicina kāda svarīga projekta īstenojumu visas Eiropas interesēs vai novērš nopietnus traucējumus kādas dalībvalsts tautsaimniecībā;
 - c) atbalstu, kas veicina konkrētu saimniecisko darbību vai konkrētu tautsaimniecības jomu attīstību, ja šādam atbalstam nav tāds nelabvēlīgs iespaids uz tirdzniecības apstākļiem, kas ir pretrunā kopīgām interesēm;
 - d) atbalstu, kas veicina kultūru un kultūras mantojuma saglabāšanu, ja tāds atbalsts neiespaido tirdzniecības apstākļus un konkurenci Savienībā tiktāl, ka tas ir pretrunā kopīgām interesēm;
 - e) citu kategoriju atbalstu, ko Padome pēc Komisijas priekšlikuma var noteikt ar lēmumu.

108. pants
(bijušais EKL 88. pants)

1. Komisija, sadarbojoties ar dalībvalstīm, pastāvīgi pārskata visas atbalsta piešķiršanas sistēmas, kas pastāv šajās valstīs. Tā iesaka šīm valstīm attiecīgus pasākumus, kas vajadzīgi sakarā ar iekšējā tirgus pakāpenisku attīstību vai darbību.
2. Ja Komisija, likusi ieinteresētajām pusēm iesniegt piezīmes, konstatē, ka atbalsts, ko piešķirusi kāda valsts vai kas piešķirts no šīs valsts līdzekļiem, ievērojot šā Līguma 107. pantu, nav saderīgs ar iekšējo tirgu, vai arī konstatē, ka šādu atbalstu izlieto nepareizi, tā pieņem lēmumu par to, ka attiecīgajai valstij Komisijas noteiktā termiņā tāds atbalsts jāizbeidz vai jāmaina.

Ja attiecīgā valsts noteiktajā termiņā neizpilda šo lēmumu, Komisija vai kāda cita ieinteresēta dalībvalsts, atkāpjoties no 258. un 2597. panta, var tieši griezties Eiropas Savienības Tiesā.

Pēc dalībvalsts lūguma Padome var pieņemt vienprātīgu lēmumu par to, ka atbalsts, ko šī valsts piešķir vai paredz piešķirt, atzīstams par saderīgu ar iekšējo tirgu, atkāpjoties no 107. panta vai 109. pantā paredzētajām regulām, ja tādu lēmumu attaisno ārkārtas apstākļi. Ja Komisija attiecībā uz šādu atbalstu jau sākusi šā punkta pirmajā daļā paredzēto procedūru, tad tas, ka attiecīgā valsts iesniedz Padomei lūgumu, šo procedūru pārtrauc līdz laikam, kamēr Padome dara zināmu savu attieksmi.

Ja Padome trijos mēnešos pēc minētā lūguma iesniegšanas tomēr nav darījusi zināmu savu attieksmi, šo jautājumu izlemj Komisija.

3. Visi plāni piešķirt vai mainīt atbalstu ir jādara zināmi Komisijai laikus, lai Komisija varētu iesniegt savas piezīmes. Ja Komisija atzīst, ka, ievērojot 107. pantu, šādi plāni nav saderīgi ar iekšējo tirgu, tā nevilcinoties sāk 2. punktā paredzēto procedūru. Attiecīgā dalībvalsts nesāk īstenot pašas ierosinātos pasākumus, kamēr šī procedūra nav beigusies ar galīgo lēmumu.

4. Komisija var pieņemt regulas saistībā ar valsts atbalsta kategorijām, ko Padome saskaņā ar 109. pantu ir paredzējusi atbrīvot no šā panta 3. punktā paredzētās procedūras.

109. pants
(bijušais EKL 89. pants)

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu var pieņemt jebkādas attiecīgas regulas, kas vajadzīgas, lai piemērotu 107. un 108. pantu, un jo īpaši var noteikt 108. panta 3. punkta piemērošanas nosacījumus un tās atbalsta kategorijas, uz ko šī procedūra neattiecas.

2. nodaļa

Noteikumi par nodokļiem

110. pants (bijušais EKL 90. pants)

Dalībvalstis citu dalībvalstu ražojumiem tieši vai netieši neuzliek iekšējos nodokļus, kas lielāki par tiem, kas tieši vai netieši uzlikti līdzīgiem vietējiem ražojumiem.

Dalībvalstis turklāt neuzliek citu dalībvalstu ražojumiem tādus iekšējos nodokļus, kas netieši aizsargā citus ražojumus.

111. pants (bijušais EKL 91. pants)

Ja ražojumus eksportē uz kādu dalībvalsti, iekšējo nodokļu atmaksājumi nedrīkst pārsniegt iekšējos nodokļus, kas tiem uzlikti tieši vai netieši.

112. pants (bijušais EKL 92. pants)

Par preču eksportu uz citām dalībvalstīm nedrīkst atlaist vai atmaksāt tādus maksājumus, kas nav apgrozījuma nodokļi, akcīzes nodokļi un citi netiešie nodokļi, un par preču importu no citām dalībvalstīm nedrīkst uzlikt kompensācijas maksājumus, ja vien Padome pēc Komisijas priekšlikuma uz ierobežotu laiku iepriekš nav apstiprinājusi iecerētos pasākumus.

113. pants
(bijušais EKL 93. pants)

Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, ar vienprātīgu lēmumu pieņem noteikumus par tiesību aktu saskaņošanu attiecībā uz apgrozījuma nodokļiem, akcīzes nodokļiem un citiem netiešajiem nodokļiem tiktāl, ciktāl tāda saskaņošana ir vajadzīga, lai nodrošinātu iekšējā tirgus izveidi un darbību un novērstu konkurences izkropļojumus.

3. nodaļa

Tiesību aktu tuvināšana

114. pants
(bijušais EKL 95. pants)

1. Ja vien Līgumi neparedz ko citu, turpmāk norādītos noteikumus piemēro, lai sasniegtu 26. pantā noteiktos mērķus. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, paredz pasākumus, lai tuvinātu dalībvalstu normatīvos vai administratīvos aktus, kuri attiecas uz iekšējā tirgus izveidi un darbību.
2. Šā panta 1. punktu nepiemēro fiskāliem noteikumiem, kā arī noteikumiem, kas saistīti ar personu brīvu pārvietošanos vai nodarbinātu personu tiesībām un interesēm.
3. Šā panta 1. punktā paredzētajos priekšlikumos, kas attiecas uz veselības aizsardzību, drošību, vides aizsardzību un patērētāju tiesību aizsardzību, Komisija par galveno uzskata augstu aizsardzības līmeni, īpašu uzmanību pievēršot visiem atklājumiem, kas pamatojas uz zinātnes faktiem. Saskaņā ar attiecīgām pilnvarām arī Eiropas Parlaments un Padome tiecas sasniegt šo mērķi.

4. Ja pēc tam, kad Eiropas Parlaments un Padome, tikai Padome vai Komisija ir noteikusi saskaņošanas pasākumu, kāda dalībvalsts uzskata par vajadzīgu atstāt spēkā savus noteikumus 36. pantā minēto būtisko iemeslu dēļ vai nolūkā aizsargāt vidi vai darba vidi, tā dara Komisijai zināmus šos noteikumus, kā arī pamatojumu to atstāšanai spēkā.

5. Turklāt, neskarot 4. punktu, ja pēc tam, kad Eiropas Parlaments un Padome, tikai Padome vai Komisija ir noteikusi saskaņošanas pasākumu, kāda dalībvalsts uzskata, ka tai jāievieš savi noteikumi, kas pamatojas uz jauniem zinātnes datiem vides vai darba vides aizsardzības jomā un ir saistīti ar īpašu problēmu, kas šai dalībvalstij radusies pēc saskaņošanas pasākuma paredzēšanas, tā dara Komisijai zināmus plānotos noteikumus, kā arī pamatojumu to ieviešanai.

6. Komisija sešos mēnešos pēc 4. un 5. punktā minētās paziņošanas apstiprina vai noraida attiecīgos valsts noteikumus, iepriekš pārbaudot, vai tie nav patvaļīgas diskriminācijas līdzeklis vai slēpts ierobežojums tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada šķēršļus iekšējā tirgus darbībai.

Ja šajā laikā Komisija lēmumu nav pieņēmusi, 4. un 5. punktā minētos noteikumus uzskata par apstiprinātiem.

Komisija var informēt attiecīgo dalībvalsti, ka šajā punktā minēto laiku var vēl pagarināt uz laiku līdz sešiem mēnešiem, ja to attaisno jautājuma sarežģītība un cilvēku veselība netiek apdraudēta.

7. Ja saskaņā ar 6. punktu dalībvalstij ļauj atstāt spēkā vai ieviest savus noteikumus, atkāpjoties no saskaņošanas pasākuma, Komisija tūlīt pārliedz, vai ir jāiesaka pielāgošanās šim pasākumam.

8. Ja kāda dalībvalsts norāda uz kādu īpašu veselības aizsardzības problēmu jomā, kur iepriekš noteikti saskaņošanas pasākumi, tā vērš uz to Komisijas uzmanību, un Komisija tūlīt pārliedz, vai ir jāierosina Padomei attiecīgi pasākumi.

9. Atkāpjoties no 258. un 259. pantā minētās procedūras, Komisija un jebkura dalībvalsts var tieši griezties Eiropas Savienības Tiesā, ja uzskata, ka cita dalībvalsts nepareizi īsteno šā panta piešķirtās pilnvaras.

10. Iepriekš minētajos saskaņošanas pasākumos vajadzības gadījumā paredz drošības klauzulu, kas ļauj dalībvalstīm viena vai vairāku 36. pantā minētu un ar ekonomiku nesaistītu iemeslu dēļ veikt provizoriskus pasākumus, attiecībā uz kuriem kontroli īsteno Savienība.

115. pants
(bijušais EKL 94. pants)

Neskarot 114. pantu, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju ar vienprātīgu lēmumu pieņem direktīvas, lai tuvinātu tādus dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktus, kas tieši iespaido iekšējā tirgus izveidi vai darbību.

116. pants
(bijušais EKL 96. pants)

Ja Komisija konstatē, ka atšķirības dalībvalstu normatīvos un administratīvos aktos rada konkurences izkropļojumu iekšējā tirgū un ka šis izkropļojums jānovērš, tā apspriežas ar attiecīgajām dalībvalstīm.

Ja tāda apspriede nepanāk vienošanos, kas likvidē šo izkropļojumu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem vajadzīgās direktīvas. Var noteikt jebkādus citus piemērotus pasākumus, kas paredzēti Līgumos.

117. pants
(bijušais EKL 97. pants)

1. Ja rodas iemesls bažām, ka normatīva vai administratīva akta pieņemšana vai grozīšana var radīt konkurences izkropļojumu 116. panta nozīmē, attiecīgā dalībvalsts, kas grib šādu aktu pieņemt vai grozīt, apspriežas ar Komisiju. Pēc apspriedes ar dalībvalstīm Komisija iesaka šīm valstīm veikt attiecīgus pasākumus, lai izvairītos no šā izkropļojuma.

2. Ja valsts, kas grib pieņemt vai grozīt savus tiesību aktus, nepilda ieteikumu, ko tai adresējusi Komisija, tad citām dalībvalstīm nav jāgroza savi tiesību akti, lai likvidētu šādu izkropļojumu, kā paredz 116. pants. Ja dalībvalsts, kas neievēro Komisijas ieteikumu, izraisa izkropļojumu, kas kaitē tikai pašai, 116. pantu nepiemēro.

118. pants

Veidojot iekšējo tirgu vai nodrošinot tā darbību, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka pasākumus, ar ko ieviest Eiropas intelektuālā īpašuma tiesību apliecinošus dokumentus, kuri nodrošinātu vienotu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzību visā Savienībā, un centralizētas atļauju piešķiršanas, koordinācijas un uzraudzības kārtības izveidi visā Savienībā.

Padome, pieņemot regulas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, paredz valodas noteikumus, kas attiecas uz minētajiem Eiropas intelektuālā īpašuma tiesību apliecinošiem dokumentiem. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

VIII SADAĻA

EKONOMIKAS POLITIKA UN MONETĀRĀ POLITIKA

119. pants

(bijušais EKL 4. pants)

1. Lai sasniegtu Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā izvirzītos mērķus, dalībvalstu un Savienības darbība saskaņā ar Līgumiem paredz izstrādāt ekonomikas politiku, kas balstās uz dalībvalstu ekonomikas politiku precīzu koordināciju, iekšējo tirgu un kopēju mērķu definēšanu, un kuru īsteno saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā pastāv brīva konkurence.

2. Līdztekus iepriekš minētajam, kā arī saskaņā ar Līgumos paredzētajām procedūrām, šīs darbības paredz arī ieviest vienotu valūtu, euro, kā arī noteikt un veidot vienotu monetāro politiku un valūtas maiņas kursa politiku, kuras galvenais mērķis ir uzturēt stabilas cenas un, neietekmējot šo mērķi, atbalstīt Savienības vispārējo ekonomikas politiku saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā pastāv brīva konkurence.

3. Šīs dalībvalstu un Savienības darbības saskan ar šādiem pamatprincipiem: stabilas cenas, stabila valsts finanšu un monetārā sistēma un stabila maksājumu balance.

1. nodaļa

Ekonomikas politika

120. pants (bijušais EKL 98. pants)

Dalībvalstis īsteno ekonomikas politiku, lai saskaņā ar 121. panta 2. punktā minētajām vispārējām pamatnostādnēm veicinātu Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā noteikto Savienības mērķu sasniegšanu. Dalībvalstis un Savienība rīkojas saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā pastāv brīva konkurence, kas veicina resursu efektīvu sadali, kā arī saskaņā ar 119. pantā izklāstītajiem principiem.

121. pants (bijušais EKL 99. pants)

1. Dalībvalstis ekonomikas politiku uzskata par vispārsvērīgu jautājumu un koordinē to Padomē saskaņā ar 120. pantu.

2. Padome pēc Komisijas ieteikuma izstrādā projektu dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm un iesniedz attiecīgu ziņojumu Eiropadomei.

Eiropadome, pamatojoties uz Padomes ziņojumu, apspriežas par secinājumu attiecībā uz dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm.

Padome, pamatojoties uz minēto secinājumu, pieņem ieteikumu, kurā nosaka šīs vispārējās pamatnostādnēs. Padome šo ieteikumu dara zināmu Eiropas Parlamentam.

3. Lai labāk koordinētu dalībvalstu ekonomikas politiku un nodrošinātu stabilo ekonomisko konvergenci, Padome, pamatojoties uz Komisijas ziņojumiem, pārrauga ekonomikas attīstību visās dalībvalstīs un visā Savienībā, ekonomikas politikas atbilsti 2. punktā minētajām vispārējām pamatnostādnēm, kā arī regulāri izvērtē to kopumā.

Lai notiktu šāda daudzpusēja uzraudzība, dalībvalstis Komisijai dara zināmus svarīgos pasākumus, ko tās veikušas ekonomikas politikas jomā, kā arī sniedz citu informāciju, kuru uzskata par vajadzīgu.

4. Ja, īstenojot 3. punktā minēto procedūru, atklājas, ka dalībvalsts ekonomikas politika nesaskan ar 2. punktā minētajām vispārējām pamatnostādnēm vai traucē pareizi darboties Savienības ekonomiskajai un monetārajai savienībai, Komisija attiecīgajai dalībvalstij var izteikt brīdinājumu. Pēc Komisijas ieteikuma vajadzīgos ieteikumus attiecīgajai dalībvalstij var izteikt Padome. Pēc Komisijas priekšlikuma Padome var pieņemt lēmumu savus ieteikumus darīt zināmus atklātībā.

Piemērojot šo punktu, Padome pieņem lēmumu, neņemot vērā attiecīgās dalībvalsts Padomes locekļa balsojumu.

Pārējo Padomes locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

5. Padomes priekšsēdētājs un Komisija ziņo Eiropas Parlamentam par daudzpusējās uzraudzības rezultātiem. Ja Padome ieteikumus darījusi zināmus atklātībā, Padomes priekšsēdētāju var uzaicināt uz attiecīgo Eiropas Parlamenta komisiju.

6. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, var paredzēt sīki izstrādātus noteikumus 3. un 4. punktā minētās daudzpusējās uzraudzības procedūras īstenošanai.

122. pants
(bijušais EKL 100. pants)

1. Neskarot citas Līgumos paredzētās procedūras, Padome pēc Komisijas priekšlikuma, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, var lemt par ekonomikas situācijai piemērotiem pasākumiem, jo īpaši, ja rodas nopietnas grūtības apgādē ar dažiem ražojumiem, jo īpaši enerģijas jomā.
2. Ja kādai dalībvalstij ir grūtības vai to nopietni apdraud lielas grūtības, ko izraisījušas dabas katastrofas vai ārkārtēji notikumi, kurus tā nevar ietekmēt, Padome pēc Komisijas priekšlikuma attiecīgai dalībvalstij var sniegt Savienības finansiālu atbalstu, paredzot īpašus nosacījumus. Padomes priekšsēdētājs pieņemto lēmumu dara zināmu Eiropas Parlamentam.

123. pants
(bijušais EKL 101. pants)

1. Aizliegts ir pieļaut konta pārtēriņu, kā arī aizliegti ir jebkādi citi kredīta pakalpojumi Eiropas Centrālajā bankā vai dalībvalstu centrālajās bankās (še turpmāk "valstu centrālās bankas") Savienības iestāžu vai struktūru, dalībvalstu valdību, reģionālu, vietēju vai citu publisku iestāžu, vai citu publisku tiesību subjektu vai publisku uzņēmumu vajadzībām, kā arī Eiropas Centrālajai bankai un valstu centrālajām bankām ir aizliegts tieši pirkt parāda instrumentus no minētajām iestādēm.
2. Šā panta 1. punkts neattiecas uz kredītiestādēm ar valsts kapitāla līdzdalību, kam Eiropas Centrālā banka un valstu centrālās bankas sakarā ar rezervju apgādi no centrālām bankām piemēro tādu pašu režīmu kā privātām kredītiestādēm.

124. pants
(bijušais EKL 102. pants)

Aizliegti ir visi pasākumi, kas nav pamatoti ar uzraudzības apsvērumiem un kas Savienības iestādēm un struktūrām, dalībvalstu valdībām, reģionālām, vietējām vai citām publiskām iestādēm, vai citiem publisko tiesību subjektiem vai publiskiem uzņēmumiem paredz privileģētu režīmu attiecībā ar finanšu iestādēm.

125. pants
(bijušais EKL 103. pants)

1. Savienība nav atbildīga par dalībvalstu valdību, reģionālu, vietēju vai citu publisku iestāžu, citu publisku struktūru vai publisko uzņēmumu saistībām, un tai nav tās jāuzņemas; tas neskar savstarpējas finanšu garantijas īpaša projekta kopīgai īstenošanai. Dalībvalsts nav atbildīga par citas dalībvalsts valdības, reģionālu, vietēju vai citu publisku iestāžu, citu publisku tiesību subjektu vai publisku uzņēmumu saistībām, un tai nav tās jāuzņemas; tas neskar savstarpējas finanšu garantijas īpaša projekta kopīgai īstenošanai.
2. Padome pēc Komisijas priekšlikuma un apspriešanās ar Eiropas Parlamentu vajadzības gadījumā var precizēt definīcijas 123. un 124. pantā, kā arī šajā pantā minēto aizliegumu piemērošanai.

126. pants
(bijušais EKL 104. pants)

1. Dalībvalstis izvairās no pārmērīga valsts budžeta deficīta.
2. Lai identificētu nopietnas kļūdas, Komisija uzrauga budžeta un valsts parāda kopapjoma dinamiku dalībvalstīs. Komisija īpaši pārbauda budžeta disciplīnas ievērošanu, pamatojoties uz šādiem diviem kritērijiem:
 - a) vai plānotā vai faktiskā valsts budžeta deficīta attiecība pret iekšzemes kopproduktu pārsniedz atsaucē vērtību, izņemot gadījumus, kad
 - vai nu šī attiecība ir būtiski un pastāvīgi pazeminājusies un sasniegusi atsaucē vērtībai tuvu līmeni;
 - vai arī atsaucē vērtība ir pārsniegta tikai izņēmuma kārtā un uz laiku, un šī attiecība joprojām ir tuva atsaucē vērtībai;

- b) vai valsts parāda attiecība pret iekšzemes kopproduktu pārsniedz atsaucē vērtību, ja vien šī attiecība pietiekami strauji nesamazinās un netuvinās atsaucē vērtībai.

Atsaucē vērtības ir precizētas Protokolā par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, kas pievienots Līgumiem.

3. Ja kāda dalībvalsts neatbilst viena vai abu šo kritēriju izvirzītajām prasībām, Komisija sagatavo ziņojumu. Komisijas ziņojumā ņem vērā arī to, vai valsts budžeta deficīts pārsniedz valdības investīciju izdevumus, kā arī ņem vērā visus citus būtiskus faktorus, tostarp dalībvalsts ekonomikas un budžeta stāvokli vidēji ilgā laikā.

Komisija var sagatavot ziņojumu arī tad, ja kritēriju izvirzītās prasības ir izpildītas, bet tomēr tā uzskata, ka dalībvalstī iespējams pārmērīgs budžeta deficīts.

4. Ekonomikas un finanšu komiteja izsaka atzinumu par Komisijas ziņojumu.

5. Ja Komisija uzskata, ka dalībvalstī pastāv vai var rasties pārmērīgs budžeta deficīts, Komisija nosūta attiecīgajai dalībvalstij atzinumu un attiecīgi informē Padomi.

6. Padome, izskatījusi apsvērumus, ko var būt sniegusi attiecīgā dalībvalsts, un pēc Komisijas priekšlikuma, pamatojoties uz vispārēju novērtējumu, pieņem lēmumu par to, vai pastāv pārmērīgs budžeta deficīts.

7. Ja Padome saskaņā ar 6. punktu atzīst, ka pārmērīgs budžeta deficīts pastāv, pēc Komisijas ieteikuma tā bez nepamatotas kavēšanās pieņem ieteikumus attiecīgajai dalībvalstij, lai noteiktā termiņā to novērstu. Ievērojot 8. punktu, šos ieteikumus nedrīkst zināmus atklātībā.

8. Ja Padome konstatē, ka pēc tās ieteikumiem noteiktajā termiņā nav veikta nekāda efektīva rīcība, tā ieteikumus var darīt zināmus atklātībā.

9. Ja dalībvalsts arī turpmāk neīsteno Padomes ieteikumus, Padome var pieņemt lēmumu pieprasīt, lai dalībvalsts noteiktā termiņā veic deficīta samazināšanas pasākumus, ko Padome atzinusi par vajadzīgiem, lai labotu stāvokli.

Tādā gadījumā Padome var lūgt attiecīgo dalībvalsti iesniegt ziņojumus pēc īpaša grafika, lai pārbaudītu, kā šī dalībvalsts tiecas panākt noregulējumu.

10. Attiecībā uz šā panta 1. līdz 9. punktu nedrīkst īstenot šā Līguma 258. un 59. pantā paredzētās tiesības griezties Tiesā.

11. Ja kāda dalībvalsts nepilda saskaņā ar 9. punktu pieņemtu lēmumu, Padome var pieņemt lēmumu piemērot vai – attiecīgos gadījumos – pastiprināti izvērst vienu vai vairākus no šiem pasākumiem:

- izvirzīt prasību, lai attiecīgā dalībvalsts pirms obligāciju un vērtspapīru emisijas publicē tādu papildu informāciju, kādu norāda Padome;
- aicināt Eiropas Investīciju banku pārskatīt aizdevumu politiku attiecībā uz šo dalībvalsti;
- izvirzīt prasību, lai attiecīgā dalībvalsts Savienībai bez procentiem deponē atbilstīgu naudas summu līdz laikam, kad Padome atzīst, ka pārmērīgais budžeta deficīts ir novērsts;
- uzlikt atbilstīgas sodanaudas.

Padomes priekšsēdētājs pieņemtos lēmumus dara zināmus Eiropas Parlamentam.

12. Padome atceļ dažus vai visus savus lēmumus vai ieteikumus, kas minēti 6. līdz 9. punktā un 11. punktā, ja tā atzīst, ka pārmērīgais budžeta deficīts attiecīgajā dalībvalstī ir novērsts. Ja Padome ieteikumus ir iepriekš darījusi zināmus atklātībā, tad, līdzko atcelts lēmums, kas pieņemts saskaņā ar 8. punktu, tā nāk klajā ar publisku paziņojumu, ka attiecīgā dalībvalstī vairs nepastāv pārmērīgs budžeta deficīts.

13. Lēmumus, kas minēti 8., 9., 11. un 12. punktā, Padome pieņem pēc Komisijas ieteikuma.

Pasākumus, kas minēti 6. līdz 9., 11. un 12. punktā, Padome paredz, neņemot vērā tā Padomes locekļa balsojumu, kurš pārstāv attiecīgo dalībvalsti.

Pārējo Padomes locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

14. Citi noteikumi, kas attiecas uz šajā pantā aprakstītās procedūras īstenošanu, ir izklāstīti Protokolā par pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, kurš pievienots Līgumiem.

Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku ar vienprātīgu lēmumu pieņem attiecīgus noteikumus, kas pēc tam aizstāj minēto Protokolu.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, kā arī ievērojot šo punktu, pieņem sīki izstrādātus noteikumus un definīcijas, lai piemērotu minēto Protokolu.

2. nodaļa

Monetārā politika

127. pants (bijušais EKL 105. pants)

1. Eiropas Centrālo banku sistēmas (turpmāk – "ECBS") galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Neietekmējot šo mērķi, ECBS atbalsta vispārējo ekonomikas politiku Savienībā, lai palīdzētu sasniegt Savienības mērķus, kas noteikti Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā. ECBS darbojas saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā pastāv brīva konkurence, veicinot resursu efektīvu sadali, kā arī ievēro šā Līguma 119. pantā noteiktos principus.

2. Galvenie uzdevumi, kas jāīsteno Eiropas Centrālo banku sistēmā, ir šādi:

– definēt un īstenot Savienības monetāro politiku;

- veikt valūtas maiņas operācijas atbilstīgi 219. pantam;
 - turēt un pārvaldīt dalībvalstu oficiālās ārvalstu valūtas rezerves;
 - veicināt norēķinu sistēmu vienmērīgu darbību.
3. Šā panta 2. punkta trešais ievilkums neliedz dalībvalstu valdībām turēt un pārvaldīt apgrozāmos līdzekļus ārvalstu valūtās.
4. Ar Eiropas Centrālo banku apspriežas:
- par visiem ierosinātiem Savienības aktiem, kas ir Eiropas Centrālās bankas kompetencē;
 - valstu iestādes – par visiem likumprojektiem, kas ir Eiropas Centrālās bankas kompetencē, bet ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome izvirzījusi saskaņā ar 129. panta 4. punktā paredzēto procedūru.
- Eiropas Centrālā banka var iesniegt atzinumus attiecīgām Savienības iestādēm vai struktūrām, vai valstu iestādēm par jautājumiem, kas ir tās kompetencē.
5. ECBS palīdz kompetentām iestādēm sekmīgi īstenot politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu konsultatīvu uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti.
6. Padome, pieņemot regulas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru vienprātīgi un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku var noteikt Eiropas Centrālajai bankai konkrētus uzdevumus saistībā ar politiku, kas attiecas uz kredītiestāžu un citu finanšu iestāžu konsultatīvu uzraudzību; tas neattiecas uz apdrošināšanas sabiedrībām.

128. pants
(bijušais EKL 106. pants)

1. Eiropas Centrālajai bankai ir ekskluzīvas tiesības atļaut emitēt euro banknotes Savienībā. Eiropas Centrālā banka un valstu centrālās bankas var emitēt šīs naudaszīmes. Eiropas Centrālās bankas un valstu centrālo banku emitētās banknotes ir vienīgās naudaszīmes, kam Savienībā ir likumīga maksāšanas līdzekļa statuss.

2. Dalībvalstis var emitēt euro monētas, kuru emisijas daudzums jāapstiprina Eiropas Centrālajai bankai. Padome pēc Komisijas priekšlikuma un apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku var paredzēt pasākumus, kuru mērķis ir saskaņot visu apgrozībai paredzēto monētu denominācijas un tehniskos parametrus tiktāl, ciktāl vajadzīgs, lai to apgrozību Savienībā nekas netraucētu.

129. pants
(bijušais EKL 107. pants)

1. ECBS pārvalda Eiropas Centrālās bankas lēmējinstances, tās ir Padome un Valde.
2. Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas statūti, turpmāk "ECBS un ECB statūti", ir noteikti protokolā, kas pievienots Līgumiem.
3. Eiropas Parlaments un Padome var grozīt ECBS un ECB statūtu 5.1., 5.2., 5.3., 17., 18., 19.1., 22., 23., 24., 26., 32.2., 32.3., 32.4., 32.6. pantu, 33.1. panta a) punktu un 36. pantu saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Tie pieņem lēmumu vai nu pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Komisiju, vai arī pēc Komisijas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku.
4. Padome vai nu pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku, vai arī pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju pieņem noteikumus, kas minēti ECBS un ECB Statūtu 4., 5.4., 19.2., 20., 28.1., 29.2., 30.4. un 34.3. pantā.

130. pants
(bijušais EKL 108. pants)

Ne Eiropas Centrālā banka, ne kādas valsts centrālā banka, ne arī kāds to lēmējinstanču loceklis, īstenojot pilnvaras un veicot uzdevumus un pienākumus, ko uzliek Līgumi un ECBS un ECB Statūti, nelūdz un nepieņem norādījumus no Savienības iestādēm vai struktūrām, no kādas dalībvalsts valdības vai no kādas citas struktūras. Savienības iestādes vai struktūras un dalībvalstu valdības apņemas ievērot šo principu un nemēģināt iespaidot Eiropas Centrālās bankas vai valstu centrālo banku lēmējinstanču locekļus, kad viņi veic amata pienākumus.

131. pants
(bijušais EKL 109. pants)

Visas dalībvalstis nodrošina to, ka šo valstu tiesību akti, tostarp to centrālo banku statūti, ir saderīgi ar Līgumiem un ECBS un ECB Statūtiem.

132. pants
(bijušais EKL 110. pants)

1. Lai veiktu ECBS uzticētos uzdevumus, Eiropas Centrālā banka saskaņā ar Līgumiem un nosacījumiem ECBS un ECB Statūtos:

- pieņem regulas, ciktāl tas vajadzīgs, lai veiktu uzdevumus, kas minēti ECBS un ECB Statūtu 3.1. panta pirmajā ievilkumā, 19.1., 22. un 25.2. pantā, un gadījumos, ko paredz 129. panta 4. punktā minētajos Padomes aktos,
- pieņem lēmumus, kas vajadzīgi, lai veiktu uzdevumus, ko Līgumi un ECBS un ECB Statūti uzticējuši ECBS,
- sagatavo ieteikumus un sniedz atzinumus.

2. Eiropas Centrālā banka var nolemt publicēt savus lēmumus, ieteikumus un atzinumus.

3. Ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome paredzējusi saskaņā ar 129. panta 4. punktā izklāstīto procedūru, Eiropas Centrālajai bankai ir tiesības uzlikt sodanaudu vai kavējuma naudu uzņēmumiem, kas nepilda pienākumus, kurus paredz Eiropas Centrālās bankas pieņemtās regulas un lēmumi.

133. pants

Neskarot Eiropas Centrālās bankas pilnvaras, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka pasākumus, kas nepieciešami euro kā vienotās valūtas izmantošanai. Šādus pasākumus paredz pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku.

3. nodaļa

Organizatoriskie noteikumi

134. pants (bijušais EKL 114. pants)

1. Lai veicinātu pilnīgu dalībvalstu politikas koordināciju, kas vajadzīga iekšējā tirgus darbībai, ar šo ir nodibināta Ekonomikas un finanšu komiteja.
2. Ekonomikas un finanšu komitejai ir šādi uzdevumi:
 - pēc Padomes vai Komisijas lūguma vai pēc savas ierosmes sniegt atzinumus minētajām iestādēm;
 - pastāvīgi uzraudzīt dalībvalstu un Savienības ekonomikas un finanšu stāvokli un regulāri par to ziņot Padomei un Komisijai, jo īpaši par finansiālām attiecībām ar trešām valstīm un starptautiskām iestādēm;
 - neskarot 240. pantu, palīdzēt sagatavot Padomes darbu, kā minēts 66. un 75. pantā, 121. panta 2., 3., 4. un 6. punktā, 122., 124., 125. un 126. pantā, 127. panta 6. punktā, 128. panta 2. punktā, 129. panta 3. un 4. punktā, 138. pantā, 140. panta 2. un 3. punktā, 143. pantā, 144. panta 2. un 3. punktā un 219. pantā, un veikt citus Padomes noteiktus uzdevumus, kas saistīti ar konsultācijām un jautājumu sagatavošanu;
 - vismaz reizi gadā pārbaudīt stāvokli kapitāla aprites un maksājumu brīvības jomā, ko rada Līgumu un Padomes paredzēto pasākumu piemērošana; šī pārbaude attiecas uz visiem pasākumiem, kas saistīti ar kapitāla apriti un maksājumiem; Komiteja ziņo Komisijai un Padomei par pārbaudes iznākumu.

Dalībvalstis, Komisija un Eiropas Centrālā banka katra ieceļ ne vairāk kā divus Komitejas locekļus.

3. Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku un Komiteju, kas minēta šajā pantā, pieņem sīki izstrādātus noteikumus par Ekonomikas un finanšu komitejas sastāvu. Padomes priekšsēdētājs šo lēmumu dara zināmu Eiropas Parlamentam.

4. Kamēr ir dalībvalstis, kam piešķirts izņēmuma statuss, kurš minēts 139. pantā, Komiteja papildus 2. punktā noteiktajiem uzdevumiem pastāvīgi uzrauga šo dalībvalstu monetāro un finanšu stāvokli, kā arī vispārējo maksājumu sistēmu, un regulāri par to ziņo Padomei un Komisijai.

135. pants
(bijušais EKL 115. pants)

Jautājumos, uz kuriem attiecas 121. panta 4. punkts, 126. pants, izņemot tā 14. punktu, 138. pants, kā arī 140. panta 1. punkts, 140. panta 2. punkta pirmā daļa, 140. panta 3. punkts un 219. pants, Padome vai kāda dalībvalsts var lūgt Komisiju, vadoties no apstākļiem, sniegt vai nu ieteikumu, vai priekšlikumu. Komisija izskata šo lūgumu un tūlīt iesniedz Padomei secinājumus.

4. nodaļa

Īpaši noteikumi dalībvalstīm,
kuru naudas vienība ir euro

136. pants

1. Lai nodrošinātu pienācīgu ekonomiskās un monetārās savienības darbību, saskaņā ar attiecīgiem Līgumu noteikumiem Padome, ievērojot kādu no 121. un 126. pantā minētajām atbilstīgajām procedūrām, izņemot to, kas noteikta 126. panta 14. punktā, pieņem noteikumus attiecībā uz dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro:

a) lai stiprinātu to budžeta disciplīnas un koordināciju un uzraudzību;

- b) lai tām noteiktu ekonomikas politikas pamatnostādnes, vienlaikus nodrošinot to atbilstību visai Savienībai pieņemtajām pamatnostādnēm, kā arī to uzraudzību.
2. Balsošanā par 1. punktā noteiktajiem pasākumiem piedalās tikai tie Padomes locekļi, kas pārstāv dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro.

Minēto locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

137. pants

To dalībvalstu ministru sanāksmju kārtību, kuru naudas vienība ir euro, nosaka Protokolā par Eurogrupu.

138. pants

(bijušais EKL 111. panta 4. punkts)

1. Lai nodrošinātu euro vietu starptautiskajā monetārajā sistēmā, Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem lēmumu, nosakot kopēju nostāju jautājumos, kas ir īpaši nozīmīgi ekonomiskajai un monetārajai savienībai, kompetentās starptautiskās finanšu iestādēs un konferencēs. Padome pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku.
2. Padome pēc Komisijas priekšlikuma var pieņemt attiecīgus pasākumus, lai nodrošinātu vienotu pārstāvību starptautiskās finanšu iestādēs un konferencēs. Padome pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku.
3. Balsošanā par 1. un 2. punktā minētajiem pasākumiem piedalās vienīgi tie Padomes locekļi, kas pārstāv dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro.

Minēto locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

5. nodaļa

Pārejas noteikumi

139. pants

1. Dalībvalstis, par kurām Padome nav nolēmusi, ka tās atbilst nosacījumiem euro ieviešanai, turpmāk minētas kā "dalībvalstis ar izņēmuma statusu".
2. Dalībvalstīm ar izņēmuma statusu nepiemēro šādus Līgumu noteikumus:
 - a) vispārējo ekonomikas politikas pamatnostādņu daļu pieņemšana, kas kopumā attiecas uz eurozonu (121. panta 2. punkts);
 - b) piespiedu līdzekļi pārmērīga budžeta deficīta novēršanai (126. panta 9. un 11. punkts);
 - c) ECBS mērķi un uzdevumi (127. panta 1., 2., 3. un 5. punkts);
 - d) euro emisija (128. pants);
 - e) Eiropas Centrālās bankas akti (132. pants);
 - f) pasākumi, kas attiecas uz euro izmantošanu (133. pants);
 - g) monetārie nolīgumi un citi pasākumi, kas saistīti ar valūtas maiņas kursa politiku (219. pants);
 - h) Eiropas Centrālās bankas Valdes locekļu iecelšana (283. panta 2. punkts);
 - i) lēmumi par kopēju nostāju jautājumos, kas ir īpaši nozīmīgi ekonomiskajai un monetārajai savienībai kompetentās starptautiskās finanšu iestādēs un konferencēs (138. panta 1. punkts);

- j) pasākumi, lai nodrošinātu vienotu pārstāvību starptautiskās finanšu iestādēs un konferencēs (138. panta 2. punkts).

Tādējādi a) līdz j) apakšpunktā minētajos pantos lietotais termins "dalībvalstis" nozīmē dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro.

3. Saskaņā ar ECBS un ECB statūtu IX nodaļu dalībvalstīm ar izņēmuma statusu un to centrālajām bankām nav tiesību un pienākumu ECBS.
4. Padomes locekļiem, kuri pārstāv dalībvalstis ar izņēmuma statusu, balsstiesības aptur, nosakot Padomes pasākumus, kas minēti 2. punktā uzskaitītajos pantos, kā arī šādos gadījumos:
- a) pieņemot ieteikumus dalībvalstīm ar izņēmuma statusu atbilstīgi daudzpusējai uzraudzībai, tostarp ieteikumus par stabilitātes programmām un brīdinājumiem (121. panta 4. punkts);
- b) nosakot pasākumus saistībā ar pārmērīgu budžeta deficītu attiecībā uz valstīm, kuru naudas vienība ir euro (126. panta 6., 7., 8, 12. un 13. punkts).

Pārējo Padomes locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

140. pants

(bijušais EKL 121. panta 1. punkts, 122. panta 2. punkta otrā frāze,
un 123. panta 5. punkts)

1. Vismaz reizi divos gados vai pēc pieprasījuma, ko iesniedz dalībvalstis ar izņēmuma statusu, Komisija un Eiropas Centrālā banka sniedz ziņojumus Padomei par panākumiem, ko guvušas dalībvalstis ar izņēmuma statusu, pildot saistības attiecībā uz ekonomiskās un monetārās savienības izveidi. Šajos ziņojumos ietver vērtējumu par to, kā katras dalībvalsts tiesību akti, tostarp centrālo banku statūti, sader ar 130. un 131. pantu un ECBS un ECB Statūtiem. Ziņojumos ir vērtējums arī par to, cik augsts noturīgas konverģences līmenis sasniegts, ņemot vērā katras dalībvalsts atbilstību šādiem kritērijiem:

- augsts cenu stabilitātes līmenis; to konstatē, samērojot inflācijas līmeni attiecīgā valstī ar inflācijas līmeni, augstākais, trijās cenu ziņā stabilākajās dalībvalstīs;
- valsts finanšu stāvokļa stabilitāte; to konstatē, izejot no tā, vai ir sasniegts valsts budžeta stāvoklis bez pārmērīga deficīta, kā noteikts šā Līguma 126. panta 6. punktā;
- vismaz divus gadus attiecīgās valsts valūtas kursa svārstības palikušas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānisma noteiktajās robežās, un šīs valsts valūta nav devalvēta attiecībā pret euro;
- stabilitāte attiecībā uz dalībvalsts ar izņēmuma statusu panākto konvergenci un tās dalību valūtas maiņas mehānismā, kuru atspoguļo ilgtermiņa procentu likmes.

Četri šajā punktā minētie kritēriji un attiecīgie laikposmi, kuros tie jāievēro, ir sīkāk noteikti Līgumiem pievienotā protokolā. Komisijas un Eiropas Centrālās bankas ziņojumos ņem vērā arī tirgu integrācijā gūtos sasniegumus, norēķinu konta maksājumu bilances un to dinamiku, kā arī vienības darbaspēka izmaksu un citu cenu indeksu attīstību.

2. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un pārrunām Eiropadomē pēc Komisijas priekšlikuma nolemj, kuras dalībvalstis, kam piešķirts izņēmuma statuss, atbilst vajadzīgajiem nosacījumiem, ko paredz 1. punktā izvirzītie kritēriji, un atceļ izņēmuma statusu, kas piešķirts attiecīgajām dalībvalstīm.

Padome pieņem lēmumu pēc tam, kad tā ir saņēmusi to locekļu kvalificēta vairākuma ieteikumu, kas pārstāv dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro; šie locekļi pieņem lēmumu sešu mēnešu laikā pēc tam, kad Padome saņēmusi Komisijas priekšlikumu.

Otrajā daļā minēto locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

3. Ja saskaņā ar 2. punktā noteikto procedūru nolemts atcelt izņēmuma statusu, Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku ar vienprātīgu lēmumu, ko pieņem tās dalībvalstis, kuru valūta ir euro, kopā ar attiecīgo dalībvalsti neatsaucami fiksē euro maiņas kursu, atbilstīgi kuram attiecīgo valūtu aizstāj ar euro, un paredz citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai ieviestu euro kā vienotu valūtu attiecīgajā dalībvalstī.

141. pants
(bijušais EKL 123. panta 3. punkts un 117. panta 2. punkta
pirmie pieci ievilkumi)

1. Kamēr ir dalībvalstis, kam piešķirts izņēmuma statuss, un neskarot 129. panta 1. punktu, kā Eiropas Centrālās bankas trešā lēmējinstance pastāv Eiropas Centrālās bankas Ģenerālpadome, kas minēta ECBS un ECB Statūtu 45. pantā.
2. Kamēr pastāv dalībvalstis ar izņēmuma statusu, Eiropas Centrālā banka attiecībā uz šīm dalībvalstīm:
 - veicina valstu centrālo banku sadarbību;
 - veicina dalībvalstu monetāro politiku koordinēšanu nolūkā nodrošināt cenu stabilitāti;
 - pārrauga valūtas maiņas mehānisma darbību;
 - rīko apspriedes par jautājumiem, kas ir valstu centrālo banku kompetencē un ietekmē finanšu iestāžu un tirgu stabilitāti;
 - veic kādreizējos Eiropas Monetārās sadarbības fonda uzdevumus, ko vēlāk bija pārņēmis Eiropas Monetārais institūts.

142. pants
(bijušais EKL 124. panta 1. punkts)

Visām dalībvalstīm ar izņēmuma statusu to valūtas maiņas kursa politika ir kopējas ieinteresētības jautājums. Šajā sakarā dalībvalstis ņem vērā pieredzi, kas gūta, sadarbojoties valūtas maiņas sistēmā.

1. Ja attiecībā uz dalībvalsts ar izņēmuma statusu maksājumu bilanci tai radušās grūtības vai draud nopietnas grūtības, ko radījusi vai nu vispārēja tās maksājumu bilances nestabilitāte, vai arī valūta, kas ir attiecīgās dalībvalsts ar izņēmuma statusu rīcībā, un ja šādas grūtības īpaši var traucēt iekšējā tirgus darbību vai kopējās tirdzniecības politikas īstenošanu, Komisija tūlīt noskaidro attiecīgās valsts stāvokli un darbības, kuras šī valsts sākusī vai var sākt saskaņā ar Līgumiem, izmantojot visus līdzekļus, kas ir tās rīcībā. Komisija nosaka, kādus pasākumus tā iesaka veikt attiecīgajai valstij.

Ja dalībvalsts ar izņēmuma statusu rīcība un Komisijas ieteiktie pasākumi izrādās nepietiekami, lai pārvarētu radušās vai draudošās grūtības, Komisija pēc apspriešanās ar Ekonomikas un finanšu komiteju sniedz Padomei ieteikumu piešķirt savstarpēju palīdzību un norāda atbilstīgus tās veidus.

Komisija regulāri informē Padomi par stāvokli un tā attīstību.

2. Padome piešķir šādu savstarpēju palīdzību; tā pieņem direktīvas vai lēmumus, kuros paredz sīkākus nosacījumus šādu palīdzībai, kas var izpausties kā:

- a) saskaņota pieeja citām starptautiskām organizācijām vai saskaņota darbība citās tādās starptautiskās organizācijās, pie kurām dalībvalstis ar izņēmuma statusu var vērsties;
- b) pasākumi, kas jāveic, lai nepieļautu novirzes tirdzniecības plūsmās, ja grūtībās nonākusī dalībvalsts ar izņēmuma statusu uztur vai atkārtoti ievieš pret trešām valstīm vērstus kvantitatīvos ierobežojumus;
- c) ierobežota apjoma kredītu saņemšana no citām dalībvalstīm, par ko tās vienojas.

3. Ja Padome nepiešķir Komisijas ieteikto savstarpējo palīdzību vai ja savstarpējā palīdzība un veiktie pasākumi nav pietiekami, Komisija atļauj grūtībās nonākušajai dalībvalstij ar izņēmuma statusu veikt aizsargpasākumus, kuru sīkākus nosacījumus Komisija precizē.

Padome var atsaukt šādu atļauju un grozīt minētos nosacījumus.

144. pants
(bijušais EKL 120. pants)

1. Ja maksājumu bilanci pēkšņi rodas krīze un tūlīt netiek pieņemts lēmums, ko paredz 143. panta 2. punkts, dalībvalsts ar izņēmuma statusu, lai nodrošinātos, var veikt vajadzīgos aizsargpasākumus. Tādiem pasākumiem cik iespējams maz jātraucē iekšējā tirgus darbība, un tie nedrīkst būt plašāki, kā noteikti vajadzīgs, lai novērstu pēkšņās grūtības.
2. Komisiju un citas dalībvalstis informē par šādiem aizsargpasākumiem vēlākais tad, kad tie stājas spēkā. Komisija var ieteikt Padomei piešķirt savstarpēju palīdzību saskaņā ar 143. pantu.
3. Pēc tam, kad Komisija sniegusi ieteikumu un notikusi apspriede ar Ekonomikas un finanšu komiteju Padome var nolemt, ka attiecīgajai dalībvalstij jāgroza, jāpārtrauc vai jāatceļ iepriekšminētie aizsargpasākumi.

IX SADAĻA
NODARBINĀTĪBA

145. pants
(bijušais EKL 125. pants)

Lai sasniegtu mērķus, kas izvirzīti 3. pantā Līgumā par Eiropas Savienību, dalībvalstis un Savienība saskaņā ar šo sadaļu izstrādā koordinētu stratēģiju nodarbinātības jomā, īpaši atbalstot kvalificētu, mācītu un pielāgoties spējīgu darbaspēku, kā arī darba tirgus, kas spētu reaģēt uz pārmaiņām ekonomikā.

146. pants
(bijušais EKL 126. pants)

1. Dalībvalstis ar savu nodarbinātības politiku veicina 145. pantā minēto mērķu sasniegšanu atbilstīgi dalībvalstu un Savienības ekonomikas politikas vispārējām pamatnostādnēm, kas pieņemtas, piemērojot 121. panta 2. punktu.
2. Dalībvalstis, ņemot vērā praksi, kas saistīta ar darba devēju un darba ņēmēju atbildību, uzskata nodarbinātības veicināšanu par vispārsvarīgu jautājumu un šajā sakarā Padomē koordinē savu rīcību saskaņā ar 148. panta noteikumiem.

147. pants
(bijušais EKL 127. pants)

1. Savienība palīdz nodrošināt augstu nodarbinātības līmeni, rosinot dalībvalstu sadarbību un atbalstot, kā arī vajadzības gadījumā papildinot to rīcību. To īstenojot, respektē dalībvalstu kompetenci.
2. Nosakot un īstenojot Savienības politiku un darbības, ņem vērā mērķi sasniegt augstu nodarbinātības līmeni.

148. pants
(bijušais EKL 128. pants)

1. Eiropadome katru gadu izskata Savienības stāvokli nodarbinātības jomā un izdara par to attiecīgus secinājumus, pamatojoties uz kopīgu Padomes un Komisijas gada ziņojumu.
2. Pamatojoties uz Eiropadomes secinājumiem, Padome katru gadu pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, Reģionu komiteju un 150. pantā minēto Nodarbinātības komiteju nosaka pamatnostādnes, ko dalībvalstis ievēro savā nodarbinātības politikā. Šīs pamatnostādnes atbilst vispārējām pamatnostādnēm, kas pieņemtas saskaņā ar 121. panta 2. punktu.

3. Katra dalībvalsts iesniedz Padomei un Komisijai gada ziņojumu par galvenajiem pasākumiem, kas veikti, lai īstenotu nodarbinātības politiku, ievērojot 2. punktā minētās nodarbinātības pamatnostādnes.

4. Padome, pamatojoties uz 3. punktā minētajiem ziņojumiem un saņēmusi Nodarbinātības komitejas viedokli, katru gadu pārbauda dalībvalstu nodarbinātības politikas īstenošanu, ņemot vērā pamatnostādnes nodarbinātības jomā. Padome pēc Komisijas ieteikuma var sniegt ieteikumus dalībvalstīm, ja tā šīs pārbaudes iznākumā uzskata to par vajadzīgu.

5. Pamatojoties uz šīs pārbaudes iznākumu, Padome un Komisija sagatavo Eiropadomei kopīgu gada ziņojumu par nodarbinātības stāvokli Savienībā, kā arī par nodarbinātības pamatnostādņu īstenošanu.

149. pants
(bijušais EKL 129. pants)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, var noteikt veicināšanas pasākumus, lai rosinātu dalībvalstu sadarbību un atbalstītu to rīcību nodarbinātības jomā, uzņemoties iniciatīvas, kas vērstas uz informācijas apmaiņas un labākas prakses attīstīšanu, sniedzot salīdzinošu analīzi un padomus, kā arī veicinot jaunas pieejas un izvērtējot pieredzi, jo īpaši izmantojot izmēģinājuma projektus.

Šie pasākumi neietver dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu saskaņošanu.

150. pants
(bijušais EKL 130. pants)

Padome ar vienkāršu balsu vairākumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu nodibina Nodarbinātības komiteju padomdevējas statusā, lai sekmētu nodarbinātības un darba tirgus politikas koordināciju starp dalībvalstīm. Komitejai ir šādi uzdevumi:

- pārraudzīt nodarbinātības stāvokli un nodarbinātības politiku dalībvalstīs un Savienībā;
- neskarot 240. pantu, sniegt atzinumus pēc Padomes vai Komisijas lūguma vai pēc savas ierosmes un piedalīties 148. pantā minētā Padomes darba sagatavošanā.

Īstenojot savas pilnvaras, komiteja apspriežas gan ar darba devējiem, gan darba ņēmējiem.

Katra dalībvalsts un Komisija ieceļ divus komitejas locekļus.

X SADAĻA

SOCIĀLĀ POLITIKA

151. pants (bijušais EKL 136. pants)

Savienība un dalībvalstis, apzinoties sociālās pamattiesības, tostarp tās, kas izklāstītas Eiropas Sociālajā hartā, kura parakstīta Turīnā 1961. gada 18. oktobrī, un 1989. gada Kopienas Hartā par darba ņēmēju sociālajām pamattiesībām, par saviem mērķiem izvirza nodarbinātības veicināšanu, dzīves un darba apstākļu uzlabošanu nolūkā tos saskaņot, turpinot ieviest uzlabojumus, kā arī pienācīgu sociālo aizsardzību, dialogu starp darba devējiem un darba ņēmējiem, cilvēkresursu attīstību, kas vērsta uz pastāvīgi augstas nodarbinātības uzturēšanu un cīņu pret sociālo atstumtību.

Lai to panāktu, Savienība un dalībvalstis īsteno pasākumus, kuros ņem vērā valstu atšķirīgo praksi, jo īpaši līgumattiecību jomā, kā arī vajadzību uzturēt Savienības ekonomikas konkurētspēju.

Tās uzskata, ka to nodrošinās ne tikai iekšējā tirgus darbība, kas palīdz saskaņot sociālās sistēmas, bet arī Līgumos paredzētās procedūras un normatīvu un administratīvu aktu tuvināšana.

152. pants

Savienība atzīst un savā līmenī veicina sociālo partneru lomu, ņemot vērā valstu sistēmu dažādību; tā veicina dialogu sociālo partneru starpā, ievērojot viņu autonomiju.

Trīspusēja Sociālo lietu augstākā līmeņa sanāksme par ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību veicina sociālo dialogu.

153. pants

(bijušais EKL 137. pants)

1. Lai sasniegtu 151. pantā izvirzītos mērķus, Savienība atbalsta un papildina dalībvalstu darbību šādās jomās:
 - a) uzlabojumi, jo īpaši darba vidē, lai aizsargātu darba ņēmēju veselību un drošību;
 - b) darba apstākļi;
 - c) darba ņēmēju sociālais nodrošinājums un sociālā aizsardzība;
 - d) darba ņēmēju aizsardzība darba līgumu izbeigšanas gadījumos;
 - e) darba ņēmēju informēšana un apspriešanās ar tiem;
 - f) darba ņēmēju un darba devēju pārstāvība un kolektīva interešu aizsardzība, tostarp kopīgu lēmumu pieņemšana atbilstīgi 5. punktam;
 - g) nodarbinātības nosacījumi trešo valstu pilsoņiem, kas likumīgi dzīvo Savienības teritorijā;
 - h) no darba tirgus atstumtu personu integrācija, neskarot 166. pantu;
 - i) vīriešu un sieviešu vienlīdzība attiecībā uz iespējām darba tirgū un attieksmi darbā;

- j) sociālās atstumtības izskaušana;
- k) sociālās aizsardzības sistēmu piemērošana mūsdienu prasībām, neskarot c) apakšpunktu.

2. Lai to panāktu, Eiropas Parlaments un Padome var:

- a) paredzēt pasākumus, lai veicinātu dalībvalstu sadarbību, izmantojot iniciatīvas, kas vērstas uz zināšanu apguvi, informācijas un labākās pieredzes apmaiņas sekmēšanu, inovāciju veicināšanu un pieredzes izvērtēšanu, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu;
- b) šā panta 1. punkta a) līdz i) apakšpunktā minētajās jomās ar direktīvām noteikt minimālās prasības, kas pakāpeniski jāievieš, ievērojot nosacījumus un tehniskos noteikumus katrā dalībvalstī. Ar šādām direktīvām vairās uzlikt tādus administratīvus, finansiālus un juridiskus ierobežojumus, kas traucētu veidoties un attīstīties mazajiem un vidējiem uzņēmumiem.

Eiropas Parlaments un Padome pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju pieņem lēmumus.

1. punkta c), d), f) un g) apakšpunktā minētajās jomās Padome, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un minētajām komitejām, lēmumu pieņem vienprātīgi un saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu ar vienprātīgu lēmumu var attiecināt parasto likumdošanas procedūru arī uz 1. punkta d), f) un g) apakšpunktu.

3. Pēc darba devēju un darba ņēmēju kopīga lūguma dalībvalsts var viņiem uzticēt īstenot direktīvas, kas pieņemtas atbilstīgi 2. punktam, vai vajadzības gadījumā īstenot Padomes lēmumu, kas pieņemts saskaņā ar 155. pantu.

Šādā gadījumā tā nodrošina, ka ne vēlāk kā dienā, kad direktīvai vai lēmumam jābūt transponētam vai īstenotam, darba devēji un darba ņēmēji, savstarpēji vienojoties, ir ieviesuši vajadzīgos pasākumus, un attiecīgai dalībvalstij ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai tā pastāvīgi spētu nodrošināt rezultātus, kas paredzēti attiecīgajā direktīvā vai lēmumā.

4. Noteikumi, kas pieņemti atbilstīgi šim pantam,

- neietekmē dalībvalstu tiesības definēt savu sociālā nodrošinājuma sistēmu pamatprincipus un nedrīkst būtiski ietekmēt šo sistēmu finansiālo līdzsvaru;
- neliedz dalībvalstīm atstāt spēkā vai ieviest stingrākus aizsargpasākumus, kas ir saderīgi ar Līgumiem.

5. Šā panta noteikumi neattiecas uz darba samaksu, uz tiesībām apvienoties, uz tiesībām streikot vai uz tiesībām pieteikt lokautus.

154. pants
(bijušais EKL 138. pants)

1. Komisijas uzdevums ir veicināt darba devēju un darba ņēmēju apspriedes Savienības līmenī, un tā veic visus attiecīgos pasākumus, lai veicinātu viņu dialogu, samērīgi atbalstot abas puses.

2. Šajā nolūkā, pirms Komisija iesniedz priekšlikumus sociālās politikas jomā, tā apspriežas ar darba devējiem un darba ņēmējiem par Savienības rīcības iespējamo ievirzi.

3. Ja Komisija pēc šādas apspriedes atzīst Savienības rīcību par vēlamu, tā apspriež ar darba devējiem un darba ņēmējiem paredzētā priekšlikuma saturu. Darba devēji un darba ņēmēji iesniedz Komisijai atzinumu vai, vajadzības gadījumā, ieteikumu.

4. Ja notiek 2. un 3. punktā minētās apspriedes, darba devēji un darba ņēmēji var Komisijai darīt zināmu vēlēšanos sākt 155. pantā paredzēto procedūru. Process nenotiek ilgāk par deviņiem mēnešiem, ja vien attiecīgie darba devēji un darba ņēmēji kopā ar Komisiju nenolemj to pagarināt.

155. pants
(bijušais EKL 139. pants)

1. Ja darba devēji un darba ņēmēji to vēlas, viņu dialogs Savienības līmenī var radīt līgumattiecības, tostarp nolīgumus.
2. Savienības līmenī noslēgtus nolīgumus īsteno vai nu saskaņā ar procedūrām un praksi, kas raksturīga darba devējiem un darba ņēmējiem, kā arī dalībvalstīm, vai – jautājumos, uz ko attiecas 153. pants – pēc parakstītāju pušu kopīga lūguma, Padomei pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma. Par to informē Eiropas Parlamentu.

Padome lēmumu pieņem ar kvalificētu vairākumu, ja attiecīgais nolīgums ietver vienu vai vairākus noteikumus, kas attiecas uz kādu no jomām, kurās saskaņā ar 153. panta 2. punktu lēmumi jāpieņem vienprātīgi.

156. pants
(bijušais EKL 140. pants)

Lai sasniegtu 151. pantā izvirzītos mērķus, kā arī neskarot citus Līgumu noteikumus, Komisija rosina dalībvalstu sadarbību un palīdz koordinēt to rīcību visās sociālās politikas jomās, uz ko attiecas šī nodaļa, īpaši jautājumos, kas attiecas uz:

- nodarbinātību;
- darba tiesībām un darba apstākļiem;
- arodmacību pamatiem un kvalifikācijas celšanu;
- sociālo nodrošinājumu;
- nelaimes gadījumu darbā un arodslimību profilaksi;
- darba higiēnu;
- tiesībām apvienoties un rīkot kolektīvas sarunas starp darba devējiem un darba ņēmējiem.

Lai to panāktu, Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalstīm, veicot pētījumus, sniedzot atzinumus un rīkojot apspriedes gan par problēmām, kas rodas valsts līmenī, gan par tām, kurās ieinteresētas starptautiskas organizācijas, jo īpaši par iniciatīvām, kuru mērķis ir pamatnostādņu un rādītāju noteikšana, paraugprakses apmaiņas organizēšana un nepieciešamo faktoru nodrošināšana periodiskai apsekošanai un izvērtēšanai. Par to pilnībā informē Eiropas Parlamentu.

Komisija apspriežas ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, pirms sniedz atzinumus, ko paredz šis pants.

157. pants
(bijušais EKL 141. pants)

1. Visas dalībvalstis nodrošina to, lai tiktu ievērots princips, ka vīrieši un sievietes par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu saņem vienādu darba samaksu.

2. Šajā pantā "darba samaksa" nozīmē parastu pamatalgu vai minimālo algu, kā arī jebkuru citu atlīdzību naudā vai natūrā, ko darba ņēmējs par darbu tieši vai netieši saņem no darba devēja.

Vienāda darba samaksa bez dzimuma diskriminācijas nozīmē to, ka:

- a) darba samaksu par akorddarbu aprēķina, izmantojot vienu un to pašu mērvienību;
- b) darba samaksa atbilstīgi stundu likmēm par vienādu darbu ir vienāda.

3. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju nosaka pasākumus, lai nodrošinātu to, ka nodarbinātības un profesiju jautājumos ir ievērots princips, kas paredz vienlīdzīgas iespējas un vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem, tostarp arī princips, ka tie par vienādu vai vienādi vērtīgu darbu saņem vienādu darba samaksu.

4. Lai praksē nodrošinātu pilnīgu vienlīdzību starp sievietēm un vīriešiem darbā, vienādas attieksmes princips neliedz dalībvalstīm atstāt spēkā vai ieviest pasākumus, kas dod īpašas priekšrocības nepietiekami pārstāvētajam dzimumam, tā pārstāvjiem atvieglinot iesaistīšanos darbā vai arī novēršot vai kompensējot viņu profesionālās izaugsmes trūkumus.

158. pants
(bijušais EKL 142. pants)

Dalībvalstis cenšas saglabāt līdzvērtību, kas pastāv starp apmaksātu brīvdienu sistēmām.

159. pants
(bijušais EKL 143. pants)

Komisija ik gadu sagatavo ziņojumu par panākumiem, kas gūti 151. pantā minēto mērķu sasniegšanā, un arī par demogrāfisko stāvokli Savienībā. Komisija šo ziņojumu nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei un Ekonomikas un sociālo lietu komitejai.

160. pants
(bijušais EKL 144. pants)

Padome ar vienkāršu balsu vairākumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu izveido Sociālās aizsardzības komiteju padomdevējas statusā, lai sekmētu sadarbību starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un Komisiju sociālās aizsardzības politikas jomā. Komitejai ir šādi uzdevumi:

- pārraudzīt sociālo situāciju un izmaiņas sociālās aizsardzības politikā dalībvalstīs un Savienībā;
- veicināt informācijas, pieredzes un prakses apmaiņu starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un Komisiju;
- neskarot 240. pantu, sagatavot ziņojumus, sniegt atzinumus vai veikt citus darbus saskaņā ar savu kompetenci vai nu pēc Padomes, vai Komisijas lūguma, vai arī pēc savas ierosmes.

Īstenojot savas pilnvaras, Komiteja attiecīgi sadarbojas ar darba devējiem un darba ņēmējiem.

Katra dalībvalsts un Komisija ieceļ divus Komitejas locekļus.

161. pants
(bijušais EKL 145. pants)

Gada ziņojumos Eiropas Parlamentam Komisija iekļauj atsevišķu nodaļu par sociālo stāvokli Savienībā.

Eiropas Parlaments var aicināt Komisiju sagatavot ziņojumus par jebkuru konkrētu problēmu, kas attiecas uz sociāliem apstākļiem.

XI SADAĻA
EIROPAS SOCIĀLAIS FONDS

162. pants
(bijušais EKL 146. pants)

Lai uzlabotu darba ņēmēju darba iespējas iekšējā tirgū un tādējādi palīdzētu celt dzīves līmeni, saskaņā ar šo turpmāk izklāstītiem noteikumiem ar šo ir nodibināts Eiropas Sociālais fonds; tā mērķis ir visā Savienībā atvieglināt darba ņēmēju nodarbināšanu, kā arī dot darba ņēmējiem lielākas iespējas brīvi pārvietoties un izvēlēties darbu, veicināt viņu pielāgošanos pārmaiņām rūpniecībā un pārmaiņām ražošanas sistēmās, jo īpaši, izmantojot arodmācības un pārkvalificēšanu.

163. pants
(bijušais EKL 147. pants)

Fondu vada Komisija.

Šo uzdevumu Komisijai palīdz veikt komiteja, ko vada Komisijas loceklis un kurā ir valdību, arodbiedrību un darba devēju organizāciju pārstāvji.

164. pants
(bijušais EKL 148. pants)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju pieņem īstenošanas regulas, kas attiecas uz Eiropas Sociālo fondu.

XII SADAĻA

IZGLĪTĪBA, ARODMĀCĪBAS, JAUNATNE UN SPORTS

165. pants
(bijušais EKL 149. pants)

1. Veicinot dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstot un papildinot to rīcību, Savienība sekmē pilnvērtīgās izglītības attīstību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par mācību saturu un izglītības sistēmu organizāciju, kā arī kultūru un valodu dažādību.

Savienība palīdz risināt Eiropas sporta nozares jautājumus, ņemot vērā šīs nozares īpatnības, tās struktūras, kas balstās uz brīvprātīgu darbību, un tās sociālo un audzinošo nozīmi.

2. Savienības rīcības mērķi ir:

- attīstīt Eiropas dimensiju izglītībā, jo īpaši ar dalībvalstu valodu mācīšanu un popularizēšanu;
- veicināt studentu un mācībspēku mobilitāti, *inter alia* veicinot diplomu un mācību laika akadēmisku atzīšanu;
- sekmēt izglītības iestāžu sadarbību;
- attīstīt informācijas un pieredzes apmaiņu par jautājumiem, kas ir kopīgi dalībvalstu izglītības sistēmām;

- palīdzēt attīstīties jaunatnes apmaiņai un darbaudzinātāju apmaiņai, kā arī sekmēt jauniešu dalību Eiropas demokrātiskajā dzīvē;
 - veicināt tālmācības attīstību;
 - attīstīt Eiropas dimensiju sportā, veicinot taisnīgumu un atklātību sporta sacensībās un sadarbību starp struktūrām, kas ir atbildīgas par sportu, kā arī sargājot sportistu, jo īpaši jaunāko sportistu, fizisko un morālo integritāti.
3. Savienība un dalībvalstis izglītības un sporta jomā sekmē sadarbību ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām, jo īpaši ar Eiropas Padomi.
4. Lai palīdzētu sasniegt šajā pantā minētos mērķus:
- Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju paredz veicināšanas pasākumus, kas neietver dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu;
 - Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem ieteikumus.

166. pants
(bijušais EKL 150. pants)

1. Savienība īsteno arodmācību politiku, kas atbalsta un papildina dalībvalstu rīcību, pilnīgi respektējot dalībvalstu atbildību par arodmācību saturu un organizāciju.
2. Savienības rīcības mērķis ir:
- palīdzēt pielāgoties pārmaiņām rūpniecībā, jo īpaši, izmantojot arodmācības un pārkvalificēšanu;
 - uzlabot arodmācību pamatus un padziļinātas arodmācības, lai veicinātu integrāciju un reintegrāciju darba tirgū;

- padarīt pieejamākas arodmācības un veicināt mācībspēku un mācāmo, un jo īpaši jaunatnes mobilitāti;
- veicināt izglītības vai arodmācību iestāžu un uzņēmumu sadarbību apmācības jautājumos;
- attīstīt informācijas un pieredzes apmaiņu par jautājumiem, kas ir kopīgi dalībvalstu mācību sistēmām.

3. Savienība un dalībvalstis arodmācību jomā sekmē sadarbību ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām.

4. Lai palīdzētu sasniegt šajā pantā minētos mērķus, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju paredz pasākumus, kas neietver dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu, un Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem ieteikumus.

XIII SADAĻA

KULTŪRA

167. pants (bijušais EKL 151. pants)

1. Savienība veicina dalībvalstu kultūru uzplaukumu, respektējot to nacionālās un reģionālās atšķirības un vienlaikus pievēršot uzmanību kopīgajam kultūras mantojumam.
2. Savienības rīcības mērķis ir veicināt dalībvalstu sadarbību un vajadzības gadījumā atbalstīt un papildināt to rīcību šādās jomās:
 - zināšanu par Eiropas tautu kultūru un vēsturi uzlabošana un popularizēšana;

- Eiropas nozīmes kultūras mantojumu glabāšana un sargāšana;
 - nekomerciāli kultūras sakari;
 - jaunrade mākslā un literatūrā, arī audiovizuālā jomā.
3. Savienība un dalībvalstis kultūras jomā veicina sadarbību ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām, jo īpaši ar Eiropas Padomi.
4. Rīkojoties saskaņā ar citiem Līgumu noteikumiem, Savienība ņem vērā kultūras aspektus, jo īpaši, lai respektētu un veicinātu kultūru daudzveidību.
5. Lai palīdzētu sasniegt šajā pantā minētos mērķus:
- Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Reģionu komiteju paredz veicināšanas pasākumus, kas neietver dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu;
 - Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem ieteikumus.

XIV SADAĻA

SABIEDRĪBAS VESELĪBA

168. pants
(bijušais EKL 152. pants)

1. Nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis.

Savienības rīcība papildina dalībvalstu politiku un ir vērsta uz to, lai uzlabotu sabiedrības veselību, veiktu slimību profilaksi un novērstu draudus fiziskajai un garīgajai veselībai. Šāda rīcība ir arī cīņa pret slimībām, kas visvairāk apdraud veselību, veicinot pētījumus par to cēloņiem, izplatīšanos un profilaksi, kā arī informēšanu un izglītošanu veselības jautājumos, un nopietnu pārrobežu veselības apdraudējumu pārraudzība, laicīga brīdināšana par tiem un šo draudu apkarošana.

Savienība papildina dalībvalstu rīcību, kas mazina narkotiku izraisīto kaitējumu veselībai, arī informējot un veicot profilakses pasākumus.

2. Savienība veicina dalībvalstu sadarbību šajā pantā minētajās jomās, vajadzības gadījumā atbalstot to rīcību. Tā jo īpaši veicina dalībvalstu sadarbību, lai uzlabotu pārrobežu reģionu veselības aprūpes pakalpojumu sistēmu savstarpēju papildināšanos.

Dalībvalstis saziņā ar Komisiju savstarpēji koordinē politiku un programmas jomās, kas minētas 1. punktā. Komisija, uzturot ciešus sakarus ar dalībvalstīm, var nākt klajā ar dažādiem ierosinājumiem, lai veicinātu šādu koordināciju, jo īpaši iniciatīvas, kuru mērķis ir pamatnostādņu un rādītāju izstrāde, paraugprakses apmaiņas organizēšana un nepieciešamo faktoru nodrošināšana periodiskai apsekošanai un izvērtēšanai. Par to pilnībā informē Eiropas Parlamentu.

3. Savienība un dalībvalstis veicina sadarbību ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām sabiedrības veselības jomā.

4. Atkāpjoties no 2. panta 5. punkta un 6. panta a) apakšpunkta, un saskaņā ar 4. panta 2. punkta k) apakšpunktu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju, veicina šajā pantā minēto mērķu sasniegšanu, lai ievērotu kopīgos drošības apsvērumus, paredzot:

- a) pasākumus, kas nosaka augstus kvalitātes un drošības standartus cilvēku izcelsmes orgāniem un vielām, kā arī asinīm un asins preparātiem; šie pasākumi neliedz dalībvalstīm atstāt spēkā vai ieviest stingrākus aizsargpasākumus;
- b) veterinārijas un fitosanitārijas pasākumus, kuru tiešais mērķis ir sabiedrības veselības aizsardzība;

c) pasākumus, ar kuriem nosaka augstus kvalitātes un drošības standartus zālēm un medicīnas ierīcēm.

5. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju var paredzēt arī veicināšanas pasākumus, lai aizsargātu un uzlabotu cilvēku veselību un jo īpaši apkarotu galvenos pārrobežu draudus veselībai, un var paredzēt pasākumus, kuru tiešais mērķis ir pasargāt sabiedrības veselību no tabakas lietošanas un pārmērīgas alkohola lietošanas, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

6. Padome pēc Komisijas priekšlikuma var arī pieņemt ieteikumus sakarā ar šajā pantā izklāstītajiem mērķiem.

7. Savienības rīcība respektē dalībvalstu atbildību par savas veselības politikas noteikšanu un veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes organizēšanu un sniegšanu. Pie dalībvalstu pienākumiem pieder veselības aprūpes pakalpojumu un medicīniskās aprūpes vadība un šīm nozarēm atvēlēto resursu sadale. Šā panta 4. punkta a) apakšpunktā minētie pasākumi neietekmē valstu noteikumus par orgānu un asiņu ziedošanu vai izmantošanu medicīnā.

XV SADAĻA

PATĒRĒTĀJU TIESĪBU AIZSARDZĪBA

169. pants
(bijušais EKL 153. pants)

1. Lai atbalstītu patērētāju intereses un nodrošinātu augstu līmeni patērētāju tiesību aizsardzībā, Savienība veicina patērētāju veselības, drošības un ekonomisko interešu aizsardzību, kā arī atbalsta viņu tiesības gūt informāciju, izglītību un apvienoties, lai aizstāvētu savas intereses.

2. Savienība sekmē 1. punktā minēto mērķu sasniegšanu, veicot:
 - a) pasākumus, kas atbilstīgi 114. pantam paredzēti sakarā ar iekšējā tirgus izveidi;
 - b) pasākumus, kas atbalsta un papildina dalībvalstu politiku un nodrošina tās pārraudzību.
3. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju paredz 2. punkta b) apakšpunktā minētos pasākumus.
4. Pasākumi, ko paredz saskaņā ar 3. punktu, neliedz dalībvalstīm atstāt spēkā vai ieviest stingrākus aizsargpasākumus. Šādiem pasākumiem ir jābūt saderīgiem ar Līgumiem. Šos pasākumus dara zināmus Komisijai.

XVI SADAĻA

EIROPAS KOMUNIKĀCIJU TĪKLI

170. pants
(bijušais EKL 154. pants)

1. Lai atvieglinātu 26. un 174. pantā minēto mērķu sasniegšanu un ļautu Savienības pilsoņiem, uzņēmējiem, kā arī reģionālām un vietējām kopienām pilnīgi izmantot priekšrocības, ko dod telpa bez iekšējām robežām, Savienība palīdz izveidot un attīstīt Eiropas komunikāciju tīklus transporta, telekomunikāciju un enerģētikas infrastruktūru jomā.
2. Atvērtu un konkurētspējīgu tirgu sistēmā Savienības rīcības mērķis ir veicināt valstu komunikāciju tīklu savstarpēju savienošana un savstarpēju izmantojamību, kā arī pieeju tādiem tīkliem. Tā jo īpaši ņem vērā vajadzību saistīt salas, kā arī reģionus bez izejas uz jūru un nomaļus reģionus ar Savienības centrāliem reģioniem.

171. pants
(bijušais EKL 155. pants)

1. Lai sasniegtu 170. pantā minētos mērķus, Savienība:
 - izstrādā vairākas pamatnostādnes, kas aptver Eiropas komunikāciju tīklu jomā paredzēto pasākumu mērķus, prioritātes un vispārīgus plānus; šajās pamatnostādnēs nosaka, kuri projekti rada kopēju ieinteresētību;
 - īsteno visus pasākumus, kas var izrādīties vajadzīgi, lai nodrošinātu komunikāciju tīklu savstarpēju izmantojamību, jo īpaši tehniskas standartizācijas jomā;
 - var atbalstīt dalībvalstu centienus finansēt tos projektus, kas norādīti pirmajā ievilkumā minētajās pamatnostādnēs un kas rada kopēju ieinteresētību, un ko finansiāli atbalsta dalībvalstis, jo īpaši ar priekšizpētes pasākumiem, aizdevumu garantijām vai procentu likmju subsīdijām; Savienība var arī palīdzēt dalībvalstīs finansēt konkrētus projektus transporta infrastruktūras jomā, izmantojot Kohēzijas fondu, kas izveidots atbilstīgi 177. pantam.

Savienība savā rīcībā ņem vērā projektu potenciālo ekonomisko dzīvotspēju.

2. Dalībvalstis saziņā ar Komisiju savā starpā koordinē valsts līmeņa politiku, kas var būtiski ietekmēt 170. pantā minēto mērķu sasniegšanu. Komisija, cieši sadarbojoties ar dalībvalstīm, var nākt klajā ar lietišķiem ierosinājumiem, lai veicinātu šādu koordināciju.

3. Savienība var lemt par sadarbību ar trešām valstīm, lai veicinātu projektus, kas rada savstarpēju ieinteresētību, un nodrošinātu komunikāciju tīklu savstarpēju izmantojamību.

172. pants
(bijušais EKL 156. pants)

Šā Līguma 171. panta 1. punktā minētās pamatnostādnes un citus pasākumus pieņem Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju.

Par pamatnostādnēm un projektiem, kas rada kopēju ieinteresētību un attiecas uz kādas dalībvalsts teritoriju, jāsaņem attiecīgās dalībvalsts piekrišana.

XVII SADAĻA

RŪPNIECĪBA

173. pants (bijušais EKL 157. pants)

1. Savienība un dalībvalstis nodrošina vajadzīgos apstākļus Savienības rūpniecības konkurētspējai.

Lai to panāktu, saskaņā ar atvērtu un konkurētspējīgu tirgu sistēmu to rīcības mērķis ir:

- paātrināt rūpniecības pielāgošanos strukturāliem pārveidojumiem;
- veicināt tādas vides veidošanu, kas labvēlīga iniciatīvai un uzņēmumu, jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu, attīstībai visā Savienībā;
- veicināt tādas vides veidošanu, kas ir labvēlīga uzņēmumu sadarbībai;
- veicināt inovāciju, pētniecības un tehnoloģijas attīstības politikas radītā rūpniecības potenciāla labāku izmantojumu.

2. Dalībvalstis saziņā ar Komisiju savā starpā apspriežas un vajadzības gadījumā koordinē savu rīcību. Komisija var nākt klajā ar dažādiem lietišķiem ierosinājumiem, lai veicinātu šādu koordināciju, jo īpaši iniciatīvām, kuru mērķis ir pamatnostādņu un rādītāju noteikšana, paraugprakses apmaiņas organizēšana un nepieciešamo faktoru sagatavošana periodiskai apsekošanai un izvērtēšanai. Par to pilnībā informē Eiropas Parlamentu.

3. Savienība veicina šā panta 1. punktā izvirzīto mērķu sasniegšanu, īstenojot politiku un veicot darbības saskaņā ar citiem Līgumu noteikumiem. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju var noteikt īpašus pasākumus, lai atbalstītu rīcību, ko dalībvalstīs veic 1. punktā minēto mērķu sasniegšanai, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

Šo sadaļu Savienība nevar izmantot, lai ieviestu pasākumus, kas varētu radīt konkurences izkropļojumus vai kuros paredzēti nodokļu noteikumi vai noteikumi attiecībā uz nodarbinātu personu tiesībām un interesēm.

XVIII SADAĻA

EKONOMISKĀ, SOCIĀLĀ UN TERITORIĀLĀ KOHĒZIJA

174. pants

(bijušais EKL 158. pants)

Lai veicinātu tās vispārēju harmonisku attīstību, Savienība izstrādā un veic darbības, kas stiprina tās ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju.

Savienība jo īpaši tiecas mazināt būtiskas dažādu reģionu attīstības līmeņa atšķirības un vismazāk attīstīto reģionu atpalicību.

Šajā kontekstā īpaša uzmanība ir veltīta lauku apvidiem, apvidiem, kurus skar rūpniecības restrukturizācija, kā arī reģioniem, kuros ir būtiska vai pastāvīga ekonomiska vai demogrāfiska atpalicība, piemēram, galējie ziemeļu reģioni ar mazu iedzīvotāju blīvumu, kā arī salas un pārrobežu un kalnu reģioni.

175. pants

(bijušais EKL 159. pants)

Dalībvalstis īsteno un koordinē savu ekonomikas politiku tā, lai turklāt sasniegtu 174. pantā noteiktos mērķus. Savienības politikas un rīcības noteikšanā un īstenošanā, kā arī iekšējā tirgus ieviešanā, ņem vērā 174. pantā izvirzītos mērķus, kā arī veicina to sasniegšanu. Šo mērķu sasniegšanu Savienība atbalsta arī ar darbībām, ko tā veic, izmantojot struktūrfondus (Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda Virzības nodaļu, Eiropas Sociālo fondu, Eiropas Reģionālās attīstības fondu), Eiropas Investīciju banku un citus pastāvošos finanšu instrumentus.

Komisija reizi trijos gados Eiropas Parlamentam, Padomei, Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai iesniedz ziņojumu par panākumiem, kas gūti ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzijā, un par to, kā dažādie šajā pantā paredzētie līdzekļi to veicinājuši. Vajadzības gadījumā šim ziņojumam pievieno attiecīgus priekšlikumus.

Ja izrādās, ka vajadzīga īpaša rīcība, kas nav fondu kompetencē, un neskarot pasākumus, par kuriem lēmumi pieņemti saskaņā ar Savienības politiku citās jomās, Eiropas Parlaments un Padome to var paredzēt saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju.

176. pants
(bijušais EKL 160. pants)

Eiropas Reģionālās attīstības fonds ir nodibināts, lai palīdzētu izlīdzināt Savienības reģionu attīstības līmeņu galvenās atšķirības, piedaloties to reģionu attīstīšanā un strukturālā pielāgošanā, kuru attīstība atpaliek, un to rūpniecības rajonu pārprofilēšanā, kur sākusies lejupslīde.

177. pants
(bijušais EKL 161. pants)

Neskarot 178. pantu, Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju nosaka struktūrfondu uzdevumus, prioritārus mērķus un uzbūvi, kas var ietvert arī fondu apvienošanu,. Ar tādu pašu procedūru nosaka tiem piemērojamus vispārējus noteikumus, kā arī noteikumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu fondu efektivitāti un to darbības koordinēšanu gan savā starpā, gan ar citiem pastāvošiem finanšu instrumentiem.

Kohēzijas fonds, kas izveidots saskaņā ar to pašu procedūru, sniedz finansiālu atbalstu tādiem projektiem vides un Eiropas komunikāciju tīklu jomā, kas attiecas uz transporta infrastruktūru.

178. pants
(bijušais EKL 162. pants)

Eiropas Parlaments un Padome pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pieņem īstenošanas regulas, kas attiecas uz Eiropas Reģionālās attīstības fondu.

Attiecībā uz Eiropas Lauksaimniecības virzības un garantiju fonda Virzības nodaļu un Eiropas Sociālo fondu turpina piemērot attiecīgi 43. un 164. pantu.

XIX SADAĻA

PĒTNIECĪBA, TEHNOLOĢIJAS ATTĪSTĪBA UN KOSMOSS

179. pants
(bijušais EKL 163. pants)

1. Savienības mērķis ir stiprināt savus zinātniskos un tehnoloģiskos pamatus, izveidojot Eiropas zinātniskās izpētes telpu, kurā var notikt brīva zinātnieku, eksakto zināšanu un tehnoloģiju apmaiņa, un veicināt savu konkurētspēju, tostarp savas rūpniecības konkurētspēju, kā arī veicināt visas zinātniskās izpētes darbības, kas atzītas par vajadzīgām citās Līgumu nodaļās.
2. Šādā nolūkā Savienība visā tās teritorijā atbalsta uzņēmumu, tostarp mazo un vidējo uzņēmumu, pētniecības centru un universitāšu kvalitatīvo pētījumu un tehnoloģiju izstrādes; tā atbalsta to savstarpējas sadarbības centienus, jo īpaši nolūkā ļaut pētniekiem brīvi sadarboties pāri robežām un uzņēmumiem pilnībā izmantot iekšējā tirgus potenciālu, un konkrēti, radot brīvu pieeju valstu pasūtījumiem, nosakot kopīgus standartus un likvidējot juridiskus un fiskālus šķēršļus šai sadarbībai.
3. Par visām Savienības darbībām pētniecības un tehnoloģijas attīstības jomā, ko paredz Līgumi, tostarp par demonstrācijas projektiem, lēmumus pieņem un īsteno saskaņā ar šo sadaļu.

180. pants
(bijušais EKL 164. pants)

Lai sasniegtu šos mērķus, Savienība, papildinot dalībvalstīs veiktās darbības, veic šādas darbības:

- a) īsteno pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas programmas, veicinot sadarbību ar uzņēmumiem, pētniecības centriem un universitātēm, kā arī to savstarpēju sadarbību;
- b) veicina sadarbību ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām Savienībā veicamās pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas jomā;
- c) izplata un vairo Savienības sasniegumus pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas jomā;
- d) stimulē zinātnieku mācības un mobilitāti Savienībā.

181. pants
(bijušais EKL 165. pants)

- 1. Savienība un dalībvalstis koordinē savas darbības pētniecības un tehnoloģijas attīstības jomā, lai nodrošinātu to, ka valstu politika un Savienības politika ir savstarpēji atbilstīgas.
- 2. Komisija, cieši sadarbojoties ar attiecīgām dalībvalstīm, nāk klajā ar lietišķiem ierosinājumiem, kā veicināt šā panta 1. punktā minēto koordināciju, jo īpaši iniciatīvām, kuru mērķis ir pamatnostādņu un rādītāju izstrāde, paraugprakses apmaiņas organizēšana un nepieciešamo faktoru sagatavošana periodiskai apsekošanai un izvērtēšanai. Par to pilnībā informē Eiropas Parlamentu.

182. pants
(bijušais EKL 166. pants)

- 1. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem daudzgadu pamatprogrammu, kas aptver visas Savienības darbības.

Pamatprogrammā:

- izvirza zinātniskus un tehnoloģiskus mērķus, kas jāpanāk ar 180. pantā minētajām darbībām, un nosaka attiecīgās prioritātes;
- iezīmē šādu darbību vispārīgus plānus;
- nosaka maksimālo kopapjomu un sīki izstrādātus noteikumus Savienības finansiālajai līdzdalībai pamatprogrammā, kā arī šīs līdzdalības sadalījumu paredzētajās jomās.

2. Pamatprogrammu koriģē vai papildina, stāvoklim mainoties.

3. Pamatprogrammu īsteno ar īpašām programmām, kas izstrādātas katrai darbības jomai. Katrā šādā programmā ir ietverti sīki izstrādāti īstenošanas noteikumi, noteikts tās ilgums un vajadzīgie līdzekļi. Īpašajās programmās paredzēto līdzekļu summa nevar pārsniegt maksimālo kopsummu, kas paredzēta pamatprogrammai un katrai darbības jomai.

4. Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem īpašās programmas.

5. Papildus daudzgadu pamatprogrammā paredzētajām darbībām Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju paredz pasākumus, kas nepieciešami Eiropas zinātniskās izpētes telpas īstenošanai.

183. pants
(bijušais EKL 167. pants)

Lai īstenotu daudzgadu pamatprogrammas, Savienība:

- nosaka uzņēmumu, pētījumu centru un universitāšu dalības noteikumus;
- pieņem pētījumu rezultātu izplatīšanas noteikumus.

184. pants
(bijušais EKL 168. pants)

Īstenojot daudzgadu pamatprogrammas, var nolemt, ka tiks īstenotas papildprogrammas, kurās iekļausies tikai dažas dalībvalstis, kas tās finansēs, iespējams, piedaloties Savienībai.

Savienība pieņem noteikumus, ko piemēro papildprogrammām, jo īpaši attiecībā uz zināšanu izplatīšanu un pieejamību citās dalībvalstīs.

185. pants
(bijušais EKL 169. pants)

Īstenojot daudzgadu pamatprogrammas, Savienība, vienojoties ar attiecīgām dalībvalstīm, var paredzēt iespēju piedalīties pētniecības un attīstības programmās, ko sākušas vairākas dalībvalstis, tostarp iespēju piedalīties struktūrās, kas radītas, lai īstenotu šīs programmas.

186. pants
(bijušais EKL 170. pants)

Īstenojot daudzgadu pamatprogrammas, Savienība var paredzēt sadarbību ar trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas jomā.

Šīs sadarbības detalizēti pasākumi var būt Savienības un attiecīgu trešo pušu nolīgumu priekšmets.

187. pants
(bijušais EKL 171. pants)

Savienība var izveidot kopuzņēmumus vai kādas citas struktūras, kas vajadzīgas, lai efektīvi īstenotu Savienības pētniecības, tehnoloģijas attīstības un demonstrācijas programmas.

188. pants
(bijušais EKL 172. pants)

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem 187. pantā minētos noteikumus.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju pieņem noteikumus, kas minēti 183., 184. un 185. pantā. Lai pieņemtu papildprogrammas, vajadzīga attiecīgo dalībvalstu vienošanās.

189. pants

1. Lai veicinātu zinātnes un tehnikas attīstību, rūpniecības konkurētspēju un politikas īstenošanu, Savienība izstrādā Eiropas kosmosa politiku. Tālab tā var sekmēt kopīgas iniciatīvas, atbalstīt zinātnisko izpēti un tehnoloģiju attīstību, kā arī koordinēt kosmosa izpēti un izmantošanai nepieciešamos centienus.
2. Lai veicinātu 1. punktā minēto mērķu sasniegšanu, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka vajadzīgos pasākumus, kas var būt arī Eiropas kosmosa programmas izstrāde, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.
3. Savienība izveido nepieciešamās attiecības ar Eiropas Kosmosa aģentūru.
4. Ar šo pantu neskar citus šīs sadaļas noteikumus.

190. pants
(bijušais EKL 173. pants)

Katra gada sākumā Komisija nosūta ziņojumu Eiropas Parlamentam un Padomei. Ziņojums ietver informāciju par darbībām pētniecības, tehnoloģijas attīstības un rezultātu izplatīšanas jomā iepriekšējā gadā, kā arī darba programmu kārtējam gadam.

XX SADAĻA

VIDE

191. pants (bijušais EKL 174. pants)

1. Savienības politika attiecībā uz vidi palīdz sasniegt šādus mērķus:
 - saglabāt, aizsargāt un uzlabot vides kvalitāti;
 - aizsargāt cilvēku veselību;
 - apdomīgi un racionāli izmantot dabas resursus;
 - sekmējot starptautiska mēroga pasākumus, risinot reģionālas un pasaules vides problēmas un jo īpaši cīnoties pret klimata pārmaiņām.
2. Savienības politika attiecībā uz vidi tiecas panākt augsta līmeņa aizsardzību, ievērojot dažādu Savienības reģionu stāvokļa atšķirības. Tā pamatojas uz piesardzības un preventīvās darbības principu, uz principu, ka videi nodarīts kaitējums jālabo, pirmām kārtām novēršot tā cēloni, un uz principu, ka maksā piesārņotājs.

Šajā sakarā saskaņošanas pasākumi, kas atbilst vides aizsardzības prasībām, vajadzības gadījumā paredz drošības klauzulu, kas ļauj dalībvalstīm ar ekonomiku nesaistītu vides aizsardzības apsvērumu dēļ veikt provizoriskus pasākumus, uz kuriem attiecas Savienības pārbaudes procedūras.
3. Izstrādājot politiku attiecībā uz vidi, Savienība ņem vērā:
 - pieejamos zinātnes un tehnikas datus;
 - vides apstākļus dažādos Savienības reģionos;

- iespējamus ieguvumus un izmaksas darbības vai bezdarbības gadījumā;
- vienotu Savienības ekonomisku un sociālu attīstību, kā arī tās reģionu līdzsvarotu attīstību.

4. Savienība un dalībvalstis atbilstīgi savai kompetencei sadarbojas ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām. Savienības sadarbības pasākumi var būt nolīguma priekšmets Savienības un attiecīgo trešo personu nolīgumos.

Šā punkta iepriekšējā daļa neskar dalībvalstu kompetenci piedalīties sarunās starptautiskās organizācijās un slēgt starptautiskus nolīgumus.

192. pants
(bijušais EKL 175. pants)

1. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju pieņem lēmumu par to, kā jāīstojas Savienībai, lai sasniegtu 191. pantā minētos mērķus.

2. Atkāpjoties no šā panta 1. punktā paredzētās lēmumu pieņemšanas procedūras un neskarot 114. pantu, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju ar vienprātīgu lēmumu:

- a) pieņem noteikumus, kam ir galvenokārt fiskāla iedaba;
- b) paredz pasākumus attiecībā uz:
 - pilsētu un lauku plānojumu;
 - ūdens resursu taupīgu apsaimniekošanu vai pasākumus, kas tieši vai netieši ietekmē šādu resursu pieejamību;
 - zemes izmantojumu, neattiecinot tos uz atkritumu apsaimniekošanu;
- c) paredz pasākumus, kas būtiski ietekmē dalībvalstu izvēli saistībā ar enerģijas avotiem un energoapgādes vispārējo struktūru.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu, Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģiona komiteju ar vienprātīgu lēmumu var attiecināt parasto likumdošanas procedūru uz pirmajā daļā minētajām jomām.

3. Saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru un pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju Eiropas Parlaments un Padome pieņem vispārējas rīcības programmas, izvirzot prioritārus mērķus.

Pasākumus, kas vajadzīgi, lai īstenotu šīs programmas, paredz saskaņā ar 1. vai 2. punktā izklāstītajiem nosacījumiem.

4. Neskarot konkrētus Savienības pieņemtus pasākumus, dalībvalstis finansē un īsteno vides politiku.

5. Neskarot principu, ka maksā piesārņotājs, gadījumos, kad kāds ar 1. punktu pamatots pasākums paredz izmaksas, ko kādas dalībvalsts iestādes uzskata par nesamērīgām, šajā pasākumā paredz noteikumus par:

- pagaidu izņēmuma statusa piešķiršanu, un/vai
- finansiāla atbalsta piešķiršanu no Kohēzijas fonda, kas izveidots saskaņā ar 177. pantu.

193. pants
(bijušais EKL 176. pants)

Aizsargpasākumi, ko paredz saskaņā ar 192. pantu, neliedz dalībvalstīm uzturēt spēkā vai ieviest stingrākus aizsargpasākumus. Šiem pasākumiem ir jābūt saderīgiem ar Līgumiem. Šos pasākumus dara zināmus Komisijai.

XXI SADAĻA

ENERĢĒTIKA

194. pants

1. Saistībā ar iekšējā tirgus izveidi un darbību un attiecībā uz vajadzību saglabāt un uzlabot vidi, Savienības enerģētikas politika, dalībvalstīm savstarpēji solidarizējoties, tiecas:

- a) nodrošināt enerģijas tirgus darbību;
- b) nodrošināt energoapgādes drošību Savienībā;
- c) veicināt energoefektivitāti un taupību, kā arī jaunu un neizsīkstošu enerģijas veidu attīstību;
un
- d) veicināt enerģijas tīklu savstarpēju savienojamību.

2. Neskarot citus Līgumu noteikumus, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka vajadzīgos pasākumus, lai sasniegtu 1. punktā minētos mērķus. Šādus pasākumus paredz pēc apspriešanās ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju un Reģionu komiteju.

Tie neietekmē dalībvalstu tiesības paredzēt nosacījumus savu energoresursu izmantošanai, izvēlēties kādu no energoavotiem, kā arī noteikt savas energoapgādes struktūru, neskarot 192. panta 2. punkta c) apakšpunktu.

3. Atkāpjoties no 2. punkta, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un pieņemot vienprātīgu lēmumu, nosaka minētajā punktā minētos pasākumus, ja tie ir galvenokārt fiskāli.

XXII SADAĻA

TŪRISMS

195. pants

1. Savienība papildina dalībvalstu darbības tūrisma nozarē, jo īpaši, lai veicinātu Savienības uzņēmumu konkurētspēju šajā jomā.

Lai to panāktu, Savienības rīcības mērķis ir:

- a) veicināt labvēlīgas vides radīšanu uzņēmumu attīstībai šajā nozarē;
- b) attīstīt dalībvalstu sadarbību, jo īpaši, apmainoties ar labu praksi.

2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka īpašus pasākumus, lai papildinātu dalībvalstu rīcību šajā punktā izklāstīto mērķu sasniegšanai, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

XXIII SADAĻA

CIVILĀ AIZSARDZĪBA

196. pants

1. Savienība veicina dalībvalstu sadarbību, lai uzlabotu sistēmu efektivitāti dabas vai cilvēka izraisītu katastrofu novēršanai vai aizsardzībai pret tām.

Savienības rīcības mērķis ir:

- a) atbalstīt un papildināt dalībvalstu rīcību valsts, reģionālā vai vietējā līmenī risku novēršanā, civilās aizsardzības personāla sagatavošanā un reaģēšanā uz dabas vai cilvēku izraisītām katastrofām Savienībā;
 - b) sekmēt ātru un efektīvu operatīvo sadarbību Savienībā valstu civilās aizsardzības dienestu starpā;
 - c) sekmēt saskaņotību starptautiskajā civilās aizsardzības darbā.
2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka pasākumus, kas nepieciešami 1. punktā minēto mērķu sasniegšanai, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

XXIV SADAĻA

ADMINISTRATĪVĀ SADARBĪBA

197. pants

1. Savienības tiesību aktu efektīvu īstenošanu dalībvalstīs, kas nepieciešams Savienības pareizas darbības nodrošināšanai, uzskata par vispārsvarīgu jautājumu.
2. Savienība var atbalstīt dalībvalstu centienus uzlabot to administratīvās spējas, lai īstenotu Savienības tiesību aktus. Šāda rīcība var ietvert informācijas un ierēdņu apmaiņas veicināšanu, kā arī atbalstu mācību programmām. Nevienai dalībvalstij nav pienākuma izmantot šādu atbalstu. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, nosaka vajadzīgos pasākumus minēto mērķu sasniegšanai, neparedzot dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanu.

3. Šis pants neskar nedz dalībvalstu pienākumu īstenot Savienības tiesību aktus, nedz Komisijas prerogatīvas un pienākumus. Tāpat šis pants neietekmē citus Līgumu noteikumus, kuros paredzēta dalībvalstu administratīvā sadarbība, kā arī šāda sadarbība starp dalībvalstīm un Savienību.

CETURTĀ DAĻA

AIZJŪRAS ZEMJU UN TERITORIJU ASOCIĒŠANA

198. pants (bijušais EKL 182. pants)

Ar šo dalībvalstis piekrīt asociēt ar Savienību zemes un teritorijas ārpus Eiropas, kuras uztur īpašas attiecības ar Dāniju, Franciju, Nīderlandi un Apvienoto Karalisti. Šīs zemes un teritorijas, turpmāk sauktas par "zemēm un teritorijām", ir uzskaitītas II pielikumā.

Asociēšanas mērķis ir veicināt šo zemju un teritoriju ekonomisku un sociālu attīstību, kā arī nodibināt to ciešus ekonomiskus sakarus ar Savienību.

Saskaņā ar šā Līguma preambulā izklāstītajiem principiem asociēšana galvenokārt kalpo šo zemju un teritoriju iedzīvotāju interesēm un labklājībai, palīdzot sasniegt tādu ekonomisku, sociālu un kultūras attīstību, pēc kādas viņi tiecas.

199. pants (bijušais EKL 183. pants)

Asociēšanai ir šādi mērķi.

- 1) Dalībvalstis tirdzniecībā ar šīm zemēm un teritorijām piemēro tādu pašu režīmu, kāds saskaņā ar Līgumiem ir spēkā starp pašām dalībvalstīm.

- 2) Visas zemes un teritorijas tirdzniecībā ar dalībvalstīm un pārējām zemēm un teritorijām piemēro tādu pašu režīmu, kādu tās piemēro Eiropas valstij, ar ko tām ir īpašas attiecības.
- 3) Dalībvalstis veicina investīcijas, kas vajadzīgas šo zemju un teritoriju pakāpeniskai attīstībai.
- 4) Attiecībā uz Savienības finansētām investīcijām dalība projektu un piegāžu konkursos visām fiziskām un juridiskām personām, kas ir dalībvalstu vai šo zemju un teritoriju pilsoņi, ir atklāta un ar vienādiem nosacījumiem.
- 5) Dalībvalstu attiecībās ar zemēm un teritorijām pilsoņu un sabiedrību tiesības veikt uzņēmējdarbību bez diskriminācijas reglamentē noteikumi un procedūras, ko paredz nodaļa par tiesībām veikt uzņēmējdarbību, ja vien saskaņā ar 203. pantu nav pieņemti īpaši noteikumi.

200. pants
(bijušais EKL 184. pants)

1. Saskaņā ar Līgumu noteikumiem, kas paredz aizliegt dalībvalstīm savstarpējos muitas nodokļus, dalībvalstis aizliedz ievad muitas nodokļus precēm, kuru izcelsme ir zemēs un teritorijās.
2. Saskaņā ar 30. pantu aizliedz ievad muitas nodokļus precēm, kuras zemēs vai teritorijās ievad no dalībvalstīm vai no citām zemēm vai teritorijām.
3. Šīs zemes un teritorijas tomēr var uzlikt muitas nodokļus, kas vajadzīgi to attīstībai un industrializācijai vai arī papildina to budžetu kā fiskāli nodokļi.

Iepriekšējā punktā minētie nodokļi nedrīkst pārsniegt to nodokļu līmeni, kurus uzliek ražojumu importam no tās dalībvalsts, ar kuru attiecīgā zeme vai teritorija uztur īpašas attiecības.

4. Šā panta 2. punkts neattiecas uz tām zemēm un teritorijām, kas īpašu starptautisku saistību dēļ jau piemēro muitas tarifus bez diskriminācijas.

5. Muitas nodokļu grozījumi vai jaunu muitas nodokļu ieviešana precēm, ko importē šajās zemēs un teritorijās, ne *de iure*, ne *de facto* nedrīkst izraisīt nekādu tiešu vai netiešu diskrimināciju dažādu dalībvalstu precēm.

201. pants
(bijušais EKL 185. pants)

Ja pēc tam, kad piemērots 200. panta 1. punkts, ievedmuitas nodoklis, ko kāda zeme vai teritorija uzliek precēm no trešās valsts, rada novirzes tirdzniecības plūsmās, kaitējot kādai dalībvalstij, šī dalībvalsts var lūgt Komisiju, lai tā citām dalībvalstīm iesaka vajadzīgos pasākumus, kas labotu stāvokli.

202. pants
(bijušais EKL 186. pants)

Ievērojot noteikumus, kas attiecas uz sabiedrības veselību, valsts drošību vai sabiedrisko kārtību, brīvu to darba ņēmēju pārvietošanos, kas no zemēm un teritorijām ierodas dalībvalstīs, kā arī to darba ņēmēju pārvietošanos, kas no dalībvalstīm ierodas zemēs un teritorijās, reglamentē saskaņā ar 203. pantu pieņemtie tiesību akti.

203. pants
(bijušais EKL 187. pants)

Padome, pamatojoties uz pieredzi, ko tā guvusi Savienības asociācijā ar šīm zemēm un teritorijām, un pamatojoties uz Līgumos izklāstītajiem principiem, pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu pieņem noteikumus attiecībā uz sīkākiem nosacījumiem un procedūru, kā ar Savienību asociē šīs zemes un teritorijas. Ja attiecīgos noteikumus pieņem ar īpašu likumdošanas procedūru, Padome tos pieņem vienprātīgi, pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.

204. pants
(bijušais EKL 188. pants)

Šā Līguma 1982. līdz 203. pants attiecas uz Grenlandi, ņemot vērā īpašos noteikumus par Grenlandi, kas ietverti Līgumiem pievienotā Protokolā par īpašiem noteikumiem attiecībā uz Grenlandi.

PIEKTĀ DAĻA
SAVIENĪBAS ĀRĒJĀ DARBĪBA

I SADAĻA
VISPĀRĪGI NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ
SAVIENĪBAS ĀRĒJO DARBĪBU

205. pants

Saskaņā ar šo daļu Savienības starptautiskās darbības virzītājspēks ir Līguma par Eiropas Savienību V sadaļas 1. nodaļā izklāstītie principi, Savienība tiecas sasniegt tur minētos mērķus un rīkojas saskaņā ar tur izklāstītajiem vispārīgiem noteikumiem.

II SADAĻA
KOPĒJĀ TIRDZNIECĪBAS POLITIKA

206. pants
(bijušais EKL 131. pants)

Savienība, nodibinot muitas savienību saskaņā ar 28. līdz 32. pantu, vispārēju interešu labā veicina pasaules tirdzniecības harmonisku attīstību, starptautiskās tirdzniecības un tiešo ārvalstu ieguldījumu ierobežojumu pakāpenisku atcelšanu, kā arī muitas un citu šķēršļu mazināšanu.

207. pants
(bijušais EKL 133. pants)

1. Kopējas tirdzniecības politikas pamatā ir vienādi principi, jo īpaši attiecībā uz pārmaiņām tarifu likmēs, uz tarifu un tirdzniecības nolīgumu slēgšanu saistībā ar preču un pakalpojumu tirdzniecību un intelektuālā īpašuma komerciālajiem aspektiem, uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, uz liberalizācijas pasākumu, eksporta politikas un tirdzniecības aizsardzības pasākumu vienādošanu, tostarp to pasākumu, ko veic dempinga vai subsīdiju gadījumā. Kopējo tirdzniecības politiku īsteno, ievērojot Savienības ārējās darbības principus un mērķus.
2. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paredz pasākumus, kas nosaka kopējās tirdzniecības politikas īstenošanu.
3. Ja ir nepieciešams apspriest un noslēgt nolīgumus ar vienu vai vairākām trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām, piemēro 218. pantu, ievērojot šā panta īpašos noteikumus.

Komisija sniedz ieteikumus Padomei, kas pilnvaro Komisiju sākt vajadzīgās sarunas. Padome un Komisija atbild par to, ka tiek nodrošināta apspriesto nolīgumu saderība ar Savienības iekšējo politiku un noteikumiem.

Komisija risina šīs sarunas, apspriežoties ar īpašu komiteju, ko ieceļ Padome, lai tā palīdzētu Komisijai veikt šo uzdevumu, un ievērojot norādes, ko Padome var tai izdot. Komisija īpašajai komitejai un Eiropas Parlamentam regulāri ziņo par sarunu norisi.

4. Attiecībā uz 3. punktā minēto nolīgumu apspriešanu un noslēgšanu Padome pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.

Attiecībā uz nolīgumu apspriešanu un noslēgšanu pakalpojumu tirdzniecības jomā, attiecībā uz intelektuālā īpašuma komerciālajiem aspektiem, kā arī uz ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem, Padome pieņem lēmumu vienprātīgi, ja šādos nolīgumos paredzēti noteikumi, ar kuriem saistītu iekšēju noteikumu pieņemšanai ir vajadzīga vienprātība.

Padome vienprātīgi pieņem lēmumu arī par nolīgumu apspriešanu un noslēgšanu:

- a) kultūras un audiovizuālo pakalpojumu tirdzniecības jomā, ja šie nolīgumi draud ierobežot Savienības kultūru un valodu daudzveidību;
 - b) sociālo, izglītības un veselības aprūpes pakalpojumu jomā, ja šie nolīgumi draud radīt nopietnus traucējumus šādu pakalpojumu organizācijai valstī un kaitē dalībvalstu spējai nodrošināt šo pakalpojumu sniegšanu.
5. Uz starptautisku nolīgumu apspriešanu un noslēgšanu transporta jomā attiecas trešās daļas VI sadaļa un 218. pants.
6. Šajā pantā paredzētās kompetences īstenošana kopējās tirdzniecības politikas jomā neietekmē Savienības un dalībvalstu kompetences savstarpējo dalījumu, un tās dēļ nav jāveic dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošana, ja Līgumi tādu saskaņošanu neparedz.

III SADAĻA

SADARBĪBA AR TREŠĀM VALSTĪM UN HUMĀNĀ PALĪDZĪBA

1. nodaļa

Sadarbība attīstības jomā

208. pants (bijušais EKL 177. pants)

1. Savienības politiku attiecībā uz sadarbību attīstības jomā īsteno saskaņā ar Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem. Savienības un dalībvalstu politika attiecībā uz sadarbību attīstības jomā viena otru papildina un stiprina.

Savienības politikai attīstības jomā galvenais mērķis ir nabadzības mazināšana un ilgākā laika posmā – tās izskaušana. Politikā, kas var iespaidot jaunattīstības valstis, Savienība ievēro mērķus, kas noteikti sadarbībai attīstības jomā.

2. Savienība un dalībvalstis respektē saistības un ņem vērā mērķus, ko tās apstiprinājušas saistībā ar Apvienoto Nāciju Organizāciju un citām kompetentām starptautiskām organizācijām.

209. pants
(bijušais EKL 179. pants)

1. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka pasākumus, kas nepieciešami sadarbības politikas īstenošanai attīstības jomā un kas var attiekties uz daudzgadu sadarbības programmām ar jaunattīstības valstīm vai tematiskām programmām.

2. Savienība ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām var noslēgt jebkādus nolīgumus, kas palīdz sasniegt Līguma par Eiropas Savienību 21. pantā un šā Līguma 208. pantā minētos mērķus.

Šā punkta pirmā daļa neskar dalībvalstu kompetenci starptautiskās organizācijās piedalīties sarunās un slēgt nolīgumus.

3. Eiropas Investīciju banka atbilstīgi tās Statūtiem palīdz īstenot pasākumus, kas minēti šā panta 1. punktā.

210. pants
(bijušais EKL 180. pants)

1. Lai sekmētu darbību savstarpēju papildināšanos un efektivitāti, Savienība un dalībvalstis koordinē savu politiku, kas paredz sadarbību attīstības jomā, un savstarpēji apspriež atbalsta programmas arī starptautiskās organizācijās un starptautiskās konferencēs. Tās var īstenot kopīgu rīcību. Vajadzības gadījumā dalībvalstis palīdz īstenot Savienības atbalsta programmas.

2. Komisija var nākt klajā ar lietišķiem ierosinājumiem, lai veicinātu šā panta 1. punktā minēto koordināciju.

211. pants
(bijušais EKL 181. pants)

Savienība un dalībvalstis atbilstīgi savai kompetencei sadarbojas ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām.

2. nodaļa

Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un
tehnikas jomā

212. pants
(bijušais EKL 181 A. pants)

1. Neskarot citus Līgumu noteikumus, jo īpaši 208. līdz 211. panta noteikumus, Savienība veic ekonomiskas, finansiālas un tehniskas sadarbības pasākumus ar trešām valstīm, kas nav jaunattīstības valstis, tostarp sniedzot finansiālu palīdzību. Šādi pasākumi atbilst Savienības attīstības politikai, un tos veic, ievērojot Savienības ārējās darbības principus un mērķus. Savienības un dalībvalstu pasākumi papildina un stiprina cits citu.

2. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru nosaka pasākumus, kas nepieciešami 1. punkta īstenošanai.

3. Savienība un dalībvalstis atbilstīgi savai kompetencei sadarbojas ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām. Savienības sadarbības pasākumi var būt nolīguma priekšmets tādos Savienības un attiecīgo trešo personu nolīgumos.

Šā punkta pirmā daļa neskar dalībvalstu kompetenci piedalīties sarunās starptautiskās organizācijās un slēgt starptautiskus nolīgumus.

213. pants

Ja kādā trešā valstī ir radušies apstākļi, kuru dēļ vajadzīga steidzama Savienības finansiālā palīdzība, Padome pēc Komisijas priekšlikuma pieņem nepieciešamos lēmumus.

3. nodaļa

Humānā palīdzība

214. pants

1. Savienības darbības humānās palīdzības jomā veic saskaņā ar Savienības ārējās darbības principiem un mērķiem. Šādu darbību nolūks ir nodrošināt *ad hoc* palīdzību un atvieglojumus cilvēkiem trešās valstīs un dabas vai cilvēku izraisītu katastrofu upuriem, lai viņus aizsargātu un nodrošinātu cilvēku vajadzības, kas izriet no šīs situācijas. Savienības un dalībvalstu darbības papildina un stiprina cita citu.
 2. Humānās palīdzības pasākumus veic saskaņā ar starptautisko tiesību principiem un saskaņā ar objektivitātes, neitralitātes un diskriminācijas aizlieguma principu.
 3. Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz pasākumus, kas nosaka Savienības humānās palīdzības pasākumu īstenošanu.
 4. Savienība var ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām noslēgt jebkādus nolīgumus, kas palīdz sasniegt 1. punktā un Līguma par Eiropas Savienību 21. pantā minētos mērķus.
- Šā punkta pirmā daļa neskar dalībvalstu kompetenci starptautiskās organizācijās piedalīties sarunās un slēgt nolīgumus.

5. Lai izveidotu sistēmu jauno eiropiešu dalībai Savienības humānās palīdzības pasākumos, nodibina Eiropas Brīvprātīgo humānās palīdzības korpusu. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, nosaka korpusa statūtus un darbības noteikumus.

6. Komisija var uzņemties jebkuru lietderīgu iniciatīvu, lai sekmētu Savienības un dalībvalstu darbību koordināciju nolūkā veicināt Savienības un valstu humānās palīdzības pasākumu efektivitāti un savstarpēju papildināšanos.

7. Savienība nodrošina savu humānās palīdzības pasākumu koordināciju un atbilstību starptautisko organizāciju un struktūru pasākumiem, jo īpaši tiem, ko veic Apvienoto Nāciju Organizācijas sistēmā.

IV SADAĻA

IEROBEŽOJOŠI PASĀKUMI

215. pants (bijušais EKL 301. pants)

1. Ja kādā lēmumā, kas pieņemts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību V sadaļas 2. nodaļu, ir paredzēts daļēji vai pilnīgi pārtraukt vai mazināt ekonomikas un finanšu sakarus ar vienu vai vairākām trešām valstīm, Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijas kopēja priekšlikuma paredz nepieciešamos pasākumus. Par to tā informē Eiropas Parlamentu.

2. Ja tas paredzēts kādā lēmumā, kas pieņemts saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību V sadaļas 2. nodaļu, Padome saskaņā ar 1. pantā paredzēto procedūru var pieņemt ierobežojošus pasākumus attiecībā uz fiziskām vai juridiskām personām un nevalstiskām grupām vai struktūrām.

3. Tiesību akti, kas minēti šajā pantā, ietver nepieciešamos noteikumus par tiesiskām garantijām.

V SADAĻA
STARPTAUTISKI NOLĪGUMI

216. pants

1. Savienība var slēgt nolīgumu ar vienu vai vairākām trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām, ja tas paredzēts Līgumos vai ja šāda nolīguma noslēgšana ir nepieciešama, lai saskaņā ar Savienības politiku sasniegtu kādu no Līgumos izvirzītajiem mērķiem, vai ja tas ir noteikts saistošā Savienības tiesību aktā, vai tas varētu ietekmēt kopējos noteikumus vai mainīt to saturu.
2. Savienības noslēgtie nolīgumi ir saistoši Savienības iestādēm un tās dalībvalstīm.

217. pants
(bijušais EKL 310. pants)

Savienība ar vienu vai vairākām trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām var slēgt asociācijas nolīgumus, kas nosaka savstarpējas tiesības un pienākumus, kopīgu rīcību un īpašu procedūru.

218. pants
(bijušais EKL 300. pants)

1. Neskarot 207. pantā paredzētos īpašos noteikumus, Savienības nolīgumus ar trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām apspriež sarunās un noslēdz saskaņā ar turpmāk norādīto procedūru.
2. Padome atļauj sākt sarunas, pieņem sarunu norādes, atļauj nolīgumu parakstīšanu un noslēdz nolīgumus.
3. Ja paredzētais nolīgums vienīgi vai galvenokārt attiecas uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku, Komisija vai Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos sniedz ieteikumus Padomei, kura pieņem lēmumu, atļaujot sākt sarunas un atkarībā no paredzētā nolīguma priekšmeta izvirzot Savienības sarunu vadītāju vai sarunu grupas vadītāju.

4. Padome var nolīguma sarunu vadītājam dot norādes un iecelt īpašu komiteju, ar kuru apspriežoties, sarunas jāveic.

5. Pēc sarunu vadītāja priekšlikuma Padome pieņem lēmumu, ar kuru atļauj parakstīt nolīgumu un vajadzības gadījumā – to provizoriski piemērot līdz brīdim, kad tas stājas spēkā.

6. Padome pieņem lēmumu par nolīguma slēgšanu pēc nolīguma sarunu vadītāja priekšlikuma.

Izņemot gadījumus, kad nolīgumi attiecas vienīgi uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku, Padome lēmumu par nolīgumu noslēgšanu pieņem:

a) ar Eiropas Parlamenta piekrišanu šādos gadījumos:

i) slēdzot asociācijas nolīgumus;

ii) slēdzot nolīgumu par Savienības pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai;

iii) slēdzot nolīgumus, ar ko izveido īpašu iestāžu sistēmu, izvēršot sadarbību;

iv) slēdzot nolīgumus, kas nopietni ietekmē Savienības budžetu;

v) slēdzot nolīgumus jomās, kurās vai nu piemēro parasto likumdošanas procedūru, vai arī īpašu likumdošanas procedūru, kad ir nepieciešama Eiropas Parlamenta piekrišana.

Steidzamos gadījumos Eiropas Parlaments un Padome vienojas par termiņu, kurā šī piekrišana jāsaņem;

b) pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu citos gadījumos. Eiropas Parlaments sniedz atzinumu Padomes noteiktā laikā, kura ilgums atkarīgs no jautājuma steidzamības. Ja atzinums noteiktajā termiņā nav sniegts, Padome ir tiesīga pieņemt lēmumu.

7. Slēdzot nolīgumus, Padome, atkāpjoties no 5., 6. un 9. punkta, var pilnvarot sarunu vadītāju Savienības vārdā apstiprināt grozījumus tad, ja nolīgums paredz tos pieņemt ar vienkāršotu procedūru vai ja grozījumi jāpieņem ar attiecīgo nolīgumu izveidotai struktūrai. Padome var pievienot šim pilnvarojumam īpašus nosacījumus.

8. Padome, īstenojot šo procedūru, pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu.

Tā tomēr pieņem lēmumus vienprātīgi, ja nolīgums attiecas uz jomu, kurā Savienības akta pieņemšanai nepieciešama vienprātība, kā arī attiecībā uz asociācijas nolīgumiem un 212. pantā minētajiem nolīgumiem ar valstīm, kuras ir Savienības kandidātvalstis. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu attiecībā uz nolīgumu par Savienības pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai; lēmums par šā nolīguma slēgšanu nestājas spēkā, kamēr to nav ratificējušas dalībvalstis saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām.

9. Padome pēc Komisijas vai Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma pieņem lēmumu, ar ko pārtrauc kāda nolīguma piemērošanu, kā arī nosaka nostāju, kas Savienības vārdā jāapstiprina kādā ar nolīgumu izveidotā struktūrā, ja šāda struktūra ir tiesīga pieņemt lēmumus ar juridiskām sekām, izņemot lēmumus, kas papildina vai groza attiecīgajā nolīgumā noteikto iestāžu sistēmu.

10. Eiropas Parlamentu nekavējoties un pilnīgi informē visos procedūras posmos.

11. Jebkura dalībvalsts, Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija var saņemt Tiesas atzinumu par to, vai paredzētais nolīgums ir saderīgs ar Līgumu noteikumiem. Ja Tiesas lēmums ir nelabvēlīgs, paredzētais nolīgums nevar stāties spēkā, kamēr tas nav grozīts vai kamēr Līgumi nav pārskatīti.

219. pants

(bijušais EKL 111. panta 1. līdz 3. un 5. punkts)

1. Atkāpjoties no 218. panta, Padome vai nu pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma, vai pēc Komisijas ieteikuma, apspriedusies ar Eiropas Centrālo banku nolūkā panākt konsensu, lai uzturētu cenu stabilitāti, var slēgt oficiālus nolīgumus par euro maiņas kursu sistēmu attiecībā pret trešo valstu valūtām. Pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un saskaņā ar 3. punktā paredzēto procedūru Padome pieņem lēmumu vienprātīgi.

Padome pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma vai pēc Komisijas ieteikuma, apspriedusies ar Eiropas Centrālo banku, lai panāktu vienošanos, kas atbilst mērķim uzturēt cenu stabilitāti, var pieņemt, koriģēt vai atcelt centralizētos euro maiņas kursus valūtas maiņas kursa sistēmā. Euro centralizēto maiņas kursu pieņemšanu, koriģēšanu vai atcelšanu Padomes priekšsēdētājs dara zināmu Eiropas Parlamentam.

2. Kamēr nepastāv 1. punktā minētā valūtas maiņas kursa sistēma attiecībā pret vienu vai vairākām trešo valstu valūtām, Padome vai nu pēc Komisijas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku, vai arī pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma var noteikt šo valūtu maiņas kursu politikas pamatievirzes. Šīs pamatievirzes neskar ECBS galveno mērķi – uzturēt cenu stabilitāti.

3. Atkāpjoties no 218. panta, ja Savienībai ar vienu vai vairākām trešām valstīm vai starptautiskām organizācijām ir jāapspriež nolīgumi par monetāriem vai ārvalstu valūtas režīma jautājumiem, Padome pēc Komisijas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Centrālo banku lemj par sarunu noteikumiem un šādu nolīgumu noslēgšanu. Šādi noteikumi nodrošina to, ka Savienība pauž vienotu nostāju. Komisija ir pilnīgi iesaistīta šajās sarunās.

4. Neskarot Savienības kompetenci un Savienības nolīgumus par ekonomisko un monetāro savienību, dalībvalstis var piedalīties sarunās starptautiskās organizācijās un slēgt starptautiskus nolīgumus.

VI SADAĻA

SAVIENĪBAS ATTIECĪBAS AR STARPTAUTISKĀM ORGANIZĀCIJĀM, TREŠĀM VALSTĪM UN SAVIENĪBAS DELEGĀCIJĀM

220. pants
(bijušais EKL 302. līdz 304. pants)

1. Savienība nosaka visus attiecīgos sadarbības veidus ar Apvienoto Nāciju Organizācijas iestādēm un tās specializētajām aģentūrām, Eiropas Padomi, Eiropas Drošības un sadarbības organizāciju un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizāciju.

Savienība uztur vajadzīgās attiecības arī ar citām starptautiskajām organizācijām.

2. Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisija nodrošina šī panta īstenošanu.

221. pants

1. Savienības delegācijas trešās valstīs un starptautiskās organizācijās pārstāv Savienību.

2. Savienības delegācijas ir Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos pakļautībā. Tās cieši sadarbojas ar dalībvalstu diplomātiskajām un konsulārajām pārstāvniecībām.

VII SADAĻA

SOLIDARITĀTES KLAUZULA

222. pants

1. Savienība un tās dalībvalstis darbojas kopīgi un, ievērojot solidaritāti, ja dalībvalsts ir teroristu uzbrukuma vai arī dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuris. Savienība mobilizē tās rīcībā esošos līdzekļus, tostarp dalībvalstu piedāvātos militāros resursus, lai:

- a) – novērstu terorisma draudus dalībvalstu teritorijās;
 - aizsargātu demokrātiskās iestādes un civiliedzīvotājus no iespējamem teroristu uzbrukumiem;
 - palīdzētu dalībvalstij tās teritorijā teroristu uzbrukuma gadījumā pēc tās politisko iestāžu lūguma;
- b) palīdzētu dalībvalstij tās teritorijā dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas gadījumā pēc tās politisko iestāžu lūguma.

2. Ja dalībvalsts kļūst par teroristu uzbrukuma vai dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuri, pārējās dalībvalstis tai palīdz pēc tās politisko iestāžu lūguma. Šajā nolūkā dalībvalstis Padomē koordinē savu darbību.

3. Minētās solidaritātes klauzulas īstenošanas kārtību Savienībā nosaka ar lēmumu, kuru pieņem Padome, pamatojoties uz Komisijas un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos kopēju priekšlikumu. Ja šis lēmums saistīts ar militāriem un aizsardzības jautājumiem, Padome to pieņem saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 31. panta 1. punktu. Par to informē Eiropas Parlamentu.

Piemērojot šo punktu un neskarot 240. pantu, Padomei palīdz Politikas un drošības komiteja, ko atbalsta kopējās drošības politikas un aizsardzības politikas sakarā izveidotās struktūras, kā arī 71. pantā minētā Komiteja, kas vajadzības gadījumā sniedz kopīgus atzinumus.

4. Eiropadome regulāri izvērtē draudus Savienībai, lai Savienība un tās dalībvalstis varētu efektīvi rīkoties.

SESTĀ DAĻA

NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM UN FINANŠU NOTEIKUMI

I SADAĻA

NOTEIKUMI PAR IESTĀDĒM

1. nodaļa

Iestādes

1. iedaļa

Eiropas Parlaments

223. pants

(bijušais EKL 190. panta 4. un 5. punkts)

1. Eiropas Parlaments izstrādā priekšlikumu noteikumiem, lai varētu tā deputātus ievēlēt tiešās vispārējās vēlēšanās saskaņā ar vienotu procedūru visās dalībvalstīs vai saskaņā ar visām dalībvalstīm kopīgiem principiem.

Saņēmusi piekrišanu no Eiropas Parlamenta, kas pieņem lēmumu ar visu savu locekļu balsu vairākumu, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru vienprātīgi pieņem attiecīgus noteikumus. Šie noteikumi stājas spēkā pēc tam, kad tos apstiprinājušas dalībvalsts atbilstīgi savām konstitucionālajām prasībām.

2. Eiropas Parlaments, pieņemot regulas pēc savas iniciatīvas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, iepriekš lūdzot Komisiju sniegt atzinumu, kā arī saņēmis Padomes apstiprinājumu, pieņem noteikumus un vispārīgus nosacījumus, kas reglamentē Parlamenta locekļu pienākumu izpildi. Visus noteikumus un nosacījumus, kas saistīti ar nodokļu uzlikšanu pašreizējiem vai bijušiem locekļiem, Padome pieņem vienprātīgi.

224. pants
(bijušā EKL 191. panta otrā daļa)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pieņemot regulas, reglamentē Eiropas līmeņa politiskās partijas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 10. panta 4. punktu, un jo īpaši noteikumus attiecībā uz to finansēšanu.

225. pants
(bijušā EKL 192. panta otrā daļa)

Eiropas Parlaments ar tā locekļu vairākuma lēmumu var Komisijai lūgt attiecīgus priekšlikumus par jautājumiem, attiecībā uz kuriem pēc Eiropas Parlamenta apsvērumiem Līgumu īstenošanai vajadzīgs Savienības tiesību akts. Ja Komisija neiesniedz priekšlikumu, tā informē Eiropas Parlamentu par iemesliem.

226. pants
(bijušais EKL 193. pants)

Pildot savus pienākumus, Eiropas Parlaments, ja to lūdz ceturtdaļa tā locekļu, var izveidot pagaidu Izmeklēšanas komiteju, lai – neskarot pilnvaras, ko Līgumi piešķir citām iestādēm vai struktūrām – izskatītu pārkāpumus vai administratīvas kļūmes, kas pieļautas, īstenojot Savienības tiesību aktus, izņemot gadījumus, kad pārbaudāmos faktus izskata tiesa un kamēr tiesvedība nav izbeigta.

Pagaidu Izmeklēšanas komiteja beidz pastāvēt, kad tā iesniegusi ziņojumu.

Eiropas Parlaments, pieņemot regulas pēc savas iniciatīvas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru un pēc tam, kad saņemta Padomes un Komisijas piekrišana, paredz noteikumus, kas attiecas uz tiesībām veikt izmeklēšanu.

227. pants
(bijušais EKL 194. pants)

Jebkuram Eiropas Savienības pilsonim, kā arī jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kurai ir juridiskā adrese kādā dalībvalstī, ir tiesības individuāli vai arī kopā ar citiem pilsoņiem vai personām iesniegt lūgumrakstus Eiropas Parlamentā par jautājumiem, kas ir Savienības kompetencē un kas tieši skar šo pilsoni vai personu.

228. pants
(bijušais EKL 195. pants)

1. Eiropas Parlaments ievēl Eiropas ombudu, kas ir pilnvarots no jebkura Eiropas Savienības pilsoņa vai fiziskas personas, kura dzīvo kādā dalībvalstī, vai no juridiskas personas, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, pieņemt sūdzības par Savienības iestāžu vai struktūru pieļautām administratīvām kļūmēm, izņemot kļūmes, ko, pildot tiesu iestādes pienākumus, pieļāvusi Eiropas Savienības Tiesa. Tas izmeklē sūdzības un sniedz par to ziņojumus.

Ombuds saskaņā ar saviem pienākumiem vai nu pēc paša ierosmes, vai, pamatojoties uz sūdzībām, kas iesniegtas viņam tieši vai arī ar Eiropas Parlamenta locekļa starpniecību, izskata sūdzības, kuras uzskata par pamatotām, izņemot gadījumus, kad pārbaudāmos faktus izskata tiesa, vai tiesvedība lietā ir pabeigta. Ja ombuds konstatē administratīvu kļūmi, viņš par šo jautājumu ziņo attiecīgai iestādei vai struktūrai, kurai ir trīs mēneši laika, lai savu viedokli darītu zināmu ombudam. Tad ombuds nodod ziņojumu Eiropas Parlamentam un attiecīgai iestādei vai struktūrai. Personai, kas iesniegusi sūdzību, dara zināmu šādas izmeklēšanas iznākumu.

Ombuds iesniedz Eiropas Parlamentam gadskārtēju ziņojumu par izmeklēšanas iznākumu.

2. Pēc Eiropas Parlamenta ievēlēšanas uz tā pilnvaru laiku ievēl ombudu. Ombudu var ievēlēt atkārtoti.

Tiesa pēc Eiropas Parlamenta lūguma var atlaist ombudu, ja viņš vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu.

3. Pildot pienākumus, ombuds ir pilnīgi neatkarīgs. Pildot pienākumus, viņš ne no vienas valdības, iestādes vai struktūras nelūdz un nepieņem norādījumus. Amata pilnvaru laikā ombuds nedrīkst uzņemties nekādu citu algotu vai nealgotu darbu.

4. Eiropas Parlaments, pieņemot regulas pēc savas iniciatīvas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, iepriekš lūdzot Komisiju sniegt atzinumu, kā arī saņemis Padomes apstiprinājumu, pieņem noteikumus un vispārējus nosacījumus, kas reglamentē ombuda pienākumu izpildi.

229. pants
(bijušais EKL 196. pants)

Eiropas Parlaments sanāk gadskārtējās sesijās. Tas bez īpaša paziņojuma sanāk marta otrajā otrdienā.

Eiropas Parlaments var sanākt ārkārtas sesijas laikā pēc tā locekļu vairākuma lūguma, kā arī pēc Padomes vai pēc Komisijas lūguma.

230. pants
(bijušā EKL 197. panta otrā, trešā un ceturtā daļa)

Komisija var piedalīties visās sēdēs un var izteikties, ja ir paudusi tādu vēlēšanos.

Komisija mutiski vai rakstiski atbild uz jautājumiem, ko tai iesniedz Eiropas Parlaments vai tā locekļi.

Eiropadome un Padome var izteikties Eiropas Parlamenta sēdē saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti Eiropadomes reglamentā un Padomes reglamentā.

231. pants
(bijušais EKL 198. pants)

Ja vien Līgumi neparedz citādu procedūru, Eiropas Parlaments pieņem lēmumu ar nodoto balsu vairākumu.

Kvorumu nosaka tā reglaments.

232. pants
(bijušais EKL 199. pants)

Eiropas Parlaments ar tā locekļu vairākuma lēmumu pieņem savu reglamentu.

Eiropas Parlamenta sēžu protokolus publicē tā, kā tas paredzēts Līgumos un minētajā reglamentā.

233. pants
(bijušais EKL 200. pants)

Eiropas Parlaments atklātā sēdē apspriež gadskārtējo pārskata ziņojumu, ko iesniedz Komisija.

234. pants
(bijušais EKL 201. pants)

Ja apspriešanai ir iesniegts priekšlikums izteikt neuzticību Komisijai, Eiropas Parlaments par to balso ne agrāk kā trīs dienas pēc tā iesniegšanas un vienīgi atklātā balsojumā.

Ja Eiropas Parlaments priekšlikumu izteikt neuzticību pieņem ar divām trešdaļām balsu, ko nodevis Eiropas Parlamenta locekļu vairākums, atkāpjas visi Komisijas locekļi un Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos atkāpjas no pienākumiem, ko viņš veic Komisijā. Viņi paliek amatā un turpina veikt kārtējos pienākumus, kamēr viņus nomaina saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. pantu. Šādā gadījumā jauno Komisijas locekļu pilnvaru laiks beidzas dienā, kurā būtu beidzies to Komisijas locekļu pilnvaru laiks, kuri ir atkāpušies.

2. iedaļa

Eiropadome

235. pants

1. Katrs Eiropadomes loceklis var saņemt pilnvarojumu balsot tikai viena cita locekļa vārdā.

Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkts un šā Līguma 238. panta 2. punkts attiecas uz Eiropadomi, kad tā pieņem lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu. Eiropadome lēmumus pieņem balsojot, nepiedaloties tās priekšsēdētājam un Komisijas priekšsēdētājam.

Klātesošu vai pārstāvētu locekļu atturēšanās neliedz Eiropadomei pieņemt lēmumus, kuriem vajadzīga vienprātība.

2. Eiropadome var uzaicināt Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju, lai viņu uzklausītu.
3. Eiropadome izlemj procedūras jautājumus un pieņem savu reglamentu ar vienkāršu balsu vairākumu.
4. Eiropadomei palīdz Padomes Ģenerālsekretariāts.

236. pants

Eiropadome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem:

- a) lēmumu izveidot to Padomes sastāvu sarakstu, kas nav Vispārējo lietu padome un Ārlietu padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 6. punktu;
- b) lēmumu par Padomes sastāvu prezidentūru, izņemot Ārlietu padomes prezidentūru, kas nav noteikts Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 9. punktā.

3. iedaļa

Padome

237. pants (bijušais EKL 204. pants)

Padome sanāk, ja to sasauc tās priekšsēdētājs pēc paša ierosmes vai arī pēc kāda tās locekļa vai Komisijas lūguma.

238. pants (bijušais EKL 205. panta 1. un 2. punkts)

1. Ja lēmuma pieņemšanai vajadzīgs vienkāršs balsu vairākums, Padome pieņem lēmumu ar visu savu locekļu balsu vairākumu.
2. Atkāpjoties no Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta, sākot no 2014. gada 1. novembra un ievērojot Protokolā par pārejas noteikumiem minētos noteikumus, ja Padome nepieņem lēmumus pēc Komisijas vai Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma, kvalificēto balsu vairākumu definē kā vismaz 72 % no tiem Padomes locekļiem, kas pārstāv dalībvalstis, kuras aptver vismaz 65 % no Savienības iedzīvotājiem.
3. Sākot no 2014. gada 1. novembra un ievērojot Protokolā par pārejas noteikumiem minētos noteikumus, kad saskaņā ar Līgumiem balsošanā nepiedalās visi Padomes locekļi, kvalificēto balsu vairākumu definē šādi:
 - a) kvalificēts balsu vairākums ir vismaz 55 % Padomes locekļu balsu, kuri pārstāv iesaistītās dalībvalstis un aptver vismaz 65 % šo dalībvalstu iedzīvotāju.

Bloķējošajā mazākumā ir jābūt vismaz minimālajam Padomes locekļu skaitam, kas pārstāv vairāk nekā 35 % iesaistīto dalībvalstu iedzīvotāju, papildus balsojot vienam loceklim; ja tā nav, uzskata, ka ir panākts kvalificēts balsu vairākums;

- b) atkāpjoties no a) apakšpunkta, gadījumos, kad Padome nelemj pēc Komisijas vai Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma, kvalificētais balsu vairākums ir vismaz 72 % to Padomes locekļu balsu, kuri pārstāv iesaistītās dalībvalstis, kas aptver vismaz 65 % iesaistīto dalībvalstu iedzīvotāju.
4. Klātesošu vai pārstāvētu locekļu atturēšanās neliedz Padomei pieņemt lēmumus, kuriem vajadzīga vienprātība.

239. pants
(bijušais EKL 206. pants)

Balsošanā katrs Padomes loceklis var balsot tikai viena cita locekļa vārdā.

240. pants
(bijušais EKL 207. pants)

1. Komiteja, kurā ir dalībvalstu valdību pastāvīgie pārstāvji, atbild par Padomes darba sagatavošanu un tās doto pilnvaru izpildi. Komiteja var pieņemt lēmumus par procedūru gadījumos, kas paredzēti Padomes reglamentā.
 2. Padomei palīdz Ģenerālsēkretariāts, ko vada Padomes iecelts ģenerālsēkretārs.
- Padome pieņem lēmumu par Ģenerālsēkretariāta uzbūvi ar vienkāršu balsu vairākumu.
3. Ministru padome ar vienkāršu balsu vairākumu pieņem lēmumus par procedūras jautājumiem un savu reglamentu.

241. pants
(bijušais EKL 208. pants)

Padome ar vienkāršu balsu vairākumu var lūgt, lai Komisija veic tādu izpēti, kādu Padome uzskata par vēlamu kopīgo mērķu sasniegšanai, un iesniedz Padomei attiecīgus priekšlikumus. Ja Komisija neiesniedz priekšlikumu, tā informē Padomi par iemesliem.

242. pants
(bijušais EKL 209. pants)

Padome ar vienkāršu balsu vairākumu pēc apspriešanās ar Komisiju pieņem noteikumus Līgumos paredzēto komiteju darbības reglamentēšanai.

243. pants
(bijušais EKL 210. pants)

Padome nosaka Eiropadomes priekšsēdētāja, Komisijas priekšsēdētāja, Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos, Komisijas locekļu, priekšsēdētāju, Eiropas Savienības Tiesas priekšsēdētāja, locekļu un sekretāra, kā arī Padomes ģenerālsekretāra algas, pabalstus un pensijas. Padome tāpat nosaka jebkādu atalgojuma vietā paredzētu maksājumu.

4. iedaļa

Komisija

244. pants

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 5. punktu Komisijas locekļus izvēlas, ievērojot rotācijas principu, ko vienprātīgi nosaka Eiropadome, pamatojoties uz šādiem principiem:

- a) nosakot secību un termiņus, uz kādiem dalībvalstu pilsoņus izraugās par Komisijas locekļiem, attieksme pret dalībvalstīm ir pilnīgi vienāda; tas nozīmē, ka amata pilnvaru termiņu kopējais skaits jebkurām divām dalībvalstīm nedrīkst atšķirties vairāk kā par vienu termiņu;
- b) ievērojot a) apakšpunktu, katras Komisijas sastāvu veido tā, lai atbilstīgi tiktu atspoguļots visu dalībvalstu demogrāfiskais un teritoriālais diapazons.

245. pants
(bijušais EKL 213. pants)

Komisijas locekļi atturas no jebkuras rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem. Visas dalībvalstis ievēro viņu neatkarību un nemēģina viņus ietekmēt, kad viņi veic amata pienākumus.

Komisijas locekļi amata pilnvaru laikā nedrīkst uzņemties nekādu citu algotu vai nealgotu darbu. Stājoties amatā, viņi svinīgi solās, ka gan pilnvaru laikā, gan vēlāk viņi ievēros amata uzliktos pienākumus, jo īpaši pienākumu izturēties godīgi un apdomīgi attiecībā uz dažu amatu un priekšrocību pieņemšanu pēc tam, kad viņu pilnvaras ir beigušās. Šo pienākumu neievērošanas gadījumā Tiesa pēc Padomes, kas lēmusi ar vienkāršu balsu vairākumu, vai Komisijas lūguma var noteikt, ka attiecīgo Komisijas locekli atkarībā no apstākļiem atlaiž saskaņā ar 247. pantu, vai arī viņam atņem tiesības uz pensiju vai citām priekšrocībām.

246. pants
(bijušais EKL 215. pants)

Izņemot parastas nomaiņas vai nāves gadījumus, Komisijas locekļu pienākumi beidzas, kad viņi atkāpjas vai viņus atlaiž no amata.

Uz atlikušo pilnvaru laiku brīvajā amata vietā, kas radusies atkāpšanās, atbrīvošanas no amata vai nāves gadījumā, stājas jauns tādas pašas pilsonības loceklis, kuru ieceļ Padome, savstarpēji vienojoties ar Komisijas priekšsēdētāju, pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 3. punkta otrajā daļā minētajiem kritērijiem.

Pēc Komisijas priekšsēdētāja priekšlikuma Padome var pieņemt vienprātīgu lēmumu par to, ka šāda brīvā vieta nav jāaizpilda, jo īpaši gadījumos, ja atlikušais locekļa amata pilnvaru laiks ir īss.

Priekšsēdētāja atkāpšanās, atlaišanas vai nāves gadījumā viņu nomaina uz atlikušo amata pilnvaru laiku. Priekšsēdētāja nomaīnai piemēro 17. panta 7. punkta pirmajā daļā paredzēto procedūru.

Atkāpšanās, atbrīvošanas no amata vai nāves gadījumā Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos nomaina uz atlikušo amata pilnvaru laiku saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 18. panta 1. punktu.

Ja atkāpjas visi Komisijas locekļi, viņi paliek amatā un veic savus kārtējos pienākumus tikmēr, kamēr uz atlikušo pilnvaru laiku viņus nomaina saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. pantu.

247. pants
(bijušais EKL 216. pants)

Ja kāds Komisijas loceklis vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu, Tiesa pēc Padomes, kas lēmusi ar vienkāršu balsu vairākumu, vai Komisijas pieteikuma var viņu atlaist no amata.

248. pants
(bijušais EKL 217. panta 2. punkts)

Neskarot Līguma par Eiropas Savienību 18. panta 4. punktu, Komisijai uzticētos pienākumus tās locekļu starpā strukturē un sadala Komisijas priekšsēdētājs saskaņā ar minētā Līguma 17. panta 6. punktu. Komisijas pilnvaru laikā priekšsēdētājs pienākumu sadalījumu var mainīt. Komisijas locekļi savus pienākumus, ko tiem uzdevis priekšsēdētājs, pilda priekšsēdētāja pakļautībā.

249. pants
(bijušais EKL 218. panta 2. punkts un 212. pants)

1. Komisija pieņem savu reglamentu, lai nodrošinātu to, ka gan tā, gan tās struktūrvienības darbojas. Tā nodrošina, ka reglaments tiek publicēts.
2. Komisija katru gadu vismaz vienu mēnesi pirms Eiropas Parlamenta sesijas sākuma publicē pārskata ziņojumu par Savienības darbību.

250. pants
(bijušais EKL 219. pants)

Komisija pieņem lēmumu ar tās locekļu balsu vairākumu.

Kvorumu nosaka tās reglamentā.

5. iedaļa

Eiropas Savienības tiesa

251. pants
(bijušais EKL 221. pants)

Tiesa lietas izspriež specializētajās tiesās vai virspalātā saskaņā ar attiecīgiem Eiropas Savienības Tiesas statūtos paredzētiem noteikumiem.

Statūtos paredzētos gadījumos Tiesa var lietas izspriest plēnumā.

252. pants
(bijušais EKL 222. pants)

Tiesai palīdz astoņi ģenerālvokāti. Pēc Tiesas lūguma Padome ar vienprātīgu lēmumu var palielināt ģenerālvokātu skaitu.

Ģenerālvokāta pienākums ir, ievērojot pilnīgu objektivitāti un neatkarību, atklātā tiesas sēdē izteikt pamatotus secinājumus lietās, kurās saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtiem ir vajadzīga ģenerālvokāta piedalīšanās.

253. pants
(bijušais EKL 223. pants)

Tiesas tiesnešus un ģenerālvokātus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kuras atbilst prasībām attiecībā uz tiesnešu augstākajiem amatiem savās valstīs, vai kuras ir juristi ar atzītu kompetenci; viņus uz sešiem gadiem amatā ieceļ dalībvalstu valdības, savstarpēji vienojoties, pēc apspriešanās ar 255. pantā paredzēto komiteju.

Ik pēc trijiem gadiem tiesnešus un ģenerālvokātus daļēji nomaina saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas statūtos paredzētiem nosacījumiem.

Tiesneši uz trijiem gadiem no sava vidus ievēlē Tiesas priekšsēdētāju. Viņu var ievēlēt atkārtoti.

Tiesnešus un ģenerālvokātus, kas atstāj amatu, var iecelt amatā atkārtoti.

Tiesa ieceļ sekretāru un pieņem noteikumus, kas reglamentē viņa pienākumus.

Tiesa pieņem savu reglamentu. Reglamentu apstiprina Padome.

254. pants
(bijušais EKL 224. pants)

Vispārējās tiesas tiesnešu skaitu nosaka Eiropas Savienības Tiesas statūtos. Statūtos var paredzēt, ka Vispārējai tiesai palīdz ģenerālvokāti.

Vispārējās tiesas locekļus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kuras atbilst prasībām attiecībā uz tiesnešu augstiem amatiem. Locekļus uz sešiem gadiem amatā ieceļ dalībvalstu valdības, savstarpēji vienojoties, pēc apspriešanās ar 255. pantā paredzēto komiteju. Tiesas sastāvu daļēji atjauno ik pēc trijiem gadiem. Tiesas locekļus, kas atstāj amatu, var iecelt amatā atkārtoti.

Tiesneši uz trijiem gadiem no sava vidus ievēlē Vispārējās tiesas priekšsēdētāju. Viņu var ievēlēt atkārtoti.

Vispārējā tiesa ieceļ tiesas sekretāru un pieņem noteikumus, kas reglamentē viņa pienākumus.

Vispārējā tiesa ar Tiesas piekrišanu pieņem savu reglamentu. Reglamentu apstiprina Padome.

Ja vien Eiropas Savienības Tiesas statūtos nav paredzēts citādi, tad Līgumu noteikumi, kas attiecas uz Tiesu, attiecas arī uz Vispārējo tiesu.

255. pants

Pirms dalībvalstu valdības pieņem 253. un 254. pantā minētos lēmumus par iecelšanu amatā, izveido komiteju, kas sniedz atzinumu par kandidātu atbilstību Tiesas un Vispārējās tiesas tiesnešu un ģenerālvokātu pienākumiem.

Šīs komitejas sastāvā ir septiņas personas, kas izraudzītas no bijušo Tiesas un Vispārējās tiesas locekļu, valstu augstāko tiesu tiesnešu un vispāratzītu kompetentu juristu vidus; vienu komitejas locekli izvirza Eiropas Parlaments. Padome pieņem lēmumu, ar ko nosaka komitejas reglamentu, un lēmumu, ar ko ieceļ tās locekļus. Tā pieņem lēmumus pēc Tiesas priekšsēdētāja iniciatīvas.

256. pants (bijušais EKL 225. pants)

1. Vispārējās tiesas kompetencē ir izskatīt un izlemt pirmajā instancē lietas, kas minētas 263., 265., 268., 270. un 272. pantā, izņemot lietas, kas nodotas kādai specializētai tiesai, kuru izveido saskaņā ar 257. pantu, un lietas, kuras saskaņā ar Statūtiem ir vienīgi Tiesas jurisdikcijā. Statūtos var paredzēt, ka Vispārējās tiesas jurisdikcijā ir arī citu kategoriju lietas.

Par lēmumiem, ko Vispārējā tiesa pieņem saskaņā ar šo punktu, apelāciju Tiesā var iesniegt vienīgi par tiesību jautājumiem un saskaņā ar Statūtos paredzētiem nosacījumiem un ierobežojumiem.

2. Vispārējās tiesas kompetencē ir izskatīt un izlemt lietas, kuras ierosinātas pret lēmumiem, ko pieņēmušas specializētās tiesas.

Lēmumus, ko Vispārējā tiesa pieņem saskaņā ar šo punktu, izņēmuma kārtā, ievērojot Statūtos paredzētos nosacījumus un ierobežojumus, var pārskatīt Tiesa, ja ir nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence.

3. Vispārējās tiesas kompetencē ir attiecībā uz īpašām Statūtos noteiktām jomām izskatīt un izlemt jautājumus, kas iesniegti saskaņā ar 267. pantu, lai saņemtu prejudiciālu nolēmumu.

Gadījumos, kad Vispārējā tiesa uzskata, ka lietā jāpieņem principiāls lēmums, kas varētu ietekmēt Savienības tiesību vienotību vai konsekvenci, tā lietu lēmuma pieņemšanai var nodot Tiesai.

Lēmumus, ko Vispārējā tiesa pieņem jautājumos, kuri tai nodoti prejudiciāla nolēmuma pieņemšanai, izņēmuma kārtā, ievērojot Statūtos paredzētos nosacījumus un ierobežojumus, var pārskatīt Tiesa, ja ir nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence.

257. pants
(bijušais EKL 225 A. pants)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru Vispārējai tiesai var izveidot specializētās tiesas, kuras pirmajā instancē izskata un izlemj noteiktu kategoriju lietas īpašās jomās. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas, izveido tās vai nu pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Tiesu, vai arī pēc Tiesas lūguma un pēc apspriešanās ar Komisiju.

Regulā, ar kuru izveido specializēto tiesu, paredz minētās tiesas uzbūves noteikumus un kompetenci.

Par specializēto tiesu pieņemtiem lēmumiem apelācijas Vispārējā tiesā var iesniegt vienīgi par tiesību jautājumiem vai – gadījumos, kad tas paredzēts regulā par specializētās tiesas izveidi – arī par faktu jautājumiem.

Specializēto tiesu locekļus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kuras atbilst prasībām attiecībā uz tiesnešu amatiem. Amatā viņus ieceļ Padome ar vienprātīgu lēmumu.

Specializētās tiesas ar Tiesas piekrišanu pieņem savu reglamentu. Reglamentu apstiprina Padome.

Ja vien regulā par specializētās tiesas izveidi nav paredzēts citādi, tad Līgumu noteikumi, kas attiecas uz Eiropas Savienības Tiesu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas statūtu noteikumi attiecas arī uz specializētajām tiesām. Statūtu I sadaļa un to 64. pants jebkurā gadījumā attiecas arī uz specializētajām tiesām.

258. pants
(bijušais EKL 226. pants)

Ja Komisija uzskata, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu Līgumos paredzētu pienākumu, tā sniedz argumentētu atzinumu par attiecīgo jautājumu, vispirms dodot attiecīgai valstij iespēju sniegt savus paskaidrojumus.

Ja attiecīgā valsts Komisijas noteiktajā termiņā neizpilda šā atzinuma prasības, Komisija var griezties Eiropas Savienības Tiesā.

259. pants
(bijušais EKL 227. pants)

Dalībvalsts, kas uzskata, ka cita dalībvalsts nav izpildījusi kādu Līgumos paredzētu pienākumu, var griezties Eiropas Savienības Tiesā.

Pirms dalībvalsts griežas Tiesā sakarā ar citas dalībvalsts iespējamu Līgumos paredzēta pienākuma pārkāpumu, tai jāgriežas Komisijā.

Komisija sniedz argumentētu atzinumu, vispirms dodot visām iesaistītajām valstīm iespēju gan mutiski, gan rakstiski izteikt viedokli un apsvērumus par otras puses viedokli.

Ja Komisija nav sniegusi atzinumu trijos mēnešos pēc dienas, kad tai nodots attiecīgais jautājums, atzinuma trūkums neliedz griezties Tiesā.

260. pants
(bijušais EKL 228. pants)

1. Ja Eiropas Savienības Tiesa konstatē, ka dalībvalsts nav izpildījusi kādu Līgumos paredzētu pienākumu, šai valstij jāveic pasākumi, kas vajadzīgi Tiesas sprieduma izpildei.
2. Ja Komisija uzskata, ka attiecīgā dalībvalsts nav veikusi vajadzīgos pasākumus, lai izpildītu Tiesas spriedumu, tā var vērsties Tiesā pēc tam, kad ir devusi minētajai valstij iespēju iesniegt savu apsvērumus. Tādā gadījumā tā norāda sodanaudu vai kavējuma naudu, kas jāmaksā attiecīgajai dalībvalstij un ko Komisija konkrētajos apstākļos uzskata par piemērotu.

Ja Tiesa konstatē, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi tās spriedumu, tā var šai valstij uzlikt sodanaudu vai kavējuma naudu.

Šī procedūra neskar 259. pantu.

3. Ja Komisija saskaņā ar 258. pantu ierosina lietu Tiesā par to, ka attiecīga dalībvalsts nav izpildījusi pienākumu paziņot par direktīvas, kas pieņemta saskaņā ar likumdošanas procedūru, transponēšanas pasākumiem, tā var, ja uzskata par vajadzīgu, noteikt tās sodanaudas vai kavējuma naudas apjomu, kas attiecīgajai dalībvalstij jāmaksā un ko tā uzskata par piemērotu šādos apstākļos.

Ja Tiesa konstatē, ka noticis pārkāpums, tā attiecīgai valstij var uzlikt sodanaudu vai kavējuma naudu, nepārsniedzot Komisijas noteikto summu. Pienākums veikt maksājumu stājas spēkā tajā dienā, kas noteikta Tiesas spriedumā.

261. pants
(bijušais EKL 229. pants)

Regulas, ko saskaņā ar Līgumiem pieņem Eiropas Parlaments kopā ar Padomi, kā arī Padome, var piešķirt Eiropas Savienības Tiesai neierobežotu jurisdikciju attiecībā uz šajās regulās paredzētajām sankcijām.

262. pants
(bijušais EKL 229 A. pants)

Neskarot citus Līgumu noteikumus, Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un ar vienprātīgu lēmumu var pieņemt noteikumus par to, ka Padomes noteiktā apjomā Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir izskatīt domstarpības, kas saistītas ar tādu aktu piemērošanu, kuri pieņemti saskaņā ar Līgumiem un ar kuriem noteiktas Eiropas intelektuālā īpašuma tiesības. Šie noteikumi stājas spēkā pēc tam, kad tos apstiprinājušas dalībvalsts atbilstīgi savām konstitucionālajām prasībām.

263. pants
(bijušais EKL 230. pants)

Eiropas Savienības Tiesa izskata jautājumus par to, cik likumīgi ir leģislatīvie akti, kā arī Padomes, Komisijas un Eiropas Centrālās bankas pieņemtie tiesību akti, izņemot ieteikumus un atzinumus, kā arī tādi Eiropas Parlamenta un Eiropadomes tiesību akti, kas pieņemti, lai radītu tiesiskas sekas attiecībā uz trešām personām. Tā pārbauda arī to Savienības struktūru aktu likumību, kuri rada tiesiskas sekas trešām personām.

Šajā nolūkā Tiesas jurisdikcijā ir kādas dalībvalsts, Eiropas Parlamenta, Padomes vai Komisijas celtas prasības sakarā ar kompetences trūkumu, būtisku procedūras noteikumu pārkāpumiem, Līgumu vai jebkuru ar to piemērošanu saistītu tiesību normu pārkāpumiem, kā arī sakarā ar pilnvaru nepareizu izmantošanu.

Tiesas jurisdikcijā ar tādiem pašiem nosacījumiem ir prasības, ko savu prerogatīvu aizsardzības nolūkā ceļ Revīzijas palāta, Eiropas Centrālā Banka un Reģionu komiteja.

Jebkura fiziska vai juridiska persona ar pirmajā un otrajā daļā minētajiem nosacījumiem var celt prasību par tiesību aktu, kas adresēts šai personai, vai kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem.

Tiesību aktos par Savienības struktūru izveidi var paredzēt īpašus nosacījumus un kārtību attiecībā uz prasībām, ko fiziskas un juridiskas personas ceļ pret šo struktūru tiesību aktiem, kuru mērķis ir radīt tiesiskas sekas attiecībā uz šīm personām.

Tiesvedība, ko paredz šis pants, atkarībā no apstākļiem jāuzsāk divos mēnešos pēc tam, kad vai nu tiesību akts publicēts vai darīts zināms attiecīgai personai vai, ja tas nenotiek, tad no dienas, kad tas šai personai kļuvis zināms.

264. pants
(bijušais EKL 231. pants)

Ja prasība ir pamatota, Eiropas Savienības Tiesa attiecīgo tiesību aktu pasludina par spēkā neesošu.

Tomēr, pasludinot tiesību aktu par spēkā neesošu, Tiesa, ja uzskata par vajadzīgu, nosaka, kuras no šā tiesību akta sekām jāuzskata par galīgām.

265. pants
(bijušais EKL 232. pants)

Ja Eiropas Parlaments, Eiropadome, Padome, Komisija vai Eiropas Centrālā banka nepieņem lēmumu, tādējādi pārkāpjot Līgumus, citas Savienības iestādes un dalībvalstis var griezties Eiropas Savienības Tiesā, lai konstatētu šo pārkāpumu. Šis pants ar tādiem pašiem nosacījumiem attiecas uz Savienības struktūrām, kuras nepieņem lēmumu.

Šāda rīcība ir pieļaujama vienīgi tad, ja attiecīgā iestāde vai struktūra vispirms ir aicināta pieņemt lēmumu. Ja divos mēnešos pēc aicinājuma iestāde vai struktūra nav formulējusi savu nostāju, prasību var celt nākamajos divos mēnešos.

Jebkura fiziska vai juridiska persona atbilstīgi iepriekšējās panta daļās izklāstītajiem nosacījumiem var griezties Tiesā sakarā ar to, ka Savienības iestāde vai kāda struktūra nav adresējusi šai personai kādu tiesību aktu, izņemot ieteikumus vai atzinumus.

266. pants
(bijušais EKL 233. pants)

Iestādei vai struktūrai, kuras pieņemtie akti ir pasludināti par spēkā neesošiem vai kuras bezdarbība ir atzīta par tādu, kas ir pretrunā Līgumiem, ir jāveic vajadzīgie pasākumi, lai pildītu Eiropas Savienības Tiesas spriedumu.

Šis pienākums neiespaido tos pienākumus, kas izriet no 340. panta otrās daļas piemērošanas.

267. pants
(bijušais EKL 234. pants)

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt prejudiciālus nolēmumus par:

- a) Līgumu interpretāciju;
- b) Savienības iestāžu vai struktūru tiesību aktu spēkā esamību un interpretāciju.

Ja šādu jautājumu ierosina kādas dalībvalsts tiesā, šī tiesa, ja tā uzskata, ka ir vajadzīgs Tiesas lēmums par šo jautājumu, lai šī tiesa varētu sniegt spriedumu, var lūgt, lai Tiesa sniedz nolēmumu par šo jautājumu.

Ja šādu jautājumu ierosina par lietu, ko izskata dalībvalsts tiesa, kuras lēmumus saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nevar pārsūdzēt, tad šai dalībvalsts tiesai jāgriežas Tiesā.

Ja šāds jautājums ir radies lietā, kas dalībvalsts tiesā tiek izskatīta attiecībā uz apcietinājumā esošu personu, Eiropas Savienības Tiesa to izlemj ar minimālu kavēšanos.

268. pants
(bijušais EKL 235. pants)

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir izskatīt lietas par kaitējuma novēršanu, ko paredz 340. panta otrā un trešā daļa.

269. pants

Tiesas jurisdikcijā ir izskatīt lietas par Eiropadomes vai Padomes saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 7. pantu pieņemta tiesību akta likumību tikai pēc tās dalībvalsts lūguma, uz kuru attiecas Eiropadomes vai Padomes secinājumi, un attiecībā vienīgi uz minētajā pantā paredzētajiem procedūras noteikumiem.

Pieteikums jāiesniedz viena mēneša laikā pēc secinājumu pieņemšanas. Tiesa to izlemj viena mēneša laikā no minētā pieteikuma dienas.

270. pants

(bijušais EKL 236. pants)

Ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko paredz Civildienesta noteikumi un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība, Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcijā ir visas domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem.

271. pants

(bijušais EKL 237. pants)

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē, ievērojot turpmāk norādītos ierobežojumus, ir izskatīt lietas par domstarpībām, kas attiecas uz:

- a) to, kā dalībvalstis pilda Eiropas Investīciju bankas Statūtu uzliktos pienākumus. Šajā sakarā bankas Direktoru padomei ir pilnvaras, kas Komisijai piešķirtas ar 258. pantu;
- b) Eiropas Investīciju bankas Valdes paredzētiem pasākumiem. Šajā sakarā jebkura dalībvalsts, Komisija vai bankas Direktoru padome var griezties Tiesā, ņemot vērā 263. pantā izklāstītos nosacījumus;
- c) Eiropas Investīciju bankas Direktoru padomes paredzētiem pasākumiem. Par šādiem pasākumiem tiesvedību var ierosināt vienīgi dalībvalsts vai Komisija, ņemot vērā 263. pantā izklāstītos nosacījumus un vienīgi tāpēc, ka – paredzot šādus pasākumus – nav ievērota bankas Statūtu 19. panta 2., 5., 6. un 7. punktā noteiktā procedūra;

- d) to, kā valstu centrālās bankas pilda Līgumu un ECBS un ECB Statūtu uzliktos pienākumus. Šajā sakarā Eiropas Centrālās bankas Valdes pilnvaras attiecībā uz valstu centrālajām bankām ir tādas pašas kā tās, kas ar 258. pantu piešķirtas Komisijai attiecībā uz dalībvalstīm. Ja Tiesa konstatē, ka valsts centrālā banka nav izpildījusi kādu Līgumos uzlikto pienākumu, attiecīgajai bankai jāveic vajadzīgie pasākumi, lai pildītu Tiesas spriedumu.

272. pants
(bijušais EKL 238. pants)

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt spriedumus saskaņā ar visām šķīrējklauzulām, kas ietvertas publisko tiesību vai privāttiesību līgumos, kurus noslēgusi Savienība vai kuri noslēgti tās vārdā.

273. pants
(bijušais EKL 239. pants)

Tiesas jurisdikcijā ir visas dalībvalstu domstarpības, kas attiecas uz Līgumu priekšmetu, ja šis jautājums tiek iesniegts Tiesai saskaņā ar pušu īpašu vienošanos.

274. pants
(bijušais EKL 240. pants)

Domstarpības, kurās viena puse ir Savienība, tāpat ir dalībvalstu tiesu jurisdikcijā, izņemot gadījumus, kad Līgumi paredz Eiropas Savienības Tiesas jurisdikciju.

275. pants

Eiropas Savienības Tiesai nav jurisdikcijas attiecībā uz noteikumiem par kopējo ārpolitiku un drošības politiku, kā arī attiecībā uz tiesību aktiem, kas pieņemti saistībā ar noteikumiem par kopējo ārpolitiku un drošības politiku.

Tiesas kompetencē tomēr ir pārraudzīt Līguma par Eiropas Savienību 40. panta piemērošanu un izlemt lietas, kuras ierosinātas saskaņā ar 263. panta ceturtajā daļā paredzētajiem nosacījumiem par lēmumu likumību, kuri paredz ierobežojošus pasākumus pret fiziskām vai juridiskām personām un kurus pieņēmusi Padome, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienību V sadaļas II nodaļu.

276. pants

Eiropas Savienības Tiesa, īstenojot tai uzticētās pilnvaras saistībā ar trešās daļas V sadaļas 4. un 5. iedaļas noteikumiem par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, nav kompetenta pārbaudīt kādas dalībvalsts policijas vai citu tiesību aizsardzības dienestu darbības likumību vai samērību, vai tādu dalībvalstu pienākumu izpildi, kas attiecas uz likumības un kārtības uzturēšanu un iekšējas drošības sargāšanu.

277. pants

(bijušais EKL 241. pants)

Neatkarīgi no tā, ka ir pagājis 263. panta sestajā daļā noteiktais laiks, jebkura puse tiesvedībā, kurā izskata Savienības iestāžu vai struktūru pieņemtus vispārējas piemērošanas pasākumus, var atsaukties uz 263. panta otrajā daļā norādītajiem iemesliem, lai Eiropas Savienības Tiesā pierādītu šo pasākumu nepiemērojamību.

278. pants

(bijušais EKL 242. pants)

Lietas izskatīšana Eiropas Savienības Tiesā neaptur attiecīgā akta piemērošanu. Ja attiecīgajos apstākļos Tiesa to uzskata par vajadzīgu, tā tomēr var dot rīkojumu apturēt apstrīdētā akta piemērošanu.

279. pants
(bijušais EKL 243. pants)

Eiropas Savienības Tiesa visās tai iesniegtajās lietās var noteikt dažādus vajadzīgos pagaidu pasākumus.

280. pants
(bijušais EKL 244. pants)

Eiropas Savienības Tiesas spriedumus izpilda saskaņā ar 299. pantā izklāstītiem nosacījumiem.

281. pants
(bijušais EKL 245. pants)

Eiropas Savienības Tiesas statūti ir izklāstīti atsevišķā protokolā.

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var grozīt Statūtu noteikumus, izņemot I sadaļu un 64. pantu. Eiropas Parlaments un Padome tos pieņem vai nu pēc Tiesas priekšlikuma, apspriežoties ar Komisiju, vai arī pēc Komisijas lūguma, apspriežoties ar Tiesu.

6. iedaļa

Eiropas Centrālā banka

282. pants

1. Eiropas Centrālā banka kopā ar valstu centrālajām bankām veido Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS). Eiropas Centrālā banka kopā ar to dalībvalstu centrālajām bankām, kuru naudas vienība ir euro un kas veido Eurosistēmu, īsteno Savienības monetāro politiku.

2. Eiropas Centrālās bankas lēmējinstances veic ECBS reglamentēšanu. ECBS galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Neskarot šo mērķi, tā atbalsta vispārējo ekonomikas politiku Savienībā, lai veicinātu Savienības mērķu sasniegšanu.
3. Eiropas Centrālā banka ir tiesību subjekts. Vienīgi tā ir tiesīga atļaut euro emisiju. Tā ir neatkarīga, gan īstenojot savas pilnvaras, gan pārzinot finanses. Savienības iestādes, struktūras, kā arī dalībvalstu valdības ievēro šo neatkarību.
4. Eiropas Centrālā banka pieņem pasākumus, kuri ir vajadzīgi, lai veiktu tās uzdevumus saskaņā ar 127. līdz 133. pantu un 138. pantu un saskaņā ar ECBS un ECB statūtos izklāstītajiem nosacījumiem. Saskaņā ar šiem pašiem pantiem tās dalībvalstis, kuru naudas vienība nav euro, un to centrālās bankas patur savas pilnvaras monetāros jautājumos.
5. Ar Eiropas Centrālo banku atbilstīgi tās kompetences jomām konsultējas par visiem Savienības aktu projektiem un visiem reglamentējošo aktu projektiem valstu līmenī, un tā var sniegt atzinumu.

283. pants
(bijušais EKL 112. pants)

1. Eiropas Centrālās bankas Padomē ir Eiropas Centrālās bankas Valdes locekļi un to dalībvalstu centrālo banku vadītāji, kuru valūta ir euro.
2. Valdē ir priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un četri citi locekļi.

Valdes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku un pārējos locekļus pēc Padomes ieteikuma, ko tā sniedz pēc apspriedes ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālās bankas Padomi, ieceļ Eiropadome ar kvalificētu balsu vairākumu no personām ar nevainojamu reputāciju un profesionālu pieredzi monetāros vai banku jautājumos.

Viņu amata pilnvaru laiks ir astoņi gadi, un to nepagarina.

Tikai dalībvalstu pilsoņi var būt Valdes locekļi.

284. pants
(bijušais EKL 113. pants)

1. Eiropas Centrālās bankas Padomes sēdēs bez balsstiesībām var piedalīties Padomes priekšsēdētājs un viens Komisijas loceklis.

Padomes priekšsēdētājs var Eiropas Centrālās bankas Padomei iesniegt priekšlikumu izskatīt kādu jautājumu.

2. Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāju uzaicina piedalīties Padomes sanāksmēs, kad Padome apspriež jautājumus, kas saistīti ar ECBS mērķiem un uzdevumiem.

3. Gada pārskatus par ECBS darbību un monetāro politiku gan iepriekšējā, gan kārtējā gadā Eiropas Centrālā banka iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai, kā arī Eiropadomei. Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētājs sniedz pārskatu Padomei un Eiropas Parlamentam, kas par to var sarīkot vispārējas debates.

Eiropas Centrālās bankas priekšsēdētāju un pārējos Valdes locekļus pēc Eiropas Parlamenta lūguma vai pēc viņu pašu ierosmes var uzklaut kompetentās Eiropas Parlamenta komitejas.

7. iedaļa

Revīzijas palāta

285. pants
(bijušais EKL 246. pants)

Revīzijas palāta veic Savienības revīziju.

Tajā ir pa vienam pilsonim no katras dalībvalsts. Tās locekļi, veicot savus pienākumus, ir pilnīgi neatkarīgi Savienības vispārējās interesēs.

286. pants
(bijušais EKL 247. pants)

1. Revīzijas palātas locekļus izraugās no personām, kas savā valstī darbojušās vai darbojas neatkarīgās revīzijas iestādēs vai ir īpaši kvalificētas šim amatam. Viņu neatkarībai ir jābūt neapšaubāmai.
 2. Revīzijas palātas locekļus amatā ieceļ uz sešiem gadiem. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu apstiprina locekļu sarakstu, kuru izstrādā saskaņā ar visu dalībvalstu priekšlikumiem. Revīzijas palātas locekļus var iecelt amatā atkārtoti.
- Revīzijas palātas locekļi uz trijiem gadiem no sava vidus ievēlē Revīzijas palātas priekšsēdētāju. Priekšsēdētāju var ievēlēt atkārtoti.
3. Pildot pienākumus, Revīzijas palātas locekļi nelūdz un nepieņem nevienas valdības vai citas struktūras norādījumus. Revīzijas palātas locekļi atturas no jebkuras rīcības, kas nav saderīga ar viņu pienākumiem.
 4. Revīzijas palātas locekļi amata pilnvaru laikā nedrīkst uzņemties nekādu citu algotu vai nealgotu darbu. Stājoties amatā, viņi svinīgi solās, ka gan pilnvaru laikā, gan vēlāk viņi ievēros amata uzliktos pienākumus, jo īpaši pienākumu izturēties godīgi un apdomīgi attiecībā uz dažu amatu un priekšrocību pieņemšanu pēc tam, kad viņu pilnvaras ir beigušās.
 5. Izņemot parastas nomaiņas vai nāves gadījumus, Revīzijas palātas locekļa amata pienākumi beidzas, kad viņš atkāpjas no amata vai viņu ar Tiesas lēmumu atlaiž saskaņā ar šā panta 6. punktu.

Uz atlikušo amata pilnvaru laiku brīvajā amata vietā ieceļ jaunu Revīzijas palātas locekli.

Izņemot gadījumus, ja Revīzijas palātas locekļus atlaiž, viņi paliek amatā līdz nomaiņai.

6. Revīzijas palātas locekli var atlaist no amata vai atņemt viņam tiesības uz pensiju vai citām priekšrocībām tikai tad, ja Tiesa pēc Revīzijas palātas lūguma konstatē, ka viņš vairs neatbilst vajadzīgajiem nosacījumiem vai nepilda amata pienākumus.

7. Padome nosaka Revīzijas palātas priekšsēdētāja un locekļu nodarbinātības kārtību, jo īpaši viņu algas, pabalstus un pensijas. Padome tāpat nosaka citus maksājumus, kas paredzēti kā atlīdzība, kura nav atalgojums.

8. Noteikumi, kas Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā attiecas uz Eiropas Savienības Tiesas tiesnešiem, attiecas arī uz Revīzijas palātas locekļiem.

287. pants
(bijušais EKL 248. pants)

1. Revīzijas palāta pārbauda visu Savienības ieņēmumu un izdevumu pārskatus. Tā pārbauda arī visu Savienības izveidoto struktūru ieņēmumu un izdevumu pārskatus, ciktāl attiecīgais izveides akts neaizliedz šādu pārbaudi.

Revīzijas palāta nodod Eiropas Parlamentam un Padomei atzinumu par pārskatu ticamību, kā arī par notikušo darījumu likumību un pareizību, un to publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī. Atzinumam var pievienot īpašus izvērtējumus par katru no Savienības galvenajām darbības jomām.

2. Revīzijas palāta pārbauda, vai visi ieņēmumi ir saņemti un visi izdevumi veikti likumīgi un pareizi, un vai finanšu vadība ir bijusi pareiza. Veicot šādas pārbaudes, tā jo īpaši ziņo par katru pārkāpumu.

Ieņēmumu revīziju veic, pārbaudot gan summas, kas pienākas Savienībai, gan tai faktiski iemaksātās summas.

Izdevumu revīziju veic, pārbaudot gan uzņemtas saistības, gan veiktos maksājumus.

Šīs revīzijas var veikt pirms attiecīgā finanšu gada bilances slēgšanas.

3. Revīzijas veic, pamatojoties uz dokumentiem, un vajadzības gadījumā uz vietas citās Savienības iestādēs, telpās, kas pieder jebkurai struktūrai, kura Savienības vārdā pārvalda ieņēmumus un izdevumus, un dalībvalstīs, tostarp tādu fizisku vai juridisku personu telpās, kas saņem budžeta līdzekļus. Dalībvalstīs revīziju veic saziņā ar attiecīgās valsts revīzijas iestādēm vai, ja tām nav vajadzīgo pilnvaru, ar kompetentiem dalībvalstu dienestiem. Revīzijas palāta un dalībvalstu revīzijas iestādes sadarbojas savstarpējas uzticības garā, tomēr saglabājot savu neatkarību. Minētās iestādes vai dienesti Revīzijas palātai dara zināmu, vai tās paredz piedalīties revīzijā.

Pārējās Savienības iestādes, jebkuras struktūras, kas Savienības vārdā pārvalda ieņēmumus un izdevumus, jebkuras fiziskas vai juridiskas personas, kas saņem budžeta līdzekļus, kā arī dalībvalstu revīzijas iestādes vai, ja tām nav vajadzīgo pilnvaru, kompetenti valstu dienesti Revīzijas palātai pēc tās lūguma iesniedz visus dokumentus vai informāciju, kas tai vajadzīga, lai veiktu savus uzdevumus.

Attiecībā uz Eiropas Investīciju bankas darbību, pārvaldot Savienības ieņēmumus un izdevumus, Palātas tiesības piekļūt informācijai, kas ir Bankas rīcībā, reglamentē nolīgums starp Palātu, Banku un Komisiju. Ja šāda nolīguma nav, Palātai tomēr ir tiesības piekļūt informācijai, kas vajadzīga Bankas pārvaldīto Savienības izdevumu un ieņēmumu revīzijai.

4. Revīzijas palāta pēc finanšu gada slēgšanas sagatavo gada ziņojumu. To nodod citām Savienības iestādēm un publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī kopā ar šo iestāžu atbildēm uz Revīzijas palātas apsvērumiem.

Revīzijas palāta var arī jebkurā laikā iesniegt apsvērumus par konkrētiem jautājumiem, tostarp īpašu ziņojumu formā, un iesniegt atzinumus pēc citu Savienības iestāžu lūguma.

Gada ziņojumus, īpašus ziņojumus vai atzinumus tā pieņem ar locekļu balsu vairākumu. Tomēr tā var izveidot iekšējas palātas dažu kategoriju ziņojumu vai atzinumu izstrādei saskaņā ar savā reglamentā paredzētiem nosacījumiem.

Tā palīdz Eiropas Parlamentam un Padomei īstenot to pilnvaras, kas saistītas ar budžeta izpildes kontroli.

Revīzijas palāta pieņem savu reglamentu. Reglamentu apstiprina Padome.

2. nodaļa

Savienības tiesību akti, pieņemšanas procedūras un citi noteikumi

1. iedaļa

Savienības tiesību akti

288. pants (bijušais EKL 249. pants)

Īstenojot Savienības pilnvaras, iestādes pieņem regulas, direktīvas un lēmumus, kā arī sniedz ieteikumus vai atzinumus.

Regulas ir vispārpiemērojamas. Tās uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojamas visās dalībvalstīs.

Direktīvas tām dalībvalstīm, kurām tās adresētas, uzliek saistības attiecībā uz sasniedzamo rezultātu, bet ļauj šo valstu iestādēm noteikt to īstenošanas formas un metodes.

Lēmumi uzliek saistības kopumā. Lēmumi, kuros ir norādīti konkrēti adresāti, ir saistoši tikai šiem adresātiem.

Ieteikumi un atzini neuzliek saistības.

289. pants

1. Parasta likumdošanas procedūra ir tāda procedūra, kurā Eiropas Parlaments un Padome pēc Komisijas priekšlikuma kopīgi pieņem regulu, direktīvu vai lēmumu. Šī procedūra ir noteikta 294. pantā.
2. Īpašos Līgumos noteiktos gadījumos Eiropas Parlamenta ar Padomes līdzdalību vai Padomes ar Eiropas Parlamenta līdzdalību pieņemta regula, direktīva vai lēmums ir īpaša likumdošanas procedūra.
3. Tiesību akti, kas pieņemti saskaņā ar likumdošanas procedūru ir leģislatīvi akti.
4. Īpašos Līgumos noteiktos gadījumos leģislatīvus aktus var pieņemt pēc dalībvalstu grupas vai pēc Eiropas Parlamenta iniciatīvas, pēc Eiropas Centrālās Bankas ieteikuma vai pēc Tiesas vai Eiropas Investīciju bankas lūguma.

290. pants

1. Ar leģislatīvu aktu Komisijai var dot pilnvaras pieņemt vispārēji piemērojamus neleģislatīvus aktus, lai papildinātu vai grozītu dažus nebūtiskus leģislatīvu aktu elementus.

Leģislatīvajos aktos tiek konkrēti noteikti pilnvaru deleģēšanas mērķi, saturs, apjoms un ilgums. Uz būtiskiem elementiem kādā jomā attiecas leģislatīvie akti, un tādējādi uz tiem nedrīkst attiekties pilnvaru deleģēšana.

2. Leģislatīvie akti paredz nosacījumus, ar kādiem notiek deleģēšana; šie nosacījumi var būt šādi:
 - a) Eiropas Parlaments vai Padome var nolemt atsaukt deleģēšanu;
 - b) deleģētais akts var stāties spēkā tikai tad, ja Eiropas Parlaments vai Padome leģislatīvajā aktā noteiktajā termiņā nav izteikusi iebildumus.

Piemērojot a) un b) apakšpunktu, Eiropas Parlaments pieņem lēmumu ar savu locekļu balsu vairākumu, bet Padome – ar kvalificētu balsu vairākumu.

3. Deleģēto aktu virsrakstā iekļauj vārdu "deleģētais" vai "deleģētā".

291. pants

1. Dalībvalstis pieņem visus tiesību aktus, kas vajadzīgi, lai īstenotu juridiski saistošos Savienības aktus.

2. Ja ir nepieciešami vienādi nosacījumi juridiski saistošo Savienības aktu īstenošanai, šie akti piešķir Komisijai vai, īpašos, attiecīgi pamatotos gadījumos un Līguma par Eiropas Savienību 24. un 26. pantā paredzētajos gadījumos, Padomei īstenošanas pilnvaras.

3. Piemērojot 2. punktu, Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, iepriekš paredz normas un vispārīgus principus par dalībvalstu kontroles mehānismiem, kas attiecas uz Komisijas īstenošanas pilnvaru piemērošanu.

4. Īstenošanas aktu virsrakstā iekļauj vārdu "īstenošana".

292. pants

Padome pieņem ieteikumus. Tā pieņem lēmumus pēc Komisijas priekšlikuma tajos gadījumos, kad Līgumos ir paredzēts, ka Padome pieņem lēmumus pēc Komisijas priekšlikuma. Tā pieņem vienprātīgus lēmumus tajās jomās, kurās ir nepieciešams vienprātīgs lēmums kāda Savienības akta pieņemšanai. Komisija un – gadījumos, kas paredzēti Līgumos, – arī Eiropas Centrālā banka pieņem ieteikumus.

2. iedaļa

Aktu pieņemšanas procedūras un citi noteikumi

293. pants (bijušais EKL 250. pants)

1. Ja saskaņā ar Līgumiem Padome lemj pēc Komisijas priekšlikuma, Padome var grozīt minēto priekšlikumu ar vienprātīgu lēmumu, izņemot gadījumus, kas paredzēti 294. panta 10. un 13. punktā, 310., 312. un 2314. pantā, kā arī 315. panta otrajā daļā.
2. Kamēr Padome nav pieņēmusi lēmumu un turpinās Savienības tiesību akta pieņemšanas procedūra, Komisija var jebkurā laikā grozīt savu priekšlikumu.

294. pants (bijušais EKL 251. pants)

1. Ja sakarā ar kāda tiesību akta pieņemšanu Līgumos ir atsauce uz parasto likumdošanas procedūru, piemēro turpmāk izklāstīto procedūru.
2. Komisija iesniedz priekšlikumu Eiropas Parlamentam un Padomei.

Pirmais lasījums

3. Eiropas Parlaments pirmajā lasījumā pieņem savu nostāju un paziņo par to Padomei.
4. Ja Padome apstiprina Eiropas Parlamenta nostāju, attiecīgo tiesību aktu pieņem tādā redakcijā, kāda atbilst Eiropas Parlamenta nostājai.
5. Ja Padome neapstiprina Eiropas Parlamenta nostāju, tā pieņem savu nostāju pirmajā lasījumā un paziņo par to Eiropas Parlamentam.
6. Padome Eiropas Parlamentam pilnībā dara zināmus iemeslus, kas tai likuši pieņemt nostāju pirmajā lasījumā. Komisija pilnībā informē Eiropas Parlamentu par savu nostāju.

Otrais lasījums

7. Ja trijos mēnešos pēc šādas paziņošanas Eiropas Parlaments:

- a) apstiprina Padomes nostāju pirmajā lasījumā vai nav pieņēmis lēmumu, tad uzskata, ka attiecīgais tiesību akts ir pieņemts tādā redakcijā, kas atbilst Padomes nostājai;
- b) ar savu locekļu balsu vairākumu noraida Padomes nostāju pirmajā lasījumā, tad uzskata, ka ierosinātais tiesību akts nav pieņemts;
- c) ar savu locekļu balsu vairākumu ierosina grozījumus Padomes nostājai pirmajā lasījumā, tad šādi grozīto tekstu nosūta Padomei un Komisijai, kas sniedz atzinumu par šiem grozījumiem.

8. Ja trijos mēnešos pēc grozījumu saņemšanas no Eiropas Parlamenta Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu:

- a) apstiprina visus šos grozījumus, tad attiecīgo tiesību aktu uzskata par pieņemtu;
- b) neapstiprina visus grozījumus, tad Padomes priekšsēdētājs, vienojoties ar Eiropas Parlamenta priekšsēdētāju, sešu nedēļu laikā sasauk Samierināšanas komitejas sanāksmi.

9. Par grozījumiem, par kuriem Komisija sniegusi negatīvu atzinumu, Padome lēmumu pieņem vienprātīgi.

Pušu samierināšana

10. Samierināšanas komiteju veido Padomes locekļi vai viņu pārstāvji, kā arī tikpat daudz Eiropas Parlamenta pārstāvju; tās uzdevums ir panākt vienošanos par kopīgu dokumentu ar Padomes locekļu vai to pārstāvju kvalificētu balsu vairākumu un Eiropas Parlamenta pārstāvju balsu vairākumu sešās nedēļās pēc tās sasaukšanas, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes nostāju otrajā lasījumā.

11. Komisija piedalās Samierināšanas komitejas sēdēs un uzņemas jebkuru iniciatīvu, kas vajadzīga, lai tuvinātu Eiropas Parlamenta un Padomes nostāju.

12. Ja Samierināšanas komiteja neapstiprina kopīgu dokumentu sešās nedēļās pēc tās sasaukšanas, uzskata, ka ierosinātais tiesību akts nav pieņemts.

Trešais lasījums

13. Ja minētajā laikposmā Samierināšanas komiteja apstiprina kopīgu dokumentu, Eiropas Parlamentam, kas pieņem lēmumu ar nodoto balsu vairākumu, un Padomei, kas pieņem lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, pēc apstiprināšanas ir sešas nedēļas laika, lai pieņemtu attiecīgo tiesību aktu saskaņā ar kopīgo dokumentu. Ja tās nerīkojas šādi, piedāvāto tiesību aktu neuzskata par pieņemtu.

14. Šajā pantā minēto triju mēnešu un sešu nedēļu termiņu pagarina pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes ierosinājuma, bet ne vairāk kā, attiecīgi, par vienu mēnesi un divām nedēļām.

Īpaši noteikumi

15. Ja Līgumos īpaši noteiktos gadījumos pēc dalībvalstu grupas iniciatīvas, Eiropas Centrālās bankas ieteikuma vai Tiesas lūguma leģislatīvo aktu iesniedz saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, 2. punktu, 6. punkta otro teikumu un 9. punktu nepiemēro.

Tādos gadījumos Eiropas Parlaments un Padome paziņo Komisijai par akta projektu un savu nostāju pirmajā un otrajā lasījumā. Eiropas Parlaments vai Padome procedūras gaitā var lūgt Komisijas atzinumu, kuru Komisija var sniegt arī pēc pašas iniciatīvas. Tā arī var, ja uzskata par vajadzīgu, līdzdarboties Samierināšanas komitejā saskaņā ar 11. punktu.

295. pants

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija savstarpēji apspriežas un kopīgi vienojas par sadarbības kārtību. Šajā nolūkā tās var atbilstīgi Līgumiem noslēgt iestāžu nolīgumus, kas var būt saistoši.

296. pants
(bijušais EKL 253. pants)

Ja Līgumos nav noteikts, kāda veida akti ir jāpieņem, iestādes pašas to nolemj atkarībā no katra attiecīgā gadījuma, atbilstīgi piemērojamām procedūrām un ievērojot proporcionalitātes principu.

Tiesību aktos ir sniegts to pieņemšanas pamatojums, kā arī norādīti visi priekšlikumi, ieteikumi, iniciatīvas, lūgumi vai atzini, kas paredzēti Līgumos.

Izskatot leģislatīvo aktu projektus, Eiropas Parlaments un Padome atturas pieņemt aktus, kuri attiecīgajā jomā nav paredzēti ar atbilstīgu likumdošanas procedūru.

297. pants
(bijušais EKL 254. pants)

1. Leģislatīvos aktus, kas pieņemti saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, paraksta Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs un Padomes priekšsēdētājs.

Leģislatīvos aktus, kas pieņemti saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, paraksta tās iestādes priekšsēdētājs, kura šos aktus pieņem.

Leģislatīvos aktus publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Minētie akti stājas spēkā tajos norādītajā dienā, vai, ja tā nav norādīta, divdesmitajā dienā pēc to publicēšanas.

2. Neleģislatīvos aktus, kas pieņemti kā regulas, direktīvas un lēmumi, kuros nav precizēti adresāti, paraksta tās iestādes priekšsēdētājs, kura šos aktus pieņem.

Regulas, direktīvas, kas adresētas visām dalībvalstīm, kā arī lēmumus publicē *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*. Minētie akti stājas spēkā tajos norādītajā dienā, vai, ja tā nav norādīta, divdesmitajā dienā pēc to publicēšanas.

Citas direktīvas un lēmumus paziņo visiem, kam tie adresēti, un līdz ar šādu paziņošanu tie stājas spēkā.

298. pants

1. Veicot uzdevumus, Savienības iestādes un struktūras saņem atvērtas, efektīvas un neatkarīgas Eiropas administrācijas atbalstu.
2. Ievērojot Civildienesta noteikumus un nodarbināšanas kārtību, kas pieņemti, pamatojoties uz 336. pantu, Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, šajā nolūkā paredz īpašus noteikumus.

299. pants (bijušais EKL 256. pants)

Padomes, Komisijas vai Eiropas Centrālās bankas akti, kas uzliek finansiālas saistības personām, kuras nav valstis, ir izpildāmi.

Izpildi reglamentē tās valsts civilprocesa normas, kurā izpilde notiek. Valsts iestāde, ko šim nolūkam norīko attiecīgās dalībvalsts valdība un dara to zināmu Komisijai un Eiropas Savienības Tiesai, lēmumam pievieno izpildes rīkojumu, iepriekš pārbaudot tikai lēmuma autentiskumu.

Kad pēc attiecīgās puses lūguma ir izpildītas šīs formalitātes, minētā puse var sākt izpildi saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem, griežoties tieši kompetentā iestādē.

Izpildi var apturēt tikai ar Tiesas lēmumu. Sūdzības par nepareizu izpildi tomēr ir attiecīgās valsts tiesu jurisdikcijā.

3. nodaļa

Savienības padomdevējas struktūras

300. pants

1. Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai palīdz Ekonomikas un sociālo lietu komiteja un Reģionu komiteja, kas veic padomdevēju funkcijas.
2. Ekonomikas un sociālo lietu komitejā ir pārstāvji no darba devēju organizācijām, darba ņēmēju organizācijām un citām organizācijām, kas pārstāv pilsonisku sabiedrību, jo īpaši sociāli ekonomiskajā, pilsoniskajā, profesionālajā un kultūras jomā.
3. Reģionu komitejas sastāvā ir reģionālo un vietējo struktūru pārstāvji, kam ir vai nu reģionālas, vai vietējas vēlētas varas pilnvaras, vai arī kuri ir politiski atbildīgi kādam vēlētam forumam.
4. Ekonomikas un sociālo lietu komitejas un Reģionu komitejas locekļiem nevar būt saistoši nekādi obligāti norādījumi. Viņi pilda pienākumus pilnīgi neatkarīgi un Savienības vispārējās interesēs.
5. Noteikumus, kas izklāstīti 2. un 3. punktā un kas reglamentē šo komiteju sastāvu, Padome regulāri pārskata, ņemot vērā ekonomiskās, sociālās un demogrāfiskās pārmaiņas Savienībā. Padome, pamatojoties uz Komisijas ierosinājumu, šajā nolūkā pieņem lēmumus.

1. iedaļa

Ekonomikas un sociālo lietu komiteja

301. pants

(bijušais EKL 258. pants)

Ekonomikas un sociālo lietu komitejas locekļu skaits nepārsniedz 350.

Padome vienprātīgi pēc Komisijas priekšlikuma pieņem lēmumu, nosakot Komitejas sastāvu.

Padome nosaka Komitejas locekļu atalgojumu.

302. pants
(bijušais EKL 259. pants)

1. Komitejas locekļus ieceļ uz pieciem gadiem. Padome apstiprina locekļu sarakstu, kuru izstrādā saskaņā ar visu dalībvalstu priekšlikumiem. Komitejas locekļus var iecelt amatā atkārtoti.
2. Padome pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Komisiju. Tā var saņemt atzinumus no Eiropas organizācijām, kas pārstāv dažādas tautsaimniecības un sociālās jomas, kā arī pilsonisko sabiedrību un ir ieinteresētas Savienības darbībā.

303. pants
(bijušais EKL 260. pants)

Komiteja no savu locekļu vidus uz divarpus gadiem ievēlē priekšsēdētāju un prezidiju.

Komiteja pieņem savu reglamentu.

Komiteju sasauc tās priekšsēdētājs pēc Eiropas Parlamenta, Padomes vai Komisijas lūguma. Tā var sanākt arī pēc pašas ierosmes.

304. pants
(bijušais EKL 262. pants)

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija apspriežas ar Komiteju gadījumos, kad to paredz Līgumi. Šīs iestādes var apspriesties ar Komiteju vienmēr, kad uzskata to par lietderīgu. Tā pēc savas ierosmes var sniegt atzinumu, ja uzskata to par lietderīgu.

Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija, ja uzskata to par lietderīgu, Komitejas atzinuma iesniegšanai nosaka termiņu, kas nedrīkst būt mazāks par vienu mēnesi no dienas, kad priekšsēdētājs saņēmis par to paziņojumu. Ja līdz termiņa beigām atzinums nav iesniegts, tas neliedz veikt turpmāku rīcību.

Komitejas atzinumu kopā ar sēdes protokolu nodod Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

2. iedaļa

Reģionu komiteja

305. pants

(bijušā EKL 263. panta otrā, trešā un ceturtā daļa)

Reģionu komitejas locekļu skaits nepārsniedz 350.

Padome vienprātīgi pēc Komisijas priekšlikuma pieņem lēmumu, nosakot Komitejas sastāvu.

Komitejas locekļus, kā arī tādu pašu skaitu viņu aizstājēju ieceļ uz pieciem gadiem. Viņus var iecelt amatā atkārtoti. Padome apstiprina locekļu un viņu aizstājēju sarakstu, kuru izstrādā saskaņā ar visu dalībvalstu priekšlikumiem. Kad beidzas 300. panta 3. punktā minētais pilnvarojums, uz kura pamata Komitejas locekļi izvirzīti, tad automātiski beidzas arī Komitejas locekļu pilnvaru laiks, un uz atlikušo pilnvaru laiku viņus nomaina saskaņā ar tādu pašu procedūru. Komitejas locekļi nedrīkst vienlaikus būt arī Eiropas Parlamenta locekļi.

306. pants

(bijušais EKL 264. pants)

Reģionu komitejas locekļi no sava vidus uz divarpus gadiem ievēlē priekšsēdētāju un prezidiju.

Komiteja pieņem savu reglamentu.

Komiteju sasauc tās priekšsēdētājs pēc Eiropas Parlamenta, Padomes vai Komisijas lūguma. Tā var sanākt arī pēc pašas ierosmes.

307. pants
(bijušais EKL 265. pants)

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija apspriežas ar Reģionu komiteju Līgumos paredzētos gadījumos, kā arī visos citos gadījumos, kad viena no šīm iestādēm uzskata to par lietderīgu, jo īpaši attiecībā uz pārrobežu sadarbību.

Eiropas Parlaments, Padome vai Komisija, ja uzskata to par vajadzīgu, Komitejas atzinuma iesniegšanai nosaka termiņu, kas nedrīkst būt mazāks par vienu mēnesi no dienas, kad priekšsēdētājs saņēmis par to paziņojumu. Ja līdz termiņa beigām atzinums nav iesniegts, tas neliedz veikt turpmāku rīcību.

Ja atbilstīgi 304. pantam apspriežas ar Ekonomikas un sociālo lietu komiteju, tad Eiropas Parlaments, Padome un Komisija lūgumu sniegt atzinumu dara zināmu Reģionu komitejai. Reģionu komiteja var sniegt atzinumu, ja tā uzskata, ka attiecīgais jautājums skar īpašas reģionu intereses.

Tā pēc savas ierosmes var sniegt atzinumu, ja uzskata to par lietderīgu.

Komitejas atzinumu kopā ar sēdes protokolu nodod Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai.

4. nodaļa

Eiropas Investīciju banka

308. pants
(bijušais EKL 266. pants)

Eiropas Investīciju banka ir tiesību subjekts.

Eiropas Investīciju bankas dalībnieces ir dalībvalstis.

Eiropas Investīciju bankas Statūti ir noteikti protokolā, kas pievienots Līgumiem. Padome, vai nu pēc Eiropas Investīciju bankas lūguma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju, vai arī pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Investīciju banku ar vienprātīgu lēmumu un saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru var grozīt Bankas Statūtus.

309. pants
(bijušais EKL 267. pants)

Eiropas Investīciju bankas uzdevums ir Savienības interesēs veicināt līdzsvarotu un noturīgu iekšējā tirgus attīstību, gan darbojoties kapitāla tirgū, gan izmantojot bankas pašas resursus. Šajā nolūkā banka, kuras mērķis nav gūt peļņu, piešķir aizdevumus un dod galvojumus, tādējādi sekmējot šādu projektu finansēšanu visās tautsaimniecības nozarēs:

- a) projekti mazāk attīstītu reģionu attīstībai;
- b) projekti uzņēmumu modernizācijai vai pārveidošanai, vai arī tādu jaunu darbības formu attīstībai, kuras izraisa iekšējā tirgus izveide un darbība, ja šie projekti apjoma ziņā vai pēc būtības ir tādi, ko nevar pilnīgi finansēt no dažādiem līdzekļiem, kuri ir atsevišķu dalībvalstu rīcībā;
- c) projekti, kuros ieinteresētas vairākas dalībvalstis un kuri apjoma ziņā vai pēc būtības ir tādi, ko nevar pilnīgi finansēt no dažādiem līdzekļiem, kuri ir atsevišķu dalībvalstu rīcībā.

Veicot uzdevumus, banka līdztekus ar atbalstu no struktūrfondiem un citiem Savienības finanšu instrumentiem veicina investīciju programmu finansēšanu.

II SADAĻA

FINANŠU NOTEIKUMI

310. pants (bijušais EKL 268. pants)

1. Visus Savienības ieņēmumus un izdevumus iekļauj tāmē, ko sagatavo katram finanšu gadam, un budžetā.

Savienības gada budžetu nosaka Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar 314. pantu.

Budžetā ietvertajiem ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarotiem.

2. Budžetā atspoguļotos izdevumus apstiprina ikgadējam budžeta īstenošanas laikposmam saskaņā ar 322. pantā minēto regulu.

3. Lai īstenotu budžetā atspoguļotos izdevumus, nepieciešams iepriekš pieņemt juridiski saistošu Savienības tiesību aktu, kas noteiktu juridisko pamatu tās darbībai un attiecīgo izdevumu īstenošanai saskaņā ar 322. pantā minēto regulu, izņemot gadījumus, kas paredzēti minētajā regulā.

4. Lai uzturētu budžeta disciplīnu, Savienība nepieņem nevienu aktu, kas varētu būtiski ietekmēt budžetu, ja vien netiek pamatots, ka šajos aktos minētos izdevumus ir iespējams finansēt, nepārsniedzot Savienības pašas resursus un saskaņā ar 312. pantā minēto daudzgadu finanšu shēmu.

5. Budžetu īsteno saskaņā ar pareizas finanšu vadības principu. Dalībvalstis sadarbojas ar Savienību, lai nodrošinātu, ka budžetā iekļautās apropriācijas izmanto saskaņā ar šo principu.

6. Savienība un dalībvalstis saskaņā ar 325. pantu novērš krāpšanu un jebkuras citas nelikumīgas darbības, kas ietekmē Savienības finanšu intereses.

1. nodaļa

Savienības pašas resursi

311. pants (bijušais EKL 269. pants)

Savienība nodrošina līdzekļus, kas vajadzīgi, lai tā sasniegtu savus mērķus un īstenotu savu politiku.

Neskarot citus ieņēmumus, budžetu pilnībā finansē no pašas resursiem.

Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu, vienprātīgi pieņem lēmumu, paredzot noteikumus attiecībā uz Savienības pašas resursu sistēmu. Šajā kontekstā tā var noteikt jaunas pašu resursu kategorijas vai likvidēt esošu kategoriju. Minētais lēmums nestājas spēkā, kamēr to nav pieņēmušas dalībvalstis saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām.

Padome, pieņemot regulas saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, paredz Savienības pašas resursu sistēmas īstenošanas pasākumus, ja tas ir noteikts lēmumā, kas pieņemts, pamatojoties uz trešo daļu. Padome pieņem lēmumu pēc tam, kad saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu.

2. nodaļa

Daudz gadu finanšu shēma

312. pants

1. Daudz gadu finanšu shēma nodrošina, ka Savienības izdevumi tiek veikti godprātīgi un pašu resursu robežās.

To nosaka vismaz uz pieciem gadiem.

Savienības gada budžets atbilst daudzgadu finanšu shēmai.

2. Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pieņem regulu, kas nosaka daudzgadu finanšu shēmu. Padome pieņem vienprātīgu lēmumu pēc tam, kad ir saņēmusi Eiropas Parlamenta locekļu vairākuma piekrišanu.

Eiropadome var pieņemt vienprātīgu lēmumu, ar ko Padomei atļauj pieņemt lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, pieņemot pirmajā daļā minēto regulu.

3. Finanšu shēma nosaka saistību apropriāciju gada maksimālo apjomu katrai izdevumu kategorijai un gada maksimālo apjomu maksājumu apropriācijām. Izdevumu kategorijas, kuru skaits ir ierobežots, atbilst galvenajām Savienības darbības nozarēm.

Finanšu shēma paredz visus citus noteikumus, kas nepieciešami ikgadējās budžeta procedūras sekmīgai norisei.

4. Ja Padome līdz iepriekšējās finanšu shēmas beigām nav pieņēmusi regulu, kurā paredzēta jauna finanšu shēma, maksimālo apjomu un citus noteikumus, kas atbilst attiecīgās shēmas pēdējam gadam, turpina piemērot līdz šāda akta pieņemšanai.

5. Finanšu shēmas pieņemšanas procedūras laikā Eiropas Parlaments, Padome un Komisija veic visus vajadzīgos pasākumus, lai sekmētu tās pieņemšanu.

3. nodaļa

Savienības gada budžets

313. pants (bijušais EKL 272. panta 1. punkts)

Finanšu gads ilgst no 1. janvāra līdz 31. decembrim.

314. pants
(bijušais EKL 272. panta 2. līdz 10. punkts)

Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru nosaka Savienības gada budžetu saskaņā ar šādiem noteikumiem.

1. Katra iestāde, izņemot Eiropas Centrālo Banku, līdz 1. jūlijam sagatavo savu paredzamo izdevumu tāmes nākamajam finanšu gadam. Komisija apvieno šīs tāmes budžeta projektā, kurā var būt ietvertas dažādas tāmes.

Budžeta projektā ir ieņēmumu tāme un izdevumu tāme.

2. Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei priekšlikumu par budžeta projektu ne vēlāk kā 1. septembrī pirms budžeta īstenošanas gada sākuma.

Komisija procedūras gaitā var grozīt budžeta projektu līdz brīdim, kad tiek sasaukta 5. punktā minētā Samierināšanas komiteja.

3. Padome pieņem nostāju par budžeta projektu un nosūta to Eiropas Parlamentam ne vēlāk kā 1. oktobrī pirms budžeta īstenošanas gada sākuma. Padome Eiropas Parlamentam dara zināmus visus iemeslus, kas tai likuši pieņemt attiecīgo nostāju.

4. Ja četrdesmit divās dienās pēc šā ziņojuma Eiropas Parlaments:

- a) apstiprina Padomes nostāju, tad budžets ir pieņemts;
- b) nav pieņēmis lēmumu, tad budžetu uzskata par pieņemtu;
- c) pieņem grozījumus ar tā locekļu balsu vairākumu, tad grozīto projektu pārsūta Padomei un Komisijai. Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs, vienojoties ar Padomes priekšsēdētāju, tūlīt sasauk Samierināšanas komitejas sēdi. Tomēr ja desmit dienās no projekta pārsūtīšanas Padome informē Eiropas Parlamentu, ka tā ir pieņēmusi visus tā grozījumus, Samierināšanas komitejas sanāksme nenotiek.

5. Samierināšanas komiteju veido Padomes locekļi vai viņu pārstāvji, kā arī tikpat daudz locekļu, kas pārstāv Eiropas Parlamentu; tās uzdevums ir panākt vienošanos par kopīgu dokumentu ar Padomes locekļu vai to pārstāvju kvalificētu balsu vairākumu un Eiropas Parlamenta pārstāvju balsu vairākumu divdesmit vienā dienā pēc Komitejas sasaukšanas, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes nostāju.

Komisija piedalās Samierināšanas komitejas sēdēs un uzņemas jebkuru iniciatīvu, kas vajadzīga, lai tuvinātu Eiropas Parlamenta un Padomes nostāju.

6. Ja divdesmit vienā dienā, kā minēts 5. punktā, Samierināšanas komiteja vienojas par kopīgu dokumentu, Eiropas Parlamentam un Padomei pēc vienošanās ir četrpadsmit dienas, lai pieņemtu apspriežamo tiesību aktu saskaņā ar kopīgo dokumentu.

7. Ja 6. punktā minēto četrpadsmit dienu laikā:

- a) Eiropas Parlaments un Padome apstiprina kopīgo dokumentu vai nepieņem lēmumu vai ja viena no šīm iestādēm apstiprina kopīgo dokumentu, bet otra nepieņem lēmumu, budžetu uzskata par galīgi pieņemtu saskaņā ar kopīgo dokumentu, vai
 - b) Eiropas Parlaments ar visu tā locekļu vairākumu un Padome noraida kopīgo dokumentu vai ja viena no šīm iestādēm noraida kopīgo dokumentu, bet otra nepieņem lēmumu, Komisija iesniedz jaunu budžeta projektu, vai
 - c) Eiropas Parlaments ar visu tā locekļu vairākumu nepieņem kopīgo dokumentu, bet Padome to apstiprina, Komisija iesniedz jaunu budžeta projektu, vai
 - d) Eiropas Parlaments apstiprina kopīgo dokumentu, bet Padome to noraida, Eiropas Parlaments četrpadsmit dienu laikā no dienas, kad Padome to noraidījusi, ar visu tā locekļu vairākumu un trijām piektdaļām nodoto balsu var nolemt apstiprināt visus grozījumus vai dažus no tiem, kas minēti 4. punkta c) daļā. Ja Eiropas Parlamenta grozījumi netiek apstiprināti, Samierināšanas komitejas nostāju par budžeta pozīciju, uz ko attiecas grozījums, uzskata par pieņemtu. Budžetu, pamatojoties uz šo, uzskata par galīgi pieņemtu.
8. Ja 5. punktā minētās divdesmit vienas dienas laikā Samierināšanas komiteja nevienojas par kopīgu dokumentu, Komisija iesniedz jaunu budžeta projektu.
9. Kad šajā pantā paredzētā procedūra ir beigusies, Eiropas Parlamenta priekšsēdētājs paziņo, ka budžets ir pieņemts galīgajā variantā.

10. Katra iestāde īsteno ar šo pantu piešķirtās pilnvaras, ievērojot Līgumus un saskaņā ar to pieņemtos tiesību aktus, jo īpaši ņemot vērā Savienības pašu resursus un ieņēmumu un izdevumu līdzsvaru.

315. pants
(bijušais EKL 273. pants)

Ja, finanšu gadam sākoties, par budžetu vēl nav galīgi pieņemts, tad atbilstīgi regulām, kas pieņemtas saskaņā ar 322. pantu, katru mēnesi ikvienā budžeta nodaļā var iztērēt summu, kas nepārsniedz vienu divpadsmito daļu no iepriekšējā finanšu gada budžeta apropriācijām attiecīgajā nodaļā; šie noteikumi Komisijai tomēr nedod iespēju saņemt apropriācijas, kas pārsniedz vienu divpadsmito daļu no summas, kas paredzēta budžeta projektā tajā pašā nodaļā.

Ja pārējie pirmajā daļā izklāstītie nosacījumi ir ievēroti, Padome pēc Komisijas priekšlikuma var atļaut izdevumus, kas pārsniedz vienu divpadsmito daļu, atbilstīgi regulai, kas pieņemta saskaņā ar 322. pantu. Padome tūlīt nosūta šo lēmumu Eiropas Parlamentam.

Otrajā daļā minētais lēmums paredz vajadzīgos pasākumus saistībā ar līdzekļiem, lai nodrošinātu šā panta piemērošanu atbilstīgi 311. pantā minētajiem aktiem.

Tas stājas spēkā trīsdesmitajā dienā pēc tā pieņemšanas, ja Eiropas Parlaments ar locekļu vairākumu šajā laikā nav nolēmis samazināt šos izdevumus.

316. pants
(bijušais EKL 271. pants)

Atbilstīgi nosacījumiem, kas jāparedz saskaņā ar 322. pantu, visas apropriācijas, kas nav izlietas līdz finanšu gada beigām, izņemot tās, kuras attiecas uz personāla izdevumiem, var pārcelt tikai uz nākamo finanšu gadu.

Apropriācijas klasificē dažādās nodaļās, grupējot izdevumus pēc to būtības vai mērķa, un iedala sīkāk saskaņā ar regulām, kas pieņemtas atbilstīgi 322. pantam.

Eiropas Parlamenta, Eiropadomes un Padomes, Komisijas, kā arī Eiropas Savienības Tiesas izdevumus uzrāda atsevišķās budžeta daļās, neskarot dažus īpaši izveidotus kopīgus izdevumu posteņus.

4. nodaļa

Budžeta īstenošana un atbrīvošana no atbildības

317. pants (bijušais EKL 274. pants)

Atbilstīgi regulām, kas pieņemtas saskaņā ar 322. pantu, Komisija saskaņā ar apropriāciju apjomu sadarbībā ar dalībvalstīm uzņemas atbildību par budžeta izpildi, ievērojot pareizas finanšu vadības principus. Dalībvalstis sadarbojas ar Komisiju, lai nodrošinātu to, ka apropriācijas izmanto saskaņā ar pareizas finanšu vadības principiem.

Regulā paredz dalībvalstu pienākumus budžeta īstenošanas kontrolē un revīzijā, kā arī attiecīgo atbildību. Tajā paredz atbildību un precizē noteikumus, kas katrai iestādei jāievēro attiecībā uz pašas izdevumu īstenošanu.

Komisija, ņemot vērā ierobežojumus un nosacījumus, kas paredzēti regulās, kuras pieņemtas saskaņā ar 322. pantu, budžetā var pārcelt apropriācijas no vienas nodaļas uz citu vai no vienas apakšnodaļas uz citu.

318. pants (bijušais EKL 275. pants)

Komisija katru gadu Eiropas Parlamentam un Padomei iesniedz pārskatu par budžeta izpildi iepriekšējā finanšu gadā. Komisija minētajām iestādēm nodod arī finanšu pārskatu par Savienības aktīviem un pasīviem.

Komisija arī iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei Savienības finanšu novērtējumu, kura pamatā ir sasniegtie rezultāti, jo īpaši saistībā ar norādēm, ko Eiropas Parlaments un Padome snieguši saskaņā ar 319. pantu.

319. pants
(bijušais EKL 276. pants)

1. Eiropas Parlaments pēc Padomes ieteikuma, atbrīvo Komisiju no atbildības par budžeta izpildi. Lai to panāktu, pēc kārtas Padome un Eiropas Parlaments pārbauda 318. pantā minētos pārskatus, finanšu pārskatu un novērtējumu, Revīzijas palātas gada ziņojumu kopā ar revidējamo iestāžu atbildēm uz Revīzijas palātas apsvērumiem, 287. panta 1. punkta otrajā daļā minēto atzinumu par ticamību, kā arī visus attiecīgos Revīzijas palātas īpašos ziņojumus.
 2. Pirms Eiropas Parlaments atbrīvo Komisiju no atbildības par budžeta izpildi, kā arī jebkurā citā nolūkā, kas skar tās pilnvaras attiecībā uz budžeta izpildi, tas var Komisijai lūgt pierādījumus par faktiskajiem izdevumiem un finanšu kontroles sistēmu darbību. Komisija pēc Eiropas Parlamenta lūguma tam sniedz visu vajadzīgo informāciju.
 3. Komisija dara visu vajadzīgo, lai ievērotu apsvērumus lēmumos, kas atbrīvo no atbildības par budžeta izpildi, un citus Eiropas Parlamenta apsvērumus par faktiskajiem izdevumiem, kā arī piezīmes, kas pievienotas Padomes pieņemtajiem ieteikumiem par atbrīvošanu no atbildības par budžeta izpildi.
- Pēc Eiropas Parlamenta vai Padomes lūguma Komisija ziņo par pasākumiem, kas veikti sakarā ar šiem apsvērumiem un piezīmēm, un jo īpaši par norādījumiem tām struktūrvienībām, kas atbild par budžeta izpildi. Šos ziņojumus nodod arī Revīzijas palātai.

5. nodaļa

Kopīgi noteikumi

320. pants
(bijušais EKL 277. pants)

Daudz gadu finanšu shēmu un gada budžetu izstrādā euro.

321. pants
(bijušais EKL 278. pants)

Komisija, ar nosacījumu, ka tā informē kompetentas attiecīgo dalībvalstu iestādes, var no vienas dalībvalsts valūtas konvertēt citas dalībvalsts valūtā tik lielus uzkrājumus, cik vajadzīgs, lai tos izmantotu Līgumu mērķiem. Komisija, cik vien iespējams, nekonvertē valūtu, ja tās rīcībā ir naudas līdzekļi vai likvīdi aktīvi tai vajadzīgajās valūtās.

Komisija sadarbojas ar visām dalībvalstīm ar attiecīgās valsts norādītas iestādes starpniecību. Veicot finanšu operācijas, Komisija izmanto attiecīgās dalībvalsts emisijas bankas pakalpojumus vai jebkuras citas tās izraudzītas finanšu iestādes pakalpojumus.

322. pants
(bijušais EKL 279. pants)

1. Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar Revīzijas palātu pieņem:

- a) finanšu noteikumus, kuros jo īpaši nosaka budžeta apstiprināšanas un īstenošanas, kā arī aprēķinu uzrādīšanas un revīzijas procedūru;
- b) noteikumus, kas nosaka finanšu jomas subjektu atbildības kontroli, jo īpaši pilnvarotāju un grāmatvežu atbildības kontroli.

2. Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Revīzijas palātu nosaka metodes un procedūru, kā Komisijas rīcībā nodod budžeta ieņēmumus, kas paredzēti noteikumos par Savienības pašas resursiem, un paredz pasākumus, kuri vajadzības gadījumā jāveic, lai apmierinātu vajadzību pēc naudas līdzekļiem.

323. pants

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija nodrošina to, ka ir pieejami finanšu līdzekļi, lai Savienība varētu izpildīt savas juridiskās saistības attiecībā pret trešām personām.

Pēc Komisijas iniciatīvas regulāri tiek sasauktas Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas priekšsēdētāju sanāksmes saskaņā ar šajā daļā minētajām procedūrām. Priekšsēdētāji attiecīgi rīkojas, lai sekmētu pārrunas un attiecīgo iestāžu nostājas saskaņošanu nolūkā veicināt šīs nodaļas noteikumu piemērošanu.

6. nodaļa

Krāpšanas apkarošana

1. Savienība un dalībvalstis apkaro krāpšanu un citādu nelikumīgu rīcību, kas apdraud Savienības finanšu intereses, saskaņā ar šo pantu veicot pasākumus, kuriem jāattur no šādas rīcības, kā arī jānodrošina efektīva aizsardzība dalībvalstīs, kā arī Savienības iestādēs un struktūrās.
2. Lai novērstu krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses, dalībvalstis veic tādus pašus pasākumus, kādus tās veic, lai novērstu krāpšanu, kas apdraud viņu pašu finanšu intereses.
3. Neskarot citus Līgumu noteikumus, dalībvalstis koordinē rīcību, kuras mērķis ir aizsargāt pret krāpšanu Savienības finanšu intereses. Šajā nolūkā tās kopā ar Komisiju izvērš ciešu un regulāru kompetento iestāžu sadarbību.
4. Lai panāktu efektīvu un līdzvērtīgu aizsardzību dalībvalstīs, kā arī Savienības iestādēs un struktūrās, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru pēc apspriešanās ar Revīzijas palātu paredz novēršanas un apkarošanas pasākumus cīņai pret krāpšanu, kas apdraud Savienības finanšu intereses.

5. Komisija sadarbībā ar dalībvalstīm katru gadu iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei ziņojumu par pasākumiem, kas veikti, lai īstenotu šo pantu.

III SADAĻA

CIEŠĀKA SADARBĪBA

326. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

Ciešākai sadarbībai jāatbilst Savienības Līgumiem un tiesību aktiem.

Šāda sadarbība neapdraud iekšējo tirgu vai ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju. Tā nerada šķēršļus vai diskrimināciju tirdzniecībā starp dalībvalstīm un nerada traucējumus dalībvalstu savstarpējā konkurencē.

327. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

Jebkādas ciešākas sadarbības gadījumā ievēro to dalībvalstu kompetenci, tiesības un pienākumu, kuras šādā sadarbībā neiesaistās. Minētās dalībvalstis iesaistītajām dalībvalstīm neliek šķēršļus sadarbības īstenošanā.

328. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

1. Izveidojot ciešāku sadarbību, tā ir pieejama visām dalībvalstīm, ja tās ievēro līdzdalības nosacījumus, kuri noteikti lēmumā, ar kuru dod šādas sadarbības atļauju. Tās var iesaistīties arī jebkurā citā laikā, ja tās atbilst minētajiem nosacījumiem un šajā sakarā jau pieņemtajiem aktiem.

Komisija un dalībvalstis, kas iesaistās ciešākā sadarbībā, nodrošina līdzdalības sekmēšanu iespējami lielākam dalībvalstu skaitam.

2. Komisija un, vajadzības gadījumā, Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos regulāri informē Eiropas Parlamentu un Padomes locekļus par ciešākas sadarbības norisi.

329. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

1. Dalībvalstis, kuras savā starpā vēlas izveidot ciešāku sadarbību kādā no jomām, uz ko attiecas Līgumi, izņemot ekskluzīvas kompetences jomas un kopējo ārpolitiku un drošības politiku, adresē lūgumu Komisijai, precizējot ierosinātās ciešākās sadarbības jomu un mērķus. Komisija šajā nolūkā var iesniegt priekšlikumu Padomei. Ja Komisija priekšlikumu neiesniedz, tā informē attiecīgās dalībvalstis par šādas rīcības iemesliem.

Šā punkta pirmajā daļā minēto atļauju īstenot ciešāku sadarbību piešķir Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc Eiropas Parlamenta piekrišanas saņemšanas.

2. To dalībvalstu lūgumu, kuras savā starpā vēlas izveidot ciešāku sadarbību kopējā ārpolitikā un drošības politikā, adresē Padomei. To nosūta Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, kas dod atzinumu par to, vai ierosinātā ciešākā sadarbība ir saderīga ar Savienības kopējo ārpolitiku un drošības politiku, un Komisijai, kura sniedz atzinumu par to, vai ciešāka sadarbība ir saderīga ar Savienības politiku. To nosūta arī Eiropas Parlamentam informācijai.

Atļauju īstenot ciešāku sadarbību piešķir ar Padomes vienprātīgi pieņemtu lēmumu.

330. pants
(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

Visi Padomes locekļi var piedalīties Padomes apspriedēs, bet balsošanā piedalās tikai tie Padomes locekļi, kas pārstāv dalībvalstis, kuras ir iesaistītas ciešākā sadarbībā.

Vienprātība ir panākta tad, ja šādi balsojuši tikai iesaistīto dalībvalstu pārstāvji.

Minēto locekļu kvalificēto balsu vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punktu.

331. pants
(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

1. Jebkura dalībvalsts, kura vēlas iesaistīties jau uzsāktā ciešākā sadarbībā vienā no 329. panta 1. punktā minētajām jomām, par savu nodomu paziņo Padomei un Komisijai.

Četros mēnešos pēc paziņojuma saņemšanas dienas Komisija apstiprina attiecīgās dalībvalsts līdzdalību. Vajadzības gadījumā tā norāda, ka līdzdalības nosacījumi ir ievēroti, un nosaka tādus pārejas pasākumus, ko uzskata par nepieciešamiem attiecībā uz ciešākas sadarbības sakarā jau pieņemtu tiesību aktu piemērošanu.

Tomēr, ja Komisija uzskata, ka līdzdalības nosacījumi nav ievēroti, tā norāda pasākumus, kādi jāveic, lai šos nosacījumus ievērotu, un nosaka termiņu līdzdalības pieprasījuma atkārtotai izskatīšanai. Beidzoties šim termiņam, tā no jauna izskata pieteikumu saskaņā ar otrajā daļā izklāstīto procedūru. Ja Komisija uzskata, ka joprojām nav ievēroti līdzdalības nosacījumi, attiecīgā dalībvalsts var vērsties Padomē, kas pieņem lēmumu pieteikuma sakarā. Padome rīkojas saskaņā ar 330. pantu. Tā arī var pieņemt šā panta otrajā daļā minētos pārejas pasākumus, pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma.

2. Jebkura dalībvalsts, kura vēlas iesaistīties ciešākā sadarbībā kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā, par savu nodomu paziņo Padomei, Savienības Augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos un Komisijai.

Padome apstiprina attiecīgās dalībvalsts līdzdalību pēc apspriešanās ar Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un vajadzības gadījumā tā ņem vērā to, vai ir ievēroti līdzdalības nosacījumi. Padome pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma var noteikt tādus pārejas pasākumus, kas nepieciešami attiecībā uz jau pieņemtu tiesību aktu piemērošanu ciešākas sadarbības sakarā. Tomēr, ja Padome uzskata, ka līdzdalības nosacījumi nav ievēroti, tā norāda pasākumus, kādi jāveic, lai šos nosacījumus ievērotu, un nosaka termiņu līdzdalības pieprasījuma atkārtotai izskatīšanai.

Piemērojot šo punktu, Padome pieņem vienprātīgu lēmumu un rīkojas saskaņā ar 330. pantu.

332. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

Izdevumus, kas radušies, īstenojot ciešāku sadarbību, un kas nav iestāžu administratīvās izmaksas, sedz iesaistītās dalībvalstis, ja vien visi Padomes locekļi pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu vienprātīgi nenolemj ko citu.

333. pants

(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

1. Ja Līgumu noteikums, ko var piemērot attiecībā uz ciešāku sadarbību, paredz, ka Padome pieņem lēmumu vienprātīgi, tad Padome, lemjot vienprātīgi saskaņā ar 330. pantā noteikto kārtību, var pieņemt lēmumu, kurā paredz, ka tā pieņems lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.
2. Ja Līgumu noteikums, ko var piemērot attiecībā uz ciešāku sadarbību, paredz, ka Padome pieņem aktus saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, tad Padome, lemjot vienprātīgi saskaņā ar 330. pantā noteikto kārtību, var pieņemt lēmumu, kurā paredz, ka tā pieņems lēmumu saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru. Padome pieņem lēmumu pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu.
3. Šā panta 1. un 2. punkts neattiecas uz lēmumiem, kas saistīti ar militāriem un aizsardzības jautājumiem.

334. pants
(bijušais LES 27.a līdz 27.e, 40. līdz 40.b un 43. līdz 45. pants
un bijušais EKL 11. un 11.a pants)

Padome un Komisija, savstarpēji sadarbojoties, nodrošina konsekvenci darbībās, ko veic ciešākas sadarbības sakarā, kā arī tādu darbību atbilstību Savienības politikai.

SEPTĪTĀ DAĻA

VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI

335. pants
(bijušais EKL 282. pants)

Visās dalībvalstīs Savienībai ir visplašākā tiesībspēja un rīcībspēja, ko šo valstu tiesību akti piešķir juridiskām personām; tā var iegūt vai atsavināt kustamu un nekustamu īpašumu, kā arī būt par pusi tiesas procesā. Šajā nolūkā Savienību pārstāv Komisija. Tomēr jautājumos, kas saistīti ar konkrētu iestāžu darbību, to pārstāv attiecīgās iestādes, ņemot vērā to administratīvo autonomiju.

336. pants
(bijušais EKL 283. pants)

Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar pārējām attiecīgām iestādēm pieņem Eiropas Savienības Civildienesta noteikumus un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtību.

337. pants
(bijušais EKL 284. pants)

Lai veiktu tai uzticētos uzdevumus, Komisija drīkst vākt visu vajadzīgo informāciju un veikt jebkādu pārbaudi, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome ar vienkāršu balsu vairākumu paredz saskaņā ar Līgumiem.

338. pants
(bijušais EKL 285. pants)

1. Neskarot 5. pantu Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem, Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru paredz statistikas izveides pasākumus, ja tie vajadzīgi Savienības darbībām.
2. Savienības statistikas izveide atbilst taisnīguma, ticamības, objektivitātes, zinātniskās neatkarības, izmaksu lietderības un statistikas konfidencialitātes prasībām; tā nerada uzņēmējiem pārmērīgus apgrūtinājumus.

339. pants
(bijušais EKL 287. pants)

Savienības iestāžu locekļi, Savienības komiteju locekļi, ierēdņi un pārējie Savienības darbinieki, arī beiguši pienākumu izpildi, nedrīkst izpaust informāciju, uz ko attiecas pienākums glabāt dienesta noslēpumus, jo īpaši informāciju par uzņēmumiem, to darījumu attiecībām un to ražošanas izmaksām.

340. pants
(bijušais EKL 288. pants)

Savienības atbildību par līgumsaistību izpildi reglamentē tiesību akti, ko piemēro attiecīgiem līgumiem.

Ja pastāv tādas saistības, kas nav līgumsaistības, Savienība saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem, kas kopīgi visu dalībvalstu tiesību sistēmām, novērš jebkādu kaitējumu, ko radījušas Savienības iestādes vai to darbinieki, pildot savus pienākumus.

Atkāpjoties no panta otrās daļas, Eiropas Centrālā banka saskaņā ar vispārējiem tiesību principiem, kas kopīgi visu dalībvalstu tiesību sistēmām, novērš jebkādu kaitējumu, ko pati vai to darbinieki radījuši, pildot savus pienākumus.

Darbinieku personisko atbildību pret Savienību nosaka tiem attiecīgi piemērojamie Civildienesta noteikumi vai Nodarbināšanas kārtība.

341. pants
(bijušais EKL 289. pants)

Savienības iestāžu atrašanās vietu nosaka, dalībvalstu valdībām savstarpēji vienojoties.

342. pants
(bijušais EKL 290. pants)

Noteikumus par valodu lietošanu Savienības iestādēs, neskarot Eiropas Savienības Tiesas statūtu noteikumus, ar vienprātīgu lēmumu, pieņemot regulas, paredz Padome.

343. pants
(bijušais EKL 291. pants)

Atbilstīgi nosacījumiem, kas izklāstīti 1965. gada 8. aprīļa Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā, dalībvalstīs Savienībai ir visas privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīga, lai veiktu tās uzdevumus. Tas pats attiecas arī uz Eiropas Centrālo banku un Eiropas Investīciju banku.

344. pants
(bijušais EKL 292. pants)

Risinot domstarpības, kas saistītas ar Līgumu interpretāciju vai piemērošanu, dalībvalstis apņemas izmantot tikai tādas domstarpību izšķiršanas metodes, kādas paredz Līgumi.

345. pants
(bijušais EKL 295. pants)

Līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu.

346. pants
(bijušais EKL 296. pants)

1. Līgumi neliedz piemērot šādus noteikumus:
 - a) dalībvalstīm nav jāsniedz informācija, kuras izpaušanu tās atzīst par būtisku savas drošības interešu apdraudējumu;
 - b) dalībvalstis var veikt pasākumus, ko uzskata par vajadzīgiem, lai aizsargātu savas būtiskās drošības intereses, kas saistītas ar ieroču, munīcijas un militārā aprīkojuma ražošanu vai tirdzniecību; šādi pasākumi iekšējā tirgū nedrīkst nelabvēlīgi ietekmēt tādu ražojumu konkurenci, kuri nav tieši paredzēti militāriem nolūkiem.
2. Padome pēc Komisijas priekšlikuma ar vienprātīgu lēmumu var grozīt 1958. gada 15. aprīlī sastādīto to ražojumu sarakstu, uz kuriem attiecas 1. punkta b) apakšpunkts.

347. pants
(bijušais EKL 297. pants)

Dalībvalstis savā starpā apspriežas par to, kādus kopīgus līdzekļus izmantot iekšējā tirgus aizsardzībai pret pasākumiem, kas kādai dalībvalstij būtu jāveic gadījumā, ja tajā izceltos nozīmīgi iekšēji nemieri, kas traucētu uzturēt likumību un kārtību, sāktos karš vai nopietns starptautisks saspīlējums, kas radītu kara draudus, vai arī šai valstij pildot pienākumus, ko tā uzņēmusies, lai uzturētu mieru un starptautisku drošību.

348. pants
(bijušais EKL 298. pants)

Ja pasākumi, kas veikti 346. un 347. pantā minētajos gadījumos, iekšējā tirgū rada konkurences izkropļojumus, Komisija kopā ar attiecīgo valsti noskaidro, kā šādus pasākumus saskaņot ar Līgumiem.

Atkāpjoties no 258. un 259. pantā noteiktās procedūras, Komisija vai jebkura dalībvalsts var tieši griezties Tiesā, ja uzskata, ka cita dalībvalsts nepareizi izmanto 346. un 347. pantā paredzētās pilnvaras. Tiesa pieņem lēmumu slēgtā sēdē.

349. pants
(bijušā EKL 299. panta 2. punkta otrā, trešā un ceturtā daļa)

Ņemot vērā Gvadelupas, Franču Gviānas, Martinikas, Reinjonas, Senberteļemī, Senmartēnas, Azoru salu, Madeiras salu un Kanāriju salu struktūras sociālo un ekonomisko stāvokli, ko vēl vairāk apgrūtina tādi faktori kā attālums, tas, ka tās ir salas, maza teritorija, sarežģīts reljefs un klimats, tautsaimniecības atkarība no dažiem ražojumiem, kas, nemainoties un cits citu papildinot, nopietni kavē to attīstību, Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu paredz īpašus pasākumus, lai izstrādātu nosacījumus Līgumu piemērošanai minētajiem reģioniem, tostarp kopēju politiku. Ja attiecīgos īpašos pasākumus pieņem Padome saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, tā arī pieņem lēmumu, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu un apspriedusies ar Eiropas Parlamentu.

Pirmajā daļā minētie pasākumi jo īpaši skar muitas un tirdzniecības politiku, fiskālo politiku, brīvās tirdzniecības zonas, lauksaimniecības un zivsaimniecības politiku, nosacījumus izejvielu un plaša patēriņa preču piegādei, valsts atbalstu un nosacījumus, lai piekļūtu struktūrfondiem un Savienības horizontālajām programmām.

Padome paredz pirmajā daļā minētos pasākumus, ņemot vērā tālāko reģionu īpatnības un grūtības un neietekmējot Savienības tiesiskā regulējuma integritāti un saskaņu, tostarp iekšējo tirgu un kopējo politiku.

350. pants
(bijušais EKL 306. pants)

Līgumi neliedz pastāvēt vai attīstīties reģionālām apvienībām, ko veido Beļģija un Luksemburga vai Beļģija, Luksemburga un Nīderlande, ciktāl šo reģionālo apvienību mērķi nav sasniedzami, piemērojot Līgumus.

351. pants
(bijušais EKL 307. pants)

Līgumi neietekmē tiesības un pienākumus, ko uzliek nolīgumi, kurus pirms 1958. gada 1. janvāra un – attiecībā uz kandidātvalstīm – pirms to pievienošanās dienas viena vai vairākas dalībvalstis, no vienas puses, noslēgušas ar vienu vai vairākām trešām valstīm, no otras puses.

Ja minētie nolīgumi nesader ar Līgumiem, attiecīgā dalībvalsts vai attiecīgās dalībvalstis veic visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu konstatēto nesaderību. Vajadzības gadījumā dalībvalstis šajā sakarā sniedz savstarpēju palīdzību un vienojas par kopēju attieksmi.

Piemērojot šā panta pirmajā daļā minētos nolīgumus, dalībvalstis ņem vērā to, ka tiesības, par kuru piešķiršanu tās vienojušās Līgumos, ir būtiska Savienības sistēmas daļa un tādējādi ir cieši saistītas ar kopīgu iestāžu dibināšanu, attiecīgu pilnvaru piešķiršanu tām, kā arī ar to, ka visas citas dalībvalstis piešķir tādas pašas tiesības.

352. pants
(bijušais EKL 308. pants)

1. Ja Savienības rīcība izrādītos nepieciešama saskaņā Līgumos noteiktajām politikas jomām, lai sasniegtu kādu no Līgumos noteiktajiem mērķiem, un tajos nav paredzētas vajadzīgās pilnvaras, Padome pēc Komisijas priekšlikuma un ar Eiropas Parlamenta piekrišanu vienprātīgi pieņem vajadzīgos pasākumus. Ja attiecīgos pasākumus Padome pieņēmusi saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru, tā pieņem lēmumu vienbalsīgi, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu un saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu.

2. Izmantojot Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 5. panta 3. punktā minētā subsidiaritātes principa uzraudzības procedūru, Komisija vērš valstu parlamentu uzmanību uz priekšlikumiem, kas pamatojas uz šo pantu.
3. Šajā pantā paredzētie pasākumi nevar būt par iemeslu dalībvalstu normatīvo aktu saskaņošanai gadījumos, kad Līgumi neparedz šādu saskaņošanu.
4. Uz šo pantu nevar pamatoties, lai sasniegtu ar kopējās ārpolitikas un drošības politiku saistītus mērķus, un jebkuros saskaņā ar šo pantu pieņemtos aktos ievēro Līguma par Eiropas Savienību 40. panta otrajā daļā noteiktos ierobežojumus.

353. pants

Līguma par Eiropas Savienību 48. panta 7. punktu nepiemēro attiecībā uz šādiem pantiem:

- 311. panta trešo un ceturto daļu,
- 312. panta 2. punkta pirmo daļu,
- 352. pantu un
- 354. pantu.

354. pants

(bijušais EKL 309. pants)

Piemērojot Līguma par Eiropas Savienību 7. pantu par dažu tiesību pārtraukšanu saistībā ar dalību Savienībā, Eiropadomes vai Padomes locekļi no attiecīgās dalībvalsts nepiedalās balsošanā, un attiecīgās dalībvalsts balsis neieskaita vajadzīgajā vienā trešdaļā vai četrās piektdaļās dalībvalstu balsu, kas minētas 1. un 2. punktā. Personiski klātesošu vai pārstāvētu locekļu atturēšanās neliedz pieņemt šā panta 2. punktā minētos lēmumus.

Lai pieņemtu Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 3. un 4. punktā minētos lēmumus kvalificēto vairākumu nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta b) apakšpunktu.

Ja lēmumu atņemt balsstiesības saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 3. punktu Padome pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu, pamatojoties uz Līgumu noteikumiem, tad šis kvalificētais balsu vairākums ir tāds, kā paredzēts šā Līguma 238. panta 3. punkta b) apakšpunktā, bet ja Padome pieņem lēmumu pēc Komisijas vai pēc Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos priekšlikuma, tad to nosaka saskaņā ar 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

Piemērojot Līguma par Eiropas Savienību 7. pantu, Eiropas Parlaments pieņem lēmumus ar divu trešdaļu balsu vairākumu, ko nodevis tā locekļu vairākums.

355. pants
(bijušā EKL 299. panta 2. punkta pirmā daļa
un 3. līdz 6. punkts)

Papildus Līguma par Eiropas Savienību 52. panta noteikumiem attiecībā uz piemērošanas teritoriālo jomu piemēro šādus noteikumus:

1. Šā Līguma noteikumus piemēro Gvadelupai, Franču Gviānai, Martinikai, Reinjonai, Senberteļemī, Senmartēnai, Azoru salām, Madeiras salām un Kanāriju salām saskaņā ar 349. pantu.
2. Īpašā asociācijas procedūra, kas izklāstīta šā Līguma ceturtajā daļā, attiecas uz tām aizjūras zemēm un teritorijām, kas uzskaitītas II pielikumā.

Līgumi neattiecas uz tām aizjūras zemēm un teritorijām, kuras uztur īpašas attiecības ar Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti un kuras nav iekļautas iepriekšminētajā sarakstā.

3. Līgumi attiecas uz tām Eiropas teritorijām, par kuru ārlietām ir atbildīga kāda no dalībvalstīm.
4. Līgumi attiecas uz Ālandu salām saskaņā ar 2. protokolu Aktā par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes pievienošanās nosacījumiem.

5. Atkāpjoties no Līguma par Eiropas Savienību 52. panta un šā panta 1. līdz 4. punkta:
- a) Līgumi neattiecas uz Farēru salām;
 - b) Līgumi neattiecas uz Apvienotās Karalistes Akrotiri un Dhekelia Suverēnajām bāzu teritorijām Kiprā, izņemot tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs, lai nodrošinātu to pasākumu īstenošanu, kas paredzēti Protokolā par Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes Suverēnajām bāzu teritorijām Kiprā, kurš pievienots Aktam par nosacījumiem, ar kādiem Čehijas Republika, Igaunijas Republika, Kipras Republika, Latvijas Republika, Lietuvas Republika, Ungārijas Republika, Maltas Republika, Polijas Republika, Slovēnijas Republika un Slovākijas Republika pievienojas Eiropas Savienībai, un saskaņā ar minētā protokola noteikumiem;
 - c) Līgumi attiecas uz Normandijas salām un Menas salu tikai tiktāl, ciktāl tas vajadzīgs, lai nodrošinātu to noteikumu īstenošanu, kas attiecas uz minētajām salām un ko paredz 1972. gada 22. janvārī parakstītais Līgums par jaunu dalībvalstu pievienošanos Eiropas Ekonomikas kopienai un Eiropas Atomenerģijas kopienai.
6. Pēc attiecīgas dalībvalsts ierosinājuma Eiropadome var pieņemt lēmumu, ar ko groza statusu, kas attiecībā uz Savienību ir piešķirts Dānijas, Francijas vai Nīderlandes zemēm vai teritorijām, kas minētas 1. un 2. punktā. Eiropadome pieņem lēmumu vienprātīgi pēc apspriedes ar Komisiju.

356. pants
(bijušais EKL 312. pants)

Šis Līgums ir noslēgts uz neierobežotu laiku.

357. pants
(bijušais EKL 313. pants)

Augstās Līgumslēdzējas Puses šo Līgumu ratificē saskaņā ar attiecīgajām konstitucionālajām prasībām. Ratifikācijas dokumentus deponē Itālijas Republikas valdībai.

Šis Līgums stājas spēkā nākamā mēneša pirmajā dienā pēc tam, kad ratifikācijas dokumentu deponējusi pēdējā parakstītājvalsts. Ja tomēr deponēšana notiek vēlāk nekā 15 dienas pirms nākamā mēneša sākuma, šis Līgums nestājas spēkā līdz aiznākamā mēneša pirmajai dienai pēc ratifikācijas dokumenta deponēšanas.

358. pants

Šim Līgumam piemēro Līguma par Eiropas Savienību 55. panta noteikumus.

TO APLIECINOT, attiecīgie Pilnvarotie ir parakstījuši šo Līgumu.

Romā, tūkstoš deviņi simti piecdesmit septītā gada divdesmit piektajā martā.
(pilnvaroto saraksts nav sniegts)

PROTOKOLI

1. PROTOKOLS

PAR VALSTU PARLAMENTU LOMU EIROPAS SAVIENĪBĀ

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ATGĀDINOT, ka tas, kā valstu parlamenti kontrolē savu valdību darbību saistībā ar Eiropas Savienības darbību, ir atkarīgs no katras dalībvalsts konstitucionālās iekārtas un prakses,

TIEKDAMIES rosināt valstu parlamentus pilnīgāk iesaistīties Eiropas Savienības darbībā un paplašināt to iespējas izteikt viedokli par Eiropas Savienības leģislatīvo aktu projektiem, kā arī par citiem jautājumiem, kuros tie varētu būt īpaši ieinteresēti,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam:

I SADAĻA

INFORMĀCIJA VALSTU PARLAMENTIEM

1. pants

Komisijas konsultatīvos dokumentus (zaļās grāmatas, baltās grāmatas un paziņojumus), kad tos publicē, Komisija tieši nosūta valstu parlamentiem. Arī ikgadējo likumdošanas programmu un jebkādos citus likumdošanas plānošanas vai politiskās stratēģijas dokumentus Komisija nosūta valstu parlamentiem tajā pašā laikā, kad tos nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei.

2. pants

Leģislatīvo aktu projektus, ko iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei, nosūta valstu parlamentiem.

Šajā protokolā "leģislatīvā akta projekts" ir Komisijas priekšlikums, dalībvalstu grupas iniciatīva, Eiropas Parlamenta iniciatīva, Tiesas lūgums, Eiropas Centrālās bankas ieteikums un Eiropas Investīciju bankas lūgums, kas attiecas uz kāda leģislatīvā akta pieņemšanu.

Komisijas ierosinātos leģislatīvo aktu projektus Komisija tieši iesniedz valstu parlamentiem tajā pašā laikā, kad tos iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei.

Eiropas Parlamenta ierosinātos leģislatīvo aktu projektus Eiropas Parlaments tieši iesniedz valstu parlamentiem.

Dalībvalstu grupas, Tiesas, Eiropas Centrālās bankas vai Eiropas Investīciju bankas ierosinātos leģislatīvo aktu projektus Padome iesniedz valstu parlamentiem.

3. pants

Valstu parlamenti var nosūtīt Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas priekšsēdētājam pamatotu atzinumu par leģislatīvā akta projekta atbilstību subsidiaritātes principam, ievērojot procedūru, kas paredzēta Protokolā par subsidiaritātes principa un proporcionalitātes principa piemērošanu.

Ja attiecīgo leģislatīvā akta projektu ir ierosinājusi dalībvalstu grupa, Padomes priekšsēdētājs pamatoto atzinumu vai pamatotos atzinumus nodod attiecīgo dalībvalstu valdībām.

Ja leģislatīvā akta projektu ir ierosinājusi Tiesa, Eiropas Centrālā banka vai Eiropas Investīciju banka, Padomes priekšsēdētājs pamatoto atzinumu vai pamatotos atzinumus nodod attiecīgajai iestādei vai struktūrai.

4. pants

No dienas, kad leģislatīvā akta projekts ir pieejams valstu parlamentiem Savienības oficiālajās valodās, līdz dienai, kad projektu iekļauj Padomes pagaidu darba kārtībā, lai to pieņemtu vai lai formulētu nostāju saskaņā ar likumdošanas procedūru, ir jāpaiet astoņām nedēļām. Steidzamības gadījumos ir iespējami izņēmumi, kuru pamatojumu norāda Padomes aktā vai nostājā. Izņemot pietiekami pamatotus steidzamības gadījumus, minētajās astoņās nedēļās nedrīkst notikt nekāda vienošanās par leģislatīvā akta projektu. Izņemot pietiekami pamatotus steidzamības gadījumus, no dienas, kad leģislatīvā akta projektu iekļauj Padomes pagaidu darba kārtībā, līdz dienai, kad pieņem nostāju, ir jāpaiet desmit dienām.

5. pants

Padomes sanāksmju darba kārtību un to rezultātu, tostarp to sanāksmju protokolus, kurās Padome apspriež leģislatīvo aktu projektus, tieši nosūta valstu parlamentiem tajā pašā laikā, kad tos nosūta dalībvalstu valdībām.

6. pants

Ja Eiropadome paredz atsaukties uz Līguma par Eiropas Savienību 48. panta 7. punkta pirmo vai otro daļu, valstu parlamentus par šo Eiropadomes iniciatīvu informē vismaz sešus mēnešus pirms lēmuma pieņemšanas.

7. pants

Revīzijas palāta informācijas nolūkā nosūta savu gada ziņojumu valstu parlamentiem tajā pašā laikā, kad to nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei.

8. pants

Ja valsts parlamentārā sistēma nav vienpalātas sistēma, šā protokola 1. līdz 7. pants attiecas uz parlamenta palātām.

II SADAĻA

PARLAMENTU SADARBĪBA

9. pants

Eiropas Parlaments un valstu parlamenti kopīgi nosaka to, kā organizēt un sekmēt efektīvu un regulāru savstarpējo sadarbību Eiropas Savienībā.

10. pants

Tādu parlamentāro struktūrvienību konference, kuras specializējas Savienības jautājumos, var iesniegt Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai izskatīšanai jebkuru priekšlikumu, ko tā uzskata par lietderīgu. Minētā konference arī veicina informācijas un labas prakses apmaiņu starp valstu parlamenti un Eiropas Parlamentu, kā arī starp to īpašajām komitejām. Tāpat minētā konference var organizēt parlamentu konferences par konkrētiem tematiem, jo īpaši lai apspriestu kopējās ārpolitikas un drošības politikas jautājumus, tostarp kopējo drošības un aizsardzības politiku. Konferences priekšlikumi nav saistoši valstu parlamenti un neietekmē to nostāju.

2. PROTOKOLS

PAR SUBSIDIARITĀTES PRINCIPA UN PROPORCIONALITĀTES PRINCIPA PIEMĒROŠANU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLĒDAMĀS nodrošināt to, ka lēmumu pieņemšana tiek iespējami tuvināta Savienības pilsoņiem,

NOLĒMUŠAS paredzēt nosacījumus, lai piemērotu subsidiaritātes principu un proporcionalitātes principu, kā tie noteikti Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā, un ieviest sistēmu šo principu piemērošanas uzraudzībai,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

Katra iestāde nodrošina to, ka pastāvīgi tiek ievērots subsidiaritātes princips un proporcionalitātes princips, kā tie noteikti Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā.

2. pants

Pirms iesniegt priekšlikumu par kādu leģislatīvo aktu, Komisija veic vispusīgas konsultācijas. Šādās konsultācijās, attiecīgā gadījumā, vērā ņem paredzēto darbību reģionālo un vietējo dimensiju. Steidzamības gadījumos Komisija izņēmuma kārtā neveic šādas konsultācijas. Šā lēmuma pamatojumu tā norāda savā priekšlikumā.

3. pants

Šajā protokolā "leģislatīvā akta projekts" ir Komisijas priekšlikums, dalībvalstu grupas iniciatīva, Eiropas Parlamenta iniciatīva, Tiesas lūgums, Eiropas Centrālās bankas ieteikums un Eiropas Investīciju bankas lūgums, kas attiecas uz kāda leģislatīvā akta pieņemšanu.

4. pants

Komisija savus leģislatīvo aktu projektus un grozītos projektus iesniedz valstu parlamentiem tajā pašā laikā, kad tos iesniedz Savienības likumdevējam.

Eiropas Parlaments savus leģislatīvo aktu projektus un grozītos projektus iesniedz valstu parlamentiem.

Dalībvalstu grupas, Tiesas, Eiropas Centrālās bankas vai Eiropas Investīciju bankas ierosinātos leģislatīvo aktu projektus un grozītos projektus Padome iesniedz valstu parlamentiem.

Pieņemot Eiropas Parlamenta normatīvās rezolūcijas un Padomes nostājas, attiecīgā iestāde tās nosūta valstu parlamentiem.

5. pants

Leģislatīvo aktu projekti ir pamatoti, ņemot vērā subsidiaritātes principu un proporcionālītātes principu. Jebkurā leģislatīvā akta projektā jābūt iekļautam sīki izstrādātam ziņojumam, kas ļautu izvērtēt atbilstību subsidiaritātes principam un proporcionālītātes principam. Šajā ziņojumā jāiekļauj elementi, kas ļauj izvērtēt akta finansiālo ietekmi, un – attiecībā uz direktīvu – tās ietekmi uz noteikumiem, kas dalībvalstīm jāievieš, tostarp – attiecīgā gadījumā – uz reģionālajiem tiesību aktiem. Secinājumu, ka Savienības mērķis ir labāk sasniedzams Savienības līmenī, pamato ar kvalitatīviem un, kad vien tas iespējams, kvantitatīviem rādītājiem. Leģislatīvo aktu projektos ņem vērā vajadzību nodrošināt to, ka visi finansiālie vai administratīvie apgrūtinājumi, kas rodas Savienībai, valstu valdībām, reģionālajām un vietējām iestādēm, uzņēmējdarbības subjektiem un pilsoņiem, ir cik iespējams mazi un atbilstīgi noteiktajam mērķim.

6. pants

Ikviens valsts parlaments vai ikviena kāda valsts parlamenta palāta astoņās nedēļās no leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas dienas var nosūtīt Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas priekšsēdētājam kādā no Savienības oficiālajām valodām sastādītu pamatotu atzinumu, kurā paskaidrots, kāpēc tā uzskata, ka attiecīgais projekts neatbilst subsidiaritātes principam. Ikviens valsts parlamenta vai ikviena valsts parlamenta palāta vajadzības gadījumā apspriežas ar reģionālajiem parlamentiem, kuriem ir likumdošanas pilnvaras.

Ja attiecīgo leģislatīvā akta projektu ir ierosinājusi dalībvalstu grupa, Padomes priekšsēdētājs šo pamatoto atzinumu nodod attiecīgo dalībvalstu valdībām.

Ja leģislatīvā akta projektu ir ierosinājusi Tiesa, Eiropas Centrālā banka vai Eiropas Investīciju banka, Padomes priekšsēdētājs šo pamatoto atzinumu nodod attiecīgajai iestādei vai struktūrai.

7. pants

1. Eiropas Parlaments, Padome un Komisija vai, attiecīgā gadījumā, dalībvalstu grupa, Tiesa, Eiropas Centrālā banka vai Eiropas Investīciju banka, ja kāda no tām ierosinājusi leģislatīvā akta projektu, ņem vērā pamatotos atzinumus, ko snieguši valstu parlamenti vai kāda valsts parlamenta palāta.

Katram valsts parlamentam ir divas balsis, kas sadalītas atbilstīgi valsts parlamentārajai sistēmai. Divpalātu valsts parlamentu gadījumā katrai palātai ir viena balss.

2. Ja pamatotie atzinumi par Eiropas leģislatīvā akta projekta neatbilstību subsidiaritātes principam pārstāv vismaz vienu trešdaļu no visām valstu parlamentu un to palātu nodotajām balsīm, ņemot vērā 1. punkta otro daļu, tad projekts ir jāpārskata. Šis minimums ir viena ceturtdaļa attiecībā uz leģislatīvo aktu projektiem, kas iesniegti atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 76. pantam un kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

Pēc šādas pārskatīšanas Komisija vai, attiecīgā gadījumā, dalībvalstu grupa, Eiropas Parlaments, Tiesa, Eiropas Centrālā banka vai Eiropas Investīciju banka, ja tās ierosinājušas attiecīgo leģislatīvā akta projektu, var nolemt saglabāt, grozīt vai atsaukt projektu. Šāds lēmums jāpamato.

3. Turklāt saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, ja pamatotie atzinumi par leģislatīvā akta priekšlikuma neatbilstību subsidiaritātes principam pārstāv vismaz vienkāršu vairākumu no visām valstu parlamentu un to palātu nodotajām balsīm, ņemot vērā 1. punkta otro daļu, tad priekšlikums ir jāpārskata. Pēc šādas pārskatīšanas Komisija var nolemt saglabāt, grozīt vai atsaukt priekšlikumu.

Ja Komisija nolemj paturēt to spēkā, tai pamatotā atzinumā ir jāpaskaidro, kāpēc tā uzskata, ka projekts atbilst subsidiaritātes principam. Šis pamatotais atzinums, kā arī valstu parlamentu sniegtie pamatotie atzinumi būs jāiesniedz Savienības likumdevējam, lai tos ņemtu vērā procedūrā:

- a) pirms pirmā lasījuma pabeigšanas likumdevējs (Eiropas Parlaments un Padome) izskata tiesību akta priekšlikuma atbilstību subsidiaritātes principam, īpaši ņemot vērā vairuma valstu parlamentu izteiktos kopīgos pamatojumus, kā arī Komisijas pamatotu atzinumu;
- b) ja likumdevējs ar 55 % Padomes locekļu balsu vairākumu vai Eiropas Parlamenta balsu vairākumu nolemj, ka priekšlikums nav atbilstīgs subsidiaritātes principam, tiesību akta priekšlikumu pārtrauc izskatīt.

8. pants

Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir izlemt lietas, kas attiecas uz subsidiaritātes principa pārkāpumu kādā leģislatīvajā aktā un ko dalībvalstis ierosinājušas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā paredzētajiem noteikumiem, vai ko dalībvalstis sava valsts parlamenta vai tā palātas vārdā nodevušas Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar savu tiesību sistēmu.

Arī Reģionu komiteja var saskaņā iepriekšminēto pantu ierosināt lietas par leģislatīvajiem aktiem, kuru pieņemšanai Līgumā par Eiropas Savienības darbību ir paredzēta apspriešanās ar to.

9. pants

Katru gadu Komisija iesniedz Eiropadomei, Eiropas Parlamentam, Padomei un valstu parlamentiem ziņojumu par Līguma par Eiropas Savienību 5. panta piemērošanu. Šis gada ziņojums jānosūta arī Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai.

3. PROTOKOLS

PAR EIROPAS SAVIENĪBAS TIESAS STATŪTIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLĒDAMIES pieņemt Eiropas Savienības Tiesas statūtus, kas paredzēti Līguma par Eiropas Savienības darbību 281. pantā,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam.

1. pants

Eiropas Savienības Tiesas sastāvs un funkcijas atbilst noteikumiem, kas paredzēti Līgumos, Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā (EAEK līgums) un šajos Statūtos.

I SADAĻA

TIESNEŠI UN ĢENERĀLADVOKĀTI

2. pants

Pirms stāšanās amatā visi tiesneši Tiesas priekšā, kas sanākusi atklātā sēdē, zvēr pildīt pienākumus objektīvi un apzinīgi un ievērot Tiesas apspriežu slepenību.

3. pants

Uz tiesnešiem attiecas imunitāte pret tiesvedību. Pēc amata pilnvaru beigām viņu imunitāte saglabājas attiecībā uz darbībām, kas veiktas, pildot amata pienākumus, tostarp attiecībā uz teikto un rakstīto.

Tiesas plēnums imunitāti var atņemt. Ja lēmums attiecas uz Vispārējās tiesas vai specializētās tiesas locekli, Tiesa lemj pēc apspriešanās ar attiecīgo tiesu.

Ja tiesnesim atņem imunitāti un pret viņu ierosina krimināllietu, katrā attiecīgā dalībvalstī viņu var tiesāt tikai tāda tiesa, kuras kompetencē ir tiesāt attiecīgās valsts augstākos tiesnešus.

11. līdz 14. pants un 17. pants Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā attiecas uz Eiropas Savienības Tiesas tiesnešiem, ģenerālvokātiem, sekretāru un referentu palīgiem, neskarot šā panta iepriekšējās daļās izklāstītos noteikumus par tiesnešu imunitāti pret tiesvedību.

4. pants

Tiesneši nedrīkst būt politiskos vai valsts pārvaldes amatos.

Viņi nedrīkst uzņemties algotu vai nealgotu darbu, ja vien Padome ar vienkāršu balsu vairākumu izņēmuma kārtā nav ļāvusi to darīt.

Stājoties amatā, tiesneši svinīgi solās tiklab amata pilnvaru laikā, kā pēc tam pildīt pienākumus, ko uzliek šis amats, jo īpaši pienākumu izturēties godīgi un apdomīgi, pēc amata pilnvaru beigām pieņemot dažus amatus un priekšrocības.

Visas neskaidrības šajā sakarā izšķir ar Tiesas lēmumu. Ja lēmums attiecas uz Vispārējās tiesas vai specializētās tiesas locekli, Tiesa lemj pēc apspriešanās ar attiecīgo tiesu.

5. pants

Izņemot parastu nomaiņu vai nāves gadījumu, tiesneša pienākumi beidzas, viņam atkāpjoties no amata.

Ja tiesnesis atkāpjas no amata, viņš Tiesas priekšsēdētājam iesniedz atlūgumu, kas jānodod Padomes priekšsēdētājam. Pēc šāda paziņojuma tiesneša amata vieta ir brīva.

Tiesnesis turpina pildīt amata pienākumus, kamēr pēctecis viņu nomaina, izņemot gadījumus, uz kuriem attiecas 6. pants.

6. pants

Tiesnesi var atlaist no amata vai atņemt viņam tiesības uz pensiju vai citām priekšrocībām tikai tad, ja pēc vienprātīga Tiesas tiesnešu un ģenerālvokātu atzinuma tiesnesis vairs neatbilst vajadzīgajiem nosacījumiem vai nepilda amata pienākumus. Attiecīgais tiesnesis šādās apspriedēs nepiedalās. Ja attiecīgais tiesnesis ir Vispārējās tiesas vai specializētās tiesas loceklis, Tiesa lemj pēc apspriešanās ar attiecīgo tiesu.

Tiesas sekretārs Tiesas lēmumu dara zināmu Eiropas Parlamenta priekšsēdētājam un Komisijas priekšsēdētājam, kā arī paziņo to Padomes priekšsēdētājam.

Gadījumā, ja nolemts kādu tiesnesi atlaist no amata, pēc šāda paziņojuma tiesneša amata vieta ir brīva.

7. pants

Tiesnesi, kam jāaizstāj Tiesas loceklis, kura amata pilnvaru laiks nav beidzies, ieceļ uz viņa priekšteča atlikušo pilnvaru laiku.

8. pants

Noteikumi, kas ietverti 2. līdz 7. pantā, attiecas uz ģenerālvokātiem.

II SADAĻA

TIESAS UZBŪVE

9. pants

Ik pēc trijiem gadiem daļēji nomainot tiesnešus, pārmaiņus nomaina četrpadsmit un trīspadsmit tiesnešus.

Ik pēc trijiem gadiem daļēji nomainot ģenerāladvokātus, katrā reizē nomaina četrus ģenerāladvokātus.

10. pants

Tiesas sekretārs Tiesas priekšā zvēr pildīt pienākumus objektīvi un apzinīgi un ievērot Tiesas apspriežu slepenību.

11. pants

Tiesa organizē sekretāra aizvietošanu gadījumā, ja viņš nevar ierasties Tiesā.

12. pants

Lai Tiesa varētu darboties, tai piesaista ierēdņus un citus darbiniekus. Viņi ir pakļauti Tiesas sekretāram priekšsēdētāja vadībā.

13. pants

Pēc Tiesas lūguma Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru var paredzēt referenta palīgu iecelšanu un pieņemt noteikumus, kas reglamentē viņu pienākumus. Referenta palīgiem saskaņā ar reglamentu var uzdot piedalīties Tiesā izskatāmo lietu izmeklēšanā un sadarboties ar tiesnesi referentu.

Referenta palīgus izraugās no tādu personu vidus, kuru neatkarība nav apšaubāma un kam ir vajadzīgā juridiskā kvalifikācija; viņus ieceļ Padome ar vienkāršu balsu vairākumu. Referenta palīgi Tiesas priekšā zvēr pildīt pienākumus objektīvi un apzinīgi un ievērot Tiesas apspriežu slepenību.

14. pants

Tiesnešiem, ģenerālvokātiem un sekretāram ir jābūt dzīvesvietai tur, kur atrodas Tiesas mītne.

15. pants

Tiesa strādā bez pārtraukuma. Tiesas oficiālās brīvdienas nosaka Tiesa, pienācīgi ievērojot savas darba vajadzības.

16. pants

Tiesa veido specializētās tiesas, kurās ir trīs un pieci tiesneši. Tiesneši no sava vidus ievēlē specializēto tiesu priekšsēdētājus. To specializēto tiesu priekšsēdētājus, kurās ir pieci tiesneši, ievēlē uz trijiem gadiem. Viņus vienreiz var ievēlēt atkārtoti.

Virspalātā ir trīspadsmit tiesneši. Tās priekšsēdētājs ir Tiesas priekšsēdētājs. To specializēto tiesu priekšsēdētāji, kurās ir pieci tiesneši, un citi tiesneši, kurus ieceļ atbilstīgi reglamentam, arī ir daļa no virspalātas.

Tiesa lietas izspriež virspalātā, ja to lūdz dalībvalsts vai Savienības iestāde, kas ir puse tiesas procesā.

Tiesas plēnums izlemj lietas, kas Tiesai iesniegtas saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 228. panta 2. punktu, 245. panta 2. punktu, 247. pantu vai 286. panta 6. punktu.

Arī gadījumā, kad Tiesa uzskata, ka izskatāmā lieta ir ārkārtīgi svarīga, tā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas var pieņemt lēmumu, ka lieta jāizlemj Tiesas plēnumam.

17. pants

Tiesas nolēmumi ir spēkā tikai tad, ja apspriedē piedalās nepāra skaits tās locekļu.

Nolēmumi, ko pieņem specializētās tiesas, kurās ir trīs vai pieci tiesneši, ir spēkā tikai tad, ja tos pieņem trīs tiesneši.

Virspalātas nolēmumi ir spēkā tikai tad, ja sēdē piedalās deviņi tiesneši.

Tiesas plēnuma nolēmumi ir spēkā tikai tad, ja sēdē piedalās piecpadsmit tiesneši.

Ja kāds no specializētās tiesas tiesnešiem nevar piedalīties sēdē, tad saskaņā ar reglamentu viņa vietā lietas izspriešanai pieaicina citas specializētās tiesas tiesnesi.

18. pants

Tiesnesis vai ģenerālvokāts nevar piedalīties tādas lietas izskatīšanā, kurā viņš iepriekš ir bijis pārstāvis, padomdevējs vai darbojies kā kādas puses advokāts, vai bijis pieaicināts izteikties kā tiesas, tribunāla vai izmeklēšanas komisijas loceklis, vai citā statusā.

Ja tiesnesis vai ģenerālvokāts kāda sevišķa iemesla dēļ uzskata, ka viņam nevajadzētu piedalīties kādas lietas izspriešanā vai izskatīšanā, tad viņš par to informē priekšsēdētāju. Ja priekšsēdētājs kāda sevišķa iemesla dēļ uzskata, ka tiesnesim vai ģenerālvokātam nevajadzētu piedalīties vai izteikt pamatotus secinājumus kādā lietā, tad viņš to dara zināmu šim tiesnesim vai ģenerālvokātam.

Visas grūtības, kas rodas, piemērojot šo pantu, risina ar Tiesas lēmumu.

Puses nevar lūgt mainīt Tiesas vai kādas specializētās tiesas sastāvu tiesneša pilsonības dēļ vai tāpēc, ka Tiesā vai specializētajā tiesā nav tiesneša, kam būtu attiecīgās puses pilsonība.

III SADAĻA

TIESAS PROCESS

19. pants

Dalībvalstis un Savienības iestādes Tiesā pārstāv katrai lietai iecelts pārstāvis; pārstāvim var palīdzēt padomdevējs vai advokāts.

Tādā pašā veidā tiek pārstāvētas arī valstis, kas nav dalībvalstis, bet kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses, kā arī EEZ līgumā minētā EBTA Uzraudzības iestāde.

Citas puses jāpārstāv advokātam.

Tiesā pārstāvēt kādu pusi vai palīdzēt tai var tikai tie advokāti, kas ir tiesīgi praktizēt dalībvalstu tiesās vai to valstu tiesās, kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses.

Šiem pārstāvjiem, padomdevējiem un advokātiem, kas piedalās Tiesas procesos, ir tiesības un imunitāte, kas vajadzīga, lai viņi varētu neatkarīgi pildīt pienākumus atbilstīgi reglamentā paredzētajiem nosacījumiem.

Attiecībā uz šiem padomdevējiem un advokātiem, kas piedalās Tiesas procesos, Tiesai ir pilnvaras, ko parasti piešķir tiesām un ko paredz reglaments.

Augstskolu pasniedzējiem, kas ir to dalībvalstu pilsoņi, kuru tiesību akti dod viņiem tiesības uzstāties tiesā, ir tādas pašas tiesības Tiesā, kādas šis pants piešķir advokātiem.

20. pants

Tiesas procesam ir divas daļas: rakstiskā daļa un mutiskā daļa.

Rakstiskajā daļā pusēm un Savienības iestādēm, kuru lēmumi tiek apstrīdēti, nosūta pieteikumus, lietas izklāstus, iebildumus un apsvērumus, un atbildes, ja tādas ir, kā arī visus minētajiem dokumentiem pievienotos pamatojuma dokumentus vai to apliecinātas kopijas.

Minētos dokumentus nosūta Tiesas sekretārs tādā kārtībā un tādos termiņos, kādi paredzēti reglamentā.

Mutiskajā daļā ietilpst tiesneša referenta ziņojuma nolasīšana, pārstāvju, padomdevēju un advokātu uzklausišana, un ģenerālvokāta izteiktie pamatotie secinājumi, kā arī liecinieku un ekspertu uzklausišana, ja tādi ir.

Ja Tiesa uzskata, ka lieta nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu, tā pēc ģenerālvokāta uzklausišanas var pieņemt lēmumu par to, ka lieta izlemjama bez ģenerālvokāta pamatoto secinājumu uzklausišanas.

21. pants

Tiesā griežas ar Tiesas sekretāram adresētu pieteikumu. Tajā jābūt iesniedzēja vārdam un pastāvīgai adresei, ziņām par parakstītāju, jānorāda persona vai personas, pret kurām pieteikums vērsts, strīda priekšmets, prasījums un īss to tiesību normu izklāsts, ar kurām tiek pamatots pieteikums.

Vajadzības gadījumā pieteikumam pievieno aktu, ko prasa atcelt, vai – Līguma par Eiropas Savienības darbību 265. pantā minētos gadījumos – dokumentāru apliecinājumu par to, kurā dienā kāda iestāde saskaņā ar minētajiem pantiem tikusi uzaicināta rīkoties. Ja šos dokumentus neiesniedz kopā ar pieteikumu, Tiesas sekretārs lūdz attiecīgo pusi tos iesniegt pieņemamā termiņā, tomēr šādā gadījumā puse nezaudē savas tiesības arī tad, ja dokumentus iesniedz pēc lietas ierosināšanai noteiktā termiņa.

22. pants

Lietās, uz kurām attiecas EAEK līguma 18. pants, Tiesā griežas, iesniedzot Tiesas sekretāram apelācijas sūdzību. Apelācijas sūdzībā norāda iesniedzēja vārdu un pastāvīgo adresi, ziņas par parakstītāju, atsauci uz pārsūdzēto lēmumu, kā arī norāda atbildētāju vārdus vai nosaukumus, strīda priekšmetu, pievieno dokumentus un īsu pamatojuma izklāstu.

Apelācijas sūdzībai pievieno apstrīdētā Arbitrāžas komitejas lēmuma apliecinātu kopiju.

Ja Tiesa apelāciju noraida, tad Arbitrāžas komitejas lēmums kļūst galīgs.

Ja Tiesa Arbitrāžas komitejas lēmumu atceļ, tad vajadzības gadījumā pēc kādas puses ierosinājuma lietu var atkal izskatīt Arbitrāžas komitejā. Arbitrāžas komiteja ievēro visus Tiesas nolēmumus par tiesību jautājumiem.

23. pants

Gadījumos, uz kuriem attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pants, attiecīgā dalībvalsts tiesa dara zināmu Tiesai savu lēmumu apturēt lietas izskatīšanu un nodot lietu Tiesai. Tiesas sekretārs šo lēmumu pēc tam paziņo pusēm, dalībvalstīm un Komisijai, kā arī Savienības iestādei vai struktūrai, kas pieņēmusi aktu, kura spēkā esamība vai interpretācija tiek apstrīdēta.

Puses, dalībvalstis, Komisija un, attiecīgā gadījumā, Savienības iestāde vai struktūra, kas pieņēmusi aktu, kura spēkā esamība vai interpretācija tiek apstrīdēta, ir tiesīga divos mēnešos pēc šāda paziņojuma iesniegt Tiesai lietas izklāstu vai rakstiskus apsvērumus.

Gadījumos, uz kuriem attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 267. pants, Tiesas sekretārs attiecīgās valsts tiesas lēmumu paziņo arī valstīm, kas nav dalībvalstis, bet kas ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses, kā arī EEZ līgumā minētajai EBTA Uzraudzības iestādei, kas divos mēnešos pēc šāda paziņojuma Tiesai var iesniegt lietas izklāstu vai rakstiskus apsvērumus, ja konkrētā lieta ir saistīta ar EEZ līguma darbības jomām.

Ja nolīgums, kas attiecas uz kādu īpašu jautājumu un ko Padome noslēgusi ar vienu vai vairākām trešām valstīm, paredz, ka šīs valstis ir tiesīgas iesniegt lietas izklāstu vai rakstiskus apsvērumus gadījumos, kad dalībvalsts tiesa vēršas pie Tiesas, lai tā sniegtu prejudiciālu nolēmumu jautājumā, uz ko attiecas nolīgums, tad attiecīgās valsts tiesas nolēmumu, kura ir šis jautājums, arī paziņo attiecīgajām trešām valstīm. Divu mēnešu laikā no šādas paziņošanas šīs valstis drīkst iesniegt Tiesai lietas izklāstu vai rakstiskus apsvērumus.

*23.a pants **

Reglamentā var paredzēt paātrinātu procedūru un – attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālus nolēmumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu – steidzamības procedūru.

Tādās procedūrās procesuālo rakstu vai rakstisku apsvērumu iesniegšanai var paredzēt īsāku termiņu nekā 23. pantā noteiktais un, atkāpjoties no 20. panta ceturtās daļas, atteikties no ģenerālvokāta secinājumiem.

Turklāt steidzamības procedūrā var paredzēt ierobežot to, kuri no 23. pantā minētajiem lietas dalībniekiem un citām ieinteresētajām personām var iesniegt procesuālus rakstus vai rakstiskus apsvērumus, un īpaši steidzamos gadījumos var atteikties no tiesvedības rakstiskās daļas.

24. pants

Tiesa var prasīt pusēm iesniegt visus dokumentus un darīt zināmu visu informāciju, ko Tiesa atzīst par vēlamu. Jebkuru atteikumu oficiāli reģistrē.

Tiesa var arī lūgt, lai dalībvalstis un iestādes vai struktūras, kas nav puses attiecīgajā lietā, dara zināmu visu informāciju, ko Tiesa atzīst par vajadzīgu tiesvedības sakarā.

25. pants

Tiesa var jebkurai fiziskai personai, struktūrai, iestādei, komitejai vai citai organizācijai pēc pašas izvēles katrā laikā uzticēt uzdevumu sniegt eksperta atzinumu.

26. pants

Lieciniekus uzklausā atbilstīgi reglamentam.

* Pants iekļauts ar Lēmumu 2008/79/EK, *Euratom* (OV L 24, 29.1.2008., 42. lpp.).

27. pants

Ja liecinieki neierodas tiesā, Tiesai ir pilnvaras, kas parasti ir tiesām, un tā var atbilstīgi reglamentam uzlikt naudas sodus.

28. pants

Lieciniekus un ekspertus var uzklausīt pēc tam, kad viņi devuši tādu zvērestu, kāds noteikts reglamentā, vai arī tādu, kāds noteikts liecinieka vai eksperta valsts tiesību aktos.

29. pants

Tiesa var dot rīkojumu, lai lieciniekus vai ekspertus uzklausa viņu pastāvīgās dzīvesvietas tiesu iestāde.

Šo rīkojumu atbilstīgi reglamentam nosūta izpildīt kompetentai tiesu iestādei. Dokumentus, kas sagatavoti, izpildot Tiesas tiesiskās palīdzības lūgumu, saskaņā ar tiem pašiem nosacījumiem nosūta atpakaļ Tiesai.

Tiesa sedz izdevumus, neierobežojot tiesības vajadzības gadījumā tos piedzīt no pusēm.

30. pants

Dalībvalstis pret visiem liecinieku vai ekspertu zvēresta pārkāpumiem izturas tāpat kā tad, ja pārkāpums būtu izdarīts kādā attiecīgās dalībvalsts tiesā, kuras jurisdikcijā ir civillietas. Pēc Tiesas pieprasījuma attiecīgā dalībvalsts pret pārkāpēju ierosina lietu savā kompetentajā tiesā.

31. pants

Tiesas sēdes ir atklātas, ja vien Tiesa pēc savas ierosmes vai pēc pušu iesnieguma nopietnu iemeslu dēļ nenolemj ko citu.

32. pants

Tiesas sēžu gaitā Tiesa var uz klausīt ekspertus, lieciniekus un pašas puses. Puses var vērsties pie Tiesas tikai ar pārstāvju starpniecību.

33. pants

Visas tiesas sēdes protokolē, un protokolu paraksta priekšsēdētājs un sekretārs.

34. pants

Priekšsēdētājs sagatavo izskatāmo lietu sarakstu.

35. pants

Tiesas apspriedes ir un paliek slepenas.

36. pants

Tiesas spriedumos norāda pamatojumu, kāpēc tie pieņemti. Spriedumos norāda to tiesnešu vārdus, kuri piedalījušies apspriedēs.

37. pants

Tiesas spriedumus paraksta priekšsēdētājs un sekretārs. Tos nolasa atklātās tiesas sēdēs.

38. pants

Tiesa pieņem lēmumu par izdevumiem.

39. pants

Tiesas priekšsēdētājs saskaņā ar saīsināto tiesāšanās procedūru, kas vajadzības gadījumā var atšķirties no šo Statūtu noteikumiem un kas ir noteikta reglamentā, var pieņemt lēmumus attiecībā uz pieteikumiem par akta izpildes apturēšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. pantu un EAEK līguma 157. pantu, par pagaidu pasākumu noteikšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 279. pantu vai pieteikumus par izpildes apturēšanu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 299. panta ceturto daļu vai EAEK līguma 164. panta trešo daļu.

Ja priekšsēdētājs nevar piedalīties sēdē, saskaņā ar reglamentu viņa vietā stājas cits tiesnesis.

Priekšsēdētāja vai tiesneša, kas viņu aizstāj, lēmums ir provizorisks un nekādi neietekmē Tiesas nolēmumu par lietas būtību.

40. pants

Dalībvalstis un Savienības iestādes var iestāties lietās, ko izskata Tiesa.

Tādas pašas tiesības ir Savienības struktūrām un visām citām personām, ja tās var pierādīt savu ieinteresētību attiecībā uz Tiesai iesniegtas lietas iznākumu. Fiziskās vai juridiskās personas nevar iestāties lietās starp dalībvalstīm, lietās starp Savienības iestādēm vai lietās starp dalībvalstīm, no vienas puses, un Savienības iestādēm, no otras puses.

Neskarot šā panta otro daļu, lietās, ko izskata Tiesa, var iestāties valstis, kas nav dalībvalstis, bet ir Eiropas Ekonomikas zonas līguma līgumslēdzējas puses, kā arī EEZ līgumā minētā EBTA Uzraudzības iestāde, ja konkrētā lieta ir saistīta ar kādu no EEZ līguma darbības jomām.

Argumenti, kas ietverti pieteikumā par iestāšanos lietā, drīkst tikai atbalstīt vienas puses prasījumu.

41. pants

Ja atbildētāja puse pēc atbilstīga uzaicinājuma neiesniedz rakstiskus argumentus aizstāvībai, spriedumu attiecībā uz šo pusi pieņem aizmuguriski. Iebildumus pret spriedumu var iesniegt mēneša laikā pēc tā paziņošanas. Iebildumu iesniegšana nepārtrauc aizmuguriskā sprieduma izpildi, ja vien Tiesa nenolemj ko citu.

42. pants

Dalībvalstis, Savienības iestādes, struktūras un citas fiziskās vai juridiskās personas tādās lietās un saskaņā ar tādiem nosacījumiem, kas jānosaka reglamentā, var ierosināt lietu kā trešās personas, lai apstrīdētu Tiesas spriedumu, kas pieņemts, neuzklausot šīs personas, ja spriedums aizskar viņu tiesības.

43. pants

Ja sprieduma saturs vai piemērojuma apjoms ir neskaidrs, Tiesa to interpretē pēc tās puses vai Savienības iestādes lūguma, kura dara zināmu savu ieinteresētību šādā interpretēšanā.

44. pants

Pieteikumu pārskatīt spriedumu var iesniegt Tiesai tikai tad, ja kļūst zināms kāds fakts, kas ir būtiski svarīgs faktors, bet sprieduma pieņemšanas laikā nav bijis zināms Tiesai un pusei, kas prasa spriedumu pārskatīt.

Pārskatīšanu sāk ar Tiesas spriedumu, kas skaidri un noteikti fiksē jauno faktu un atzīst, ka būtībā tas ļauj lietu pārskatīt, un šā iemesla dēļ atzīst pieteikumu par izskatāmu.

Pieteikumu par pārskatīšanu nevar iesniegt, ja pagājuši desmit gadi pēc Tiesas sprieduma pieņemšanas dienas.

45. pants

Termiņu pagarinājumus, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, nosaka reglaments.

Termiņam beidzoties, attiecīgā persona nezaudē savas tiesības, ja pierāda, ka pastāvējuši neparedzēti apstākļi vai *force majeure*.

46. pants

Lietas pret Savienību sakarā ar ārpuslīgumu saistībām nevar ierosināt, ja pagājuši pieci gadi pēc notikuma, kas ļāvis lietu ierosināt. Noilguma termiņu pārtrauc, ja Tiesā ir ierosināta lieta vai ja pirms šādas lietas cietusī puse iesniegusi lūgumu attiecīgajai Savienības iestādei. Pēdējā gadījumā lieta jāierosina divos mēnešos, kā tas paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā; vajadzības gadījumā piemēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 265. panta otro daļu.

Šis pants attiecas arī uz tādām lietām pret Eiropas Centrālo Banku, kuras saistītas ar atbildību, kas izriet no ārpuslīgumiskām attiecībām.

IV SADAĻA

VISPĀRĒJĀ TIESA

47. pants

Šo Statūtu 9. panta pirmā daļa, 14. un 15. pants, 17. panta pirmā, otrā, ceturtā un piektā daļa un 18. pants attiecas uz Vispārējo tiesu un tās locekļiem.

Šo Statūtu 3. panta ceturtā daļa, kā arī 10., 11. un 14. pants *mutatis mutandis* attiecas arī uz Vispārējās tiesas sekretāru.

48. pants

Vispārējā tiesā ir divdesmit septiņi tiesneši.

49. pants

Vispārējās tiesas locekļiem var uzdot pildīt ģenerālvokāta pienākumus.

Ģenerālvokāta pienākums, rīkojoties pilnīgi objektīvi un neatkarīgi, ir atklātās tiesas sēdēs izteikt pamatotus secinājumus dažās Vispārējā tiesā iesniegtās lietās, lai palīdzētu Vispārējai tiesai pildīt tās pienākumus.

Tādu lietu noteikšanas kritērijus, kā arī procedūru ģenerālvokātu norīkošanai nosaka Vispārējās tiesas reglamentā.

Loceklis, kuram kādā lietā uzdots veikt ģenerālvokāta pienākumu, nevar piedalīties sprieduma pieņemšanā attiecīgajā lietā.

50. pants

Vispārējā tiesa lietas izspriež specializētajās tiesās, kurās ir trīs vai pieci tiesneši. Tiesneši no sava vidus ievēlē specializēto tiesu priekšsēdētājus. To specializēto tiesu priekšsēdētājus, kurās ir pieci tiesneši, ievēlē uz trijiem gadiem. Viņus vienreiz var ievēlēt atkārtoti.

Specializēto tiesu sastāvu un lietu nodošanu tām nosaka reglaments. Dažos gadījumos, kas paredzēti reglamentā, lietas var izskatīt Vispārējās tiesas plēnums vai arī viens pats tiesnesis.

Reglamentā tāpat var paredzēt, kādos gadījumos un ar kādiem nosacījumiem Vispārējā tiesa lietas izspriež virspalātā.

51. pants

Atkāpjoties no noteikuma, kas iekļauts Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. panta 1. punktā, Tiesa saglabā jurisdikciju lietās, kas minētas Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. un 265. pantā, kad tās ierosina kāda dalībvalsts pret:

- a) Eiropas Parlamenta vai Padomes, vai abu šo iestāžu kopīgu darbību vai bezdarbību, izņemot:
 - lēmumus, kurus pieņēmusi Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 108. panta 2. punkta trešo daļu,
 - Padomes tiesību aktus, kas pieņemti saskaņā ar Padomes regulu par pasākumiem, lai aizsargātu tirdzniecību Līguma par Eiropas Savienības darbību 207. panta nozīmē,
 - Padomes tiesību aktus, ar kuriem Padome īsteno izpildu pilnvaras saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 291. panta 2. punktu;
- b) Komisijas darbību vai bezdarbību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 331. panta 1. punktu.

Tiesa saglabā jurisdikciju arī lietās, kas minētas tajos pašos pantos, kad tās ierosina Savienības iestāde pret Eiropas Parlamenta, Padomes, abu šo iestāžu kopīgu darbību vai bezdarbību, vai pret Komisiju, vai kad tās ierosina Savienības iestāde pret Eiropas Centrālās bankas darbību vai bezdarbību.

52. pants

Tiesas priekšsēdētājs un Vispārējās tiesas priekšsēdētājs, savstarpēji vienojoties, pieņem nosacījumus, kā Tiesas ierēdņi un citi tās darbinieki sniedz pakalpojumus Vispārējai tiesai, lai tā varētu darboties. Daži ierēdņi vai citi darbinieki ir pakļauti Vispārējās tiesas sekretāram Vispārējās tiesas priekšsēdētāja vadībā.

53. pants

Vispārējās tiesas procesu reglamentē III sadaļa.

Vispārējās tiesas procesu precizē un papildina ar noteikumiem, kas var būt vajadzīgi un ko fiksē reglamentā. Reglamentā var būt atkāpes no 40. panta ceturtās daļas un no 41. panta, lai ņemtu vērā īpašās iezīmes, kādas ir tiesvedībai intelektuālā īpašuma jomā.

Atkāpjoties no šo Statūtu 20. panta ceturtās daļas, ģenerālvokāts savus pamatotos secinājumus var iesniegt rakstiski.

54. pants

Ja pieteikumu vai citu Vispārējai tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Tiesas sekretāram, sekretārs to tūlīt pārsūta Vispārējās tiesas sekretāram; tāpat, ja pieteikumu vai citu Tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Vispārējās tiesas sekretāram, šis sekretārs to tūlīt pārsūta Tiesas sekretāram.

Ja Vispārējā tiesa konstatē, ka tās kompetencē nav izskatīt un izlemt lietu, kas ir Tiesas jurisdikcijā, tā nodod šo lietu Tiesai; tāpat, ja Tiesa konstatē, ka lieta ir Vispārējās tiesas jurisdikcijā, tā šo lietu nodod Vispārējai tiesai, turklāt tā nedrīkst atteikties lietu izskatīt.

Ja Tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir tas pats prasījums, kurās jāizskata tas pats interpretācijas jautājums vai kurās apstrīdēta tā paša tiesību akta spēkā esamība, Vispārējā tiesa pēc pušu uzklaustīšanas var atlikt lietas izskatīšanu līdz sprieduma pieņemšanai Tiesā vai, ja lieta sāka atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantam, atteikties no jurisdikcijas, lai tādējādi ļautu Tiesai izskatīt šādas lietas. Tajos pašos gadījumos Tiesa var arī izlemt atlikt lietas izskatīšanu tajā; tādā gadījumā turpinās tiesvedība Vispārējā tiesā.

Ja kāda dalībvalsts un Savienības iestāde apstrīd to pašu tiesību aktu, Vispārējā tiesa atsakās no jurisdikcijas, lai Tiesa var lemt par šiem pieprasījumiem.

55. pants

Vispārējās tiesas galīgos lēmumus, kā arī lēmumus, kas tikai daļēji atrisina lietas būtību vai atrisina procesa jautājumus attiecībā uz kompetences trūkumu vai prasības nepieļaujamību, Vispārējās tiesas sekretārs dara zināmus visām lietā iesaistītajām pusēm, kā arī visām dalībvalstīm un Savienības iestādēm arī tādā gadījumā, ja tās nav iestājušās lietā, ko izskatījusi Vispārējā tiesa.

56. pants

Tiesā var iesniegt apelāciju divos mēnešos pēc tam, kad paziņots lēmums, ko pārsūdz, pret Vispārējās tiesas galīgajiem lēmumiem un šīs tiesas lēmumiem, kas tikai daļēji atrisina lietas būtību vai izlemj procesa jautājumus attiecībā uz kompetences trūkumu vai prasības nepieļaujamību.

Šādas apelācijas var iesniegt personas, kuru prasījumi vai iebildumi nav apmierināti vai ir apmierināti daļēji. Tomēr personas, kas iestājušās lietā un kas nav dalībvalstis un Savienības iestādes, var iesniegt apelācijas sūdzības tikai tad, ja Vispārējās tiesas lēmumi tās ietekmē tieši.

Izņemot gadījumus, kas attiecas uz domstarpībām starp Savienību un tās darbiniekiem, apelācijas var iesniegt arī dalībvalstis un Savienības iestādes, kas nav iestājušās lietā tiesvedības gaitā Vispārējā tiesā. Tādas dalībvalstis un iestādes ir tādā pašā statusā kā dalībvalstis vai iestādes, kas iestājušās lietā tiesvedībā pirmajā instancē.

57. pants

Visas personas, kuru pieteikumus par iestāšanos lietā Vispārējā tiesa noraidījusi, var iesniegt Tiesai apelāciju divās nedēļās pēc tam, kad tām darīts zināms lēmums pieteikumu noraidīt.

Attiecīgajā lietā iesaistītās puses var Tiesā pārsūdzēt visus Pirmās instance tiesas lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. pantu, 279. pantu vai 299. panta ceturto daļu vai EAEK līguma 157. pantu vai 164. panta trešo daļu, divos mēnešos pēc tam, kad šie lēmumi darīti zināmi.

Apelāciju, kas minēta šā panta pirmajās divās daļās, izskata un par to lemj saskaņā ar 39. pantā izklāstīto procedūru.

58. pants

Apelācijas sūdzības Tiesai iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Tās pamatojas uz to, ka Vispārējā tiesa nav bijusi kompetenta, pārkāpusi reglamentu, nelabvēlīgi ietekmējot apelācijas iesniedzēja intereses, kā arī pārkāpusi Savienības tiesību aktus.

Apelāciju nevar iesniegt tikai par izdevumu apjomu vai pusi, kurai jāsedz šie izdevumi.

59. pants

Ja iesniegta apelācija pret Vispārējās tiesas lēmumu, lietas izskatīšanai Tiesā ir rakstiskā daļa un mutiskā daļa. Saskaņā ar reglamentu pēc ģenerālvokāta un pušu uzklaušanās Tiesa var atteikties no mutiskās daļas.

60. pants

Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. un 279. pantu un EAEK līguma 157. pantu, apelācijas iesniegšana neaptur attiecīgā akta piemērošanu.

Atkāpjoties no Līguma par Eiropas Savienības darbību 280. panta, Vispārējās tiesas lēmumi, kas pasludina regulas par spēkā neesošām, tomēr stājas spēkā tikai pēc tam, kad beidzies šo Statūtu 56. panta pirmajā daļā minētais termiņš vai, ja šajā termiņā iesniegta apelācija, tad pēc tam, kad apelācija noraidīta, tomēr neierobežojot puses tiesības griezties Tiesā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. un 279. pantu un EAEK līguma 157. pantu, lai apturētu to regulu darbību, kuras pasludinātas par spēkā neesošām, vai lai lūgtu lemt par kādu citu pagaidu pasākumu.

61. pants

Ja apelācija ir pamatota, Tiesa atceļ Vispārējās tiesas lēmumu. Tā var pati pieņemt galīgo spriedumu attiecīgā lietā, ja to ļauj tiesvedības stadija, vai nodot lietu atpakaļ sprieduma pieņemšanai Vispārējā tiesā.

Ja lietu nodod atpakaļ Vispārējai tiesai, tai ir saistoši Tiesas lēmumi par tiesību jautājumiem.

Ja ir pamatota apelācija, ko iesniedz dalībvalsts vai Savienības iestāde, kas nav iestājusies lietā tiesvedības gaitā Vispārējā tiesā, tad Tiesa, ja uzskata to par vajadzīgu, nosaka, kuras no atceltā Vispārējās tiesas lēmuma sekām tā uzskata par galīgām attiecībā uz lietā iesaistītām pusēm.

62. pants

Gadījumos, kas paredzēti Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. panta 2. un 3. punktā, ja pirmais ģenerālvokāts uzskata, ka ir nopietni apdraudēta Savienības tiesību vienotība vai konsekvence, viņš Tiesai var ierosināt pārskatīt Vispārējās tiesas lēmumu.

Tāds ierosinājums jāiesniedz viena mēneša laikā pēc Vispārējās tiesas lēmuma pieņemšanas. Viena mēneša laikā pēc tam, kad saņemts pirmā ģenerālvokāta ierosinājums, Tiesa lemj, vai lēmumu pārskatīs vai ne.

62.a pants

Jautājumus, uz kuriem attiecas pārskatīšana, Tiesa izskata atbilstoši ārkārtas procedūrai, pamatojoties uz dokumentāciju, ko nodevusi Vispārējā tiesa.

Šo Statūtu 23. pantā paredzētās ieinteresētās personas, kā arī – gadījumos, uz ko attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. panta 2. punkts – Vispārējās tiesas tiesvedībā iesaistītās puses ir tiesīgas šim nolūkam noteiktā termiņā iesniegt Tiesai rakstiskus izklāstus vai apsvērumus par jautājumiem, uz kuriem attiecas pārskatīšana.

Tiesa var lemt par mutiskās daļas sākšanu pirms lēmuma pieņemšanas.

62.b pants

Gadījumos, uz ko attiecas Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. panta 2. punkts, neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. un 279. pantu, pārskatīšanas pieteikumam un lēmumam par pārskatīšanas procedūras sākšanu nav apturoša efekta. Ja Tiesa konstatē, ka Vispārējās tiesas lēmums apdraud Savienības tiesību vienotību un konsekvenci, tā lietu nodod atkārtotai izskatīšanai Vispārējai tiesai, kam ir saistoši Tiesas konstatētie tiesību jautājumi; Tiesa var norādīt tās Vispārējās tiesas lēmuma sekas, kuras attiecībā uz tiesvedībā iesaistītām pusēm jāuzskata par galīgām. Ja tomēr, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātu, lietas iznākuma pamatā ir konstatētie fakti, uz kuriem pamatojas Vispārējās tiesas lēmums, Tiesa pieņem galīgo lēmumu.

Gadījumos, kas paredzēti Līguma par Eiropas Savienības darbību 256. panta 3. punktā, ja nav pārskatīšanas pieteikuma vai lēmuma par pārskatīšanas procedūras sākšanu, Vispārējās tiesas sniegtā atbilde vai atbildes uz tai iesniegtajiem jautājumiem stājas spēkā pēc to termiņu beigām, kas šim nolūkam noteikti 62. panta otrajā daļā. Ja sāk pārskatīšanas procedūru, tad atbilde vai atbildes, uz ko attiecas pārskatīšana, stājas spēkā pēc minētās procedūras pabeigšanas, ja vien Tiesa nelemj citādi. Ja Tiesa konstatē, ka Vispārējās tiesas lēmums apdraud Savienības tiesību vienotību vai konsekvenci, Tiesas sniegtā atbilde uz jautājumiem, uz kuriem attiecas pārskatīšana, aizstāj Vispārējās tiesas atbildi.

IV.A SADAĻA

SPECIALIZĒTĀS TIESAS

62.c pants

Noteikumi, kas attiecas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 257. pantā paredzēto specializēto tiesu kompetenci, sastāvu, organizāciju un procedūru, ir izklāstīti šo Statūtu pielikumā.

V SADAĻA

NOBEIGUMA NOTEIKUMI

63. pants

Tiesas reglaments un Vispārējās tiesas reglaments ietver noteikumus, kas vajadzīgi, lai piemērotu un vajadzības gadījumā papildinātu šos Statūtus.

64. pants

Noteikumus, kas reglamentē valodu lietojumu Eiropas Savienības Tiesā, nosaka ar regulu, ko Padome pieņem ar vienprātīgu lēmumu. Šo regulu pieņem vai nu pēc Tiesas lūguma, iepriekš apspriežoties ar Komisiju un Eiropas Parlamentu, vai arī pēc Komisijas priekšlikuma, iepriekš apspriežoties ar Tiesu un Eiropas Parlamentu.

Kamēr nav pieņemti iepriekš minētie noteikumi, turpina piemērot tos valodu lietošanas noteikumus, kas paredzēti Tiesas reglamentā un Vispārējās tiesas reglamentā. Atkāpjoties no Līguma par Eiropas Savienības darbību 253. un 254. panta, minētos noteikumus var grozīt vai atcelt tikai ar Padomes vienprātīgu apstiprinājumu.

EIROPAS SAVIENĪBAS CIVILDIENTESTA TIESA

1. pants

Eiropas Savienības Civildienesta tiesas (še turpmāk "Civildienesta tiesa") kompetencē ir pirmajā instancē izskatīt domstarpības starp Savienību un tās darbiniekiem, kas minētas Līguma par Eiropas Savienības darbību 270. pantā, tostarp domstarpības starp visām struktūrām vai aģentūrām un to darbiniekiem, attiecībā uz kuriem Eiropas Savienības Tiesai piešķirta jurisdikcija.

2. pants

Civildienesta tiesā ir septiņi tiesneši. Ja Tiesa to lūdz, Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, var palielināt tiesnešu skaitu.

Tiesnešus ieceļ uz sešiem gadiem. Tiesnešus, kas atstāj amatu, var iecelt amatā atkārtoti.

Visas brīvās amata vietas aizpilda, uz sešiem gadiem ieceļot jaunu tiesnesi.

3. pants

1. Tiesnešus ieceļ Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 257. panta ceturto daļu pēc apspriešanās ar šajā pantā paredzēto komiteju. Ieceļot tiesnešus, Padome nodrošina Civildienesta tiesas sastāva līdzsvarotību, lai tajā būtu pārstāvēti dalībvalstu pilsoņi no ģeogrāfiski pēc iespējas plašākas teritorijas, ņemot vērā arī valstu tiesību sistēmu pārstāvību.

2. Jebkura persona, kas ir Savienības pilsonis un kas atbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību 257. panta ceturtajā daļā ietvertajiem nosacījumiem, var iesniegt pieteikumu. Padome pēc Tiesas ieteikuma paredz nosacījumus un procedūras, kas reglamentē šādu pieteikumu iesniegšanu un apstrādi.

3. Izveido komiteju, kurā ir septiņas personas, ko izraugās no bijušiem Tiesas un Vispārējās tiesas locekļiem un juristiem ar atzītu kompetenci. Komitejas locekļus un darbības noteikumus nosaka Padome pēc Tiesas priekšsēdētāja ieteikuma.

4. Komiteja sniedz atzinumu par pretendentu piemērotību pildīt Civildienesta tiesas tiesnešu pienākumus. Komiteja atzinumam pievieno to pretendentu sarakstu, kuriem ir vispiemērotākā augstos amatos gūta darba pieredze. Sarakstā iekļauj vismaz divas reizes vairāk pretendentu, nekā Padomei jāieceļ tiesnešu.

4. pants

1. Tiesneši no sava vidus ievēlē Civildienesta tiesas priekšsēdētāju uz trīs gadu amata pilnvaru laiku. Viņu var ievēlēt atkārtoti.

2. Civildienesta tiesa lietas izspriež specializētajās tiesās, kurās ir trīs tiesneši. Dažos reglamentā paredzētos gadījumos tā var lietas izspriest plēnumā vai specializētajā tiesā, kurā ir pieci tiesneši vai arī tikai viens tiesnesis.

3. Civildienesta tiesas priekšsēdētājs vada plēnumu un specializēto tiesu, kurā ir pieci tiesneši. To specializēto tiesu priekšsēdētājus, kurās ir trīs tiesneši, izraugās saskaņā ar 1. punktu. Ja Civildienesta tiesas priekšsēdētāju norīko specializētajā tiesā, kurā ir trīs tiesneši, viņš ir šīs specializētās tiesas priekšsēdētājs.

4. Plēnuma kompetenci un kvorumu, kā arī specializēto tiesu sastāvu un lietu nodošanu tām nosaka reglaments.

5. pants

Civildienesta tiesai un tās locekļiem piemēro Eiropas Savienības Tiesas statūtu 2. līdz 6. pantu, 14. un 15. pantu, 17. panta pirmo, otro un piekto daļu un 18. pantu.

Statūtu 2. pantā minēto zvērestu nodod Tiesas priekšā, un Statūtu 3., 4. un 6. pantā minētos lēmumus Tiesa pieņem pēc apspriešanās ar Civildienesta tiesu.

6. pants

1. Civildienesta tiesai palīdz Tiesas un Vispārējās tiesas administratīvie departamenti. Tiesas priekšsēdētājs vai, attiecīgos gadījumos, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs, vienojoties ar Civildienesta tiesas priekšsēdētāju, paredz nosacījumus, kā Tiesas vai Vispārējās tiesas ierēdņi un citi darbinieki palīdz Civildienesta tiesai, lai tā varētu darboties. Daži ierēdņi vai citi darbinieki ir pakļauti Civildienesta tiesas sekretāram tiesas priekšsēdētāja vadībā.

2. Civildienesta tiesa ieceļ sekretāru un pieņem noteikumus, kas reglamentē viņa pienākumus. Eiropas Savienības Tiesas statūtu 3. panta ceturtdaļa, kā arī 10., 11. un 14. pants attiecas uz tiesas sekretāru.

7. pants

1. Civildienesta tiesas procesu reglamentē Eiropas Savienības Tiesas statūtu III sadaļa, izņemot to 22. un 23. pantu. Reglamentā ietver turpmākus un sīkāk izstrādātus noteikumus, kas var izrādīties vajadzīgi.

2. Civildienesta tiesai piemēro noteikumus par valodu lietojumu Vispārējā tiesā.

3. Procedūras rakstiskā daļa sastāv no pieteikuma un aizstāvības argumentu izklāsta iesniegšanas, ja vien Civildienesta tiesa nepieņem lēmumu, ka ir vajadzīga otra rakstisku paskaidrojumu apmaiņa. Ja notiek otra apmaiņa, Civildienesta tiesa ar pušu piekrišanu var pieņemt lēmumu spriedumu pasludināt bez mutiskās daļas.
4. Visās procedūras daļās, tostarp pieteikuma iesniegšanas laikā, Civildienesta tiesa var izskatīt iespējas izšķirt domstarpības ar izlīgumu un var veicināt izlīgumu.
5. Civildienesta tiesa pieņem lēmumus par tiesas izdevumiem. Ievērojot īpašus reglamenta noteikumus, zaudējušai pusei piespriež atlīdzināt izdevumus, ja tiesa pieņem tādu lēmumu.

8. pants

1. Ja pieteikumu vai citu Civildienesta tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Tiesas vai Vispārējās tiesas sekretāram, šis sekretārs to tūlīt pārsūta Civildienesta tiesas sekretāram. Tāpat, ja pieteikumu vai citu Tiesai vai Vispārējai tiesai adresētu lietas dokumentu kļūdas dēļ iesniedz Civildienesta tiesas sekretāram, šis sekretārs to tūlīt pārsūta Tiesas vai Vispārējās tiesas sekretāram.
2. Ja Civildienesta tiesa konstatē, ka tās kompetencē nav izskatīt un izlemt lietu, kas ir Tiesas vai Vispārējās tiesas jurisdikcijā, tā nodod šo lietu Tiesai vai Vispārējai tiesai. Tāpat, ja Tiesa vai Vispārējā tiesa konstatē, ka lieta ir Civildienesta tiesas jurisdikcijā, tiesa, kurai sākotnēji nodota šī lieta, nodod to Civildienesta tiesai, un tā nedrīkst atteikties lietu izskatīt.
3. Ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā nodotas lietas, kurās jāizskata viens un tas pats interpretācijas jautājums vai kurās apstrīdēta viena un tā paša akta spēkā esamība, Civildienesta tiesa pēc pušu uzklaušanās var atlikt lietas izskatīšanu, līdz Vispārējā tiesa pieņem spriedumu.

Ja Civildienesta tiesā un Vispārējā tiesā ir nodotas lietas, kurās ir viens un tas pats prasījums, Civildienesta tiesa atsakās izskatīt lietu, lai Vispārējā tiesa varētu lemt šajās lietās.

9. pants

Vispārējā tiesā var iesniegt apelāciju divos mēnešos pēc tam, kad paziņots pārsūdzamais lēmums, pret Civildienesta tiesas galīgajiem lēmumiem un tādiem tiesas lēmumiem, kas tikai daļēji atrisina lietas būtību vai izlemj procesa jautājumus attiecībā uz kompetences trūkumu vai prasības nepieļaujamību.

Šādas apelācijas var iesniegt personas, kuru prasījumi vai iebildumi nav apmierināti vai ir apmierināti daļēji. Tomēr personas, kas iestājušās lietā un kas nav dalībvalstis vai Savienības iestādes, var iesniegt apelācijas tikai tad, ja Civildienesta tiesas lēmumi tās ietekmē tieši.

10. pants

1. Visas personas, kuru pieteikumus par iestāšanos lietā Civildienesta tiesa ir noraidījusi, var iesniegt apelāciju Vispārējai tiesai divās nedēļās pēc tam, kad tām darīts zināms lēmums pieteikumu noraidīt.
2. Attiecīgajā lietā iesaistītās puses var Vispārējā tiesā pārsūdzēt visus Civildienesta tiesas lēmumus, kas pieņemti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. pantu, 279. pantu vai 299. panta ceturto daļu vai EAEK līguma 157. pantu vai 164. panta trešo daļu, divos mēnešos pēc tam, kad šie lēmumi darīti zināmi.
3. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs ar saīsināto tiesāšanās procedūru, kas vajadzības gadījumā var atšķirties no dažiem šajā pielikumā iekļautajiem noteikumiem un kas ir noteikta Vispārējās tiesas reglamentā, var pieņemt lēmumus par apelācijām, kas paredzēti 1. un 2. punktā.

11. pants

1. Apelācijas Vispārējai tiesai iesniedz tikai par tiesību jautājumiem. Tās pamato ar to, ka Civildienesta tiesai nav bijis jurisdikcijas kādā jautājumā, tā pārkāpusi savu reglamentu, nelabvēlīgi ietekmējot apelācijas iesniedzēja intereses, kā arī pārkāpusi Savienības tiesību aktus.
2. Apelāciju nevar iesniegt tikai par izdevumu apjomu vai pusi, kurai jāsedz šie izdevumi.

12. pants

1. Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 278. un 279. pantu un EAEK līguma 157. pantu, apelācijas iesniegšana Vispārējai tiesai neaptur attiecīgā akta piemērošanu.
2. Ja iesniegta apelācija pret Civildienesta tiesas lēmumu, lietas izskatīšanai Vispārējā tiesā ir rakstiskā daļa un mutiskā daļa. Vispārējā tiesa saskaņā ar reglamentā ietvertajiem nosacījumiem pēc pušu uzklaušanās var atteikties no mutiskās daļas.

13. pants

1. Ja apelācija ir pamatota, Vispārējā tiesa atceļ Civildienesta tiesas lēmumu un pati pieņem spriedumu attiecīgā lietā. Tā nodod lietu atpakaļ sprieduma pieņemšanai Civildienesta tiesā gadījumos, ja tiesvedības apstākļi neļauj Tiesai nākt klajā ar lēmumu.
2. Ja lietu nodod atpakaļ Civildienesta tiesai, tai ir saistošs Vispārējās tiesas lēmums par tiesību jautājumiem.

4. PROTOKOLS

PAR EIROPAS CENTRĀLO BANKU SISTĒMAS STATŪTIEM UN EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS STATŪTIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

NOLŪKĀ pieņemt Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtus un Eiropas Centrālās bankas Statūtus, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 129. panta 2. punkts,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

I nodaļa

Eiropas Centrālo banku sistēma

1. pants

Eiropas Centrālo banku sistēma

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 282. panta 1. punktu Eiropas Centrālo banku sistēmu (ECBS) veido Eiropas Centrālā banka (ECB) un valstu centrālās bankas. ECB un to dalībvalstu centrālās bankas, kuru naudas vienība ir euro, veido Eurosistēmu.

ECBS un ECB veic uzdevumus un darbojas saskaņā ar Līgumiem un šiem Statūtiem.

II nodaļa

ECBS mērķi un uzdevumi

2. pants

Mērķi

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 1. punktu un 282. panta 2. punktu ECBS galvenais mērķis ir uzturēt cenu stabilitāti. Nekaitējot šim mērķim, ECBS Savienībā atbalsta vispārēju ekonomikas politiku, lai palīdzētu sasniegt Savienības mērķus, kas noteikti Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā. ECBS darbojas saskaņā ar principu, kas paredz atvērta tirgus ekonomiku, kurā valda brīva konkurence, un kas veicina resursu efektīvu sadali, kā arī ievēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 119. pantā izklāstītos principus.

3. pants

Uzdevumi

3.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 2. punktu, pamatuzdevumi, kas jārisina ar ECBS starpniecību, ir:

- definēt un īstenot Savienības monetāro politiku;
- veikt valūtas operācijas atbilstīgi minētā Līguma 219. pantam;
- turēt un pārvaldīt dalībvalstu oficiālās ārvalstu valūtas rezerves;
- veicināt norēķinu sistēmu vienmērīgu darbību.

3.2. Saskaņā ar minētā Līguma 127. panta 3. punktu 3.1. panta trešais ievilkums neliedz dalībvalstu valdībām turēt un pārvaldīt ārvalstu valūtu kārtējo kontu atlikumus.

3.3. Saskaņā ar minētā Līguma 127. panta 5. punktu, ECBS palīdz veidot līdzsvarotu politiku, ko īsteno kompetentas iestādes, kuras saistītas ar kredītiestāžu konsultatīvu uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti.

4. pants Padomdevējfunkcijas

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 4. punktu:

- a) ar ECB apspriežas:
 - par visiem ierosinātiem Savienības aktiem, kas ir tās kompetencē;
 - attiecīgās valsts iestādes attiecībā uz visiem tiesību aktu projektiem, kas ir ECB kompetencē, taču ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome paredzējusi saskaņā ar 41. pantā norādīto procedūru;
- b) ECB Savienības iestādēm vai struktūrām, vai valstu iestādēm iesniedz atzinumus par jautājumiem, kas ir tās kompetencē.

5. pants Statistikas informācijas vākšana

5.1. Lai veiktu ECBS uzdevumus, ECB ar valstu centrālo banku atbalstu vāc vajadzīgo statistikas informāciju no kompetentām valstu iestādēm vai tieši no uzņēmējiem. Šajā nolūkā tā sadarbojas ar Savienības iestādēm vai struktūrām un ar dalībvalstu vai trešo valstu kompetentām iestādēm, kā arī ar starptautiskām organizācijām.

5.2. Valstu centrālās bankas cik iespējams veic 5.1. pantā izklāstītos uzdevumus.

5.3. Vajadzības gadījumā ECB palīdz saskaņot noteikumus un paņēmienus statistikas datu vākšanai, apkopošanai un izplatīšanai jomās, kas ir tās kompetencē.

5.4. Padome saskaņā ar 41. pantā paredzēto procedūru nosaka tās fiziskās un juridiskās personas, uz kurām attiecas prasība sniegt ziņojumus un ievērot konfidencialitāti; Padome izstrādā piemērotus īstenošanas noteikumus.

6. pants *Starptautiska sadarbība*

6.1. ECB pieņem lēmumu, kā pārstāvēt ECBS tajā starptautiskās sadarbības jomā, kurā ietilpst uzdevumi, kas uzticēti ECBS.

6.2. ECB un, ar ECB atļauju, valstu centrālās bankas var iekļauties starptautiskās monetārās iestādēs.

6.3. Šīs nodaļas 6.1. un 6.2. pants nav pretrunā Līguma par Eiropas Savienības darbību 138. pantam.

III nodaļa

ECBS uzbūve

7. pants *Neatkarība*

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 130. pantu ne ECB, ne valstu centrālās bankas, ne arī kāds no to lēmējinstanču locekļiem, īstenojot Līguma par Eiropas Savienības darbību un Statūtu piešķirtās pilnvaras un veicot uzticētos uzdevumus un pienākumus, nelūdz un nepieņem ne Savienības iestāžu, ne arī kādas dalībvalsts valdības vai citas struktūras norādījumus. Savienības iestādes vai struktūras un dalībvalstu valdības apņemas ievērot šo principu un nemēģināt iespaidot ECB vai valstu centrālo banku lēmējinstanču locekļus, kad viņi veic amata pienākumus.

8. pants
Vispārējs princips

ECBS pārvalda ECB lēmējinstances.

9. pants
Eiropas Centrālā banka

9.1. ECB, kas saskaņā ar saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 282. panta 3. punktu ir tiesību subjekts, visās dalībvalstīs ir visplašākā tiesībspēja, ko šo valstu tiesību akti paredz juridiskām personām; ECB var iegādāties vai atsavināt kustamu un nekustamu īpašumu, kā arī būt par pusi tiesas procesā.

9.2. ECB nodrošina to, ka tos uzdevumus, kas atbilstīgi minētā Līguma 127. panta 2., 3. un 5. punktam uzticēti ECBS, tā veic vai nu pati, ievērojot šos Statūtus, vai arī ar valstu centrālo banku starpniecību, ievērojot 12.1. un 14. pantu.

9.3. Saskaņā ar minētā Līguma 129. panta 1. punktu ECB lēmējinstances ir Padome un Valde.

10. pants
Padome

10.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 182. panta 1. punktu Padomē ir ECB Valdes locekļi un to dalībvalstu centrālo banku vadītāji, kuru naudas vienība ir euro.

10.2. Katram Padomes loceklim ir viena balss. No dienas, kad Padomes locekļu skaits pārsniedz 21, katram Valdes loceklim ir viena balss, un balsstiesīgo vadītāju skaits ir 15. Pēdējiem balsstiesības ir piešķirtas, un tās rotē šādi:

- no dienas, kad vadītāju skaits pārsniedz 15, un kamēr tas sasniedz 22, vadītājus iedala divās grupās atbilstoši tam, kā ir ierindots to dalībvalsts centrālās bankas daļas lielums no kopēja iekšzemes kopprodukta tirgus cenās un no monetāro finanšu iestāžu kopējās bilances dalībvalstīs, kuru naudas vienība ir euro. Daļu kopējā iekšzemes kopproduktā tirgus cenās un monetāro finanšu iestāžu kopējā bilanci vērtība ir attiecīgi 5/6 un 1/6. Pirmajā grupā ir pieci vadītāji un otrajā grupā – pārējie vadītāji. Balsstiesību intervāls pirmās grupas vadītājiem nav mazāks kā otrās grupas vadītāju balsstiesību intervāls. Ievērojot iepriekšējo teikumu, pirmajai grupai piešķir četras balsis, bet otrajai grupai – vienpadsmit balsis,
- no dienas, kad vadītāju skaits sasniedz 22, vadītājus sadala trīs grupās atbilstoši iepriekš minētajiem ierindošanas kritērijiem. Pirmajā grupā ir pieci vadītāji, un tai ir piešķirtas četras balsis. Otrajā grupā ir puse no pārējiem vadītājiem, kuru skaits noapaļots līdz tuvākajam veselam skaitlim, un tai ir piešķirtas astoņas balsis. Trešajā grupā ir pārējie vadītāji, un tai ir piešķirtas trīs balsis,
- katrā grupā vadītāji ir balsstiesīgi uz vienādu laikposmu,
- lai aprēķinātu daļu no kopējā iekšzemes kopprodukta tirgus cenās, piemēro 29.2. pantu. Monetāro finanšu iestāžu kopējo bilanci aprēķina atbilstoši statistikas sistēmai, ko piemēro Eiropas Savienībā aprēķinu veikšanas brīdī,
- kad kopējo iekšzemes kopproduktu tirgus cenās groza atbilstoši 29.3. pantam vai tad, ja vadītāju skaits palielinās, grupu lielumu un/vai sastāvu groza atbilstoši iepriekš minētajiem principiem,
- Padome ar divu trešdaļu visu tās balsstiesīgo un nebalsstiesīgo locekļu balsu vairākumu veic visus nepieciešamos pasākumus, lai īstenotu iepriekš minētos principus, un var nolemt atlikt rotācijas sistēmas uzsākšanu līdz dienai, kad vadītāju skaits pārsniedz 18.

Balsstiesības izmanto personiski. Atkāpjoties no šā noteikuma, 12.3. pantā minētajā reglamentā var paredzēt, ka Padomes locekļi drīkst balsot telekonferencēs. Šie noteikumi paredz arī to, ka tie Padomes locekļi, kas ilgāku laiku nevar piedalīties Padomes sanāksmēs, var katrs iecelt sev vietnieku dalībai Padomē.

Iepriekšējā punkta nosacījumi neierobežo visu Padomes balsstiesīgo un nebalsstiesīgo locekļu balsstiesības saskaņā ar 10.3., 40.2. un 40.3. pantu.

Ja vien šie Statūti neparedz citādi, Padome pieņem lēmumus ar vienkāršu balsu vairākumu. Ja balsis dalās vienādi, izšķirošā balss ir priekšsēdētājam.

Lai Padome varētu balsot, vajadzīgais kvorums ir divas trešdaļas Padomes balsstiesīgo locekļu. Ja kvoruma nav, priekšsēdētājs var sasaukt ārkārtas sanāksmi, kurā lēmumu pieņem arī bez kvoruma.

10.3. Pieņemot lēmumus atbilstīgi 28., 29., 30., 32. un 33. pantam, Padomes balsis vērtē proporcionāli valstu centrālo banku daļām ECB parakstītajā kapitālā. Valdes locekļu balsīm ir nulles vērtība. Lēmumus, kuru pieņemšanai vajadzīgs kvalificēts balsu vairākums, pieņem, ja balsis "par" pārstāv vismaz divas trešdaļas no ECB parakstītā kapitāla un vismaz pusi no tās akcionāriem. Ja kāds vadītājs nevar piedalīties sēdē, viņš var izraudzīties aizstājēju, kas balso viņa vietā.

10.4. Sanāksmes ir konfidenciālas. Padome var pieņemt lēmumu apspriežu iznākumu darīt zināmu atklātībai.

10.5. Padome sanāk vismaz desmit reizes gadā.

11. pants *Valde*

11.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 283. panta 2. punkta otro daļu, Valdē ir priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un četri citi locekļi.

Šie locekļi pilda pienākumus pilnas darba slodzes apjomā. Neviens no locekļiem neuzņemas nekādu algotu vai nealgotu darbu, ja vien Padome izņēmuma kārtā viņiem nav ļāvusi to darīt.

11.2. Saskaņā ar minētā Līguma 283. panta 2. punkta otro daļu, Valdes priekšsēdētāju, priekšsēdētāja vietnieku un pārējos locekļus pēc Padomes priekšlikuma, ko tā sniedz pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un ECB Padomi, Eiropadome, lemjot ar kvalificētu balsu vairākumu, ieceļ no personām ar nevainojamu reputāciju un profesionālu pieredzi monetāros vai banku jautājumos.

Viņu amata pilnvaru laiks ir astoņi gadi, un to nepagarina.

Tikai dalībvalstu pilsoņi var būt Valdes locekļi.

11.3. Valdes locekļu darba noteikumi un nosacījumi, jo īpaši algas, pensijas un citi sociālās nodrošināšanas pabalsti, ir paredzēti ECB noslēgtos darba līgumos, un tos apstiprina ECB Padome pēc tādas komitejas priekšlikuma, kurā ir trīs ECB Padomes iecelti un trīs Padomes iecelti locekļi. Valdes locekļiem nav tiesību balsot par šajā punktā minētajiem jautājumiem.

11.4. Ja kāds Valdes loceklis vairs neatbilst prasībām, kas vajadzīgas pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu, Tiesa pēc ECB Padomes vai Valdes lūguma var viņu atlaist no amata.

11.5. Katram Valdes loceklim, kas piedalās sanāsmē, ir tiesības balsot, un šajā nolūkā viņam ir viena balss. Ja vien nav paredzēta citāda procedūra, Valde pieņem lēmumus ar vienkāršu nodoto balsu vairākumu. Ja balsis dalās vienādi, izšķir priekšsēdētāja balss. Balsošanas procedūra ir precizēta 12.3. pantā minētajā reglamentā.

11.6. Valde ir atbildīga par ECB ikdienas darbu.

11.7. Visas brīvās vietas Valdē aizpilda, ieceļot jaunus locekļus saskaņā ar 11.2. pantu.

12. pants
Lēmējinstanču pienākumi

12.1. ECB Padome pieņem pamatnostādnes un lēmumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to uzdevumu izpildi, ko Līgumi un šie Statūti uztic ECBS. ECB Padome nosaka Savienības monetāro politiku, tostarp vajadzības gadījumā pieņemot lēmumus attiecībā uz vidēja termiņa monetārajiem mērķiem, procentu pamatlikmēm un rezervju noguldījumiem ECBS, kā arī izstrādā vajadzīgās pamatnostādnes šo lēmumu īstenošanai.

Valde īsteno monetāro politiku saskaņā ar ECB Padomes pieņemtām pamatnostādnēm un lēmumiem. Īstenojot monetāro politiku, Valde dod vajadzīgos norādījumus valstu centrālajām bankām. Turklāt ar ECB Padomes lēmumu konkrētas pilnvaras var deleģēt Valdei.

Neskarot šo pantu, ECB, lai veiktu darījumus, kas ietilpst ECBS uzdevumos, vēršas pēc palīdzības valstu centrālajās bankās, ciktāl tā to atzīst par iespējamu un lietderīgu.

12.2. Valde atbild par ECB Padomes sanāksmju sagatavošanu.

12.3. ECB Padome pieņem reglamentu, kas nosaka ECB un tās lēmējinstanču iekšējo uzbūvi.

12.4. ECB Padome pilda 4. pantā minētās padomdevējfunkcijas.

12.5. ECB Padome pieņem 6. pantā minētos lēmumus.

13. pants
Priekšsēdētājs

13.1. ECB Padomi un Valdi vada priekšsēdētājs vai, viņa prombūtnes laikā, priekšsēdētāja vietnieks.

13.2. Neskarot 38. pantu, priekšsēdētājs vai viņa iecelta persona pārstāv ECB ārējās attiecībās.

14. pants
Valstu centrālās bankas

14.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 131. pantu katra dalībvalsts nodrošina, ka tās tiesību akti, tostarp tās centrālās bankas statūti, sader ar Līgumiem un šiem Statūtiem.

14.2. Valstu centrālo banku statūti īpaši paredz, ka valsts centrālās bankas vadītāja amata pilnvaru laiks ir vismaz pieci gadi.

Tikai tad, ja vadītājs vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi pienākumu veikšanai, vai ir izdarījis smagu pārkāpumu, viņu var atbrīvot no amata. Attiecīgais vadītājs vai ECB Padome var apstrīdēt šo lēmumu Tiesā, pamatojoties uz Līgumu vai jebkura to īstenošanai pieņemta akta pārkāpumu. Tiesvedību sāk attiecīgi divos mēnešos pēc tam, kad lēmums publicēts, vai pēc tam, kad prasītājs ir saņēmis paziņojumu par to, vai, ja tas nav saņemts, pēc dienas, kad prasītājs uzzina par šo lēmumu.

14.3. Valstu centrālās bankas ir ECBS sastāvdaļa un darbojas saskaņā ar ECB pamatnostādņēm un norādījumiem. ECB Padome veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu ECB pamatnostādņu un norādījumu ievērošanu, un pieprasa visu vajadzīgo informāciju.

14.4. Valstu centrālās bankas var veikt arī uzdevumus, kas nav minēti šajos Statūtos, ja vien ECB Padome ar divu trešdaļu balsu vairākumu nenolemj, ka tie ir pretrunā ECBS mērķiem un uzdevumiem. Valstu centrālās bankas šos uzdevumus veic uz savu atbildību, un tos nevar uzskatīt par daļu no ECBS uzdevumiem.

15. pants
Pienākumi sniegt pārskatus

15.1. Vismaz reizi ceturksnī ECB sastāda un publicē ziņojumu par ECBS darbību.

15.2. ECBS konsolidētos finanšu pārskatus publicē katru nedēļu.

15.3. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 284. panta 3. punktu ECB Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai, kā arī Eiropadomei adresē gada ziņojumus par ECBS darbību un monetāro politiku gan par iepriekšējo, gan kārtējo gadu.

15.4. Šajā pantā minētie ziņojumi un pārskati ir bez maksas pieejami visām ieinteresētām pusēm.

16. pants Banknotes

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 128. panta 1. punktu, ECB Padomei ir ekskluzīvas tiesības dot pilnvaras emitēt euro banknotes Savienībā. Banknotes drīkst emitēt ECB un valstu centrālās bankas. ECB un valstu centrālo banku emitētās banknotes ir vienīgās naudaszīmes, kam Savienībā ir likumīga maksāšanas līdzekļa statuss.

Cik iespējams ECB ņem vērā pieredzi attiecībā uz banknošu emisiju un noformējumu.

IV nodaļa

ECBS monetārās funkcijas un operācijas

17. pants Konti ECB un valstu centrālajās bankās

Lai veiktu operācijas, ECB un valstu centrālās bankas var atvērt kontus kredītiestādēm, valsts iestādēm un citiem tirgus dalībniekiem, kā arī pieņemt kā nodrošinājumu aktīvus, tostarp dematerializētus vērtspapīrus.

18. pants
Atvērta tirgus operācijas un kredītooperācijas

18.1. Lai sasniegtu ECBS mērķus un veiktu tās uzdevumus, ECB un valstu centrālās bankas var:

- darboties finanšu tirgos, vai nu veicot tiešus pirkšanas un pārdošanas darījumus (tūlītējos darījumos vai nākotnes darījumos), vai slēdzot atpirkšanas līgumus un aizdodot vai aizņemoties prasības un tirgojamus finanšu instrumentus, kas denominēti euro vai citās valūtās, kā arī dārgmetālus;
- veikt kredītooperācijas ar kredītiestādēm un citiem tirgus dalībniekiem, aizdodot pret atbilstīgu nodrošinājumu.

18.2. ECB nosaka vispārējus principus ECB vai valstu centrālo banku veiktām atvērta tirgus operācijām un kredītooperācijām, tostarp principu paziņot par nosacījumiem, ar kādiem tās ir gatavas iesaistīties šādos darījumos.

19. pants
Obligātās rezerves

19.1. Atbilstīgi 2. pantam ECB var pieprasīt dalībvalstu kredītiestādēm ECB kontos un valstu centrālajās bankās deponēt obligātās rezerves, lai īstenotu monetārās politikas mērķus. ECB Padome var noteikt to, kā aprēķināt un noteikt obligāto rezervju vajadzīgo apjomu. Neievērošanas gadījumā ECB ir tiesības uzlikt soda procentus un citas sankcijas ar līdzīgu iedarbību.

19.2. Lai piemērotu šo pantu, Padome saskaņā ar 41. pantā paredzēto procedūru nosaka obligāto rezervju bāzi un maksimālo pieļaujamo attiecību starp šīm rezervēm un to bāzi, kā arī attiecīgas sankcijas gadījumā, ja to neievēro.

20. pants
Citi monetārās kontroles līdzekļi

ECB Padome ar divu trešdaļu nodoto balsu vairākumu pieņem lēmumus par citu monetārās kontroles metožu izmantošanu, kuras uzskata par mērķtiecīgām, ņemot vērā 2. pantu.

Padome saskaņā ar 41. pantā paredzēto procedūru nosaka šo metožu izmantošanas jomu, ja tās uzliek saistības trešām personām.

21. pants

Darījumi ar publisko tiesību subjektiem

21.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 123. pantu ir aizliegts pieļaut konta pārtēriņu, kā arī ir aizliegti jebkādi citi kredīta pakalpojumi Eiropas Centrālajā bankā vai dalībvalstu centrālajās bankās Savienības iestāžu vai struktūru, dalībvalstu valdību, reģionālu vai vietēju iestāžu vai citu publisku iestāžu, vai citu publisko tiesību subjektu vai publisku uzņēmumu vajadzībām, kā arī ECB un valstu centrālajām bankām ir aizliegts tieši pirkt parāda instrumentus no minētajām iestādēm.

21.2. ECB un valstu centrālās bankas var darboties kā 21.1. pantā minēto subjektu fiskāli aģenti.

21.3. Šo pantu attiecībā uz rezervju nodrošinājumu, ko saņem no centrālām bankām, nepiemēro kredītiestādēm ar valsts kapitāla līdzdalību, kam ECB un valstu centrālās bankas piemēro tādu pašu režīmu kā privātām kredītiestādēm.

22. pants

Ieskaita un norēķinu sistēmas

ECB un valstu centrālās bankas var dot iespējas, un ECB var izdot regulas, lai Savienībā un attiecībās ar citām valstīm nodrošinātu efektīvas un drošas ieskaita un norēķinu sistēmas.

23. pants

Ārējās operācijas

ECB un valstu centrālās bankas var:

- nodibināt sakarus ar citu valstu centrālajām bankām un finanšu iestādēm un, vajadzības gadījumā, ar starptautiskām organizācijām;

- iegādāties un pārdot tūlītējos darījumos un nākotnes darījumos visdažādākos ārvalstu valūtas rezervju aktīvus un dārgmetālus; termins "ārvalstu valūtas rezervju aktīvi" nozīmē vērtspapīrus un jebkākus citus aktīvus jebkuras valsts valūtā vai norēķinu vienībās un jebkurā formā;
- turēt un pārvaldīt šajā pantā minētos aktīvus;
- veikt visdažādākos bankas darījumus ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām, to skaitā aizņēmuma un aizdevuma operācijas.

24. pants *Citas operācijas*

Papildus operācijām, kas izriet no ECB un valstu centrālo banku uzdevumiem, tās var veikt operācijas administratīvām vajadzībām vai savu darbinieku interesēs.

V nodaļa

Konsultatīva uzraudzība

25. pants *Konsultatīva uzraudzība*

25.1. ECB var sniegt padomus un ar to var apspriesties Padome, Komisija un kompetentas dalībvalstu iestādes par to, ciktāl un kā piemērot Savienības tiesību aktus attiecībā uz kredītiestāžu konsultatīvu uzraudzību un finanšu sistēmas stabilitāti.

25.2. Saskaņā ar visām Padomes regulām, kas pieņemtas atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 127. panta 6. punktam, ECB var veikt īpašus uzdevumus attiecībā uz politiku, kas skar kredītiestāžu un citu finanšu iestāžu konsultatīvu uzraudzību. Vienīgais izņēmums ir apdrošināšanas uzņēmumi.

VI nodaļa

ECBS finanšu noteikumi

26. pants Finanšu pārskati

26.1. ECB un valstu centrālo banku finanšu gads sākas janvāra pirmajā dienā un beidzas decembra pēdējā dienā.

26.2. Valde ECB gada pārskatus sagatavo saskaņā ar ECB Padomes noteiktiem principiem. Pārskatus apstiprina ECB Padome, un pēc tam tos publicē.

26.3. Lai varētu veikt analīzi un operācijas, Valde sagatavo ECBS konsolidēto bilanci par tiem valstu centrālo banku aktīviem un pasīviem, kas attiecas uz ECBS.

26.4. Lai piemērotu šo pantu, ECB Padome pieņem noteikumus, kas vajadzīgi, lai valstu centrālās bankas standartizētu grāmatvedības uzskaiti un ziņojumus par veiktajām operācijām.

27. pants Revīzijas

27.1. ECB un valstu centrālo banku pārskatus pārbauda ECB Padomes ieteikti un Padomes apstiprināti neatkarīgi ārējie revidenti. Revidenti ir pilnvaroti pārbaudīt visus ECB un valstu centrālo banku grāmatvedības dokumentus un pārskatus un iegūt pilnīgu informāciju par to darījumiem.

27.2. Līguma par Eiropas Savienības darbību 287. pants attiecas tikai uz ECB vadības darbības efektivitātes pārbaudi.

*28. pants
ECB kapitāls*

28.1. ECB kapitāls ir 5 miljardi euro. Kapitālu var palielināt par apjomu, ko ECB Padome saskaņā ar 10.3. pantu nosaka ar kvalificētu balsu vairākumu, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, kurus Padome paredz saskaņā ar 41. pantā noteikto procedūru.

28.2. Valstu centrālās bankas ir vienīgās ECB kapitāla parakstītājas un turētājas. Kapitāla parakstīšana notiek saskaņā ar 29. pantā noteikto atslēgu.

28.3. ECB Padome ar kvalificētu balsu vairākumu, kā paredzēts 10.3. pantā, nosaka kapitāla iemaksas apjomu un formu.

28.4. Valstu centrālo banku daļas ECB parakstītajā kapitālā nevar pārskaitīt, ieķīlāt vai arestēt, tomēr šis noteikums neliedz ievērot 28.5. pantu.

28.5. Ja koriģē 29. pantā minēto atslēgu, valstu centrālās bankas savā starpā pārskaita kapitāla daļas tā, lai to sadalījums atbilstu koriģētajai atslēgai. ECB Padome sīkāk nosaka šādu pārskaitījumu noteikumus.

*29. pants
Kapitāla parakstīšanas atslēga*

29.1. ECB kapitāla parakstīšanas atslēgu, kuru pirmoreiz noteica 1998. gadā, kad tika izveidota ECBS, nosaka, katras valsts centrālajai bankai piešķirot procentuālo daļu, kas ir šādu lielumu summa:

- 50 % no attiecīgās dalībvalsts iedzīvotāju īpatsvara Savienības iedzīvotāju skaitā priekšpēdējā gadā pirms ECBS izveidošanas;
- 50 % no attiecīgās dalībvalsts iekšzemes kopprodukta īpatsvara tirgus cenās izteiktajā Savienības iekšzemes kopproduktā, kas reģistrēts pēdējos piecos gados līdz priekšpēdējam gadam pirms ECBS izveidošanas.

Procentus noapaļo uz augšu vai uz leju līdz tuvākajam skaitlim, kas bez atlikuma dalās ar 0,0001.

29.2. Šā panta piemērošanai vajadzīgos statistikas datus Komisija sniedz saskaņā ar noteikumiem, ko Padome pieņem ar 41. pantā noteikto procedūru.

29.3. Valstu centrālajām bankām piešķirtās procentuālās daļas koriģē katru piekto gadu pēc ECBS izveides analogi tam, kā paredzēts 29.1. pantā. Koriģēto atslēgu piemēro ar nākamā gada pirmo dienu.

29.4. ECB Padome veic visus citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai piemērotu šo pantu.

30. pants

Ārvalstu valūtas rezerves aktīvu pārskaitījums uz ECB

30.1. Neskarot 28. pantu, valstu centrālās bankas piegādā ECB rezerves aktīvus valūtās, kas nav dalībvalstu valūtas, euro, SVF rezerves pozīcijas un SDR līdz 50000 miljoniem euro. ECB Padome nosaka, cik liela summa Eiropas Centrālajā bankā jāiemaksā tūlīt pēc tās izveidošanas un cik lielas summas jāiemaksā vēlāk. ECB ir visas tiesības turēt un pārvaldīt tai pārskaitītās valūtas rezerves un izmantot tās šajos Statūtos izvirzītajiem mērķiem.

30.2. Katras valsts centrālās bankas iemaksas nosaka proporcionāli tās daļai ECB parakstītajā kapitālā.

30.3. Katrai valsts centrālajai bankai ir prasījums pret ECB, kurš ir tikpat liels, cik liels ir tās ieguldījums. ECB Padome nosaka to, kā denominē un atlīdzina šādus prasījumus.

30.4. Saskaņā ar 30.2. pantu ECB, ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome paredz saskaņā ar 41. panta izklāstīto procedūru, var pieprasīt papildu valūtas rezerves, kas pārsniedz 30.1. pantā noteikto summu.

30.5. ECB var turēt un pārvaldīt SVF rezerves pozīcijas un SDR un veidot šādu aktīvu uzkrājumu.

30.6. ECB Padome veic visus citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai piemērotu šo pantu.

31. pants
Valstu centrālo banku turētie ārvalstu valūtas rezervju aktīvi

31.1. Valstu centrālās bankas drīkst veikt darījumus, pildot savus pienākumus pret starptautiskām organizācijām saskaņā ar 23. pantu.

31.2. Visām citām operācijām ar ārvalstu valūtas rezervju aktīviem, kas paliek valstu centrālajās bankās pēc tam, kad izdarīti 30. pantā minētie pārskaitījumi, kā arī dalībvalstu darījumiem ar apgrozāmiem ārvalstu valūtas līdzekļiem, ja tie pārsniedz apjomu, ko nosaka saskaņā ar 31.3. pantu, vajadzīgs ECB apstiprinājums, lai nodrošinātu to saskaņotību ar Savienības valūtas maiņas kursa politiku un monetāro politiku.

31.3. Lai atvieglinātu šīs operācijas, ECB Padome izstrādā pamatnostādnes.

32. pants
Valstu centrālo banku monetāro ienākumu sadalījums

32.1. Ienākumus, kas uzkrājas valstu centrālajās bankās, īstenojot ECBS monetārās politikas darbības (še turpmāk "monetārie ienākumi"), katra finanšu gada beigās sadala saskaņā ar šo pantu.

32.2. Katras valsts centrālās bankas monetārie ienākumi līdzinās tās gada ienākumiem, kas gūti no tās aktīviem, proporcionāli to banknošu vērtībai, kuras ir apgrozībā, un noguldījumu saistībām pret kredītiestādēm. Šos aktīvus valstu centrālās bankas iezīmē mērķiem, kas saskaņoti ar ECB Padomes pieņemtām pamatnostādnēm.

32.3. Ja pēc euro ieviešanas ECB Padome atzīst, ka valstu centrālo banku bilanču struktūras neļauj piemērot 32.2. pantu, ECB Padome ar kvalificētu balsu vairākumu var nolemt, ka, atkāpjoties no 32.2. panta, uz laiku, kas nav ilgāks par pieciem gadiem, monetāros ienākumus aprēķina, izmantojot alternatīvu metodi.

32.4. Katras valsts centrālās bankas monetāros ienākumus samazina par summu, kas līdzvērtīga procentiem, kurus šī centrālā banka maksā par saistībām, kas izriet no kredītiestāžu veiktajiem noguldījumiem saskaņā ar 19. pantu.

ECB Padome var nolemt atlīdzināt valstu centrālajām bankām banknošu emisijas izdevumus vai, izņēmuma gadījumos, īpašus zaudējumus, ko radījušas monetārās politikas operācijas, kuras banka veikusi ECBS uzdevumā. Atlīdzības formu pēc saviem ieskatiem nosaka ECB Padome; attiecīgās summas var kompensēt no valstu centrālo banku monetārajiem ienākumiem.

32.5. Valstu centrālo banku kopējos monetāros ienākumus sadala valstu centrālajām bankām proporcionāli to iemaksātajām ECB kapitāla daļām un atbilstīgi visiem lēmumiem, ko ECB Padome pieņēmusi, ievērojot 33.2. pantu.

32.6. Ieskaitu un norēķinus par atlikumiem, ko rada monetāro ienākumu sadale, veic ECB saskaņā ar ECB Padomes noteiktām pamatnostādnēm.

32.7. ECB Padome veic visus citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai piemērotu šo pantu.

33. pants

ECB tīrās peļņas un tīro zaudējumu sadalījums

33.1. ECB tīro peļņu pārskaita šādi:

- a) ECB Padomes noteiktu summu, kas nepārsniedz 20 % no tīrās peļņas, pārskaita vispārējo rezervju fondā, kas nepārsniedz 100 % no kapitāla;
- b) pārējo tīro peļņu izdala ECB akcionāriem proporcionāli to iemaksātām daļām.

33.2. Gadījumā, ja ECB cieš zaudējumus, iztrūkumu var kompensēt no ECB vispārējo rezervju fonda, un vajadzības gadījumā – pēc ECB Padomes lēmuma – no attiecīgā finanšu gada monetārajiem ienākumiem proporcionāli summām, kas sadalītas valstu centrālajām bankām saskaņā ar 32.5. pantu, un nepārsniedzot šīs summas.

VII nodaļa
Vispārīgi noteikumi

34. pants
Tiesību akti

34.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 132. pantu, ECB:

- izstrādā regulas, ciktāl tas vajadzīgs, lai veiktu uzdevumus, kas paredzēti 3.1. panta pirmajā ievilkumā, 19.1., 22. vai 25.2. pantā, un gadījumos, kas noteikti 41. pantā minētajos Padomes aktos;
- pieņem lēmumus, kas vajadzīgi, lai veiktu uzdevumus, ko Līgumi un ECBS un ECB Statūti uztic ECBS;
- sagatavo ieteikumus un sniedz atzinumus.

34.2. ECB var nolemt publicēt savus lēmumus, ieteikumus un atzinumus.

34.3. Ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko Padome paredz saskaņā ar 41. pantā noteikto procedūru, ECB ir tiesīga uzlikt uzņēmumiem sodanaudu vai kavējuma naudu gadījumā, ja tie nepilda pienākumus, kurus tiem uzliek ECB regulas un lēmumi.

35. pants
Tiesu iestāžu veikta kontrole un ar to saistīti jautājumi

35.1. Līgumos paredzētajos gadījumos saskaņā ar tajā ietvertajiem nosacījumiem Eiropas Savienības Tiesa var vērtēt vai interpretēt ECB darbību vai bezdarbību. ECB var griezties Tiesā Līgumos paredzētajos gadījumos un atbilstīgi to nosacījumiem.

35.2. Domstarpības starp ECB, no vienas puses, un tās kreditoriem, debitoriem vai jebkurām citām personām, no otras puses, izšķir kompetentas valstu tiesas, izņemot gadījumus, ja jurisdikcija ir piešķirta Eiropas Savienības Tiesai.

35.3. Uz ECB attiecas atbildības režīms, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 340. pants. Valstu centrālo banku atbildību reglamentē šo valstu attiecīgie tiesību akti.

35.4. Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir sniegt spriedumu atbilstīgi jebkurai arbitrāžas klauzulai, kas ietverta ECB vai tās vārdā noslēgtā publisko tiesību vai privāttiesību līgumā.

35.5. ECB lēmumus griezties Eiropas Savienības Tiesā pieņem ECB Padome.

35.6. Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir izšķirt domstarpības par to, kā valstu centrālās bankas pilda pienākumus, ko uzliek Līgumi un šie Statūti. Ja ECB uzskata, ka kādas valsts centrālā banka nav izpildījusi kādu no Līgumu un šo Statūtu uzliktiem pienākumiem, tā pēc tam, kad attiecīgās valsts centrālajai bankai dota iespēja iesniegt savus apsvērumus, sniedz argumentētu atzinumu par šo jautājumu. Ja attiecīgās valsts centrālā banka ECB noteiktajā laikā nesaskaņo savu darbību ar šo atzinumu, ECB var griezties Eiropas Savienības Tiesā.

36. pants Personāls

36.1. ECB Padome pēc Valdes priekšlikuma izstrādā ECB personāla nodarbināšanas kārtību.

36.2. Ievērojot ierobežojumus un nosacījumus, ko paredz nodarbināšanas kārtība, Eiropas Savienības Tiesas jurisdikcijā ir visas ECB un tās darbinieku domstarpības.

37. pants (bijušais 38. pants) Dienesta noslēpumi

37.1. ECB vadības iestāžu locekļi un personāls, kā arī valstu centrālo banku darbinieki arī pēc amata pienākumu pildīšanas beigām nedrīkst izpaust tādu informāciju, uz ko attiecas pienākums ievērot dienesta noslēpumus.

37.2. Personas, kam pieejami dati, uz kuriem attiecas Savienības tiesību akti par noslēpumu ievērošanu, ir pakļautas šiem tiesību aktiem.

38. pants (bijušais 39. pants)
Parakstītāji

ECB juridiskās saistības ar trešām personām apliecina ar priekšsēdētāja parakstu vai divu Valdes locekļu parakstiem, vai ar divu tādu ECB darbinieku parakstiem, kurus priekšsēdētājs likumīgi pilnvarojis parakstīt dokumentus ECB vārdā.

39. pants (bijušais 40. pants)
Privilēģijas un imunitāte

Dalībvalstu teritorijā ECB ir visas privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīgas, lai veiktu tās uzdevumus atbilstīgi nosacījumiem, kuri ietverti Protokolā par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā.

VIII nodaļa

Statūtu grozījumi un papildnoteikumi

40. pants (bijušais 41. pants)
Vienkāršota grozījumu procedūra

40.1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 129. panta 3. punktu Eiropas Parlaments un Padome saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru vai nu pēc ECB ieteikuma un pēc apspriešanās ar Komisiju, vai arī pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar ECB var grozīt šo Statūtu 5.1., 5.2., 5.3., 17., 18., 19.1., 22., 23., 24., 26., 32.2., 32.3., 32.4., 32.6. pantu, 33.1. panta a) punktu un 36. pantu.

40.2. Šo statūtu 10.2. punktu var grozīt ar Eiropadomes vienprātīgi pieņemtu lēmumu vai nu pēc Eiropas Centrālās bankas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju, vai arī pēc Komisijas ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Eiropas Centrālo banku. Šie grozījumi nestājas spēkā, kamēr tos nav apstiprinājušas dalībvalstis saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām.

40.3. Lai ECB varētu nākt klajā ar ieteikumu, kas pieņemts atbilstīgi šim pantam, ir vajadzīgs vienprātīgs ECB Padomes lēmums.

41. pants (bijušais 42. pants)
Papildnoteikumi

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 129. panta 4. punktu Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un ECB vai pēc ECB ieteikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem noteikumus, kas minēti šo Statūtu 4., 5.4., 19.2., 20., 28.1., 29.2., 30.4. un 34.3. pantā.

IX nodaļa

Pārejas noteikumi un citi noteikumi,
kas attiecas uz ECBS

42. pants (bijušais 43. pants)
Vispārēji noteikumi

42.1. Līguma par Eiropas Savienības darbību 139. pantā minētais izņēmuma statuss nozīmē, ka attiecīgajām dalībvalstīm nepiešķir tiesības un neuzliek saistības šo Statūtu šādi panti: 3., 6., 9.2., 12.1., 14.3., 16., 18., 19., 20., 22., 23., 26.2., 27., 30., 31., 32., 33., 34., 50. un 52. pants.

42.2. Centrālās bankas tajās dalībvalstīs, kurām piešķirts minētā Līguma 139. pantā minētais izņēmuma statuss, monetārās politikas jomā patur pilnvaras saskaņā ar savas valsts tiesībām.

42.3. Saskaņā ar minētā Līguma 139. pantu ar vārdu "dalībvalstis" šo Statūtu 3., 11.2., 19. pantā saprot "dalībvalstis, kuru naudas vienība ir euro".

42.4. Ar frāzi "valstu centrālās bankas" šo Statūtu 9.2., 10.2., 10.3., 12.1., 16., 17., 18., 22., 23., 27., 30., 31., 32., 33.2. un 52. pantā saprot "to dalībvalstu centrālās bankas, kuru naudas vienība ir euro".

42.5. Ar vārdu "akcionāri" 10.3. un 33.1. pantā saprot "to dalībvalstu centrālās bankas, kuru naudas vienība ir euro".

42.6. Ar vārdiem "ECB parakstītais kapitāls" 10.3. un 30.2. pantā saprot "ECB kapitālu, uz ko pieteikušās to dalībvalstu centrālās bankas, kuru naudas vienība ir euro".

*43. pants (bijušais 44. pants)
ECB pārejas laika uzdevumi*

ECB pārņem tos Līguma par Eiropas Savienības darbību 141. panta minētos kādreizējos EMI uzdevumus, kas sakarā ar izņēmumiem, kuri attiecas uz vienu vai vairākām dalībvalstīm, vēl jāveic pēc euro ieviešanas.

ECB dod padomus, gatavojot minētā Līguma 140. pantā minēto izņēmumu atcelšanu.

*44. pants (bijušais 45. pants)
ECB Ģenerālpadome*

44.1. Neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 129. panta 3. punktu, Ģenerālpadomi izveido kā trešo ECB lēmējinstanci.

44.2. Ģenerālpadomē ir ECB priekšsēdētājs, priekšsēdētāja vietnieks un valstu centrālo banku vadītāji. Ģenerālpadomes sēdēs bez balsstiesībām var piedalīties arī citi Valdes locekļi.

44.3. Ģenerālpadomes pienākumi pilnībā ir uzskaitīti šo Statūtu 46. pantā.

*45. pants (bijušais 46. pants)
Ģenerālpadomes reglaments*

45.1. ECB Ģenerālpadomi vada ECB priekšsēdētājs vai, viņa prombūtnes laikā, ECB priekšsēdētāja vietnieks.

45.2. Padomes priekšsēdētājs un viens Komisijas loceklis bez balsstiesībām var piedalīties Ģenerālpadomes sanāksmēs.

45.3. Priekšsēdētājs sagatavo Ģenerālpadomes sanāksmes.

45.4. Atkāpjoties no 12.3. panta, Ģenerālpadome pieņem savu reglamentu.

45.5. ECB nodrošina Ģenerālpadomi ar sekretariātu.

*46. pants (bijušais 47. pants)
Ģenerālpadomes pienākumi*

46.1. Ģenerālpadome:

- veic 43. pantā minētos uzdevumus;
- palīdz veikt 4. un 25.1. pantā minētās padomdevējfunkcijas.

46.2. Ģenerālpadome palīdz:

- vākt statistikas informāciju, ko paredz 5. pants;
- sagatavot ECB darbības pārskatus, ko paredz 15. pants;
- ieviest noteikumus, kas vajadzīgi, lai varētu piemērot 26. pantu, ko paredz 26.4. pants;

- veikt visus citus pasākumus, kas vajadzīgi, lai varētu piemērot 29. pantu, kā tas paredzēts 29.4. pantā;
- izstrādāt ECB personāla darba līgumu noteikumus, ko paredz 36. pants.

46.3. Ģenerālpadome palīdz veikt vajadzīgos priekšdarbus, lai neatsaucami fiksētu maiņas kursus to dalībvalstu valūtām, uz kurām attiecas izņēmums, attiecībā pret euro, vai arī pret vienoto valūtu, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 3. punkts.

46.4. ECB priekšsēdētājs informē Ģenerālpadomi par ECB Padomes lēmumiem.

*47. pants (bijušais 48. pants)
Pārejas noteikumi, kas attiecas uz ECB kapitālu*

Saskaņā ar 29.1. pantu katras valsts centrālajai bankai atbilstīgi ECB kapitāla parakstīšanas atslēgai ir noteikta tās daļa. Atkāpjoties no 28.3. panta, centrālās bankas tajās dalībvalstīs, uz kurām attiecas izņēmums, neiemaksā parakstīto kapitālu, ja vien Ģenerālpadome ar balsu vairākumu, kas pārstāv vismaz divas trešdaļas no ECB parakstītā kapitāla un vismaz pusi no akcionāriem, nenosaka to, ka jāiemaksā obligāti procentu maksājumi ECB darbības izmaksām.

*48. pants (bijušais 49. pants)
Atliktie ECB kapitāla maksājumi, rezerves un uzkrājumi*

48.1. Centrālās bankas tajās dalībvalstīs, attiecībā uz kurām izņēmums ir atcelts, apmaksā savu parakstīto ECB kapitāla daļu tādā pašā apjomā kā centrālās bankas citās dalībvalstīs, kuru naudas vienība ir euro, un ārvalstu valūtas rezervju aktīvus pārskaita ECB saskaņā ar 30.1. pantu. Pārskaitāmo summu nosaka, reizinot euro vērtību ārvalstu valūtas rezervju aktīviem pēc konkrētā brīža maiņas kursa, kas saskaņā ar 30.1. pantu jau ir pārskaitīti ECB, ar koeficientu, kas ir attiecība starp akciju skaitu, uz kuru attiecīgās valsts centrālā banka ir parakstījusies, un to skaitu, ko citu valstu centrālās bankas jau apmaksājušas.

48.2. Papildus maksājumiem, kas jāveic saskaņā ar 48.1. pantu, attiecīgā centrālā banka izdara iemaksas ECB rezervēs, tajos uzkrājumos, kas ir pielīdzināmi rezervēm, kā arī papildina to summu, kas jāpārskaita rezervēs un uzkrājumos atbilstoši peļņas un zaudējumu aprēķina saldo uz 31. decembri iepriekšējā gadā pirms izņēmuma atcelšanas. Iemaksas summu nosaka, reizinot iepriekš definēto un apstiprinātajā ECB bilancē uzrādīto rezervju apjomu ar koeficientu, kas ir attiecība starp to akciju skaitu, uz kuru attiecīgās valsts centrālā banka ir parakstījusies, un akciju skaitu, ko citas centrālās bankas jau ir apmaksājušas.

48.3. Pēc tam, kad viena valsts vai vairākas valstis kļūst par dalībvalstīm un attiecīgo valstu centrālās bankas kļūst par daļu no ECBS, automātiski tiek palielināts ECB parakstītais kapitāls un limits ārvalstu valūtas rezervju aktīviem, ko var pārskaitīt uz ECB. Palielinājumu nosaka atbilstīgi procentuālajām daļām palielinātajā kapitālā, tajā laikā noteiktos attiecīgos apjomus reizinot ar koeficientu, kas ir attiecība starp to valstu centrālo banku procentuālo daļu, kuras pievienojas, un to valstu centrālo banku procentuālo daļu, kuras jau ir ECBS locekles. Katras valsts centrālās bankas procentuālo daļu kapitālā aprēķina atbilstīgi 29.1. pantam un saskaņā ar 29.2. pantu. References laikposmi, ko izmanto statistikas datiem, ir tādi paši kā laikposmi, ko izmanto procentuālo daļu pēdējam piecgadu pielāgojumam atbilstīgi 29.3. pantam.

*49. pants (bijušais 52. pants)
Banknošu maiņa dalībvalstu valūtās*

Ievērojot neatsaucami fiksētos maiņas kursus, saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 3. punktu ECB Padome veic pasākumus, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu to, ka valstu centrālās bankas to valūtu banknotes, kuru maiņas kursi ir neatsaucami fiksēti, maina līdzvērtīgi to attiecīgai nominālvērtībai.

*50. pants (bijušais 53. pants)
Pārejas noteikumu piemērošana*

Tikmēr, kamēr pastāv dalībvalstis, uz kurām attiecas izņēmums, piemēro 42. līdz 47. pantu.

5. PROTOKOLS

PAR EIROPAS INVESTĪCIJU BANKAS STATŪTIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLĒDAMIES pieņemt Eiropas Investīciju bankas Statūtus, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 308. pants,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Ar šo ir izveidota Līguma par Eiropas Savienības darbību 308. pantā paredzētā Eiropas Investīciju banka (še turpmāk "Banka"); tā funkcionē un darbojas saskaņā ar Līgumiem un šiem Statūtiem.

2. pants

Bankas uzdevums ir noteikts Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pantā.

3. pants

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 308. pantu Bankas locekļi ir dalībvalstis. 4. pants

4. pants

1. Bankas kapitāls ir EUR 232 392 989 000, ko veido šāds dalībvalstu parakstītais kapitāls:

Vācija	37 578 019 000
Francija	37 578 019 000
Itālija	37 578 019 000
Apvienotā Karaliste	37 578 019 000
Spānija	22 546 811 500
Beļģija	10 416 365 500
Nīderlande	10 416 365 500
Zviedrija	6 910 226 000
Dānija	5 274 105 000
Austrija	5 170 732 500
Polija	4 810 160 500
Somija	2 970 783 000
Grieķija	2 825 416 500
Portugāle	1 820 820 000
Čehijas Republika	1 774 990 500
Ungārija	1 679 222 000
Īrija	1 318 525 000
Rumānija	1 217 626 000
Slovākija	604 206 500
Slovēnija	560 951 500
Bulgārija	410 217 500
Lietuva	351 981 000
Luksemburga	263 707 000
Kipra	258 583 500
Latvija	214 805 000
Igaunija	165 882 000
Malta	98 429 500

Dalībvalstu saistības nepārsniedz neapmaksāto parakstītā kapitāla daļu.

2. Jaunu dalībvalstu uzņemšana palielina parakstīto kapitālu atbilstīgi jaunās dalībvalsts līdzdalībai.
3. Valde var vienprātīgi nolemt, ka parakstītais kapitāls jāpalielina.
4. Dalībvalsts parakstītā kapitāla daļu nedrīkst nodot tālāk, ieķīlāt vai atsavināt.

5. pants

1. Parakstītais kapitāls dalībvalstīm jāiemaksā 5 % apjomā, rēķinot vidēji pēc 4. panta 1. punktā noteiktajām summām.
2. Ja parakstīto kapitālu palielina, Valde ar vienprātīgu lēmumu nosaka maksājamo daudzumu procentos un maksāšanas kārtību. Maksājumu skaidrā naudā veic vienīgi euro valūtā.
3. Direktoru padome var prasīt parakstītā kapitāla atlikuma samaksu tādā apjomā, lai Banka varētu izpildīt saistības.

Dalībvalstis šo summu iemaksā proporcionāli savai parakstītā kapitāla daļai.

6. pants (bijušais 8. pants)

Banku vada un pārvalda Valde, Direktoru padome un Vadības komiteja.

7. pants
(bijušais 9. pants)

1. Valde sastāv no dalībvalstu ieceltiem ministriem.
2. Valde nosaka Bankas kredītpolitikas pamatprincipus atbilstīgi Savienības mērķiem.

Valde nodrošina šo principu īstenošanu.

3. Valde turklāt:
 - a) lemj, vai jāpalielina parakstītais kapitāls saskaņā ar 4. panta 3. punktu un 5. panta 2. punktu;
 - b) šo statūtu 9. panta 1. punkta sakarā nosaka principus, ko piemēro finansēšanas operācijām, kuras veic Bankas uzdevuma izpildei;
 - c) īsteno 9. un 11. pantā paredzētās pilnvaras attiecībā uz Direktoru padomes un Vadības komitejas locekļu iecelšanu un atlaišanu, kā arī pilnvaras, kas paredzētas 11. panta 1. punkta otrajā daļā;
 - d) lemj par finansējuma piešķiršanu investīciju operācijām, ko pilnīgi vai daļēji veic ārpus dalībvalstu teritorijām, kā noteikts 16. panta 1. punktā;
 - e) apstiprina Direktoru padomes gada pārskatu;
 - f) apstiprina gada bilanci, kā arī peļņas un zaudējumu pārskatu;
 - g) īsteno citas pilnvaras un veic funkcijas, kas noteiktas šajos statūtos;
 - h) apstiprina Bankas reglamentu.
4. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību un šiem Statūtiem Valdes kompetencē ir ar vienprātīgu lēmumu pārtraukt Bankas operācijas un vajadzības gadījumā Banku likvidēt.

8. pants
(bijušais 10. pants)

Ja vien šie Statūti neparedz ko citu, Valde lēmumus pieņem ar tās locekļu balsu vairākumu. Šajā vairākumā jābūt pārstāvētiem vismaz 50 % no parakstītā kapitāla.

Kvalificētam balsu vairākumam vajadzīgas astoņpadsmit balsis, kas pārstāv 68 % no parakstītā kapitāla.

Klātesošu vai pārstāvētu locekļu atturēšanās neliedz pieņemt lēmumus, kuriem vajadzīga vienprātība.

9. pants
(bijušais 11. pants)

1. Direktoru padome lemj par finansējuma piešķiršanu, jo īpaši par aizdevumu un garantiju piešķiršanu, un par aizņēmumu ņemšanu, kā arī nosaka aizdevumu procentu likmes, komisijas maksu un citus maksājumus. Pamatojoties uz lēmumu, kas pieņemts ar kvalificētu balsu vairākumu, tā var dažas savas funkcijas deleģēt Vadības komitejai. Tā nosaka šādas deleģēšanas noteikumus un nosacījumus, kā arī uzrauga to izpildi.

Direktoru padome kontrolē Bankas darbības pareizību un nodrošina Bankas vadības atbilstību Līgumiem un statūtiem, un Valdes noteiktiem vispārējiem principiem.

Finanšu gada beigās Direktoru padome iesniedz Valdei ziņojumu un pēc apstiprināšanas dara to zināmu atklātībā.

2. Direktoru padomē ir divdesmit astoņi direktori un sešpadsmit direktoru aizstājēji.

Direktorus uz pieciem gadiem ieceļ Valde; katra dalībvalsts un Komisija izvirza pa vienam kandidātam.

Valde uz pieciem gadiem šādi ieceļ direktoru aizstājējus:

– divus aizstājējus, ko izvirza Francijas Republika,

- divus aizstājējus, ko izvirza Vācijas Federatīvā Republika,
- divus aizstājējus, ko izvirza Itālijas Republika,
- divus aizstājējus, ko izvirza Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste,
- vienu aizstājēju, ko, savstarpēji vienojoties, izvirza Spānijas Karaliste un Portugāles Republika,
- vienu aizstājēju, ko, savstarpēji vienojoties, izvirza Beļģijas Karaliste, Luksemburgas Lielhercogiste un Nīderlandes Karaliste,
- divus aizstājējus, ko, savstarpēji vienojoties, izvirza Dānijas karaliste, Grieķijas Republika, Īrija un Rumānija,
- divus aizstājējus, ko, savstarpēji vienojoties, izvirza Igaunijas republika, Latvijas Republika, Lietuvas republika, Austrijas Republika, Somijas Republika un Zviedrijas Karaliste,
- trīs aizstājējus, ko, savstarpēji vienojoties, izvirza Bulgārijas Republika, Čehijas Republika, Kipras Republika, Ungārijas Republika, Maltas Republika, Polijas Republika, Slovēnijas Republika un Slovākijas Republika, un
- vienu aizstājēju, ko izvirza Komisija.

Direktoru padome kopīgi izraugās sešus (6) ekspertus bez balsstiesībām: trīs (3) kā locekļus un trīs (3) kā aizstājējus.

Direktorus un aizstājējus var iecelt amatā atkārtoti.

Noteikumus dalībai Direktoru padomes sanāsmēs un noteikumus, kas attiecas uz direktoru aizstājējiem un izraudzītiem ekspertiem, nosaka reglamentā.

Vadības komitejas priekšsēdētājs vai – viņa prombūtnē – viens no priekšsēdētāja aizstājējiem vada Direktoru padomes sēdes, taču nebalso.

Direktoru padomes locekļus izvēlas no personām, kuru neatkarība un kompetence nav apšaubāma; viņi ir pakļauti tikai Bankai.

3. Tikai tad, ja kāds direktors vairs neatbilst nosacījumiem, kas vajadzīgi pienākumu izpildei, Valde var viņu atlaist; Valdei lēmums jāpieņem ar kvalificētu balsu vairākumu.

Ja gada pārskatu neapstiprina, Direktoru padome atkāpjas no amata.

4. Brīvās vietas, ko rada nāves gadījumi, labprātīgas atkāpšanās, atlaišanas vai kolektīvas atkāpšanās, aizpilda saskaņā ar 2. punktu. Katru locekli aizstāj uz atlikušo amata pilnvaru laiku, ja vien nenomaina visu Direktoru padomi.

5. Valde nosaka Direktoru padomes locekļu atalgojumu. Valde nosaka, kādas darbības nav saderīgas ar direktora vai aizstājēja pienākumiem.

10. pants
(bijušais 12. pants)

1. Direktoru padomē katram direktoram ir viena balss. Tas vienmēr var deleģēt savu balsi saskaņā ar procedūrām, kas jāparedz Bankas reglamentā.

2. Izņemot gadījumus, kad šajos Statūtos paredzēts citādi, Direktoru padome lēmumus pieņem, "par" balsojot vismaz vienai trešdaļai (1/3) balsstiesīgo locekļu, kas pārstāv vismaz piecdesmit procentus (50 %) parakstītā kapitāla. Kvalificētam balsu vairākumam ir vajadzīgas astoņpadsmit (18) balsis "par", kas pārstāv sešdesmit astoņus procentus (68 %) no parakstītā kapitāla. Bankas reglamentā paredz kvorumu, kas vajadzīgs, lai Direktoru padomes lēmumi būtu spēkā.

11. pants
(bijušais 13. pants)

1. Vadības komitejā ir priekšsēdētājs un astoņi priekšsēdētāja vietnieki, ko uz sešiem gadiem iecel Valde pēc Direktoru padomes priekšlikuma. Viņus var iecelt amatā atkārtoti.

Valde ar vienprātīgu lēmumu var mainīt Vadības komitejas locekļu skaitu.

2. Pēc Direktoru padomes priekšlikuma, kas pieņemts ar kvalificētu balsu vairākumu, Valde, pieņemot, savukārt, lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, var atstādināt Vadības komitejas locekļus.

3. Vadības komiteja atbild par Bankas kārtējiem darījumiem priekšsēdētāja vadībā un Direktoru padomes uzraudzībā.

Tā gatavo Direktoru padomes lēmumus, jo īpaši lēmumus par aizņēmumu ņemšanu un finansējuma, jo īpaši aizdevumu, un garantiju piešķiršanu; tā nodrošina šo lēmumu izpildi.

4. Vadības komiteja pieņem lēmumus ar balsu vairākumu, sniedzot atzinumus par priekšlikumiem ņemt aizņēmumus vai piešķirt finansējumu, jo īpaši aizdevumus un garantijas.

5. Valde nosaka Vadības komitejas locekļu atalgojumu un to, kādas darbības nav saderīgas ar viņu pienākumiem.

6. Priekšsēdētājs vai – gadījumā, ja viņš to nevar – viens no priekšsēdētāja aizstājējiem pārstāv Banku juridiskos un citos jautājumos.

7. Bankas darbinieki ir priekšsēdētāja pakļautībā. Viņš tos pieņem darbā un atlaiž no darba. Izvēloties personālu, ņem vērā ne tikai cilvēku spējas un kvalifikāciju, bet arī to, lai dalībvalstu pilsoņi tajā būtu pārstāvēti samērīgi. Reglamentā nosaka, kuras lēmēj institūcijas kompetencē ir pieņemt personālam piemērojamus noteikumus.

8. Vadības komiteja un Bankas darbinieki ir pakļauti tikai Bankai un pilda pienākumus pilnīgi neatkarīgi.

12. pants
(bijušais 14. pants)

1. Komiteja, kas sastāv no sešiem locekļiem, kurus Valde ieceļ, pamatojoties uz viņu kompetenci, pārbauda, vai Bankas operācijas atbilst labākajai banku darbības praksei, un ir atbildīga par Bankas pārskatu revīziju.

2. Šā panta 1. punktā minētā komiteja katru gadu pārbauda Bankas operāciju un grāmatvedības uzskaites pareizību. Šajā nolūkā tā pārbauda, vai Bankas operācijas ir veiktas saskaņā ar statūtos un reglamentā paredzētajām formalitātēm un procedūrām.
3. Šā panta 1. punktā minētā komiteja apstiprina, ka finanšu pārskati, kā arī cita finanšu informācija, kas ietverta Direktoru padomes sagatavotajos gada pārskatos, sniedz patiesu priekšstatu par Bankas finanšu stāvokli, tostarp tās aktīviem un pasīviem, kā arī par tās darbības rezultātiem un naudas plūsmu attiecīgajā finanšu gadā.
4. Reglamentā sīkāk nosaka kvalifikāciju, kas vajadzīga 1. punktā minētās komitejas locekļiem, un paredz komitejas darbības noteikumus un nosacījumus.

13. pants
(bijušais 15. pants)

Bankas darījumi ar visām dalībvalstīm notiek ar attiecīgās valsts noteiktas iestādes starpniecību. Veicot finanšu operācijas, Banka saņem palīdzību no attiecīgās dalībvalsts centrālās bankas vai citām attiecīgās valsts apstiprinātām finanšu iestādēm.

14. pants
(bijušais 16. pants)

1. Banka sadarbojas ar visām starptautiskām organizācijām, kas darbojas tai līdzīgās jomās.
2. Banka tiecas nodibināt vajadzīgos sakarus, lai varētu sadarboties ar to valstu bankām un finanšu iestādēm, kur tā veic operācijas.

15. pants
(bijušais 17. pants)

Principi, ko Valde pieņem, ievērojot šo Statūtu 7. pantu, Valde pēc dalībvalsts vai Komisijas lūguma vai pati pēc savas ierosmes skaidro vai papildina saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kas reglamentē to pieņemšanu.

16. pants
(bijušais 18. pants)

1. Veicot Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pantā izvirzīto uzdevumu, Banka tās locekļiem vai privātiem uzņēmumiem, vai publiskiem uzņēmumiem piešķir finansējumu, jo īpaši aizdevumus un garantijas, lai varētu īstenot investīcijas dalībvalstu teritorijās, ja ar saprātīgiem nosacījumiem nav iegūstami līdzekļi no citiem avotiem.

Ar Valdes lēmumu, kas pieņemts ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Direktoru padomes priekšlikuma, Banka tomēr var piešķirt finansējumu investīcijām, ko pilnībā vai daļēji īsteno ārpus dalībvalstu teritorijām.

2. Aizdevumus cik iespējams piešķir vienīgi ar nosacījumu, ka tiek izmantoti arī citi finanšu avoti.

3. Piešķirot aizdevumu uzņēmumam vai iestādei, kas nav dalībvalsts, Banka vai nu prasa galvojumu no dalībvalsts, kurā investīciju veic, vai citus līdzvērtīgus nodrošinājumus, vai arī garantētu debitora maksāspēju.

Turklāt saskaņā ar principiem, kurus Valde pieņēmusi atbilstīgi 7. panta 3. punkta b) apakšpunktam, un ja tas vajadzīgs Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pantā paredzēto darbību veikšanai, Direktoru padome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem nosacījumus un kārtību attiecībā uz jebkādu finansējumu, kas ir pakļauts noteiktiem riskiem un ko tādēļ uzskata par īpašu darbību.

4. Banka var garantēt līguma aizdevumus publiskiem vai privātiem uzņēmumiem vai citām iestādēm, lai īstenotu projektus, ko paredz Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pants.

5. Bankas piešķirto aizdevumu vai garantiju neatmaksātā kopsumma nepārsniedz 250 % no kopsummas, ko veido tās parakstītais kapitāls, rezerves, vispārējie uzkrājumi un peļņas un zaudējumu pārskats. Attiecīgo posteņu kopsummu aprēķina, to samazinot par summu – apmaksātu vai nē – kas parakstīta kā Bankas līdzdalība kapitālā.

Summa, kas apmaksāta kā Bankas līdzdalība kapitālā, nekad nepārsniedz kopsummu, ko veido tās apmaksātais parakstītais kapitāls, rezerves, vispārējie uzkrājumi un peļņas un zaudējumu pārskatu.

Izņēmuma kārtā Bankas īpašajām darbībām, kā tās noteikusi Valde un Direktoru padome saskaņā ar 3. punktu, tiks iedalīta atsevišķa rezervju summa.

Šo punktu piemēro arī attiecībā uz Bankas konsolidētajiem pārskatiem.

6. Banka nodrošinās pret zaudējumiem valūtas kursa svārstību dēļ, aizdevumu un garantiju līgumos iekļaujot noteikumus, ko tā uzskata par lietderīgiem.

17. pants
(bijušais 19. pants)

1. Procentu likmes aizdevumiem, ko Banka piešķir, un komisijas maksu un citus maksājumus koriģē atkarībā no stāvokļa kapitāla tirgū un aprēķina tā, lai ienākumi no tiem ļautu Bankai izpildīt saistības, segt izdevumus, nodrošināt sevi pret riskiem un izveidot rezervju fondu, kā paredz 24. pants.

2. Banka nedod nekādas atlaides procentu likmēm. Ja procentu likmes samazināšana tomēr šķiet vēlama finansējamās investīcijas būtības dēļ, attiecīgā dalībvalsts vai kāda cita struktūra var piešķirt palīdzību procentu nomaksai, ciktāl to pieļauj Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. pants.

18. pants
(bijušais 20. pants)

Finansēšanas operācijās Banka ievēro šādus principus.

1. Tā nodrošina to, ka fondus izmanto Savienības interesēs cik iespējams racionāli.

Aizdevumus un galvojumus tā piešķir vienīgi tad:

- a) ja investīcijas īsteno ražošanas uzņēmumi, un tie no ražošanas peļņas sedz procentus un amortizācijas izdevumus, vai ja citu investīciju sakarā saistības uzņemas tā valsts, kurā investīcijas īsteno, vai izdevumus sedz no citiem līdzekļiem; un
- b) ja investīciju īstenošana veicina vispārēju ekonomikas ražīgumu un sekmē iekšējā tirgus izveidi.

2. Tā neiegūst daļas uzņēmumos un neuzņemas pienākumus to vadībā, ja to neprasa Bankas tiesību aizsardzība, nodrošinot aizdoto naudas līdzekļu atgūšanu.

Tomēr saskaņā ar principiem, ko Valde noteikusi atbilstīgi šo statūtu 7. panta 3. punkta b) apakšpunktam, un kad tas vajadzīgs Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pantā paredzēto darbību veikšanai, Direktoru padome ar kvalificētu balsu vairākumu pieņem nosacījumus un kārtību attiecībā uz līdzdalības iegūšanu komercuzņēmumu kapitālā, parasti papildus aizdevumam vai garantijai, ciktāl tas vajadzīgs investīciju vai programmu finansēšanai.

3. Tā var pārdot prasības kapitāla tirgū un šajā nolūkā prasīt, lai debitori emitē obligācijas vai citus vērtspapīrus.

4. Ne Banka, ne dalībvalstis neizvirza nosacījumus ar prasību Bankas aizdotos līdzekļus tērēt kādā konkrētā dalībvalstī.

5. Banka var piešķirt aizdevumus ar nosacījumu, ka uzaicinājumu uz konkursu izsludina starptautiski.

6. Banka ne pilnīgi, ne daļēji nefinansē investīcijas, pret ko iebilst dalībvalstis, kurās tās paredzēts īstenot.

7. Papildus aizdevumu operācijām Banka var nodrošināt tehniskās palīdzības pakalpojumus saskaņā ar noteikumiem, kurus Valde pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu, un atbilstīgi šiem statūtiem.

19. pants
(bijušais 21. pants)

1. Jebkurš uzņēmums vai arī valsts vai privāta struktūra var vērsties ar finansējuma pieteikumu tieši Bankā. Pieteikumus Bankai var iesniegt arī vai nu ar Komisijas starpniecību, vai arī ar tās dalībvalsts starpniecību, kuras teritorijā investīciju paredzēts veikt.

2. Pieteikumus, kas iesniegti ar Komisijas starpniecību, nodod dalībvalstij, kurā investīciju paredzēts veikt, lai tā sniegtu atzinumu. Pieteikumus, kas iesniegti ar dalībvalsts starpniecību, nodod Komisijai, lai tā sniegtu atzinumu. Pieteikumus, ko uzņēmumi iesniedz tieši, nodod attiecīgajai dalībvalstij un Komisijai.

Attiecīgā dalībvalsts un Komisija sniedz atzinumus divos mēnešos. Ja šajā laikā atbildes nav, Banka var uzskatīt, ka pret attiecīgo projektu nav iebildumu.

3. Direktoru padome pieņem lēmumus par finansēšanas operācijām, ko tai iesniegusi Vadības komiteja.

4. Vadības komiteja noskaidro, vai tai iesniegtās finansēšanas operācijas atbilst šiem Statūtiem, jo īpaši 16. un 18. pantam. Ja Vadības komiteja atbalsta finansējumu, tā Direktoru padomei iesniedz atbilstīgu priekšlikumu; Komiteja var sniegt labvēlīgu atzinumu ar nosacījumiem, ko tā atzīst par būtiskiem. Ja Vadības komiteja iebilst pret finansējuma piešķiršanu, tā attiecīgos dokumentus kopā ar atzinumu iesniedz Direktoru padomei.

5. Ja Vadības komiteja sniedz nelabvēlīgu atzinumu, Direktoru padome attiecīgo finansējumu var piešķirt tikai ar vienprātīgu lēmumu.

6. Ja Komisija sniedz nelabvēlīgu atzinumu, Direktoru padome attiecīgo finansējumu var piešķirt tikai ar vienprātīgu lēmumu, Komisijas ieceltajam direktoram atturoties.

7. Ja gan Vadības komiteja, gan Komisija sniedz nelabvēlīgu atzinumu, Direktoru padome finansējumu nedrīkst piešķirt.

8. Ja ir vajadzība pārstrukturēt finansēšanas operāciju, kas saistīta ar apstiprinātu investīciju, lai aizsargātu Bankas tiesības un intereses, Vadības komiteja nekavējoties veic ārkārtas pasākumus, kurus tā uzskata par vajadzīgiem, par tiem tūlīt paziņojot Direktoru padomei.

20. pants
(bijušais 22. pants)

1. Banka kapitāla tirgū aizņemas līdzekļus, kas vajadzīgi tās uzdevumu veikšanai.
2. Banka var aizņemt līdzekļus dalībvalstu kapitāla tirgos saskaņā ar tiesību aktiem, kas attiecas uz šiem tirgiem.

Tādas dalībvalsts kompetentās iestādes, kurai ir izņēmuma statuss, kas paredzēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 139. panta 1. punktā, pret šādu aizņēmumu var iebilst vienīgi tad, ja ir iemesls bažām, ka šis valsts kapitāla tirgū var rasties nopietnas grūtības.

21. pants
(bijušais 23. pants)

1. Banka šādi var izmantot visus pieejamos naudas līdzekļus, kas nav tūlīt vajadzīgi, lai izpildītu saistības:
 - a) investēt valūtas tirgos;
 - b) kā paredz 18. panta 2. punkts, pirkt un pārdot vērtspapīrus;
 - c) veikt visas citas finanšu operācijas, kas saistītas ar tās mērķiem.
2. Neskarot 23. pantu, Banka, pārvaldot investīcijas, neiesaistās nekādās valūtas arbitražās, ko tieši neprasa aizdošanas operācijas vai tādu saistību izpilde, kuras rada tās ņemtie aizņēmumi vai piešķirtās garantijas.
3. Jomās, uz ko attiecas šis pants, Banka saskaņo rīcību ar kompetentām iestādēm vai attiecīgās dalībvalsts valsts centrālo banku.

22. pants
(bijušais 24. pants)

1. Pakāpeniski izveido rezervju fondu, kas sasniedz 10 % no parakstītā kapitāla. Ja Bankas pasīvi to pieļauj, Direktoru padome var nolemt izveidot papildu rezerves. Kamēr rezervju fonds nav pilnībā izveidots, to uztur:

- a) procentu ienākumi, kas saņemti par Bankas piešķirtajiem aizdevumiem no summām, kuras dalībvalstis iemaksā, ievērojot 5. pantu;
- b) procentu ienākumi, kas saņemti par Bankas piešķirtajiem aizdevumiem no naudas līdzekļiem, kuri rodas no a) apakšpunktā minēto aizdevumu atmaksājumiem,

ciktāl šie ienākumi nav vajadzīgi, lai pildītu Bankas saistības vai segtu izdevumus.

2. Rezervju fonda resursus investē tā, lai tie vienmēr būtu pieejami fonda mērķu īstenošanai.

23. pants
(bijušais 25. pants)

1. Bankai vienmēr ir tiesības konvertēt tās aktīvus no vienas dalībvalsts, kuras naudas vienība nav euro, valūtas, lai veiktu finanšu operācijas, kas atbilst Līguma par Eiropas Savienības darbību 309. pantā noteiktajam uzdevumam, ņemot vērā šo Statūtu 21. pantu. Banka cik iespējams izvairās šādi konvertēt aktīvus, ja tai vajadzīgajā valūtā ir naudas līdzekļi vai likvīdi aktīvi.

2. Banka nevar konvertēt savus aktīvus no vienas dalībvalsts, kuras naudas vienība nav euro, valūtas kādas trešās valsts valūtā bez attiecīgās dalībvalsts, kuras naudas vienība nav euro, piekrišanas.

3. Banka drīkst brīvi pārdot to sava kapitāla daļu, kas iemaksāta kādā valūtā, kuru tā aizņēmusies tirgos ārpus Savienības.

4. Dalībvalstis apņemas ļaut Bankas debitoriem izmantot to valūtu, kas vajadzīga, lai atmaksātu kapitālu un samaksātu aizdevumu procentus vai komisijas maksu par garantijām, ko Banka piešķirusi investīcijām, kuras īsteno šo valstu teritorijā.

24. pants
(bijušais 26. pants)

Ja kāda dalībvalsts neizpilda šo Statūtu uzliktos dalības pienākumus, jo īpaši pienākumu samaksāt savu parakstītā kapitāla daļu, piešķirt vai apkalpot aizņēmumus, ar Valdes lēmumu, kas pieņemts ar kvalificētu balsu vairākumu, var pārtraukt aizdevumu un garantiju piešķiršanu šai dalībvalstij vai tās pilsoņiem.

Šāds lēmums ne šo valsti, ne tās pilsoņus neatbrīvo no pienākumiem pret Banku.

25. pants
(bijušais 27. pants)

1. Ja Valde nolemj pārtraukt Bankas operācijas, visas tās darbības tūlīt apstājas, izņemot tās, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu pienācīgu tās aktīvu realizāciju, aizsardzību un saglabāšanu, kā arī saistību nokārtošanu.

2. Likvidācijas gadījumā Valde ieceļ likvidatorus un instruē tos, kā veikt likvidāciju. Tā nodrošina personāla tiesību aizsardzību.

26. pants
(bijušais 28. pants)

1. Visās dalībvalstīs Bankai ir visplašākā tiesībspēja un rīcībspēja, ko šo valstu tiesību akti piešķir juridiskām personām; tā var pirkt vai pārdot kustamu un nekustamu īpašumu, kā arī būt par pusi tiesas procesos.

2. Bankas īpašumu nepakļauj rekvizīcijai vai ekspropriācijai.

27. pants
(bijušais 29. pants)

Kompetentas valstu tiesas izšķir Bankas domstarpības ar tās kreditoriem, debitoriem vai citām personām, izņemot gadījumus, ja jurisdikcija nodota Eiropas Savienības Tiesai. Banka var jebkurā līgumā paredzēt arbitrāžas procedūru.

Bankai ir juridiskā adrese visās dalībvalstīs. Katrā līgumā tā tomēr var īpaši noteikt juridisko adresi.

Bankas īpašumus un aktīvus var apķīlāt vai arestēt tikai ar tiesas nolēmumu.

28. pants
(bijušais 30. pants)

1. Valde var vienprātīgi nolemt izveidot finansiāli patstāvīgas filiāles vai citas struktūras, kas ir tiesību subjekti.

2. Valde ar vienprātīgu lēmumu pieņem 1. punktā minēto struktūru statūtus. Statūtos īpaši nosaka to mērķus, struktūru, kapitālu, dalībniekus, atrašanās vietu, finanšu resursus, lēmumu ietekmēšanas līdzekļus un revīzijas noteikumus, kā arī to attiecības ar Bankas lēmēj institūcijām.

3. Bankas kompetencē ir piedalīties šo struktūru vadībā un iemaksāt tādu parakstītā kapitāla daļu, ko Valde nosaka ar vienprātīgu lēmumu.

4. Protokols par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā attiecas uz 1. punktā minētajām struktūrām, ciktāl uz tām attiecas Savienības tiesību akti, kā arī uz šo struktūru lēmēj institūciju locekļiem to pienākumu izpildē un to personālu saskaņā ar tiem pašiem noteikumiem, kas attiecas uz Banku.

Šo struktūru dividendēm, kapitāla pieaugumam vai citiem ienākumiem no tām, uz ko ir tiesības šo struktūru locekļiem, kuri nav Eiropas Savienība vai Banka, tomēr piemēro spēkā esošo tiesību aktu fiskālos noteikumus.

5. Ievērojot šajos statūtos noteiktos ierobežojumus, Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir izskatīt strīdus saistībā ar pasākumiem, ko pieņēmušas tādu struktūru lēmēj institūcijas, uz kurām attiecas Savienības tiesību akti. Tiesvedību pret šādiem pasākumiem var ierosināt ikviens šādas struktūras loceklis savu pilnvaru robežās vai dalībvalstis saskaņā ar nosacījumiem, kas izklāstīti Līguma par Eiropas Savienības darbību 263. pantā.

6. Valde ar vienprātīgu lēmumu var paredzēt, ka tādu struktūru personālam, uz kurām attiecas Savienības tiesību akti, var piemērot Bankas personālam piemērojamo režīmu, ņemot vērā attiecīgas iekšējās procedūras.

6. PROTOKOLS

PAR SAVIENĪBAS IESTĀŽU, DAŽU STRUKTŪRU, ORGANIZĀCIJU UN STRUKTŪRVIENTĪBU ATRAŠANĀS VIETU

DALĪBVALSTU VALDĪBU PĀRSTĀVJI,

ŅEMOT VĒRĀ Līguma par Eiropas Savienības darbību 341. pantu un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma 189. pantu,

ATGĀDINOT UN APSTIPRINOT 1965. gada 8. aprīļa lēmumu un neskarot turpmākus lēmumus par iestāžu, organizāciju un struktūrvienību atrašanās vietu,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam.

Vienīgais pants

- a) Eiropas Parlaments atrodas Strasbūrā, kur notiek 12 ikmēneša plenārsēdes, to skaitā budžeta sēde. Papildu plenārsēdes notiek Briselē. Eiropas Parlamenta komitejas sanāk Briselē. Eiropas Parlamenta Ģenerālsekretariāts un tā struktūrvienības paliek Luksemburgā.
- b) Padome atrodas Briselē. Aprīlī, jūnijā un oktobrī Padomes sēdes notiek Luksemburgā.
- c) Komisija atrodas Briselē. Struktūrvienības, kas minētas 1965. gada 8. aprīļa lēmuma 7., 8. un 9. pantā, izvieto Luksemburgā.
- d) Eiropas Savienības Tiesas sēdeklis ir Luksemburgā.
- e) Revīzijas palāta atrodas Luksemburgā.

- f) Ekonomikas un sociālo lietu komiteja atrodas Briselē.
- g) Reģionu komiteja atrodas Briselē.
- h) Eiropas Investīciju banka atrodas Luksemburgā.
- i) Eiropas Centrālā banka atrodas Frankfurtē.
- j) Eiropas Policijas birojs (Eiropols) atrodas Hāgā.

7. PROTOKOLS

PAR PRIVILĒĢIJĀM UN IMUNITĀTI EIROPAS SAVIENĪBĀ

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ŅEMOT VĒRĀ to, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 343. pantu un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma, saīsinājumā – "EAEK", 191. pantu Eiropas Savienībai un EAEK dalībvalstīs ir privilēģijas un imunitāte, kas vajadzīga, lai pildītu to uzdevumus,

IR VIENOJUŠĀS par šādu noteikumu, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam.

I nodaļa

Eiropas Savienības īpašums, līdzekļi, aktīvi un darbības

1. pants

Savienības telpas un ēkas ir neaizskaramas. Tajās nevar izdarīt kratīšanu, tās nevar rekvizēt, konfiscēt vai ekspropriēt. Uz Savienības īpašumu un aktīviem bez Tiesas atļaujas nevar attiecināt nekādus administratīvus vai juridiskus piespiedu pasākumus.

2. pants

Savienības arhīvi ir neaizskarami.

3. pants

Savienība, tās aktīvi, ieņēmumi un citi īpašumi ir atbrīvoti no visiem tiešajiem nodokļiem.

Ja vien tas iespējams, dalībvalstu valdības veic attiecīgus pasākumus, lai atlaistu vai atlīdzinātu netiešo nodokļu vai tirdzniecības nodokļu summas, kas iekļautas kustama vai nekustama īpašuma cenā, ja Savienība savai oficiālai lietošanai izdara lielus pirkumus, kuru cenā ietilpst šādi nodokļi. Šos noteikumus tomēr nepiemēro tā, lai to darbība Savienībā izkropļotu konkurenci.

Nekādus izņēmumus neparedz nodokļiem un nodevām, kas ir maksājumi par sabiedriskiem pakalpojumiem.

4. pants

Savienība ir atbrīvota no visiem muitas nodokļiem, importa un eksporta aizliegumiem un ierobežojumiem attiecībā uz tās oficiālai lietošanai paredzētu priekšmetu importu un eksportu; tajā valstī, kur šādi priekšmeti ievesti, tos var atsavināt par atlīdzību vai bez atlīdzības tikai saskaņā ar nosacījumiem, ko apstiprinājusi attiecīgās valsts valdība.

Savienība ir atbrīvota arī no visiem muitas nodokļiem un visiem importa un eksporta aizliegumiem un ierobežojumiem attiecībā uz tās publikācijām.

II nodaļa

Saziņa un ceļošanas atļaujas

5. pants (bijušais 6. pants)

Katrā dalībvalstī Savienības iestāžu oficiālai saziņai un visu dokumentu sūtījumiem ir tāds pats statuss, kādu šī valsts piešķir diplomātiskām pārstāvniecībām.

Savienības iestāžu oficiālo korespondenci un citu oficiālu saziņu necenzē.

6. pants
(bijušais 7. pants)

Savienības iestāžu locekļiem un darbiniekiem šo iestāžu vadītāji var izsniegt ceļošanas atļaujas Padomes ar vienkāršu balsu vairākumu noteiktā formā, ko dalībvalstu iestādes atzīst par derīgiem ceļošanas dokumentiem. Šīs ceļošanas atļaujas izdod ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem saskaņā ar nosacījumiem, kas ietverti Savienības Civildienesta noteikumos un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtībā.

Komisija var noslēgt nolīgumus par to, lai šīs ceļošanas atļaujas atzītu par derīgiem ceļošanas dokumentiem trešo valstu teritorijā.

III nodaļa

Eiropas Parlamenta locekļi

7. pants
(bijušais 8. pants)

Eiropas Parlamenta locekļiem, kas dodas uz Eiropas Parlamenta sanāksmes vietu vai prom no tās, nepiemēro nekādus administratīvus vai citādus brīvas pārvietošanās ierobežojumus.

Eiropas Parlamenta locekļiem attiecībā uz muitām un valūtas kontroli:

- a) viņu valstu valdības piešķir tādas pašas iespējas kā augstākajiem ierēdņiem, kas dodas uz ārzemēm pildīt īslaicīgus oficiālus uzdevumus;
- b) citu valstu valdības piešķir tādas pašas iespējas kā ārvalstu valdību pārstāvjiem, kas pilda īslaicīgus oficiālus uzdevumus.

8. pants
(bijušais 9. pants)

Attiecībā uz Eiropas Parlamenta locekļiem nevar veikt izmeklēšanas darbības, viņus aizturēt vai uzsākt tiesvedību sakarā ar viedokli, ko viņi pauduši, vai balsojumu, ko viņi veikuši, pildot pienākumus.

9. pants
(bijušais 10. pants)

Eiropas Parlamenta sesijās tā locekļiem ir:

- a) savā valstī – imunitāte, ko piešķir attiecīgās valsts parlamenta locekļiem;
- b) visās citās dalībvalstīs – imunitāte attiecībā uz aizturēšanu un tiesvedību.

Imunitāte tāpat attiecas uz Eiropas Parlamenta locekļiem, kamēr viņi dodas uz Eiropas Parlamenta sanāksmes vietu un prom no tās.

Ja Eiropas Parlamenta locekli aiztur pārkāpuma izdarīšanas laikā, viņš nevar atsaukties uz imunitāti, un tā neliedz Eiropas Parlamentam izmantot tiesības kādam no tā locekļiem atņemt imunitāti.

IV nodaļa

Dalībvalstu pārstāvji, kas piedalās
Eiropas Savienības iestāžu darbā

10. pants
(bijušais 11. pants)

Dalībvalstu pārstāvjiem, kas piedalās Savienības iestāžu darbā, viņu padomdevējiem un tehniskiem ekspertiem, veicot pienākumus, kā arī dodoties uz sanāksmes vietu un prom no tās, ir parastās privilēģijas, imunitāte un atvieglojumi.

Šis pants attiecas arī uz Savienības padomdevēju struktūru locekļiem.

V nodaļa

Eiropas Savienības ierēdņi un pārējie darbinieki

11. pants (bijušais 12. pants)

Neatkarīgi no pilsonības Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem visās dalībvalstīs

- a) saskaņā ar Līgumu noteikumiem, kas, no vienas puses, attiecas uz ierēdņu un pārējo darbinieku atbildību attiecībā pret Savienību un, no otras puses, uz Eiropas Savienības Tiesas jurisdikciju domstarpībās starp Savienību un tās ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, ir imunitāte pret tiesvedību saistībā ar darbībām, ko viņi veikuši, pildot amata pienākumus, tostarp viņu teikto vai rakstīto. Šī imunitāte saglabājas arī tad, kad viņi beiguši pildīt amata pienākumus;
- b) uz viņiem, kā arī viņu laulātajiem un apgādājamiem ģimenes locekļiem neattiecas imigrācijas ierobežojumi vai ārvalstnieku reģistrācijas formalitātes;
- c) attiecībā uz naudas vai valūtas maiņas noteikumiem viņiem piešķir tāds pašus atvieglojumus, kādus parasti piešķir starptautisku organizāciju amatpersonām;
- d) viņiem ir tiesības, pirmo reizi stājoties amatā, bez muitas nodokļiem attiecīgā valstī ievest savas mēbeles un sadzīves priekšmetus un tiesības bez muitas nodokļiem izvest savas mēbeles un sadzīves priekšmetus atpakaļ, beidzot pildīt pienākumus attiecīgajā valstī, jebkurā gadījumā ievērojot nosacījumus, ko par vajadzīgiem atzinusi tās valsts valdība, kurā šīs tiesības īsteno;
- e) viņiem ir tiesības personiskai lietošanai bez muitas nodokļiem ievest automašīnu, kas iegādāta iepriekšējā dzīves vietā, vai arī valstī, kuras pilsoņi viņi ir, saskaņā ar noteikumiem, kas ir spēkā attiecīgās valsts vietējā tirgū, kā arī to izvest atpakaļ, nemaksājot muitas nodokļus, jebkurā gadījumā ievērojot nosacījumus, ko attiecīgās valsts valdība uzskata par vajadzīgiem.

12. pants
(bijušais 13. pants)

Savienības ierēdņi un pārējie darbinieki maksā Savienībai nodokļus no algas un citas atlīdzības, ko tiem maksā Savienība, saskaņā ar nosacījumiem un Eiropas Parlamenta un Padomes noteiktu procedūru, pieņemot regulas atbilstīgi parastajai likumdošanas procedūrai un pēc apspriešanās ar attiecīgajām iestādēm.

Viņi ir atbrīvoti no valstu nodokļiem no algas un citas atlīdzības, ko viņiem maksā Savienība.

13. pants
(bijušais 14. pants)

Piemērojot ienākumu nodokli, īpašuma nodokli un mantojuma nodokli, kā arī piemērojot starp Savienības dalībvalstīm noslēgtās konvencijas par nodokļu dubultās uzlikšanas novēršanu, Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem, kas tikai tādēļ, lai veiktu savus pienākumus Savienības dienestā, apmetas uz dzīvi tādā dalībvalstī, kas nav valsts, kurai viņiem bijuši jāmaksā nodokļi, stājoties Savienības dienestā, gan valsts, kurā viņi faktiski dzīvo, gan valsts, kurai viņiem bijuši jāmaksā nodokļi, pieņem, ka to pastāvīgā dzīvesvieta ir valstī, kurai viņiem bijuši jāmaksā nodokļi, ja tā ir Savienības dalībvalsts. Šis noteikums attiecas arī uz laulāto, ja vien viņš nav atsevišķi iesaistījies algotā darbā, un uz apgādājamiem bērniem, kas ir šajā pantā minēto personu aprūpē.

Kustams īpašums, kas pieder pirmajā panta daļā minētajām personām un atrodas tajā valstī, kurā tās uzturas, ir atbrīvots no šīs valsts mantojuma nodokļiem; lai aprēķinātu šādu nodokli, pieņem, ka šāds īpašums nodokļu uzlikšanas nolūkos atrodas valstī, kurai viņiem bijuši jāmaksā nodokļi, ievērojot trešo valstu tiesības, kā arī, iespējams, starptautiskas konvencijas attiecībā uz nodokļu dubulto uzlikšanu.

Piemērojot šo pantu, neņem vērā nevienu pastāvīgu dzīvesvietu, kas iegūta vienīgi tādēļ, lai pildītu pienākumus citās starptautiskās organizācijās.

14. pants
(bijušais 15. pants)

Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar attiecīgajām iestādēm nosaka Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku sociālā nodrošinājuma sistēmu.

15. pants
(bijušais 16. pants)

Eiropas Parlaments un Padome, pieņemot regulas saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru, pēc apspriešanās ar attiecīgajām iestādēm nosaka to Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku kategorijas, uz kurām pilnībā vai daļēji attiecas 11. pants, 12. panta 2. daļa un 13. pants.

Šādās kategorijās iekļautu ierēdņu un pārējo darbinieku vārdus, amata pakāpes un adreses periodiski dara zināmus dalībvalstu valdībām.

VI nodaļa

Eiropas Savienībā akreditēto trešo valstu pārstāvniecību
privilēģijas un imunitāte

16. pants
(bijušais 17. pants)

Dalībvalsts, kurā ir Savienības mītne, Savienībā akreditēto trešo valstu pārstāvniecībām piešķir parasto diplomātisko imunitāti un privilēģijas.

VII nodaļa

Vispārīgi noteikumi

17. pants (bijušais 18. pants)

Privilēģijas, imunitāti un atvieglojumus Savienības ierēdņiem un pārējiem darbiniekiem piešķir vienīgi Savienības interesēs.

Jebkurai Savienības iestādei ir jāatņem ierēdnim vai darbiniekam piešķirtā imunitāte, ja šī iestāde uzskata, ka šādas imunitātes atņemšana nav pretrunā Savienības interesēm.

18. pants (bijušais 19. pants)

Lai piemērotu šo Protokolu, Savienības iestādes sadarbojas ar attiecīgo dalībvalstu atbildīgajām iestādēm.

19. pants (bijušais 20. pants)

Šā Protokola 11. līdz 14. pants un 17. pants attiecas uz Eiropadomes priekšsēdētāju.

Iepriekšminētie panti attiecas arī uz Komisijas locekļiem.

20. pants (bijušais 21. pants)

Šā Protokola 11. līdz 14. pants un 17. pants attiecas uz Eiropas Savienības Tiesas tiesnešiem, ģenerāladvokātiem, sekretāriem un referentu palīgiem, neskarot 3. panta noteikumus Protokolā par Eiropas Savienības Tiesas Statūtiem, kas saistīti ar tiesnešu un ģenerāladvokātu imunitāti pret tiesvedību.

21. pants
(bijušais 22. pants)

Šis Protokols attiecas arī uz Eiropas Investīciju banku, tās struktūru locekļiem, tās personālu un uz dalībvalstu pārstāvjiem, kas piedalās tās darbā, neskarot Protokolu par bankas Statūtiem.

Eiropas Investīciju banka turklāt, to veidojot un palielinot tās kapitālu, ir atbrīvota no jebkādiem nodokļiem vai līdzīgiem maksājumiem, kā arī no dažādām formalitātēm, kas var būt ar to saistītas valstī, kurā banka atrodas. Arī bankas darbības izbeigšanas vai bankas likvidācijas gadījumā tai neuzliek nekādus maksājumus. Visbeidzot, bankai un tās struktūru darbībām, kas veiktas saskaņā ar Statūtiem, neuzliek nekādus apgrozījuma nodokļus.

22. pants
(bijušais 23. pants)

Šis protokols attiecas arī uz Eiropas Centrālo banku, tās struktūru locekļiem un personālu, neskarot noteikumus, kas ietverti Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem.

Eiropas Centrālā banka turklāt ir atbrīvota no jebkādiem nodokļiem vai līdzīgiem maksājumiem gadījumā, ja palielinās tās kapitāls, un no dažādām formalitātēm, kas ar to var būt saistītas valstī, kurā ir Bankas mītne. Bankas un tās iestāžu darbībām, kas veiktas saskaņā ar Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem, neuzliek nekādus apgrozījuma nodokļus.

8. PROTOKOLS

PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 6. PANTA 2. PUNKTU, KAS ATTIECAS UZ SAVIENĪBAS PIEVIENOŠANOS EIROPAS CILVĒKTIESĪBU UN PAMATBRĪVĪBU AIZSARDZĪBAS KONVENCIJAI

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IR VIENOJUSĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

Nolīgumā par Savienības pievienošanu Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai (turpmāk "Eiropas Konvencija"), kā paredzēts Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktā, jāparedz nepieciešamība saglabāt Savienības un Savienības tiesību sistēmas īpašās iezīmes, jo īpaši attiecībā uz:

- a) īpašajiem pasākumiem saistībā ar Savienības iespējamo dalību Eiropas Konvencijas kontroles struktūrās;
- b) mehānismiem, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu, ka lietas, ko ierosinājušas valstis, kas nav Savienības dalībvalstis, un fiziskās personas, tiks attiecīgi un pareizi vērstas pret dalībvalstīm un/vai Savienību.

2. pants

Iepriekš 1. punktā minētajā nolīgumā jānodrošina, ka Savienības pievienošanās neietekmē ne Savienības kompetenci, ne tās iestāžu pilnvaras. Minētajā līgumā jānodrošina, ka nekādi tā noteikumi neietekmē dalībvalstu stāvokli saistībā ar Eiropas Konvenciju, jo īpaši saistībā ar tās protokoliem, pasākumiem, ko dalībvalstis veic, atkāpjoties no Eiropas Konvencijas atbilstīgi tās 15. pantam, un atrunām, ko dalībvalstis pieņēmušas saskaņā ar Eiropas Konvencijas 57. pantu.

3. pants

Nekādi noteikumi 1. pantā minētajā nolīgumā neskar Līguma par Eiropas Savienības darbību 344. pantu.

9. PROTOKOLS

**PAR PADOMES LĒMUMU ATTIECĪBĀ UZ
LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 16. PANTA 4. PUNKTA UN
LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU
238. PANTA 2. PUNKTA ĪSTENOŠANU LAIKPOSMĀ NO
2014. GADA 1. NOVEMBRA LĪDZ 2017. GADA 31. MARTAM,
NO VIENAS PUSES, UN PĒC 2017. GADA 1. APRĪĻA, NO OTRAS PUSES**

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ŅEMOT VĒRĀ to, cik vitāli svarīga, apstiprinot Lisabonas Līgumu, bija vienošanās par Padomes Lēmumu attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta īstenošanu laikposmā no 2014. gada 1. novembra līdz 2017. gada 31. martam, no vienas puses, un pēc 2017. gada 1. aprīļa, no otras puses, (turpmāk "Lēmums"),

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

Vienīgais pants

Pirms Padome izskata jebkādu iespējamu projektu vai priekšlikumu, kura mērķis ir grozīt vai atcelt minēto lēmumu vai kādu no tā noteikumiem vai tieši vai netieši grozīt tā jomu vai nozīmi, pieņemot vai grozot citu Savienības tiesību aktu, Eiropadome veic sākotnējas apspriedes par minēto projektu, ievērojot konsensa principu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 15. panta 4. punktu.

10. PROTOKOLS

PAR PASTĀVĪGU STRUKTURĒTU SADARBĪBU, KAS IZVEIDOTA AR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU 42. PANTU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ŅEMOT VĒRĀ Līguma par Eiropas Savienību 42. panta 6. punktu un 46. pantu;

ATGĀDINOT, ka Savienība īsteno kopējo ārpolitiku un drošības politiku, kas pamatojas uz to, lai panāktu dalībvalstu darbības konverģences līmeni, kas pastāvīgi pieaug;

ATGĀDINOT, ka kopējā drošības un aizsardzības politika ir kopējās ārpolitikas un drošības politikas sastāvdaļa; ka tā nodrošina Savienības rīcības spējas, izmantojot civilos un militāros līdzekļus; ka Savienība var izmantot šādus līdzekļus Līguma par Eiropas Savienību 43. pantā minētajos uzdevumos ārpus Savienības, lai nodrošinātu miera uzturēšanu, konfliktu novēršanu un starptautiskās drošības stiprināšanu saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu principiem; ka šo uzdevumu veikšanai ir jāizmanto dalībvalstu nodrošinātās militārās spējas saskaņā ar "vienotu spēku principu";

ATGĀDINOT, ka Savienības kopējā drošības un aizsardzības politika neskar dažu dalībvalstu drošības un aizsardzības politikas īpašās iezīmes;

ATGĀDINOT to, ka Savienības kopējā drošības un aizsardzības politika ievēro pienākumus, ko Ziemeļatlantijas Līgums uzliek dalībvalstīm, kuras uzskata, ka šo valstu kopīgā aizsardzība tiek īstenota Ziemeļatlantijas Līguma Organizācijā, kura turpina būt dalībvalstu kolektīvās aizsardzības pamats; un atgādinot to, ka Savienības kopējā drošības un aizsardzības politika ir saderīga ar kopējo drošības un aizsardzības politiku, kas noteikta minētajā organizācijā;

PĀRLIECĪBĀ, ka Savienības arvien pieaugošā loma drošības un aizsardzības jomā veicinās atjaunotās Ziemeļatlantijas Alianses vitalitāti saskaņā ar tā dēvēto "Berlīne Pluss" vienošanos,

APŅĒMUŠĀS nodrošināt, ka Savienība būs spējīga pilnībā uzņemties atbildību starptautiskajā vidē;

ATZĪSTOT, ka Apvienoto Nāciju Organizācija var lūgt Savienības atbalstu steidzamu uzdevumu īstenošanai saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu VI un VII nodaļu;

ATZĪSTOT, ka drošības un aizsardzības politikas stiprināšana prasīs dalībvalstu pūliņus spēju jomā;

APZINOTIES, ka Eiropas drošības un aizsardzības politikas jauna attīstības posma sākšana ir saistīta ar centieniem, kurus noteiks iesaistītās dalībvalstis;

ATGĀDINOT, ka Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos pilnīga iesaistīšanās pastāvīgās strukturētās sadarbības pasākumos ir nozīmīga,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

Pastāvīgā strukturētā sadarbība, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienību 42. panta 6. punktā, ir atvērta ikvienai dalībvalstij, kura no dienas, kad stājas spēkā Lisabonas Līgums, apņemas:

- a) sākt intensīvāk attīstīt savas aizsardzības spējas, attīstot savu nacionālo ieguldījumu un – vajadzības gadījumā – piedaloties daudznacionālos spēkos, Eiropas galvenajās ekipējuma programmās, kā arī Aizsardzības spēju attīstības, pētniecības, iegādes un bruņojuma aģentūras (turpmāk "Eiropas Aizsardzības aģentūra") darbībā; un
- b) būt spējīga nodrošināt – vēlākais 2010. gadā – valsts līmenī vai daudznacionālu spēku sastāvā noteiktiem uzdevumiem sagatavotas kaujas vienības, kuras veidotas taktiskā līmenī kā kaujas vienības ar atbalsta elementiem, tostarp transportu un nodrošinājumu, un kuras 5 līdz 30 dienās ir spējīgas iesaistīties Līguma par Eiropas Savienību 43. pantā minēto misiju veikšanā, īpaši lai izpildītu Apvienoto Nāciju Organizācijas pieprasījumu, un kuru uzturēšanās operācijas rajonā ir iespējama sākotnēji 30 dienas, ko vēlāk var pagarināt līdz 120 dienām.

2. pants

Šā protokola 1. pantā noteikto mērķu sasniegšanai, dalībvalstis, kas piedalās pastāvīgā strukturētā sadarbībā, apņemas:

- a) no dienas, kad stājas spēkā Lisabonas Līgums, sadarboties, lai sasniegtu paredzētos mērķus attiecībā uz investīciju izdevumiem aizsardzības ekipējumam, un regulāri pārskatīt šos mērķus, ņemot vērā drošības situāciju un Savienības starptautisko atbildību;
- b) cik vien iespējams savstarpēji tuvināt savus aizsardzības līdzekļus, jo īpaši saskaņojot militāro vajadzību noteikšanu, apvienojot un, ja nepieciešams, specializējot savus aizsardzības līdzekļus un spējas, kā arī veicinot sadarbību mācību un nodrošinājuma jomā;
- c) veikt konkrētus pasākumus, lai palielinātu savu spēku pieejamību, savietojamību, elastīgumu un gatavību, jo īpaši, identificējot kopējus mērķus attiecībā uz spēku iesaistīšanu, tostarp, iespējams, pārskatot lēmumu pieņemšanas procedūras valsts līmenī;
- d) sadarboties, nodrošinot nepieciešamos pasākumus, lai novērstu – tostarp ar daudznacionāliem līdzekļiem un neskarot saistības, kuras nosaka Ziemeļatlantijas Līguma Organizācija – trūkumus, ko konstatē saskaņā ar "Spēju attīstības mehānismu";
- e) ja nepieciešams, līdzdarboties saistībā ar Eiropas Aizsardzības aģentūru, lai attīstītu galvenās kopīgās vai Eiropas ekipējuma programmas.

3. pants

Eiropas Aizsardzības aģentūra regulāri izvērtē iesaistīto dalībvalstu ieguldījumu attiecībā uz šo valstu spējām, īpaši ieguldījumu, kurš veikts saskaņā ar kritērijiem, ko nosaka – *inter alia* – pamatojoties uz šā protokola 2. pantu, un vismaz reizi gadā iesniedz attiecīgu ziņojumu. Izvērtēšana var būt par pamatu Padomes ieteikumiem un lēmumiem, ko pieņem saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 46. pantu.

11. PROTOKOLS

PAR 42. PANTU LĪGUMĀ PAR EIROPAS SAVIENĪBU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IEVĒROJOT TO, ka pilnībā jāīsteno Līguma par Eiropas Savienību 42. panta 2. punkta noteikumi,

IEVĒROJOT TO, ka saskaņā ar 42. pantu Savienības politika neskar dažu dalībvalstu drošības politikas un aizsardzības politikas īpašo būtību un ievēro dažu dalībvalstu pienākumus, kuras uzskata, ka to kopējā aizsardzības politika ir īstenojama NATO ietvaros saskaņā ar Ziemeļatlantijas Līgumu un ir saderīga ar kopējo drošības un aizsardzības politiku, kas noteikta šajā struktūrā,

IR VIENOJUŠĀS par šādu noteikumu, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību,

Eiropas Savienība kopā ar Rietumeiropas Savienību izstrādā noteikumus ciešākai savstarpējai sadarbībai.

12. PROTOKOLS

PAR PĀRMĒRĪGA BUDŽETA DEFICĪTA NOVĒRŠANAS PROCEDŪRU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

NOLŪKĀ precizēt pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru, kas minēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. pantā,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. panta 2. punktā minētie atsaucēs lielumi ir šādi:

- valdības plānotais vai faktiskais deficīts proporcionāli iekšzemes kopproduktam tirgus cenās – 3 %;
- valdības parāds proporcionāli iekšzemes kopproduktam tirgus cenās – 60 %.

2. pants

Minētā Līguma 126. pantā un šajā Protokolā:

- valdība: vispārējā valdība, tas ir, centrālā valdība, reģionāli vai vietējas pašpārvaldes un sociālas nodrošināšanas fondi, izņemot komerciālas darbības, kas noteiktas Eiropas integrēto ekonomisko norēķinu sistēmā;
- deficīts: tīrais aizņēmums, kas noteikts Eiropas integrēto ekonomisko norēķinu sistēmā;
- ieguldījums: pamatkapitāla kopapjoms, kas noteikts Eiropas integrēto ekonomisko norēķinu sistēmā;

- parāds: parāda kopapjoms tā nominālvērtībā, kas līdz gada beigām nav nomaksāts un konsolidēts valdības nozarēs un to starpā, valdību izprotot tā, kā tas definēts šā panta pirmajā ievilkumā.

3. pants

Lai nodrošinātu pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūras efektivitāti, dalībvalstu valdības atbild par valdības budžeta deficītu, kā tas definēts 2. panta pirmajā ievilkumā. Dalībvalstis nodrošina, lai to budžeta procedūras ļautu tām šajā jomā izpildīt pienākumus, ko uzliek Līgumi. Dalībvalstis tūlīt un regulāri ziņo Komisijai par savu plānoto un faktisko budžeta deficītu, kā arī par parāda līmeni.

4. pants

Komisija sniedz šā Protokola piemērošanai vajadzīgos statistikas datus.

13. PROTOKOLS

PAR KONVERĢENCES KRITĒRIJIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

NOLŪKĀ precizēt konverģences kritērijus, kas Savienībai jāievēro, pieņemot lēmumus par Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. pantā paredzētā izņēmuma statusa atcelšanu dalībvalstīm, kam ir izņēmuma statuss,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētās cenu stabilitātes kritērijs ir tas, ka dalībvalstī ir stabilas cenas un vienā gadā pirms novērtējuma vidējais inflācijas līmenis nepārsniedz 1,5 procenta punktus, to samērojot ar, augstākais, tādu triju dalībvalstu datiem, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Inflāciju mēra, salīdzinot patēriņa cenu indeksus, ņemot vērā to, ka dažādās valstīs to nosaka dažādi.

2. pants

Minētā Līguma 140. panta 1. punkta otrajā ievilkumā minētā valdības budžeta stabilitātes kritērijs ir tas, ka novērtējuma brīdī uz dalībvalsti neattiecas atbilstīgi 126. panta 6. punktam pieņemtais Padomes lēmums par pārmērīgu budžeta deficītu.

3. pants

Kritērijs minētā līguma 140. panta 1. punkta trešajā ievilkumā minētai dalībai Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā ir tāds, ka dalībvalsts vismaz divus gadus pirms novērtējuma bez lielām grūtībām ir ievērojusi paredzētās normālās svārstību robežas Eiropas monetārās sistēmas valūtas maiņas mehānismā. Proti, dalībvalsts šajā laikā pēc savas iniciatīvas nav devalvējusi savas valūtas oficiālo maiņas kursu attiecībā pret euro.

4. pants

Minētā Līguma 140. panta 1. punkta ceturtajā ievilkumā minētās procentu likmju konverģences kritērijs ir tāds, ka dalībvalsts vidējā nominālā ilgtermiņa aizdevumu procentu likme, kas pirms novērtējuma novērota vienu gadu, pārsniedz ne vairāk kā 2 procentu punktus likmēm, augstākais, trijās dalībvalstīs, kur cenu stabilitāte ir vislielākā. Procentu likmes mēra, par pamatu ņemot valsts ilgtermiņa obligācijas vai līdzīgus vērtspapīrus, un ņemot vērā to, ka dažādās valstīs tās nosaka dažādi.

5. pants

Komisija sniedz šā Protokola piemērošanai vajadzīgos statistikas datus.

6. pants

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un ECB, un ar Ekonomikas un finanšu komiteju ar vienprātīgu lēmumu pieņem attiecīgus noteikumus, lai precizētu minētā Līguma 140. pantā minētos konverģences kritērijus. Šie noteikumi pēc tam aizstāj šo Protokolu.

14. PROTOKOLS

PAR EUROGRUPU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLOTIES veicināt apstākļus stiprākai tautsaimniecības izaugsmei Eiropas Savienībā un šajā nolūkā attīstīt arvien ciešāku ekonomikas politikas koordināciju eurozonā,

APZINOTIES nepieciešamību paredzēt īpašus noteikumus pastiprinātam to dalībvalstu dialogam, kuru naudas vienība ir euro, līdz brīdim, kad euro kļūs par visu Savienības dalībvalstu naudas vienību,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

To dalībvalstu ministri, kuru naudas vienība ir euro, tiek neoficiālās sanāksmēs. Šādās sanāksmēs vajadzības gadījumā pārrunā jautājumus, kas saistīti ar konkrētiem pienākumiem, kādus tās kopīgi uzņemas saistībā ar vienoto valūtu. Sanāksmēs piedalās Komisija. Šādās sanāksmēs, kuras sagatavo par finansēm atbildīgo ministru pārstāvji no dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro, un Komisija, uzaicina piedalīties Eiropas Centrālo banku.

2. pants

To dalībvalstu ministri, kuru naudas vienība ir euro, ar šo dalībvalstu vairākumu uz divarpus gadiem ievēl priekšsēdētāju.

15. PROTOKOLS

PAR DAŽIEM NOTEIKUMIEM ATTIECĪBĀ UZ LIELBRITĀNIJAS UN ZIEMEĻĪRIJAS APVIENOTO KARALISTI

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ATZĪSTOT, ka Apvienotajai Karalistei nav saistību vai pienākumu ieviest euro, kamēr tās valdība un parlaments par to nav pieņēmis īpašu lēmumu,

ŅEMOT VĒRĀ, ka 1996. gada 16. oktobrī un 1997. gada 30. oktobrī Apvienotās Karalistes valdība ir paziņojusi Padomei nodomu nepiedalīties ekonomiskās un monetārās savienības trešajā posmā,

IEVĒROJOT Apvienotās Karalistes valdības praksi atmaksāt aizņēmumus, pārdodot parādus privātajam sektoram,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. Apvienotajai Karalistei nav jāievieš euro, ja tā nav darījusi zināmu Padomei, ka vēlas to darīt.
2. Ņemot vērā Apvienotās Karalistes valdības 1996. gada 16. oktobrī un 1997. gada 30. oktobrī Padomei iesniegto paziņojumu, uz Apvienoto Karalisti attiecas šā protokola 3. līdz 8. un 10. pants.
3. Apvienotā Karaliste patur savas pilnvaras monetārās politikas jomā saskaņā ar savas valsts tiesībām.
4. Līguma par Eiropas Savienības darbību 119. panta otrā daļa, 126. panta 1., 9. un 11. punkts, 127. panta 1. līdz 5. punkts, 128. pants, 130., 131., 132. un 133. pants, 138. pants, 140. panta 3. punkts, 219. pants, 282. panta 2. punkts, izņemot tā pirmo un pēdējo teikumu, 282. panta 5. punkts un 283. pants uz Apvienoto Karalisti neattiecas. Tāpat uz Apvienoto Karalisti neattiecas šā Līguma 121. panta 2. punkts tiklīdz, ciktāl tas saistīts ar konkrētu ekonomikas politikas vispārējo pamatnostādņu ieviešanu, kas kopumā attiecas uz eurozonu. Atsauces uz Savienību vai dalībvalstīm šajos noteikumos neattiecas uz Apvienoto Karalisti, un atsauces uz valstu centrālām bankām neattiecas uz Anglijas Banku (*Bank of England*).

5. Apvienotā Karaliste cenšas izvairīties no pārmērīga valsts budžeta deficīta.

Līguma par Eiropas Savienības darbību 143. pants un 144. pants joprojām attiecas uz Apvienoto Karalisti. 134. panta 4. punkts un 142. pants attiecas uz Apvienoto Karalisti tā, it kā tai būtu piešķirts izņēmuma statuss.

6. Apvienotajai Karalistei ir uz laiku atņemtas tiesības balsot par Padomes tiesību aktiem, kas minēti 4. punktā uzskaitītajos pantos, un gadījumos, kas minēti Līguma par Eiropas Savienības darbību 139. panta 4. punkta pirmajā daļā. Šajā nolūkā piemēro šā Līguma 139. panta 4. punkta otro daļu.

Apvienotajai Karalistei nav arī tiesību piedalīties priekšsēdētāja, priekšsēdētāja vietnieka un citu ECB Valdes locekļu iecelšanā atbilstīgi šā Līguma 283. panta 2. punkta otrajai daļai.

7. Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem ("Statūti") 3., 4., 6., 7., 9.2., 10.1., 10.3. 11.2., 12.1., 14., 16. pants, 18. līdz 20. pants, 22., 23., 26., 27. pants, 30. līdz 34. pants un 49. pants neattiecas uz Apvienoto Karalisti.

Atsauces uz Savienību vai dalībvalstīm šajos pantos neattiecas uz Apvienoto Karalisti un norādes uz valstu centrālām bankām vai akcionāriem neattiecas uz Anglijas Banku (*Bank of England*).

Statūtu 10.3. un 30.2. panta atsauces uz ECB parakstīto kapitālu neattiecas uz Anglijas Bankas (*Bank of England*) parakstīto kapitālu.

8. Līguma par Eiropas Savienības darbību 141. panta 1. punkts un Statūtu 43. līdz 47. pants ir spēkā neatkarīgi no tā, vai ir kāda dalībvalsts ar izņēmuma statusu, ņemot vērā šādus grozījumus:

- a) atsauces uz ECB un EMI uzdevumiem 43. pantā attiecas arī uz tādiem uzdevumiem, kas pēc euro ieviešanas joprojām jāveic sakarā ar iespējamo Apvienotās Karalistes lēmumu neievieš euro;
- b) papildus 46. pantā minētajiem uzdevumiem ECB arī sniedz padomus un palīdz sagatavot visus Padomes lēmumus attiecībā uz Apvienoto Karalisti, kas jāpieņem saskaņā ar 9. panta a) un c) apakšpunktu;

- c) Anglijas Banka (*Bank of England*) iemaksā savu parakstītā kapitāla daļu ECB kapitālā kā ieguldījumu ECB darbības izmaksām pēc tādiem pašiem principiem kā to dalībvalstu centrālās bankas, kam piešķirts izņēmuma statuss.
9. Apvienotā Karaliste jebkurā laikā var paziņot par nodomu ieviest euro. Tādā gadījumā:
- a) Apvienotajai Karalistei ir tiesības ieviest euro tikai ar noteikumu, ka tā atbilst vajadzīgajiem nosacījumiem. Padome pēc Apvienotās Karalistes lūguma un saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. panta 1. un 2. punkta nosacījumiem un tajā noteikto procedūru novērtē, vai tā atbilst vajadzīgajiem nosacījumiem;
 - b) Anglijas Banka (*Bank of England*) iemaksā savu parakstītā kapitāla daļu, pārskaita ECB valūtas rezervju aktīvos un iemaksā tās rezervju fondā saskaņā ar tādiem pašiem principiem kā tādas dalībvalsts centrālā banka, kuras izņēmuma statuss ir atcelts;
 - c) Padome, ievērojot minētā Līguma 140. panta 3. punkta nosacījumus un saskaņā ar tajā noteikto procedūru, pieņem visus citus vajadzīgos lēmumus, lai Apvienotā Karaliste varētu ieviest euro.

Ja Apvienotā Karaliste saskaņā ar šo Protokolu ievieš euro, 3. līdz 8. punkts vairs nav spēkā.

10. Atkāpjoties no Līguma par Eiropas Savienības darbību 123. panta un Statūtu 21.1. panta, Apvienotās Karalistes valdība var paturēt tās kredītlīniju "Ways and Means" Anglijas Bankā (*Bank of England*) tikmēr, kamēr Apvienotā Karaliste nav ieviesusi euro.

16. PROTOKOLS

PAR DAŽIEM NOTEIKUMIEM ATTIECĪBĀ UZ DĀNIJU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IEVĒROJOT to, ka Dānijas Konstitūcijā ietverti noteikumi, saskaņā ar kuriem Dānijā var tikt rīkots referendums pirms Dānijas atteikšanās no izņēmuma statusa,

ŅEMOT VĒRĀ, ka 1993. gada 3. novembrī Dānijas valdība ir paziņojusi Padomei nodomu nepiedalīties ekonomiskās un monetārās savienības trešajā posmā,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. Ņemot vērā Dānijas valdības 1993. gada 3. novembrī Padomei iesniegto paziņojumu, Dānijai ir izņēmuma statuss. Izņēmuma statuss izpaužas tādējādi, ka Dānijai piemēro visus Līgumu un ECBS un ECB Statūtu pantus un noteikumus, kas attiecas uz izņēmuma statusu.
2. Attiecībā uz atbrīvojuma atcelšanu Līguma par Eiropas Savienības darbību 140. pantā minēto procedūru sāk tikai pēc Dānijas lūguma.
3. Gadījumā, ja izņēmuma statusu atceļ, šis Protokols vairs nav spēkā.

17. PROTOKOLS

PAR DĀNIJU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

NOLŪKĀ atrisināt dažas īpašas problēmas, kas saistītas ar Dāniju,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību,

14. pants Protokolā par Eiropas Centrālo banku sistēmas Statūtiem un Eiropas Centrālās bankas Statūtiem neietekmē Dānijas Valsts bankas tiesības veikt tās uzdevumus, kas attiecas uz tām Dānijas Karalistes daļām, kuras nav Savienības daļa.

18. PROTOKOLS

PAR FRANCIJU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TIEKDAMIES ņemt vērā īpašu jautājumu, kas attiecas uz Franciju,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību,

Francija patur naudas emisijas privilēģiju Jaunkaledonijā, Franču Polinēzijā un Volisā un Futunā atbilstīgi tās tiesību aktiem, un vienīgi tai ir tiesības noteikt CFP franka paritāti.

19. PROTOKOLS

PAR ŠENGENAS *ACQUIS*, KAS IEKĻAUTS EIROPAS SAVIENĪBAS SISTĒMĀ

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IEVĒROJOT TO, ka nolīgumi par pakāpenisku kontroles atcelšanu pie kopīgām robežām, ko 1985. gada 14. jūnijā un 1990. gada 19. jūnijā Šengenā parakstījušas dažas Eiropas Savienības dalībvalstis, kā arī ar tiem saistītie nolīgumi un uz to pamata pieņemtie noteikumi ir iekļauti Eiropas Savienības sistēmā ar 1997. gada 2. oktobra Amsterdamas Līgumu,

VĒLOTIES saglabāt Šengenas *acquis* tādu, kāds tas bijis kopš Amsterdamas Līguma stāšanās spēkā, un attīstīt šo *acquis*, lai palīdzētu sasniegt mērķi – nodrošināt Savienības pilsoņiem brīvības, drošības un tiesiskuma telpu bez iekšējām robežām,

APLIECINOT, ka Šengenas *acquis* noteikumus piemēro tikai tad, ja tie ir saderīgi ar Eiropas Savienības un Savienības tiesībām,

ŅEMOT VĒRĀ Dānijas īpašo nostāju,

ŅEMOT VĒRĀ TO, ka Īrija un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste nav iesaistītas visos Šengenas *acquis* noteikumos, un to, ka tomēr ir jāparedz iespēja šīm dalībvalstīm pilnīgi vai daļēji pieņemt citus *acquis* noteikumus,

ATZĪSTOT, ka tādēļ ir jāizmanto Līgumu noteikumi par dažu dalībvalstu ciešāku sadarbību,

ŅEMOT VĒRĀ vajadzību uzturēt īpašas attiecības ar Islandes Republiku un Norvēģijas Karalisti, jo abām šīm valstīm, kā arī Ziemeļvalstīm, kas ir Eiropas Savienības dalībvalstis, uzliek saistības Ziemeļvalstu Pasu savienības noteikumi,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Beļģijas Karalistei, Čehijas Republikai, Dānijas Karalistei, Vācijas Federatīvajai Republikai, Igaunijas Republikai, Grieķijas Republikai, Spānijas Karalistei, Francijas Republikai, Itālijas Republikai, Kipras Republikai, Latvijas Republikai, Lietuvas Republikai, Luksemburgas Lielhercogistei, Ungārijas Republikai, Maltas Republikai, Nīderlandes Karalistei, Austrijas Republikai, Polijas Republikai, Portugāles Republikai, Slovēnijas Republikai, Slovākijas Republikai, Somijas Republikai un Zviedrijas Karalistei ir atļauts īstenot ciešāku savstarpēju sadarbību jomās, uz ko attiecas Padomes pieņemti noteikumi, kas ir Šengenas *acquis* daļa. Šo sadarbību veic Eiropas Savienības iestāžu un tiesību sistēmā, ievērojot attiecīgos noteikumus Līgumos.

2. pants

Šengenas *acquis* attiecas uz 1. pantā minētajām dalībvalstīm, neskarot 2003. gada 16. aprīļa Pievienošanās akta 3. pantu un 2005. gada 25. aprīļa Pievienošanās akta 4. pantu. Padome aizstāj Izpildu komiteju, kas izveidota ar Šengenas līgumiem.

3. pants

Dānijas dalību to noteikumu pieņemšanā, ar ko pilnveido Šengenas *acquis*, kā arī šo noteikumu īstenošanā un piemērošanā Dānijā reglamentē attiecīgi noteikumi Protokolā par Dānijas nostāju.

4. pants

Īrija un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste jebkurā brīdī var lūgt dalību dažos vai visos Šengenas *acquis* noteikumos.

Padome par šādu lūgumu pieņem lēmumu, pastāvot vienprātībai starp tās 1. pantā minētajiem locekļiem un attiecīgās valsts valdības pārstāvi.

5. pants

1. Priekšlikumiem un ierosmēm par to, kā pilnveidot Šengenas *acquis*, piemēro attiecīgos Līgumu noteikumus.

Šajā sakarā, ja vai nu Īrija, vai arī Apvienotā Karaliste nav pieņēmamā laikā rakstiski paziņojusi Padomei, ka tā vēlas iesaistīties, Līguma par Eiropas Savienības darbību 329. pantā minēto atļauju uzskata par piešķirtu 1. pantā minētajām dalībvalstīm un Īrijai vai Apvienotajai Karalistei, ja viena no tām vēlas iesaistīties attiecīgajās sadarbības jomās.

2. Ja uzskata, ka vai nu Īrija, vai arī Apvienotā Karaliste ir iesniegusi paziņojumu pēc lēmuma, kas pieņemts saskaņā ar 4. pantu, tā trijos mēnešos tomēr var Padomei rakstiski paziņot, ka nevēlas piedalīties tāda priekšlikuma vai ierosmes īstenošanā. Tādā gadījumā Īrija vai Apvienotā Karaliste nepiedalās tāda priekšlikuma vai ierosmes pieņemšanā. Pēc tam, kad saņemts pēdējais no minētajiem paziņojumiem, procedūru, ko izmanto, lai pieņemtu pasākumu, ar ko pilnveido Šengenas *acquis*, pārtrauc līdz 3. vai 4. punktā izklāstītās procedūras beigām, vai arī tikmēr, kamēr paziņojums nav atcelts, ko var izdarīt jebkurā laikā, kamēr procedūru īsteno.

3. Dalībvalstij, kas ir nākusi klajā ar 2. punktā minēto paziņojumu, beidz piemērot jebkuru lēmumu, ko Padome pieņēmusi saskaņā ar 4. punktu, no dienas, kad ierosinātais pasākums stājas spēkā, tiktāl, ciktāl Padome to uzskata par vajadzīgu un ievērojot nosacījumus, ko Padome nosaka ar kvalificētu balsu vairākumu pieņemtā lēmumā pēc Komisijas priekšlikuma. Lēmumu pieņem, ievērojot šādus kritērijus – Padome cenšas saglabāt pēc iespējas plašāku attiecīgās dalībvalsts līdzdalību, nopietni neskarot dažādu Šengenas *acquis* daļu izmantojamību un reizē respektējot to saderību. Komisija iesniedz priekšlikumu pēc iespējas drīzāk pēc 2. punktā minētā paziņojuma. Vajadzības gadījumā pēc divu secīgu sanāksmju sasaukšanas Padome pieņem lēmumu četros mēnešos pēc tam, kad saņemts Komisijas priekšlikums.

4. Ja minētā četru mēnešu termiņa beigās Padome lēmumu nav pieņēmusi, dalībvalsts tūlīt var lūgt jautājumu nodot Eiropadomes izskatīšanai. Tādā gadījumā Eiropadome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu un pēc Komisijas priekšlikuma, nākamajā sanāksmē pieņem lēmumu, ievērojot 3. punktā minētos kritērijus.

5. Ja līdz 3. vai 4. punktā noteiktās procedūras beigām Padome vai attiecīgā gadījumā Eiropadome lēmumu nav pieņēmusi, Šengenas *acquis* pilnveidošanas pasākuma pieņemšanas procedūru beidz pārtraukt. Ja minēto pasākumu pēc tam pieņem, jebkuru lēmumu, ko Padome pieņem saskaņā ar 4. pantu, beidz piemērot attiecīgajā dalībvalstī no dienas, kad pasākums stājas spēkā, tiktāl, ciktāl to nosaka Komisija un ievērojot Komisijas noteiktos nosacījumus, ja vien attiecīgā dalībvalsts nav atcēlusi 2. punktā minēto paziņojumu, pirms attiecīgo pasākumu pieņem. Komisija lēmumu pieņem līdz pasākuma pieņemšanas dienai. Pieņemot lēmumu, Komisija respektē 3. punktā minētos kritērijus.

6. pants

Islandes Republika un Norvēģijas Karaliste iesaistās Šengenas *acquis* īstenošanā un tā turpmākā izveidē. Šajā nolūkā nolīgumā, ko šīs valstis slēdz ar Padomi, jāvienojas par piemērotām procedūrām, 1. pantā minētajiem Padomes locekļiem pieņemot lēmumu vienprātīgi. Šādā nolīgumā ietver noteikumus par Islandes un Norvēģijas līdzdalību visās finansiālās saistībās, kas rodas, īstenojot šo Protokolu.

Ar Islandi un Norvēģiju Padome ar vienprātīgu lēmumu slēdz atsevišķu nolīgumu, lai sadalītu tiesības un pienākumus starp Īriju un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienoto Karalisti, no vienas puses, un Islandi un Norvēģiju, no otras puses, tajās Šengenas *acquis* jomās, kas attiecas uz šīm valstīm.

7. pants

Sarunās par jaunu dalībvalstu uzņemšanu Eiropas Savienībā Šengenas *acquis* un pasākumi, ko iestādes nosaka tā piemērošanas jomā, uzskatāms par *acquis*, kas kopumā jāpieņem visām kandidātvalstīm.

20. PROTOKOLS

PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 26. PANTA DAŽU ASPEKTU PIEMĒROŠANU APVIENOTAJAI KARALISTEI UN ĪRIJAI

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TIEKDAMĀS atrisināt dažus jautājumus, kas attiecas uz Apvienoto Karalisti un Īriju,

ŅEMOT VĒRĀ TO, ka daudzus gadus pastāvējuši īpaši noteikumi par ceļošanu starp Apvienoto Karalisti un Īriju,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Neatkarīgi no Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. un 77. panta, neatkarīgi no jebkura cita minētā Līguma vai Līguma par Eiropas Savienību noteikuma, pasākumiem, kas noteikti saskaņā ar šiem līgumiem, vai jebkādiem starptautiskiem nolīgumiem, ko noslēgusi Savienība vai Savienība un tās dalībvalstis ar vienu vai vairākām trešām valstīm, Apvienotā Karaliste personām, kas vēlas ieceļot tās teritorijā, ir tiesīga pie robežas ar citām dalībvalstīm veikt pārbaudes, ko tā uzskata par vajadzīgām, lai:

- a) pārbaudītu tiesības ieceļot Apvienotajā Karalistē dalībvalstu pilsoņiem, un viņu apgādājamām personām, kas izmanto Savienības tiesību aktu piešķirtās tiesības, kā arī citu valstu pilsoņiem, kuriem šādas tiesības dod kāds Apvienotajai Karalistei saistošs nolīgums;
- b) izlemtu, vai citām personām piešķirt atļauju ieceļot Apvienotajā Karalistē.

Apvienotās Karalistes tiesības noteikt vai īstenot šādas pārbaudes neietekmē Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. un 77. pants, jebkurš cits minētā Līguma vai Līguma par Eiropas Savienību noteikums vai pasākums, kas paredzēts, piemērojot šos līgumus. Norādes uz Apvienoto Karalisti šajā pantā attiecas arī uz teritorijām, par kuru ārlietām atbild Apvienotā Karaliste.

2. pants

Apvienotā Karaliste un Īrija var arī turpmāk veikt savstarpējus pasākumus attiecībā uz personu pārvietošanos starp šīm teritorijām ("Kopīgā ceļojumu telpa"), pilnīgi respektējot šā Protokola 1. panta pirmās daļas a) apakšpunktā minēto personu tiesības. Tādējādi, kamēr viņi saglabā šos pasākumus, šā Protokola 1. panta noteikumi attiecas uz Īriju ar tādiem pašiem nosacījumiem kā uz Apvienoto Karalisti. Šos pasākumus neietekmē Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. un 77. pants, jebkurš cits minētā Līguma vai Līguma par Eiropas Savienību noteikums vai pasākums, kas paredzēts, piemērojot šos līgumus.

3. pants

Pārējās dalībvalstis pie savām robežām vai jebkurā robežpārejas vietā ir tiesīgas šādi pārbaudīt personas, kuras vēlas ieceļot to teritorijā no Apvienotās Karalistes vai jebkuras teritorijas, par kuras ārlietām tā atbild, ar tādiem pašiem mērķiem, kas noteikti Protokola 1. pantā, vai no Īrijas, ciktāl šā Protokola 1. panta noteikumi attiecas uz Īriju.

Pārējo dalībvalstu tiesības noteikt vai veikt šādas pārbaudes neietekmē Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. un 77. pants, jebkurš cits minētā Līguma vai Līguma par Eiropas Savienību noteikums vai pasākums, kas paredzēts, piemērojot šos līgumus.

21. PROTOKOLS

PAR APVIENOTĀS KARALISTES UN ĪRIJAS NOSTĀJU SAISTĪBĀ AR BRĪVĪBAS, DROŠĪBAS UN TIESISKUMA TELPU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TIEKDAMĀS atrisināt dažus jautājumus, kas attiecas uz Apvienoto Karalisti un Īriju,

ŅEMOT VĒRĀ Protokolu par Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. panta dažu aspektu piemērošanu Apvienotajai Karalistei un Īrijai,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Ievērojot 3. pantu, Apvienotā Karaliste un Īrija nepiedalās ierosināto pasākumu pieņemšanā, ko veic Padome saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu. Padomes lēmumiem, kas jāpieņem vienprātīgi, vajadzīgs vienprātīgs lēmums, ko pieņem Padomes locekļi, izņemot Apvienotās Karalistes un Īrijas valdības pārstāvjus.

Šajā pantā kvalificēts balsu vairākums ir definēts atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punktam.

2. pants

Saskaņā ar 1. pantu un ievērojot 3., 4. un 6. pantu, nekādi Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļas noteikumi, nekādi pasākumi, kas noteikti, piemērojot šo sadaļu, nekādi noteikumi starptautiskos nolīgumos, ko Savienība noslēgusi, piemērojot šo sadaļu, nedz arī kādi Eiropas Savienības Tiesas lēmumi, kas interpretē šos noteikumus vai pasākumus, Apvienotajai Karalistei vai Īrijai nav saistoši vai piemērojami; un neviens no šiem noteikumiem, pasākumiem vai lēmumiem neietekmē minēto dalībvalstu kompetenci, tiesības un pienākumus; un neviens no šiem noteikumiem, pasākumiem vai lēmumiem, ja tie attiecas uz Apvienoto Karalisti vai Īriju, negroza nedz *acquis communautaire*, nedz arī Savienības *acquis*, un tie nav Savienības tiesību daļa.

3. pants

1. Apvienotā Karaliste vai Īrija trijos mēnešos pēc tam, kad Padomei iesniegts priekšlikums vai ierosinājums, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, var rakstiski paziņot Padomes priekšsēdētājam, ka tā vēlas piedalīties šādu ierosinātu pasākumu noteikšanā un īstenošanā, un tādā gadījumā šī valsts iegūst šādas tiesības.

Padomes lēmumiem, kas jāpieņem vienprātīgi, vajadzīgs vienprātīgs lēmums, ko pieņem Padomes locekļi, izņemot to locekli, kurš šādu paziņojumu nav izteicis. Pasākums, kas noteikts saskaņā ar šo punktu, ir saistošs visām dalībvalstīm, kuras piedalījušās tā noteikšanā.

Pasākumos, kas pieņemti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 70. pantu, paredz nosacījumus Apvienotās Karalistes un Īrijas dalībai izvērtējumos tajās jomās, uz ko attiecas minētā Līguma trešās daļas V sadaļa.

Šajā pantā kvalificēts balsu vairākums ir definēts atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punktam.

2. Ja nav iespējams pieņemtamā termiņā noteikt kādu no 1. punktā minētajiem pasākumiem, piedaloties Apvienotajai Karalistei vai Īrijai, Padome šādu pasākumu var noteikt saskaņā ar 1. pantu bez Apvienotās Karalistes vai Īrijas līdzdalības. Šādā gadījumā piemēro 2. pantu.

4. pants

Apvienotā Karaliste vai Īrija pēc tam, kad Padome ir noteikusi kādu pasākumu, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, vienmēr var paziņot Padomei un Komisijai par savu nodomu pieņemt minēto pasākumu. Tādā gadījumā *mutatis mutandis* piemēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 331. panta 1. punktā paredzēto procedūru.

4.a pants

1. Šo protokolu Apvienotajai Karalistei un Īrijai piemēro arī saistībā ar pasākumiem, ko ierosina vai pieņem saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu un ar ko groza spēkā esošu pasākumu, kurš tām uzliek saistības.

2. Ja Padome, pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma, nosaka, ka Apvienotās Karalistes vai Īrijas nepiedalīšanās grozīta spēkā esoša pasākuma īstenošanā dara tā īstenošanu neiespējamu citās dalībvalstīs vai Savienībā, tā tomēr var mudināt minētās valstis saskaņā ar 3. vai 4. pantu nākt klajā ar paziņojumu. 3. panta vajadzībām sāk skaitīt papildu divu mēnešu laikposmu no dienas, kad Padome nosaka minētā pasākuma īstenošanu par neiespējamu.

Ja divus mēnešus pēc tam, kad Padome noteikusi minētā pasākuma īstenošanu par neiespējamu, Apvienotā Karaliste vai Īrija nav nākusi klajā ar paziņojumu saskaņā ar 3. vai 4. pantu, spēkā esošais pasākums tai vairs nav saistošs vai piemērojams, ja vien attiecīgā dalībvalsts nav nākusi klajā ar paziņojumu saskaņā ar 4. pantu, pirms pasākums, ar ko groza spēkā esošo pasākumu, stājas spēkā. Šis noteikums stājas spēkā no dienas, kad stājas spēkā pasākums, ar ko groza spēkā esošo pasākumu, vai divu mēnešu laikposma beigās atkarībā no tā, kura diena ir vēlāka.

Šā panta vajadzībām Padome – pēc jautājuma apspriešanas visā pilnībā – pieņem lēmumu ar kvalificētu to Padomes locekļu vairākumu, kuri pārstāv dalībvalstis, kas piedalās vai ir piedalījušās tā pasākuma pieņemšanā, ar ko groza spēkā esošo pasākumu. Kvalificētu Padomes balsu vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

3. Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Komisijas priekšlikuma, var noteikt, ka Apvienotā Karaliste vai Īrija vajadzības gadījumā uzņemas tiešās finansiālās sekas, kas nenovēršami radušās, beidzot līdzdalību spēkā esošajā pasākumā.

4. Ar šo pantu neskar 4. pantu.

5. pants

Dalībvalstij, kam nav saistoši pasākumi, kuri noteikti, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, nav nekādu finansiālu minētā pasākuma saistību, izņemot iestāžu administratīvās izmaksas, ja vien Padome ar vienprātīgu visu tās locekļu lēmumu, iepriekš apspriežoties ar Eiropas Parlamentu, nenosaka citādi.

6. pants

Ja gadījumos, kas minēti šajā Protokolā, Apvienotajai Karalistei vai Īrijai ir saistošs kāds pasākums, ko Padome noteikusi, Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, attiecīgos Līgumu noteikumus sakarā ar attiecīgo pasākumu piemēro šai valstij.

6.a pants

Noteikumi, kas paredzēti, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu, un skar personas datu apstrādi dalībvalstīs, veicot darbības, uz ko attiecas minētā Līguma trešās daļas V sadaļas 4. un 5. nodaļas darbības joma, Apvienotajai Karalistei un Īrijai nav saistoši tad, ja Apvienotajai Karalistei vai Īrijai nav saistoši Savienības noteikumi, ar ko reglamentē tiesu sadarbības veidus krimināltiesību jomā vai policijas iestāžu sadarbības veidus, sakarā ar kuriem ir jāievēro noteikumi, kas paredzēti, ņemot par pamatu 16. pantu.

7. pants

3., 4. un 4.a pants neskar Protokolu par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā.

8. pants

Īrija var rakstiski paziņot Padomei, ka turpmāk nevēlas, lai uz to attiektos šā Protokola noteikumi. Šādā gadījumā uz Īriju attiecas līguma parastie noteikumi.

9. pants

Attiecībā uz Īriju šo protokolu nepiemēro Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. pantam.

22. PROTOKOLS

PAR DĀNIJAS NOSTĀJU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ATGĀDINOT lēmumu, ko pieņēma valstu un valdību vadītāji Eiropadomes sanāksmes laikā 1992. gada 12. decembrī Edinburgā par dažiem jautājumiem, kurus sakarā ar Līgumu par Eiropas Savienību bija izvirzījusi Dānija,

IEVĒROJOT Dānijas nostāju attiecībā uz pilsonību, ekonomisko un monetāro savienību, aizsardzības politiku un tieslietām un iekšlietām, kas izklāstīta Edinburgas lēmumā,

APZINOTIES, ka no Edinburgas lēmuma izrietošā tiesiskā režīma saglabāšana saistībā ar Līgumiem ievērojami ierobežos Dānijas līdzdalību nozīmīgās Savienības sadarbības jomās un ka Savienības interesēs būtu nodrošināt *acquis* integrāti brīvības, drošības un tiesiskuma telpā,

VĒLOTIES tādēļ ieviest tiesiskas reglamentācijas sistēmu, kas nodrošinātu Dānijai iespēju piedalīties tādu pasākumu noteikšanā, kas ierosināti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, un ļautu Dānijai šo iespēju izmantot saskaņā ar tās konstitucionālajām prasībām,

PATUROT PRĀTĀ TO, ka Dānija nekavēs pārējo dalībvalstu sadarbības turpmāku attīstību attiecībā uz pasākumiem, kas nav saistoši Dānijai,

IEVĒROJOT 3. pantu Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā,

IR VIENOJUSĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

I DAĻA

1. pants

Dānija nepiedalās tādu Padomes pasākumu noteikšanā, kas ierosināti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu. Padomes lēmumiem, kas jāpieņem vienprātīgi, vajadzīga Padomes locekļu vienprātība, izņemot Dānijas valdības pārstāvi.

Šajā pantā kvalificētu balsu vairākumu nosaka atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punktam.

2. pants

Neviens no Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļas noteikumiem, neviens pasākums, kas noteikts, piemērojot šo sadaļu, neviens noteikums starptautiskā nolīgumā, ko Savienība noslēgusi, piemērojot šo sadaļu, un neviens Eiropas Savienības Tiesas lēmums, kas interpretē šādus noteikumus vai pasākumus, vai jebkādu pasākumu, kas grozīts vai ko var grozīt saskaņā ar šo sadaļu, nav saistoši vai piemērojami Dānijai; šādi noteikumi, pasākumi vai lēmumi neietekmē Dānijas kompetenci, tiesības un pienākumus; neviens šāds noteikums, pasākums vai lēmums negroza Kopienas vai Savienības *acquis*, kā arī tie nav Savienības tiesību daļa, ja attiecas uz Dāniju. Jo īpaši Savienības tiesību akti saistībā ar policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kuri pieņemti, pirms stājies spēkā Lisabonas Līgums, un kuri ir grozīti, Dānijai joprojām ir saistoši un nemainīgi piemērojami.

2.a pants

Šā protokola 2. pantu piemēro arī attiecībā uz tiem noteikumiem, kas paredzēti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu un kas skar personas datu apstrādi dalībvalstīs, veicot darbības, uz ko attiecas minētā Līguma trešās daļas V sadaļas 4. un 5. nodaļas darbības joma.

3. pants

Dānijai nav nekādu finansiālu saistību sakarā ar pasākumiem, kas minēti 1. pantā, izņemot iestāžu administratīvās izmaksas.

4. pants

1. Sešos mēnešos pēc tam, kad Padome ir pieņēmusi pasākumu par kādu priekšlikumu vai ierosinājumu, kura mērķis ir attīstīt Šengenas *acquis* un uz ko attiecas šī daļa, Dānija izlemj, vai transponēt šo pasākumu savos tiesību aktos. Ja tā nolems to darīt, šis pasākums saskaņā ar starptautiskām tiesībām radīs savstarpējas saistības Dānijai un pārējām dalībvalstīm, uz ko attiecas konkrētais pasākums.

2. Ja Dānija nolems nepieņemt kādu Padomes pasākumu, kas minēts 1. punktā, tad dalībvalstis, uz ko attiecas konkrētais pasākums, un Dānija apsvērs, kādi attiecīgi pasākumi būtu jāveic.

II DAĻA

5. pants

Attiecībā uz pasākumiem, ko Padome noteikusi Līguma par Eiropas Savienības darbību 26. panta 1. punkta, 42. panta un 43. līdz 46. panta jomā, Dānija nepiedalās ar aizsardzību saistītu Savienības lēmumu un rīcību izstrādē un ieviešanā. Tādēļ Dānija nepiedalās šo pasākumu noteikšanā. Dānija nekavēs pārējo dalībvalstu sadarbības turpmāku attīstību šajā jomā. Dānijai nav pienākuma palīdzēt finansēt darbības izdevumus, ko rada šādi pasākumi, ne arī nodrošināt, lai Savienībai būtu pieejami militārie spēki.

Aktiem, kas Padomei jāpieņem vienprātīgi, ir vajadzīgs vienprātīgs lēmums, ko pieņem Padomes locekļi, izņemot Dānijas valdības pārstāvi.

Šajā pantā kvalificēts balsu vairākums ir definēts atbilstīgi 238. panta 3. punktam Līgumā par Eiropas Savienības darbību.

III DAĻA

6. pants

1., 2. un 3. pants neattiecas uz pasākumiem, kas nosaka, kuru trešo valstu pilsoņiem vajadzīgas vīzas, šķērsojot dalībvalstu ārējās robežas, vai pasākumiem, kas attiecas uz vīzu formu vienādību.

IV DAĻA

7. pants

Dānija saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām vienmēr var informēt citas dalībvalstis, ka tā turpmāk nevēlas pilnībā vai daļēji izmantot šo Protokolu. Šādā gadījumā Dānija pilnībā piemēros attiecīgos spēkā esošos Eiropas Savienības noteiktos pasākumus.

8. pants

1. Dānija saskaņā ar savām konstitucionālajām prasībām, un neskarot 7. pantu, vienmēr var paziņot pārējām dalībvalstīm, ka, sākot ar nākamā mēneša pirmo dienu pēc paziņojuma, šā protokola I daļu aizstāj noteikumi, kas paredzēti šā protokola pielikumā. Šādā gadījumā atbilstīgi maina šā protokola 5. līdz 8. panta numurus.

2. Sešus mēnešus pēc tam, kad stājas spēkā šā panta 1. punktā paredzētais paziņojums, viss Šengenas *acquis* un pasākumi, kas pieņemti tā attīstīšanai, kuri līdz šim bijuši saistoši Dānijai saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, ir saistoši Dānijai kā Savienības tiesības.

1. pants

Ievērojot 3. pantu, Dānija nepiedalās tādu Padomes pasākumu pieņemšanā, kas ierosināti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu. Aktiem, kas Padomei jāpieņem vienprātīgi, ir vajadzīgs vienprātīgs lēmums, ko pieņem Padomes locekļi, izņemot Dānijas valdības pārstāvi.

Šajā pantā kvalificēts balsu vairākums ir definēts atbilstīgi 238. panta 3. punktam Līgumā par Eiropas Savienības darbību.

2. pants

Saskaņā ar 1. pantu un ievērojot 3., 4. un 8. pantu, Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, pasākumi, kas noteikti, piemērojot minēto sadaļu, noteikumi starptautiskos nolīgumos, ko Savienība noslēgusi, piemērojot minēto sadaļu, kā arī Eiropas Savienības Tiesas nolēmumi, ar ko interpretē minētos noteikumus vai pasākumus, nav saistoši Dānijai un nav piemērojami šajā valstī. Šādi noteikumi, pasākumi vai lēmumi neietekmē Dānijas kompetenci, tiesības un pienākumus. Šādi noteikumi, pasākumi vai lēmumi negroza *acquis communautaire* un Savienības *acquis*, kas attiecas uz Dāniju, un nav daļa no Savienības tiesību sistēmas, kas attiecas uz Dāniju.

3. pants

1. Trīs mēnešos pēc tam, kad Padomei iesniegts priekšlikums vai iniciatīva saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, Dānija var rakstiski paziņot Padomes priekšsēdētājam, ka tā vēlas piedalīties ierosinātā pasākuma pieņemšanā un īstenošanā, un tādā gadījumā Dānija iegūst šādas tiesības.

2. Ja 1. punktā minēto pasākumu nav iespējams noteikt pieņemamā termiņā, piedaloties Dānijai, Padome attiecīgo pasākumu var noteikt saskaņā ar 1. pantu bez Dānijas līdzdalības. Šādā gadījumā piemēro 2. pantu.

4. pants

Pēc pasākuma noteikšanas, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, Dānija jebkurā laikā var paziņot Padomei un Komisijai savu nodomu pieņemt attiecīgo pasākumu. Šādā gadījumā minētā Līguma 331. panta 1. punktā paredzēto procedūru piemēro *mutatis mutandis*.

5. pants

1. Šo protokolu piemēro Dānijai arī saistībā ar pasākumiem, ko ierosina vai pieņem saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu un ar ko groza spēkā esošu pasākumu, kurš tai uzliek saistības.
2. Ja Padome, pieņemot lēmumu pēc Komisijas priekšlikuma, nosaka, ka Dānijas nepiedalīšanās grozītā spēkā esoša pasākuma īstenošanā dara tā īstenošanu neiespējamu citām dalībvalstīm vai Savienībai, tā tomēr var minēto valsti mudināt saskaņā ar 3. vai 4. pantu nākt klajā ar paziņojumu.
3. panta vajadzībām sāk skaitīt papildu divu mēnešu laikposmu no dienas, kad Padome nosaka minētā pasākuma īstenošanu par neiespējamu.

Ja divus mēnešus pēc tam, kad Padome noteikusi minētā pasākuma īstenošanu par neiespējamu, Dānija nav nākusi klajā ar paziņojumu saskaņā ar 3. vai 4. pantu, spēkā esošais pasākums tai vairs nav saistošs vai piemērojams, ja vien tā nav nākusi klajā ar paziņojumu saskaņā ar 4. pantu, pirms pasākums, ar ko groza spēkā esošo pasākumu, stājas spēkā. Šis noteikums stājas spēkā no dienas, kad stājas spēkā pasākums, ar ko groza spēkā esošo pasākumu, vai divu mēnešu laikposma beigās atkarībā no tā, kura diena ir vēlāka.

Šā panta vajadzībām Padome – pēc jautājuma apspriešanas visā pilnībā – pieņem lēmumu ar kvalificētu to Padomes locekļu vairākumu, kuri pārstāv dalībvalstis, kas piedalās vai ir piedalījušās tā pasākuma pieņemšanā, ar ko groza spēkā esošo pasākumu. Kvalificētu Padomes balsu vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

3. Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Komisijas priekšlikuma, var noteikt, ka Dānija vajadzības gadījumā uzņemas tiešās finansiālās sekas, kas nenovēršami radušās, beidzot līdzdalību spēkā esošajā pasākumā.

4. Ar šo pantu neskar 4. pantu.

6. pants

1. Paziņojumu saskaņā ar 4. pantu iesniedz, vēlākais, sešus mēnešus pēc tam, kad pasākums, ar ko pilnveido Šengenas *acquis*, ir pieņemts galīgajā variantā.

Ja Dānija neiesniedz paziņojumu saskaņā ar 3. vai 4. pantu attiecībā uz kādu no šiem pasākumiem, ar ko pilnveido Šengenas *acquis*, tad dalībvalstis, kurām attiecīgais pasākums ir saistošs, un Dānija apsvērs, kādi atbilstīgi pasākumi ir jāveic.

2. Saskaņā ar 3. pantu sniegtu paziņojumu attiecībā uz kādu pasākumu, ar ko pilnveido Šengenas *acquis*, neatsaucami atzīst par paziņojumu, kas saskaņā ar 3. pantu sniegts attiecībā uz jebkādiem turpmākiem priekšlikumiem un iniciatīvām saistībā ar attiecīgā pasākuma pilnveidošanu, tiktāl, ciktāl ar šādiem priekšlikumiem vai iniciatīvām pilnveido Šengenas *acquis*.

7. pants

Noteikumi, kas paredzēti, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu, un skar personas datu apstrādi dalībvalstīs, veicot darbības, uz ko attiecas minētā Līguma trešās daļas V sadaļas 4. un 5. nodaļas darbības joma, Dānijai nav saistoši tad, ja Dānijai nav saistoši Savienības noteikumi, ar ko reglamentē tiesu sadarbības veidus krimināltiesību jomā vai policijas iestāžu sadarbības veidus, sakarā ar kuriem ir jāievēro noteikumi, kas paredzēti, ņemot par pamatu 16. pantu.

8. pants

Ja šajā daļā paredzētajos gadījumos Dānijai ir saistošs kāds pasākums, kas noteikts, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, tad saistībā ar konkrēto pasākumu uz Dāniju attiecas atbilstīgie minētā Līguma noteikumi.

9. pants

Ja Dānijai nav saistošs pasākums, kurš noteikts, Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, tai nav saistošas attiecīgā pasākuma finansiālās sekas, izņemot iestāžu administratīvās izmaksas, ja vien Padome ar vienprātīgu lēmumu, iepriekš apspriežoties ar Eiropas Parlamentu, nenosaka citādi.

23. PROTOKOLS

PAR DALĪBVALSTU ĀRLIETĀM ATTIECĪBĀ UZ ĀRĒJO ROBEŽU ŠĶĒRSOŠANU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ŅEMOT VĒRĀ to, ka dalībvalstīm jānodrošina efektīvas kontroles pie ārējām robežām, vajadzības gadījumā sadarbībā ar trešām valstīm,

IR VIENOJUŠĀS par šādu noteikumu, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

Līguma par Eiropas Savienības darbību IV sadaļas 77. panta 2. punkta b) apakšpunkta noteikumi par pasākumiem attiecībā uz ārējo robežu šķērsošanu neskar dalībvalstu kompetenci rīkot sarunas un slēgt nolīgumus ar trešām valstīm, ja dalībvalstis ievēro Savienības tiesību aktus un citus attiecīgus starptautiskus nolīgumus.

24. PROTOKOLS

PAR PATVĒRUMU EIROPAS SAVIENĪBAS DALĪBVALSTU PILSONIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TĀ KĀ saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 1. punktu Savienība atzīst tiesības, brīvības un principus, kas izklāstīti Pamattiesību hartā;

TĀ KĀ atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 3. punktam pamattiesības, ko nodrošina ar Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvenciju, kā vispārīgi principi ir daļa no Savienības tiesību sistēmas;

TĀ KĀ Eiropas Savienības Tiesas kompetencē ir nodrošināt to, ka Eiropas Savienība, interpretējot un piemērojot Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 1. un 3. punktu, ievēro tiesību aktus;

TĀ KĀ atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 49. pantam ikvienai Eiropas valstij, kandidējot uz dalību Savienībā, jāievēro Līguma par Eiropas Savienību 2. pantā izklāstītās vērtības;

IEVĒROJOT TO, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 7. pants rada mehānismu, kā uz laiku atņemt dažas tiesības gadījumā, ja dalībvalsts vairākkārt nopietni pārkāpj šīs vērtības;

ATGĀDINOT to, ka katram dalībvalsts pilsonim kā Savienības pilsonim ir īpašs statuss un aizsardzība, ko nodrošina dalībvalstis saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību otro daļu;

IEVĒROJOT TO, ka Līgumi rada telpu bez iekšējām robežām un katram Savienības pilsonim nodrošina tiesības brīvi pārvietoties un dzīvot dalībvalstu teritorijā;

VĒLĒDAMĀS novērst patvēruma institūta izmantošanu tādiem nolūkiem, kādiem tas nav paredzēts;

TĀ KĀ šis protokols ievēro 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijas par bēgļu statusu galamērķus un uzdevumus;

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

Vienīgais pants

Ņemot vērā pamattiesību un pamatbrīvību aizsardzības līmeni Eiropas Savienības dalībvalstīs, visos juridiskajos un praktiskajos jautājumos, kas saistīti ar patvēruma lietām, tās uzskatāmas par drošām mītneszemēm. Tādējādi ikvienu patvēruma lūgumu, ko iesniedz kādas dalībvalsts pilsonis, var ņemt vērā vai pasludināt, ka tā izskatīšana ir pieļaujama citā dalībvalstī, tikai šādos gadījumos:

- a) ja dalībvalsts, kuras pilsonis ir patvēruma lūdzējs, atsaucoties uz Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 15. pantu, pēc Amsterdamas Līguma spēkā stāšanās nosaka savā teritorijā pasākumus, atkāpjoties no pienākumiem, ko uzliek minētā konvencija;
- b) ja sāкта Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 1. punktā minētā procedūra un tikmēr, kamēr Padome vai – attiecīgā gadījumā – Eiropadome pieņem lēmumu šajā sakarā attiecībā uz dalībvalsti, kuras pilsonis ir patvēruma pieteikuma iesniedzējs;
- c) ja Padome ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 7. panta 1. punktu attiecībā uz dalībvalsti, kuras pilsonis ir patvēruma pieteikuma iesniedzējs, vai ja Eiropadome ir pieņēmusi lēmumu saskaņā ar minētā Līguma 7. panta 2. punktu attiecībā uz dalībvalsti, kuras pilsonis ir patvēruma pieteikuma iesniedzējs;
- d) ja dalībvalstij būtu vienpusēji jāpieņem šādu lēmumu attiecībā uz citas dalībvalsts pilsoņa lūgumu; šādā gadījumā tūlīt jāinformē Padome; lūgumu izskata, pamatojoties uz pieņēmumu, ka tas ir klaji nepamatots, nekādā gadījumā nekādi neiespaidojot dalībvalsts lēmumu pieņemšanas tiesības.

25. PROTOKOLS

PAR KOPĪGAS KOMPETENCES ĪSTENOŠANU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

Vienīgais pants

Attiecībā uz 2. pantu par kopīgu kompetenci, ja Eiropas Savienība ir rīkojusies kādā konkrētā jomā, šo kompetenču darbības joma atteicas tikai uz tiem elementiem, kas noteikti attiecīgajā Savienības aktā un tādēļ neattiecas uz visu jomu.

26. PROTOKOLS

PAR SABIEDRISKIEM PAKALPOJUMIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLOTIES uzsvērt sabiedrisku pakalpojumu nozīmi,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem skaidrojošiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

Savienības kopīgās vērtības attiecībā uz sabiedriskiem pakalpojumiem Līguma par Eiropas Savienības darbību 14. panta nozīmē ir šādas:

- valsts, reģionālo un vietējo iestāžu būtiskā nozīme un lielā rīcības brīvība, nodrošinot, pasūtot un organizējot sabiedriskus pakalpojumus, lai, cik vien iespējams, ievērotu patērētāju vajadzības;
- daudzo sabiedrisko pakalpojumu dažādība un atšķirīgās patērētāju vajadzības un izvēles, ko var radīt atšķirīgs ģeogrāfiskais stāvoklis un sociālie un kultūras apstākļi;
- augsts kvalitātes, drošības un pieejamības līmenis, vienlīdzīga attieksme un vispārējas piekļuves un patērētāju tiesību veicināšana.

2. pants

Līgumu noteikumi nekādā veidā neskar dalībvalstu kompetenci nodrošināt, pasūtīt un organizēt ar ekonomiku nesaistītus sabiedriskos pakalpojumus.

27. PROTOKOLS

PAR IEKŠĒJO TIRGU UN KONKURENCI

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ŅEMOT VĒRĀ, ka iekšējais tirgus, kā izklāstīts 3. pantā Līgumā par Eiropas Savienību, ietver sistēmu, kas nodrošina, ka konkurence nav izkropļota,

IR VIENOJUŠĀS par sekojošo:

Savienība vajadzības gadījumā pieņem lēmumu saskaņā ar Līgumu noteikumiem, tostarp 352. pantu Līgumā par Eiropas Savienības darbību.

Šo protokolu pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

28. PROTOKOLS

PAR EKONOMISKO, SOCIĀLO UN TERITORIĀLO KOHĒZIJU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ATGĀDINOT, ka Līguma par Eiropas Savienību 3. pantā ir paredzēts mērķis – veicināt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju un dalībvalstu solidaritāti – un ka ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija pieder pie Savienības dalītās kompetences jomām, kas uzskaitītas Līguma par Eiropas Savienības darbību 4. panta 2. punkta c) apakšpunktā,

ATGĀDINOT, ka Līguma trešās daļas XVIII sadaļa par ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju kopumā rada tiesisku pamatu tam, lai saliedētu un turpinātu attīstīt Savienības darbību ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas jomā, ietverot jauna fonda izveidi,

ATGĀDINOT, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 177. pantā ir paredzēts izveidot Kohēzijas fondu,

IEVĒROJOT, ka Eiropas Investīciju banka nabadzīgākajiem reģioniem aizdod lielas summas, kas aizvien palielinās,

IEVĒROJOT vēlmi panākt lielāku elastību, piešķirot līdzekļus no struktūrfondiem,

IEVĒROJOT vēlmi panākt samērīgu Savienības dalību dažādu līmeņu programmās un projektos konkrētās valstīs,

IEVĒROJOT priekšlikumu Savienības pašu resursu sistēmā vairāk ņemt vērā dalībvalstu relatīvo labklājību,

VĒLREIZ APSTIPRINA, ka ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšana ir vitāli svarīga, lai Savienība pilnvērtīgi attīstītos un gūtu stabilus panākumus,

VĒLREIZ APSTIPRINA pārliedību, ka struktūrfondu arī turpmāk jāatvēr nozīmīga vieta, lai sasniegtu Savienības mērķus kohēzijas jomā,

VĒLREIZ APSTIPRINA pārliedību, ka Eiropas Investīciju bankai tās resursu lielākā daļa arī turpmāk jāatvēr ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas veicināšanai, un apliecina gatavību pārskatīt Eiropas Investīciju bankas vajadzības pēc kapitāla, līdzko tas būs vajadzīgs šim nolūkam,

VIENOJAS, ka Kohēzijas fonds Savienībai nodrošinās finanšu ieguldījumu projektiem, kas attiecas uz vidi un Eiropas komunikāciju tīkliem tajās dalībvalstīs, kuru nacionālais kopprodukts uz vienu iedzīvotāju nesasniedz 90 % no Savienības vidējā, un kurām ir programma, lai īstenotu Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. pantā izvirzītos ekonomiskās konverģences nosacījumus,

APLIECINA nodomu pieļaut lielāku elastību, struktūrfondu finansējumu piešķirot konkrētām vajadzībām, uz ko pašlaik neattiecas struktūrfondu noteikumi,

APLIECINA gatavību mērķtiecīgi dažādot Savienības iesaistes līmeņus attiecībā uz struktūrfondu programmām un projektiem, lai izvairītos no pārmērīgiem budžeta izdevumu palielinājumiem mazāk turīgās dalībvalstīs,

ATZĪST vajadzību regulāri pārraudzīt panākumus, kas gūti, tiecoties sasniegt ekonomisko, sociālo un teritoriālo kohēziju, un apliecina gatavību šajā sakarā iedziļināties visos vajadzīgajos pasākumos,

APLIECINA nodomu vairāk ievērot konkrētu dalībvalstu iespējas ieguldīt Savienības pašu resursu sistēmā un pārbaudīt iespējas, kā labot nelabvēlīgas parādības, kas attiecībā uz mazāk turīgām dalībvalstīm pašlaik pastāv Savienības pašu resursu sistēmā,

VIENOJAS pievienot šo Protokolu Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

29. PROTOKOLS

PAR SABIEDRISKĀS APRAIDES SISTĒMU DALĪBVALSTĪS

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IEVĒROJOT TO, ka sabiedriskās apraides sistēma dalībvalstīs ir tieši saistīta ar katras valsts sabiedrības demokrātijas, sociālajām un kultūras vajadzībām un vajadzību saglabāt plašsaziņas līdzekļu plurālismu;

IR VIENOJUŠĀS par šādiem paskaidrojumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

Līgumu noteikumi neskar dalībvalstu kompetenci nodrošināt sabiedriskās apraides finansējumu, ja šādu finansējumu piešķir apraides organizācijām, lai tās izpildītu valsts pasūtījumu, ko tām uzticējusi, noteikusi un organizējusi attiecīgā dalībvalsts, un ja šāds finansējums nav pretrunā kopējām interesēm, iespaidojot tirdzniecības nosacījumus un konkurenci Savienībā, tomēr ņemot vērā valsts pasūtījuma izpildi.

30. PROTOKOLS

PAR EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTAS PIEMĒROŠANU POLIJAI UN APVIENOTAJAI KARALISTEI

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TĀ KĀ Līguma par Eiropas Savienību 6. pantā Savienība atzīst Eiropas Savienības Pamattiesību hartā izklāstītās tiesības, brīvības un principus;

TĀ KĀ Harta jāpiemēro stingri saskaņā ar minētā 6. panta noteikumiem un pašas Hartas VII sadaļas noteikumiem;

TĀ KĀ minētajā 6. pantā noteikta prasība, ka Hartu jāpiemēro un jāinterpretē Polijas un Apvienotās Karalistes tiesās stingri saskaņā ar šajā pantā minētajiem paskaidrojumiem;

TĀ KĀ Hartā ir ietvertas gan tiesības, gan principi;

TĀ KĀ Hartā ietverti gan civila, gan politiska rakstura nosacījumi, kā arī ekonomiska un sociāla rakstura nosacījumi;

TĀ KĀ Hartā atkārtoti apliecinātas Savienības atzītas tiesības, brīvības un principi un šīs tiesības padarītas redzamākas, taču nav radītas jaunas tiesības vai principi;

ATGĀDINOT Polijas un Apvienotās Karalistes pienākumus saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību, Līgumu par Eiropas Savienības darbību, kā arī Savienības tiesību aktiem kopumā;

ŅEMOT VĒRĀ Polijas un Apvienotās Karalistes vēlmi precizēt dažus Hartas piemērošanas aspektus;

Šajā sakarā VĒLOTIES precizēt Hartas piemērošanu attiecībā pret Polijas un Apvienotās Karalistes normatīviem vai administratīviem aktiem un tās piekritību Polijā un Apvienotajā Karalistē;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT, ka atsauces minētajā protokolā uz konkrētu Hartas noteikumu darbību nekādā ziņā neskar citu Hartas noteikumu darbību;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT, ka minētais protokols neskar Hartas piemērošanu pārējās dalībvalstīs;

ATKĀRTOTI APSTIPRINOT, ka minētais protokols neskar citus Polijas un Apvienotās Karalistes pienākumus saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību, Līgumu par Eiropas Savienības darbību, kā arī Savienības tiesību aktiem kopumā;

IR VIENOJUSĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

1. pants

1. Ar Hartu nepalielina ES Tiesas vai jebkuras tiesas Polijā vai Apvienotajā Karalistē spējas atzīt, ka Polijas vai Apvienotās Karalistes tiesību akti, regulas un administratīvie noteikumi, prakse vai darbības neatbilst pamattiesībām, brīvībām un principiem, kas tajā atkārtoti apstiprināti.
2. Jo īpaši – un skaidrības labad – nekas Hartas IV sadaļā nerada piekritīgas tiesības, kas piemērojamas Polijai vai Apvienotajai Karalistei, izņemot tiktāl, ciktāl Polija vai Apvienotā Karaliste paredzējusi šādas tiesības savas valsts tiesību aktos.

2. pants

Ja kāds Hartas noteikums attiecas uz valsts praksi un tiesību aktiem, to piemēro Polijai vai Apvienotajai Karalistei vienīgi tiktāl, ciktāl tajā ietvertās tiesības vai principi ir atzīti Polijas vai Apvienotās Karalistes tiesību aktos vai praksē.

31. PROTOKOLS

PAR NĪDERLANDES ANTIĻĀS RAFINĒTU NAFTAS PRODUKTU IMPORTU EIROPAS SAVIENĪBĀ

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLOTIES sīkāk izstrādāt tirdzniecības sistēmu, ko attiecina uz Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu importu Eiropas Ekonomikas kopienā,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

Šis protokols attiecas uz naftas produktiem, kas ietilpst Briseles nomenklatūras pozīcijās 27.10, 27.11, 27.12, ex 27.13 (parafīns, naftas vai slānekļa parafīns un parafīna atliekas) un 27.14 un ko importē lietošanai dalībvalstīs.

2. pants

Sakarā ar Nīderlandes Antiļu asociēšanu Savienībā, dalībvalstis apņemas attiecināt uz šajā valstī rafinētiem naftas produktiem tarifu atvieglojumus atbilstīgi šā protokola noteikumiem. Šie noteikumi ir spēkā neatkarīgi no tā, kādi ir dalībvalstu piemērotie izcelsmes noteikumi.

3. pants

1. Ja Komisija pēc kādas dalībvalsts lūguma vai pēc savas ierosmes konstatē, ka Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu imports Savienībā atbilstīgi 2. pantā minētajai sistēmai rada patiesas grūtības vienas vai vairāku dalībvalstu tirgū, tā lemj par to, ka attiecīgajām dalībvalstīm jāievieš, jāpalielina vai atkārtoti jāievieš muitas nodokļi attiecībā uz minēto importu tādā apjomā un uz tādu laika posmu, kas vajadzīgs, lai minēto situāciju novērstu. Šādi ieviesto, palielināto vai atkārtoti ieviesto muitas nodokļu likmes nedrīkst pārsniegt tās likmes, ko par tādu pašu produktu importu piemēro trešām valstīm.
2. Šā panta 1. punkta noteikumus jebkurā gadījumā var piemērot, ja Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu imports Savienībā sasniedz divus miljonus tonnu gadā.
3. Padomi informē par Komisijas lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar 1. un 2. punktu, tostarp par tiem, ar ko dalībvalsts lūgumu noraida. Padome pēc jebkuras dalībvalsts lūguma var uzņemties atbildību par šiem jautājumiem un ar lēmumu tos jebkurā laikā var grozīt vai atcelt.

4. pants

1. Ja kāda dalībvalsts uzskata, ka Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu imports tieši vai caur citu dalībvalsti atbilstīgi 2. pantā izstrādātajai sistēmai rada patiesas grūtības tās tirgū un ka ir jāveic tūlītēji pasākumi, lai situāciju labotu, tā pēc savas ierosmes var nolemt piemērot muitas nodokļus šādam importam, ar noteikumu, ka likme nedrīkst pārsniegt to likmi, ko tā par tādu pašu produktu importu piemēro trešām valstīm. Tā par savu lēmumu paziņo Komisijai, kura mēneša laikā lemj par to, vai dalībvalsts paredzētos pasākumus var atstāt spēkā vai arī tie ir jāgroza vai jāatceļ. Šādam Komisijas lēmumam piemēro 3. panta 3. punkta noteikumus.
2. Ja atbilstīgi 2. pantā izstrādātajai sistēmai kādā Eiropas Savienības dalībvalstī vai dalībvalstīs tieši vai caur kādu dalībvalsti importētu Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu daudzums kalendārajā gadā pārsniedz šā protokola pielikumā noteikto daudzumu tonnās, uzskata, ka šīs vai šo dalībvalstu pasākumi, kas paredzēti konkrētajā gadā saskaņā ar 1. punktu, ir pamatoti. Komisija, pārliedzinoties, ka noteiktais daudzums tonnās ir sasniegts, oficiāli reģistrē veiktos pasākumus. Šādā gadījumā pārējās dalībvalstis atturas oficiāli iesniegt jautājumu Padomē.

5. pants

Ja Savienība nolemj naftas produktiem piemērot kvantitatīvus ierobežojumus neatkarīgi no tā, no kurienes tos importē, šos ierobežojumus var attiecināt arī uz Nīderlandes Antiļu naftas produktiem. Tādā gadījumā Nīderlandes Antiļām, salīdzinot ar trešām valstīm, piemēro labvēlīgāku režīmu.

6. pants

1. Padome pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu un Komisiju, lemjot vienbalsīgi, pārskata 2. līdz 5. panta noteikumus, pēc tam, kad pieņem kopēju definīciju naftas produktiem ar izcelsmi trešās un asociētajās valstīs vai kad pieņem lēmumus saskaņā ar kopējo tirdzniecības politiku attiecībā uz minētajiem produktiem, vai arī izstrādā kopēju enerģētikas politiku.
2. Pēc šādas pārskatīšanas tomēr jebkurā gadījumā piemērotā formā ir jāsaglabā līdzvērtīgi atvieglojumi Nīderlandes Antiļām attiecībā uz, minimums, 2,5 miljoniem tonnu naftas produktu.
3. Savienības saistības attiecībā uz šā panta 2. punktā minētajiem līdzvērtīgiem atvieglojumiem, ja vajadzīgs, var sīkāk sadalīt pa valstīm, ņemot vērā šā protokola pielikumā norādīto daudzumu tonnās.

7. pants

Lai ieviestu šo protokolu, Komisija ir atbildīga par to, lai tiktu īstenots izstrādātais modelis attiecībā uz Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu importu dalībvalstīs. Dalībvalstis saskaņā ar Komisijas administratīvajiem ieteikumiem nosūta tai visu šim nolūkam vajadzīgo informāciju, ko Komisija izplata tālāk.

PROTOKOLA PIELIKUMS

Lai īstenotu 4.panta 2.punktu Protokolā par Nīderlandes Antiļās rafinētu naftas produktu importu Eiropas Ekonomikas kopienā, Augstās Līgumslēdzējas Puses ir nolēmušas, ka 2 miljoni tonnu naftas produktu no Antiļām tiek sadalīti starp dalībvalstīm šādi:

Vācija ...	625000 tonnu
Beļģijas un Luksemburgas Ekonomikas Savienība ...	200000 tonnu
Francija ...	75000 tonnu
Itālija ...	100000 tonnu
Nīderlande ...	1000000 tonnu

32. PROTOKOLS
PAR ĪPAŠUMA IEGĀDI DĀNIJĀ

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

NOLŪKĀ atrisināt dažas īpašas problēmas, kas saistītas ar Dāniju,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību:

Neatkarīgi no Līgumiem Dānija var saglabāt tajā spēkā esošos tiesību aktus par otru māju iegādi.

33. PROTOKOLS

PAR LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 157. PANTU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IR VIENOJUSĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību,

Līguma par Eiropas Savienības darbību 157. pantā pabalstus, kas saistīti ar sociālā nodrošinājuma sistēmu, neuzskata par atalgojumu tādā gadījumā, ja un ciktāl tie attiecas uz nodarbinātības laiku pirms 1990. gada 17. maija, izņemot gadījumus, kad darba ņēmēji vai to pārstāvji pirms šā datuma ir uzsākuši tiesvedību vai cēlušī līdzvērtīgu prasību saskaņā ar attiecīgajiem valsts tiesību aktiem.

34. PROTOKOLS

PAR ĪPAŠO REŽĪMU GRENLANDEI

Vienīgais pants

1. Režīms, ko piemēro, importējot Savienībā Grenlandes izcelsmes produktus, uz kuriem attiecas zivsaimniecības produktu tirgus kopīgā organizācija, atbilst tirgus kopīgās organizācijas mehānismiem, tomēr ietver atbrīvojumu no muitas nodokļiem un maksājumiem ar līdzvērtīgu iedarbību un kvantitatīvo ierobežojumu vai pasākumu ar līdzvērtīgu iedarbību atcelšanu, ja pieejas iespējas Grenlandes zvejas zonām, kas piešķirtas Savienībai saskaņā ar nolīgumu starp Savienību un struktūru, kura atbild par Grenlandi, Savienība uzskata par pietiekamām.
2. Visus pasākumus attiecībā uz tādu produktu importa režīmu, tostarp tos, kas attiecas uz tādu pasākumu pieņemšanu, pieņem saskaņā ar procedūru, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienības darbību 43. pantā.

35. PROTOKOLS

PAR ĪRIJAS KONSTITŪCIJAS 40.3.3. PANTU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību,
Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam,

Nekādi noteikumi Līgumos, Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā, ne arī citos
līgumos vai aktos, ar ko groza vai papildina minētos Līgumus, nekavē Īrijā piemērot Īrijas
Konstitūcijas 40.3.3. pantu.

36. PROTOKOLS

PAR PĀREJAS NOTEIKUMIEM

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

TĀ KĀ, lai organizētu pāreju no Līgumu noteikumiem par iestādēm, kas piemērojami līdz brīdim, kad stāsies spēkā Lisabonas Līgums, uz noteikumiem, kas paredzēti minētajā Līgumā, ir nepieciešams paredzēt pārejas noteikumus,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko Līgumam par Eiropas Savienību, Līgumam par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumam:

1. pants

Šajā protokolā vārdi "Līgumi" apzīmē Līgumu par Eiropas Savienību, Līgumu par Eiropas Savienības darbību un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu.

I SADAĻA

NOTEIKUMI PAR EIROPAS PARLAMENTU

2. pants

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 14. panta 2. punkta otro daļu Eiropadome pietiekami savlaicīgi pirms 2009. gada Eiropas Parlamenta vēlēšanām pieņem lēmumu, ar ko nosaka Eiropas Parlamenta sastāvu.

Līdz Eiropas Parlamenta 2004. līdz 2009. gada sasaukuma beigām tas sastāvs un deputātu skaits paliek tas pats, kas bija, kad stājās spēkā Lisabonas Līgums.

II SADAĻA

NOTEIKUMI PAR KVALIFICĒTU BALSU VAIRĀKUMU

3. pants

1. Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punktu tā punkta un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta noteikumi par kvalificēta vairākuma definīciju Eiropadomē un Padomē stājas spēkā 2014. gada 1. novembrī.
2. Laikposmā no 2014. gada 1. novembra līdz 2017. gada 31. martam, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, Padomes loceklis var lūgt, lai lēmumu pieņem ar tādu kvalificētu balsu vairākumu, kā definēts 3. punktā. Šādā gadījumā piemēro 3. un 4. punktu.
3. Līdz 2014. gada 31. oktobrim spēkā ir turpmāk izklāstītie noteikumi, neskarot Līguma par Eiropas Savienības darbību 235. panta 1. punkta otro daļu:

Eiropadomes un Padomes lēmumiem, kam nepieciešams kvalificēts balsu vairākums, locekļu balsis vērtē šādi:

Beļģija	12
Bulgārija	10
Čehijas Republika	12
Dānija	7
Vācija	29
Igaunija	4
Īrija	7
Grieķija	12
Spānija	27
Francija	29
Itālija	29
Kipra	4
Latvija	4
Lietuva	7
Luksemburga	4
Ungārija	12
Malta	3
Nīderlande	13
Austrija	10
Polija	27
Portugāle	12
Rumānija	14
Slovēnija	4
Slovākija	7
Somija	7
Zviedrija	10
Apvienotā Karaliste	29

Gadījumos, kad saskaņā ar Līgumiem lēmums ir jāpieņem pēc Komisijas priekšlikuma, tas ir pieņemts, ja "par" ir vismaz 255 balsis, kas pārstāv locekļu vairākumu. Pārējos gadījumos lēmums ir pieņemts, ja "par" ir vismaz 255 balsis, kas pārstāv vismaz divas trešdaļas locekļu.

Ja Eiropadome vai Padome pieņem aktu ar kvalificētu balsu vairākumu, Eiropadomes vai Padomes loceklis var lūgt veikt pārbaudi, lai pārliecinātos par to, ka dalībvalstis, kas veido kvalificēto balsu vairākumu, aptver vismaz 62 % no visiem Savienības iedzīvotājiem. Ja konstatē, ka tā nav, aktu nepieņem.

4. Līdz 2014. gada 31. oktobrim gadījumos, kad saskaņā ar Līgumiem balsošanā piedalās ne visi Padomes locekļi, un īpaši gadījumos, kad ir prasīts izmantot kvalificētu balsu vairākumu, kā tas definēts atbilstīgi 238. panta 3. punktam Līgumā par Eiropas Savienības darbību, kvalificētais balsu vairākums ir tāda pati vērtēto balsu attiecība un Padomes locekļu skaita attiecība un, vajadzības gadījumā, tāda pati iesaistīto dalībvalstu iedzīvotāju attiecība, kāda noteikta šā panta 3. punktā.

III SADAĻA

NOTEIKUMI PAR PADOMES SASTĀVIEM

4. pants

Kamēr nav stājies spēkā Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 6. punkta pirmajā daļā minētais lēmums, Padome var sanākt minētā punkta otrajā un trešajā daļā minētajos sastāvos, kā arī citos sastāvos, kas ir noteikti sarakstā, kuru apstiprina ar Vispārējo lietu Padomes pieņemtu lēmumu, to pieņemot ar vienkāršu balsu vairākumu.

IV SADAĻA

NOTEIKUMI PAR KOMISIJU, TOSTARP PAR EIROPAS SAVIENĪBAS AUGSTO PĀRSTĀVI ĀRLIETĀS UN DROŠĪBAS POLITIKAS JAUTĀJUMOS

5. pants

Komisijas locekļi, kas ir amatā dienā, kad stājas spēkā Lisabonas Līgums, paliek amatā līdz amata pilnvaru termiņa beigām. Tomēr dienā, kad amatā tiek iecelts Savienības Augstais pārstāvis ārlietās un drošības politikas jautājumos, beidzas amata pilnvaru termiņš Komisijas loceklim ar tādu pašu pilsonību kā Augstajam pārstāvim.

V SADAĻA

NOTEIKUMI PAR PADOMES ĢENERĀLSEKRETĀRU, AUGSTO PĀRSTĀVI KOPĒJĀS ĀRPOLITIKAS UN DROŠĪBAS POLITIKAS JAUTĀJUMOS UN PADOMES ĢENERĀLSEKRETĀRA VIETNIEKU

6. pants

Padomes ģenerālsēkretāra, Augstā Pārstāvja kopējās ārpolitikas un drošības politikas jautājumos un Padomes ģenerālsēkretāra vietnieka amata pilnvaru laiks beidzas dienā, kad stājas spēkā Lisabonas Līgums. Padome ieceļ ģenerālsēkretāru saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 240. panta 2. punktu.

VI SADAĻA

NOTEIKUMI PAR PADOMDEVĒJĀM STRUKTŪRĀM

7. pants

Kamēr nav stājies spēkā Līguma par Eiropas Savienības darbību 301. pantā minētais lēmums, Ekonomikas un sociālo lietu komitejas locekļu sadalījums ir šāds:

Beļģija	12	Luksemburga	6
Bulgārija	12	Ungārija	12
Čehijas Republika	12	Malta	5
Dānija	9	Nīderlande	12
Vācija	24	Austrija	12
Igaunija	7	Polija	21
Īrija	9	Portugāle	12
Grieķija	12	Rumānija	15
Spānija	21	Slovēnija	7
Francija	24	Slovākija	9
Itālija	24	Somija	9
Kipra	6	Zviedrija	12
Latvija	7	Apvienotā Karaliste	24
Lietuva	9		

8. pants

Kamēr nav stājies spēkā Līgumā par Eiropas Savienības darbību 305. punktā minētais lēmums, Reģionu komitejas locekļu sadalījums ir šāds:

Beļģija	12	Luksemburga	6
Bulgārija	12	Ungārija	12
Čehijas Republika	12	Malta	5
Dānija	9	Nīderlande	12
Vācija	24	Austrija	12
Igaunija	7	Polija	21
Īrija	9	Portugāle	12
Grieķija	12	Rumānija	15
Spānija	21	Slovēnija	7
Francija	24	Slovākija	9
Itālija	24	Somija	9
Kipra	6	Zviedrija	12
Latvija	7	Apvienotā Karaliste	24
Lietuva	9		

VII SADAĻA

PAR PĀREJAS NOTEIKUMIEM ATTIECĪBĀ UZ AKTIEM, KAS PIEŅEMTI, PAMATOJOTIES UZ LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBU V UN VI SADAĻU, PIRMS STĀJĀS SPĒKĀ LISABONAS LĪGUMS

9. pants

Tādu aktu tiesiskās sekas, kurus Savienības iestādes un struktūras pieņēmušas, pamatojoties uz Līgumu par Eiropas Savienību, pirms stājās spēkā Lisabonas Līgums, paliek nemainīgas tiklīdz, ciktāl minētie akti netiks atcelti, anulēti vai grozīti, piemērojot Līgumus. Tas pats attiecas uz konvencijām, kas noslēgtas starp dalībvalstīm, pamatojoties uz Līgumu par Eiropas Savienību.

10. pants

1. Kā pārejas pasākumu un saistībā ar Savienības tiesību aktiem par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, kuri ir pieņemti pirms tam, kad ir stājies spēkā Lisabonas Līgums, iestāžu pilnvaras, minētajam Līgumam stājoties spēkā, ir šādas: Komisijas pilnvaras saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 258. pantu nav īstenojamas un Eiropas Savienības Tiesas pilnvaras saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību VI sadaļu – redakcijā, kas ir spēkā, pirms stājās spēkā Lisabonas Līgums – paliek tās pašas, arī tad, ja tās ir atzītas saskaņā ar minētā Līguma par Eiropas Savienību 35. panta 2. punktu.
2. Grozījuma izdarīšana šā panta 1. punktā minētajā tiesību aktā nozīmē, ka tajā punktā minēto iestāžu pilnvaras, kas noteiktas Līgumos un ir saistītas ar grozīto tiesību aktu, ir īstenojamas tajās dalībvalstīs, uz ko attiecas grozītais tiesību akts.
3. Katrā ziņā 1. punktā minētais pārejas pasākums zaudē spēku piecus gadus pēc tam, kad stājās spēkā Lisabonas Līgums.

4. Vēlākais sešus mēnešus pirms 3. punktā minētā pārejas laikposma beigām Apvienotā Karaliste var paziņot Padomei, ka saistībā ar 1. punktā minētajiem tiesību aktiem tā neatzīst 1. punktā minētās, Līgumos noteiktās iestāžu pilnvaras. Ja Apvienotā Karaliste nāk klajā ar tādu paziņojumu, visus 1. punktā minētos tiesību aktus Apvienotajai Karalistei beidz piemērot no 3. punktā minētā pārejas laikposma beigām. Šī punkta daļa neattiecas uz grozītiem tiesību aktiem, ko piemēro Apvienotajai Karalistei, kā minēts 2. punktā.

Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Komisijas priekšlikuma, var noteikt arī vajadzīgos pasākumus, kas izriet no šāda paziņojuma, kā arī vajadzīgos pārejas pasākumus. Apvienotā Karaliste nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā. Kvalificētu Padomes balsu vairākumu nosaka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 3. punkta a) apakšpunktu.

Padome, pieņemot lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Komisijas priekšlikuma, var pieņemt arī lēmumu par to, ka Apvienotā Karaliste vajadzības gadījumā uzņemas tiešas finansiālas sekas, kas nenovēršami radušās, kad uz to beidz attiecināt tādus tiesību aktus.

5. Jebkurā laikā pēc tam Apvienotā Karaliste var paziņot Padomei vēlmi, lai uz to attiecina tiesību aktus, ko uz to vairs neattiecina saskaņā ar 4. punkta pirmo daļu. Tādā gadījumā attiecīgi piemēro attiecīgus Protokola, ar ko iekļauj Šengenas *acquis* Eiropas Savienības sistēmā, noteikumus vai Protokola par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju noteikumus par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Iestāžu pilnvaras saistībā ar šiem tiesību aktiem ir tās pašas, kas noteiktas Līgumos. Pieņemot lēmumus saskaņā ar attiecīgajiem protokoliem, Savienības iestādes un Apvienotā Karaliste cenšas atjaunot pēc iespējas plašāku Apvienotās Karalistes līdzdalību brīvības, drošības un tiesiskuma jomā pieņemtās Savienības *acquis* piemērošanā, nopietni neskarot dažādu *acquis* daļu izmantojamību un reizē respektējot to saderību.

37. PROTOKOLS

PAR EOTK LĪGUMA IZBEIGŠANĀS FINANSIĀLAJĀM SEKĀM UN PAR EIROPAS OGĻU UN TĒRAUDA PĒTNIECĪBAS FONDU

AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

ATGĀDINOT, ka visi Eiropas Ogļu un tērauda kopienas aktīvi un pasīvi, kādi tie bija 2002. gada 23. jūlijā, ir 2002. gada 24. jūlijā nodoti Eiropas Kopienai;

ŅEMOT VĒRĀ vēlmi minētos līdzekļus izmantot pētniecībai nozarēs, kas saistītas ar ogļrūpniecību un tērauda rūpniecību, un vajadzību pēc dažiem īpašiem noteikumiem šajā sakarā;

IR VIENOJUSIES par šādiem noteikumiem, ko pievieno Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību.

1. pants

1. Šo aktīvu un pasīvu tīro vērtību, kāda tā ir EOTK bilanci 2002. gada 23. jūlijā, ņemot vērā jebkādu pieaugumu vai samazinājumu, kas varētu rasties likvidācijas darbību rezultātā, uzskata par aktīviem, kas paredzēti pētniecībai ar ogļrūpniecību un tērauda rūpniecību saistītās nozarēs, turpmāk tekstā – "likvidējamā EOTK". Pēc likvidācijas pabeigšanas minētos aktīvus dēvē par "Ogļu un tērauda pētniecības fonda aktīviem".

2. Ieņēmumus no aktīviem, ko dēvē par "Ogļu un tērauda pētniecības fondu", saskaņā ar šo protokolu un uz tā pamata pieņemtiem aktiem izmanto tikai pētniecībai, ko veic ar ogļrūpniecību un tērauda rūpniecību saistītās nozarēs, bet kas nav paredzēta pētniecības pamatprogrammā.

2. pants

Padome, saņēmusi Eiropas Parlamenta piekrišanu, saskaņā ar īpašu likumdošanas procedūru pieņem noteikumus, kas vajadzīgi šā protokola īstenošanai, tostarp pamatprincipus.

Padome pēc Komisijas priekšlikuma un pēc apspriešanās ar Eiropas Parlamentu pieņem pasākumus, ar ko nosaka daudzgadu finanšu pamatnostādnes attiecībā uz Ogļu un tērauda pētniecības fonda aktīvu pārvaldīšanu, kā arī tehniskas pamatnostādnes attiecībā uz Ogļu un tērauda pētniecības fonda pētniecības programmu.

3. pants

Ja vien šajā protokolā un uz tā pamata pieņemtos aktos nav paredzēts citādi, piemēro Līgumu noteikumus.

PIELIKUMI

I PIELIKUMS

SARAKSTS, KAS MINĒTS LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU 38. PANTĀ

– 1 –	– 2 –
Numurs Briseles nomenklatūrā	Produkta apraksts
1. NODAĻA	Dzīvi dzīvnieki
2. NODAĻA	Gaļa un pārtikas gaļas subprodukti
3. NODAĻA	Zivis, vēžveidīgie un mīkstmieši
4. NODAĻA	Piena pārstrādes produkti; putnu olas; dabīgais medus
5. NODAĻA	
05.04	Dzīvnieku (izņemot zivju) zarnas, pūšļi un kuņģi, gan veseli, gan to daļas
05.15	Dzīvnieku izcelsmes produkti, kas citur nav minēti vai ietverti; beigti dzīvnieki, kas minēti 1. vai 3. nodaļā un kas nav derīgi pārtikai
6. NODAĻA	Veģetējoši koki un citi augi; sīpoli, saknes un līdzīgas augu daļas; griezti ziedi un dekoratīvi zaļumi
7. NODAĻA	Dārzeni un daži ēdami sakņaugi un bumbuļaugi
8. NODAĻA	Ēdami augļi un rieksti; ķirbjaugu vai citrusu augļu mizas
9. NODAĻA	Kafija, tēja un garšvielas, izņemot mate (pozīcija 09.03)

– 1 – Numurs Briseles nomenklatūrā	– 2 – Produkta apraksts
10. NODAĻA	Labība
11. NODAĻA	Milt rūpniecības ražojumi; iesals un ciete; lipekļi; inulīns
12. NODAĻA	Eļļas augu sēklas un augļi; dažādi graudi, sēklas un augļi; augi rūpniecības un medicīnas vajadzībām; salmi un rupjā lopbarība
13. NODAĻA	
ex 13.03	Pektīns
15. NODAĻA	
15.01	Kausēti cūku tauki un citi apstrādāti cūku tauki; apstrādāti mājputnu tauki
15.02	Nekausēti liellopu, aitu vai kazu tauki; no tiem pagatavoti kausēti tauki (tostarp premier jus)
15.03	Kausētu cūku tauku stearīns, oleostearīns un tauku stearīns, kausētu cūku tauku eļļa, oleoeļļa un taleļļa, neemulģēta, nesajaukta un citādi nesagatavota
15.04	Zivju vai jūras zīdītāju tauki un eļļas, arī rafinētas
15.07	Negaistošas augu eļļas, šķidras vai cietas, nerafinētas, rafinētas vai attīrītas
15.12	Dzīvnieku vai augu tauki un eļļas, hidrogenētas, arī rafinētas, bet tālāk neapstrādātas
15.13	Margarīns, kausētu cūku tauku aizstājēji un citi apstrādāti tauki pārtikai
15.17	Taukvielu un dzīvnieku vai augu vasku apstrādes atlikumi
16. NODAĻA	Gaļas, zivju, vēžveidīgo vai mīkstmiešu izstrādājumi

– 1 –	– 2 –
Numurs Briseles nomenklatūrā	Produkta apraksts
17. NODAĻA	
17.01	Ciets cukurbiešu un cukurniedru cukurs
17.02	Pārējie cukuri; cukura sīrupi; mākslīgais medus (sajaukts vai nesajaukts ar dabīgo medu); grauzdēts cukurs
17.03	Melase, arī balināta
17.05 (*)	Aromatizēti vai krāsoti cukuri, sīrupi un melases, tomēr izņemot augļu sulas ar cukura piedevu jebkurā daudzumā
18. NODAĻA	
18.01	Kakao pupiņas, veselas vai maltas, negrauzdētas vai grauzdētas
18.02	Kakao čaumalas, apvalki, miziņas un citi atkritumi
20. NODAĻA	Dārzeņu, augļu vai citu augu daļu izstrādājumi
22. NODAĻA	
22.04	Rūgstoša vīnogu misa vai vīnogu misa, kuras rūgšana pārtraukta, nepievienojot spirtu
22.05	Svaigo vīnogu vīni; vīnogu misa, kuras rūgšana pārtraukta, pievienojot spirtu
(*)	
Pozīcija pievienota ar 1. pantu Eiropas Ekonomikas kopienas Padomes 1959. gada 18. decembra Regulā Nr. 7a (OV Nr. 7, 30.1.1961., 71/61. lpp.).	

– 1 – Numurs Briseles nomenklatūrā	– 2 – Produkta apraksts
22. NODAĻA (turpinājums)	
22.07	Citi raudzēti dzērieni (piemēram, ābolu sidrs, bumbieru vīns, medalus)
ex 22.08 (*)	Etilspirts vai attīrīti spirti, denaturēti vai nedenaturēti, jebkāda stipruma, kas iegūti no lauksaimniecības produktiem, kuri minēti I pielikumā, izņemot liķierus, citus alkoholiskos dzērienus un alkoholisko preparātu maisījumus (dēvētus par "koncentrētiem ekstraktiem"), kas paredzēti dzērienu izgatavošanai
ex 22.09 (*)	
22.10 (*)	Etiķis un etiķa aizstājēji
23. NODAĻA	Pārtikas rūpniecības atliekas un atkritumi; sagatavota rupjā dzīvnieku barība
24. NODAĻA	
24.01	Neapstrādāta tabaka, tabakas atkritumi
45. NODAĻA	
45.01	Dabiskais korķis, neapstrādāts, sasmalcināts, granulēts vai malts; korķa atkritumi
54. NODAĻA	
54.01	Linšķiedra, neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; linu atsukas un atbiras (tostarp plucinātas lupatas)
57. NODAĻA	
57.01	Kaņepāju šķiedra (<i>Cannabis sativa</i>), neapstrādāta vai apstrādāta, bet nevērpta; kaņepāju šķiedru atsukas un atbiras (tostarp plucinātas lupatas vai virves)
(*)	Pozīcija pievienota ar 1. pantu Eiropas Ekonomikas kopienas Padomes 1959. gada 18. decembra Regulā Nr. 7a (OV Nr. 7, 30.1.1961., 71/61. lpp.).

II PIELIKUMS

AIZJŪRAS ZEMES UN TERITORIJAS, UZ KURĀM ATTIECAS LĪGUMA PAR EIROPAS SAVIENĪBAS DARBĪBU IV DAĻAS NOTEIKUMI

- Grenlande,
- Jaunkaledonija un piederīgās teritorijas,
- Franču Polinēzija,
- Francijas Dienvidu un Antarktikas teritorijas,
- Volisa un Futunas salas,
- Majota,
- Senpjēra un Mikelona,
- Aruba,
- Nīderlandes Antiļas:
 - Bonēra,
 - Kirasao,
 - Saba,
 - Senteistāzija,
 - Sentmartēna.
- Angilja,
- Kaimanu salas,
- Folklendas salas,
- Dienviddžordžija un Dienvidsendviču salas,
- Montserrata,
- Pitkērna,
- Sv. Helēnas sala un piederīgās teritorijas,
- Britu Antarktikas teritorija,
- Britu Indijas okeāna teritorija,
- Tērksas un Kaikosas salas,
- Britu Virdžīnu salas,
- Bermudu salas.

**DEKLARĀCIJAS,
KAS PIEVIENOTAS LISABONAS LĪGUMU,
KAS PARAKSTĪTS 2007. GADA 13. DECEMBRĪ,
PIEŅĒMUŠĀS STARPVALDĪBU KONFERENCES
NOBEIGUMA AKTAM**

A. DEKLARĀCIJAS PAR LĪGUMU NOTEIKUMIEM

1. Deklarācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu

Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kam ir juridiski saistošs spēks, ir apstiprinātas pamattiesības, kas garantētas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un kas izriet no dalībvalstīs pieņemtajām konstitucionālajām tradīcijām.

Ar Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma ārpus Savienības pilnvarām un Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas pilnvaras vai uzdevumi, nedz grozītas pilnvaras un uzdevumi, kas noteikti Līgumos.

2. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 6. panta 2. punktu

Konference ir vienisprātis par to, ka Savienībai jāpievienojas Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijai tā, lai saglabātu Savienības tiesību sistēmas īpašās iezīmes. Šajā sakarā Konference pieņem zināšanai, ka starp Eiropas Savienības Tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesu pastāv pastāvīgs dialogs, ko būtu iespējams pastiprināt, kad Eiropas Savienība pievienosies Eiropas Cilvēktiesību konvencijai.

3. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 8. pantu

Savienība ņems vērā teritorijas ziņā mazo valstu īpašo stāvokli, kurām ar Savienību ir īpašas ciešas attiecības.

4. Deklarācija par Eiropas Parlamenta sastāvu

Papildu vietu Eiropas Parlamentā piešķirs Itālijai.

5. Deklarācija par Eiropadomes politisko piekrišanu attiecībā uz projektu Lēmumam par Eiropas Parlamenta sastāvu

Eiropadome sniegs politisku piekrišanu attiecībā uz pārskatīto projektu Lēmumam par Eiropas Parlamenta sastāvu 2009. līdz 2014. gada pilnvaru termiņā, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta priekšlikumu.

6. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 15. panta 5. un 6. punktu, 17. panta 6. un 7. punktu, kā arī 18. pantu

Izraugoties personas, kurām piedāvā stāties Eiropadomes priekšsēdētāja, Komisijas priekšsēdētāja un Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos amatā, atbilstīgi jāņem vērā vajadzība respektēt Savienības un tās dalībvalstu ģeogrāfisko un demogrāfisko daudzveidību.

7. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punktu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punktu

Konference paziņo, ka lēmumu par Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta īstenošanu Padome pieņems sešus mēnešus pēc tam, kad parakstīs Lisabonas Līgumu, un ka šis lēmums stāsies spēkā vienā dienā ar minētā Līguma stāšanos spēkā. Lēmuma projekts ir izklāstīts turpmāk.

Projekts Padomes Lēmumam
attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta un
Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta īstenošanu
laikposmā no 2014. gada 1. novembra līdz 2017. gada 31. martam, no vienas puses,
un pēc 2017. gada 1. aprīļa, no otras puses

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

tā kā:

- 1) Būtu jāpieņem noteikumi, kas ļautu veiksmīgi pāriet no sistēmas, kurā lēmumus Padomē pieņem ar kvalificētu balsu vairākumu – kā tā definēta tā Protokola par pārejas noteikumiem 3. panta 3. punktā, kuru turpinās piemērot līdz 2014. gada 31. oktobrim – uz balsošanas sistēmu, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punktā un Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punktā, kuru piemēros, sākot no 2014. gada 1. novembra, tostarp, pārejas perioda laikā līdz 2017. gada 31. martam, specifiski noteikumi, kas paredzēti minētā protokola 3. panta 2. punktā.
- 2) Tiek atgādināts, ka Padomes prakse ir veltīt visas pūles tam, lai stiprinātu to lēmumu demokrātisko legimitāti, kas pieņemti ar kvalificētu balsu vairākumu,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. iedaļa

Noteikumi, ko piemēro laikposmā no 2014. gada 1. novembra līdz 2017. gada 31. martam

1. pants

Laikposmā starp 2014. gada 1. novembri un 2017. gada 31. martu, ja Padomes locekļi, kas pārstāv:

- a) vismaz trīs ceturtdaļas iedzīvotāju kopskaita, vai
- b) vismaz trīs ceturtdaļas dalībvalstu kopskaita,

kas vajadzīgs, lai būtu panākts bloķējošais mazākums, kas izriet no Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta pirmās daļas vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta piemērošanas, izsaka iebildumus sakarā kāda akta pieņemšanu Padomē ar kvalificētu balsu vairākumu, Padome apspriežas par šo jautājumu.

2. pants

Šādas apspriešanās gaitā Padome dara visu, kas ir tās spēkos, lai saprātīgā laikposmā, un neskarot ar Savienības tiesību aktiem noteiktos obligātos laika ierobežojumus, panāktu apmierinošu risinājumu, kas varētu kļūdēt visas 1. pantā minēto Padomes locekļu bažas.

3. pants

Šajā sakarā Padomes priekšsēdētājs ar Komisijas palīdzību un atbilstīgi Padomes reglamentam uzņemas jebkādu iniciatīvu, lai nodrošinātu plašāku vienošanās pamatu Padomē. Padomes locekļi sniedz priekšsēdētājam savu palīdzību.

2. iedaļa

Noteikumi, ko piemēro laikposmā pēc 2017. gada 1. aprīļa

4. pants

Sākot no 2017. gada 1. aprīļa, ja Padomes locekļi, kas pārstāv:

- a) vismaz 55 % iedzīvotāju kopskaita, vai
- b) vismaz 55 % dalībvalstu kopskaita,

kas vajadzīgs, lai būtu panākts bloķējošais mazākums, kas izriet no Līguma par Eiropas Savienību 16. panta 4. punkta pirmās daļas vai Līguma par Eiropas Savienības darbību 238. panta 2. punkta piemērošanas, izsaka iebildumus sakarā kāda akta pieņemšanu Padomē ar kvalificētu balsu vairākumu, Padome apspriežas par šo jautājumu.

5. pants

Šādas apspriešanās gaitā Padome dara visu, kas ir tās spēkos, lai saprātīgā laikposmā, un neskarot ar Savienības tiesību aktiem noteiktos obligātos laika ierobežojumus, panāktu apmierinošu risinājumu, kas varētu kļedēt visas 4. pantā minēto Padomes locekļu bažas.

6. pants

Šajā sakarā Padomes priekšsēdētājs ar Komisijas palīdzību un atbilstīgi Padomes reglamentam uzņemas jebkādu iniciatīvu, lai nodrošinātu plašāku vienošanās pamatu Padomē. Padomes locekļi sniedz priekšsēdētājam savu palīdzību.

3. iedaļa

Spēkā stāšanās

7. pants

Šis lēmums stājas spēkā Lisabonas Līguma spēkā stāšanās dienā.

8. Deklarācija par praktiskajiem pasākumiem, kuri jāveic, stājoties spēkā Lisabonas Līgumam, saistībā ar Eiropadomes prezidentūru un Ārlietu padomi

Gadījumā, ja Lisabonas Līgums stātos spēkā pēc 2009. gada 1. janvāra, Konference aicina tās dalībvalsts kompetentās iestādes, kas tajā laikā vadīs Padomes sešu mēnešu prezidentūru, no vienas puses, un personu, ko ievēlēs par Eiropadomes priekšsēdētāju, kā arī personu, ko iecels Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos amatā, no otras puses, apspriežoties ar nākamā pusgada prezidējošo dalībvalsti, veikt konkrētus nepieciešamus pasākumus, kas ļautu nodrošināt Eiropadomes un Ārlietu padomes prezidentūras funkciju materiālo un organizatorisko aspektu efektīvu nodošanu.

9. Deklarācija par 16. panta 9. punktu Līgumā par Eiropas Savienību attiecībā uz Eiropadomes lēmumu par Padomes prezidentūru

Konference paziņo, ka Padomei būtu jāsāk sagatavot lēmums, ar kuru nosaka procedūras, kā ievieš lēmumu par Padomes prezidentūru pēc tam, kad parakstīts Lisabonas Līgums, un sešu mēnešu laikā tas būtu politiski jāapstiprina. Projekts Eiropadomes lēmumam, kuru pieņems šā Līguma spēkā stāšanās dienā, ir izklāstīts turpmāk:

Projekts Eiropadomes Lēmumam
par Padomes prezidentūru

1. pants

1. Padomes prezidentūru, izņemot Ārlietu padomes prezidentūru, katrā 18 mēnešu laikposmā kopīgi nodrošina iepriekš izveidota trīs valstu grupa. Šīs grupas izveido, ievērojot dalībvalstu vienlīdzīgas rotācijas principu un ņemot vērā gan to daudzveidību, gan teritoriālo līdzsvaru Savienībā.

2. Katrs grupas loceklis pēc kārtas pilda visu padomes sastāvu prezidentūras pienākumus sešus mēnešus, izņemot Ārlietu padomes prezidentūras pienākumus. Pārējie grupas locekļi palīdz prezidentūrai visu tās pienākumu izpildē, pamatojoties uz kopīgu programmu. Grupas locekļi var, savstarpēji vienojoties, paredzēt citus noteikumus.

2. pants

Dalībvalstu valdību Pastāvīgo pārstāvju komitejas prezidentūru nodrošina tās dalībvalsts pārstāvis, kura pilda Vispārējo lietu padomes prezidentūras uzdevumus.

Politikas un drošības komitejas prezidentūru nodrošina Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos pārstāvis.

Padomes sastāvu, izņemot Ārlietu padomes, darba grupu prezidentūras pienākumus pilda tās grupas loceklis, kas pilda attiecīgā Padomes sastāva prezidentūras pienākumus, ja vien saskaņā ar 4. pantu nav nolemts citādi.

3. pants

Vispārējo lietu padome sadarbībā ar Komisiju nodrošina dažādu Padomes sastāvu darba saskaņotību un nepārtrauktību, izstrādājot daudzgadu programmas. Prezidējošās dalībvalstis ar Padomes Ģenerālsēkretariāta palīdzību veic visus nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu Padomes darba organizēšanu un sekmīgu norisi.

4. pants

Padome pieņem lēmumu, ar ko paredz pasākumus šā lēmuma piemērošanai.

10. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 17. pantu

Konference uzskata, ka tad, kad Komisijas sastāvā vairs nebūs visu dalībvalstu pilsoņu, Komisijai īpaša uzmanība būs jāpievērš vajadzībai nodrošināt pilnīgu pārskatāmību attiecībā uz visām dalībvalstīm. Attiecīgi Komisijai cieši jāsadarbojas ar visām dalībvalstīm neatkarīgi no tā, vai Komisijas sastāvā ir to pilsoņi, un šajā kontekstā jāpievērš īpaša uzmanība vajadzībai dalīties informācijā un konsultēties ar visām dalībvalstīm.

Konference arī uzskata, ka Komisijai būtu jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai nodrošinātu, ka tiek ņemts vērā politiskais, sociālais un ekonomiskais stāvoklis visās dalībvalstīs, tostarp tajās, kuru pilsoņi nav Komisijas sastāvā. Šiem pasākumiem būtu jānodrošina arī tas, ka šo dalībvalstu nostāju ņem vērā, pieņemot piemērotus organizatoriskus noteikumus.

11. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 17. panta 6. un 7. punktu

Konference uzskata, ka saskaņā ar Līgumu noteikumiem Eiropas Parlaments un Eiropadome ir līdzatbildīgi par Eiropas Komisijas priekšsēdētāja ievēlēšanas procesa veiksmīgu norisi. Tādēļ pirms Eiropadomes lēmuma pieņemšanas Eiropas Parlamenta un Eiropadomes pārstāvji veiks nepieciešamo apspriešanos tādā veidā, kāds ir atzīts par vispiemērotāko. Saskaņā ar 17. panta 7. punkta 1.daļu šāda apspriešanās galvenokārt attieksies uz Komisijas priekšsēdētāja amata kandidātu kvalifikāciju, ņemot vērā Eiropas Parlamenta vēlēšanas. Šādas apspriešanās kārtību nosaka atbilstošā laikā, Eiropas Parlamentam un Eiropadomei abpusēji vienojoties.

12. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienību 18. pantu

1. Konference paziņo, ka attiecīgi sazināsies ar Eiropas Parlamentu, veicot sagatavošanas darbus pirms Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos iecelšanas amatā, kas paredzēta dienā, kad stāsies spēkā Lisabonas Līgums, atbilstīgi Līguma par Eiropas Savienību 18. pantam un Protokola pārejas noteikumiem 5. pantam; tā pilnvaru termiņš būs no minētās dienas līdz dienai, kad beidzas pilnvaru termiņš Komisijai, kas ir amatā attiecīgajā dienā.

2. Turklāt Konference atgādina attiecībā uz Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos, kura pilnvaru termiņš sāksies 2009. gada novembrī vienlaikus ar nākošā Komisijas sastāva pilnvarām un uz tādu pašu pilnvaru termiņu, kā Komisijai, ka viņu iecels saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 17. un 18. panta noteikumiem.

13. Deklarācija par kopējo ārpolitiku un drošības politiku

Konference uzsver, ka Līguma par Eiropas Savienību noteikumi par kopējo ārpolitiku un drošības politiku, tostarp par Savienības Augstā pārstāvja ārlietās un drošības politikas jautājumos biroja izveidi un Ārējās darbības dienesta izveidi, neskar ne dalībvalstu pašreizējo atbildību par to ārpolitikas izstrādi un īstenošanu, ne to valsts pārstāvniecības trešās valstīs un starptautiskās organizācijās.

Konference arī atgādina, ka noteikumi par kopējo drošības un aizsardzības politiku neskar dalībvalstu drošības un aizsardzības politikas īpašo būtību.

Tā uzsver, ka Eiropas Savienībai un tās dalībvalstīm vēl aizvien būs saistoši Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūtu noteikumi un, jo īpaši, Drošības padomes un to locekļu galvenā atbildība par starptautiska miera un drošības uzturēšanu.

14. Deklarācija par kopējo ārpolitiku un drošības politiku

Papildus īpašajiem noteikumiem un procedūrām, kas minētas Līguma par Eiropas Savienību 24. panta 1. punktā, Konference uzsver, ka noteikumi, kas attiecas uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku, tostarp attiecībā uz Savienības Augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un Ārējās darbības dienestu, neietekmēs katras dalībvalsts spēkā esošo juridisko pamatu, atbildību un pilnvaras saistībā ar tās ārpolitikas formulēšanu un īstenošanu, tās valsts diplomātisko dienestu, attiecības ar trešām valstīm un dalību starptautiskās organizācijās, tostarp dalībvalsts dalību Apvienoto Nāciju Organizācijas Drošības padomē.

Konference arī norāda, ka noteikumi, kas attiecas uz kopējo ārpolitiku un drošības politiku, nedod Komisijai jaunas pilnvaras ierosināt lēmumus, nedz arī palielina Eiropas Parlamenta lomu.

Konference arī atgādina, ka noteikumi par Eiropas kopējo drošības un aizsardzības politiku neskar dalībvalstu drošības un aizsardzības politikas īpašo būtību.

15. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 27. pantu

Konference paziņo, ka, tiklīdz būs parakstīts Lisabonas Līgums, Padomes ģenerālsekretāram, Augstajam Pārstāvim kopējās ārpolitikas un drošības politikas jautājumos, Komisijai un dalībvalstīm būtu jāsāk sagatavošanās darbi saistībā ar Eiropas Ārējās darbības dienestu.

16. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienību 55. panta 2. punktu

Konference uzskata, ka iespēja veikt oficiālus Līgumu tulkojumus 55. panta 2. punktā minētajās valodās palīdz sasniegt mērķi, ar kuru Savienība apņēmusies ievērot tās kultūru un valodu daudzveidības bagātību, kā noteikts 3. panta 3. punkta ceturtajā daļā. Šajā kontekstā Konference apstiprina Savienības saikni ar Eiropas kultūru daudzveidību un īpašo uzmanību, ko tā turpinās veltīt šīm un citām valodām.

Konference iesaka tām dalībvalstīm, kas vēlas izmantot 55. panta 2. punktā doto iespēju, sešos mēnešos pēc tam, kad parakstīts Lisabonas Līgums, Padomei darīt zināmu to valodu vai tās valodas, kurās tulkos Līgumus.

17. Deklarācija par Savienības tiesību aktu augstāku spēku

Konference atgādina, ka saskaņā ar iedibināto Eiropas Savienības Tiesas judikatūru, Līgumiem un tiesību aktiem, ko Savienība ir pieņēmusi, pamatojoties uz Līgumiem, ir augstāks spēks nekā dalībvalstu tiesību aktiem, ievērojot nosacījumus, kuri noteikti ar attiecīgo judikatūru.

Turklāt Konference ir nolēmusi šim nobeiguma aktam pievienot Padomes Juridiskā dienesta atzinumu par EK tiesību aktu augstāku spēku tādā redakcijā, kā tas iekļauts dokumentā 11197/07 (JUR 260):

*"Padomes Juridiskā dienesta
2007. gada 22. jūnija atzinums*

No Eiropas Kopienu Tiesas judikatūras izriet, ka EK tiesību aktu augstāks spēks ir Kopienas tiesību pamatprincips. Tiesa uzskata, ka šis princips pieder pie Eiropas Kopienas īpašajām iezīmēm. Tad, kad pieņēma pirmo šīs iedibinātās judikatūras spriedumu (Costa/ENEL, 1964. gada 15. jūlijs, Lieta 6/64¹), Līgumā tiesību aktu augstāks spēks nebija minēts. Tagad vēl arvien ir tāpat. Apstāklis, ka princips par tiesību aktu augstāku spēku nebūs minēts jaunajā Līgumā, nekādi negroza šā principa esamību un Eiropas Kopienu Tiesas pastāvošo judikatūru."

18. Deklarācija attiecībā uz kompetenču robežām

Konference uzsver, ka saskaņā ar Savienības un dalībvalstu kompetenču sadalījuma sistēmu, kas paredzēta Līgumā par Eiropas Savienību un Līgumā par Eiropas Savienības darbību, kompetences, kas Līgumos nav piešķirtas Savienībai, paliek dalībvalstīm.

¹ "Tādējādi (..) tiesības, kas izriet no līguma – neatkarīga tiesību avota – to īpašo un oriģinālo iezīmju dēļ nevarētu atcelt ar attiecīgas valsts tiesību aktu noteikumiem, lai kā tie būtu formulēti, neatņemot tām Kopienas tiesību iezīmes un neliekot apšaubīt pašu Kopienas juridisko pamatu."

Ja kādā konkrētā jomā Līgumi piešķir Savienībai kompetenci, kas ir kopīga ar dalībvalstīm, dalībvalstis īsteno savu kompetenci tad, ja Savienība nav īstenojusi savu kompetenci vai ir nolēmusi tās īstenošanu pārtraukt. Pēdējā no minētajām situācijām rodas, ja attiecīgās ES iestādes nolēmj atcelt leģislatīvu aktu, jo īpaši lai labāk nodrošinātu, ka tiek nemainīgi ievēroti subsidiaritātes un proporcionalitātes principi. Padome - pēc vienas vai vairāku dalībvalstu (dalībvalstu pārstāvju) ierosinājuma un saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 241. pantu - var lūgt Komisiju iesniegt priekšlikumus leģislatīva akta atcelšanai. Konference pauž gandarījumu par Komisijas paziņojumu, ka tā šiem lūgumiem pievērsīs īpašu uzmanību.

Tāpat Starpvaldību konferencē sanākušie dalībvalstu valdību pārstāvji saskaņā ar parasto pārskatīšanas procedūru, kas paredzēta Līguma par Eiropas Savienību 48. panta 2. līdz 5. punktā, var nolemt grozīt Līgumus, kuri ir Savienības izveides pamatā, tostarp paplašināt vai sašaurināt kompetences, kas minētajos Līgumos piešķirtas Savienībai.

19. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 8. pantu

Konference uzskata, ka cenšoties samazināt nevienlīdzību starp vīriešiem un sievietēm, Savienības dažādu politiku mērķis būs cīnīties pret visu veidu sadzīves vardarbību. Dalībvalstīm būtu jāveic visi vajadzīgie pasākumi, lai novērstu šādas kriminālsodāmas darbības un par sodītu par tām, un lai atbalstītu un aizsargātu cietušos.

20. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu

Konference paziņo, ka visos gadījumos, kad noteikumi par personas datu aizsardzību, kurus paredzēts pieņemt, pamatojoties uz 16. pantu, varētu tieši skart valsts drošību, jāpievērš īpaša uzmanība konkrētā gadījuma apstākļiem. Tā atgādina, ka pašreiz piemērojamos tiesību aktos (jo īpaši Direktīvā 95/46/EK) ir iekļautas īpašas atkāpes šajā sakarā.

21. Deklarācija par personas datu aizsardzību
tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un policijas sadarbībā

Konference atzīst, ka personas datu īpašo iezīmju dēļ var būt nepieciešami īpaši noteikumi par šo datu aizsardzību un par to brīvu apriti tiesu iestāžu sadarbībā krimināllietās un policijas sadarbībā, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 16. pantu.

22. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 48. pantu un 79. pantu

Konference uzskata: ja tāda tiesību akta projekts, kas balstās uz 79. panta 2. punktu, varētu ietekmēt kādas dalībvalsts sociālā nodrošinājuma sistēmas svarīgus aspektus, tostarp tās piemērošanas jomu, izmaksas vai finanšu struktūru, vai varētu ietekmēt tās sistēmas finansiālo līdzsvaru, kā izklāstīts 48. panta 2. daļā, šis dalībvalsts intereses attiecīgi ievēro.

23. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 48. panta otro daļu

Konference atgādina, ka šādā gadījumā saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 15. panta 4. punktu Eiropadome lēmumus pieņem, ievērojot konsensa principu.

24. Deklarācija par to, ka Eiropas Savienība ir tiesību subjekts

Konference apstiprina, ka apstāklis, ka Eiropas Savienība ir tiesību subjekts, nekādā veidā nedos Savienībai pilnvaras pieņemt tiesību aktus vai rīkoties ārpus kompetencēm, ko dalībvalstis tai ir piešķirušas Līgumos.

25. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. un 215. pantu

Konference atgādina, ka pamattiesību un pamatbrīvību ievērošana nozīmē, jo īpaši, pienācīgu uzmanību pret attiecīgo personu un subjektu procesuālo tiesību aizsardzību un ievērošanu. Šajā nolūkā un lai garantētu lēmumu, ar kuriem personām un subjektiem piemēro ierobežojošus pasākumus, pilnīgu izskatīšanu tiesā, šādi lēmumi ir jāpamato ar skaidriem un konkrētiem kritērijiem. Šie kritēriji būtu jāizstrādā atbilstīgi katra ierobežojošā pasākuma īpatnībām.

26. Deklarācija par dalībvalsts nepiedalīšanos kādā pasākumā,
kas ierosināts, pamatojoties uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu

Konference paziņo, ka ja kāda dalībvalsts izvēlas nepiedalīties pasākumā, kas ierosināts, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu, Padome veiks padziļinātas pārrunas par iespējamām sekām, attiecīgajai dalībvalstij nepiedaloties šajā pasākumā.

Turklāt jebkura dalībvalsts var aicināt Komisiju izvērtēt situāciju, pamatojoties uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 116. pantu.

Iepriekšējās daļas neskar dalībvalstu iespēju ar šo jautājumu vērsties pie Eiropadomes.

27. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 85. panta 1. punkta otro daļu

Konference uzskata, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 85. panta 1. punkta otrajā daļā minētajā regulā būtu jāņem vērā valstu iekšējie noteikumi un prakse saistībā ar kriminālvajāšanas uzsākšanu.

28. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 98. pantu

Konference pieņem zināšanai, ka 98. panta noteikumus piemēro saskaņā ar pastāvošo praksi. Tekstu "pasākumus, kas (...) vajadzīgi, lai kompensētu saimnieciskās grūtības, ko dažu Vācijas Federatīvās Republikas apgabalu saimniecībai radījusi Vācijas sadalīšana" interpretē saskaņā ar pastāvošo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru.

29. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 2. punkta c) apakšpunktu

Konference pieņem zināšanai, ka 107. panta 2. punkta c) apakšpunktu interpretē saskaņā ar pastāvošo Eiropas Savienības Tiesas judikatūru attiecībā uz noteikumu piemērošanu atbalstam, ko piešķir dažiem Vācijas Federatīvās Republikas apvidiem, kurus iespaidojusi Vācijas sadalīšana.

30. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 126. pantu

Attiecībā uz 126. pantu Konference apstiprina, ka Savienības un dalībvalstu ekonomikas un fiskālā politika balstās uz diviem svarīgiem pīlāriem – izaugsmes potenciāla palielināšanas un pareiza budžeta stāvokļa nodrošināšanas. Svarīgs instruments šo mērķu sasniegšanā ir Stabilitātes un izaugsmes pakts.

Konference vēlreiz apstiprina savu apņemšanos ievērot noteikumus, kas attiecas uz Stabilitātes un izaugsmes paktu, ņemot tos par pamatu budžeta politiku koordinācijai Eiropas Savienības dalībvalstīs.

Konference apstiprina to, ka uz noteikumiem pamatota sistēma ir labākā garantija, lai tiktu ievērotas saistības un lai pret visām dalībvalstīm būtu vienāda attieksme.

Šajā sakarā Konference arī vēlreiz apliecina atbalstu Lisabonas stratēģijas mērķiem: darba vietu radīšanai, strukturālajām reformām un sociālajai kohēzijai.

Savienība tiecas sasniegt līdzsvarotu ekonomikas izaugsmi un cenu stabilitāti. Tādēļ ekonomikas un budžeta politikās ir jānosaka pareizās prioritātes, kas virzītas uz ekonomikas reformām, jaunievedumiem, konkurētspēju, privātu ieguldījumu stiprināšanu, kā arī patēriņa veicināšanu ekonomikas vājas izaugsmes posmos. Tas būtu jāatspoguļo budžeta jomā pieņemto lēmumu virzībā valstu un Savienības līmenī, jo īpaši, pārstrukturizējot valsts ieņēmumus un izdevumus, vienlaicīgi ievērojot budžeta disciplīnu atbilstīgi Līgumiem un Stabilitātes un izaugsmes pakтам.

Problēmas ekonomikas un budžeta jomās, ar ko saskaras dalībvalstis, uzsver, cik nozīmīga ir pareiza budžeta politika visa ekonomikas attīstības procesa gaitā.

Konference ir vienisprātis, ka dalībvalstīm būtu aktīvi jāizmanto ekonomiskās atveseļošanās periodi, lai konsolidētu valsts finanses un uzlabotu to budžeta stāvokli. Mērķis ir pakāpeniski panākt budžeta atlikumu uzplaukuma periodos, radot iespēju atvieglot ekonomikas lejupejas posmu grūtības un tādējādi sniedzot ieguldījumu valsts finanšu noturīgā ilgtspējā.

Dalībvalstis gaida no Komisijas priekšlikumus, kā arī turpmākus priekšlikumus no dalībvalstīm saistībā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta izpildes stiprināšanas un vienkāršošanas iespējām. Dalībvalstis veiks nepieciešamos pasākumus, lai veicinātu savu ekonomiku izaugsmes potenciālu. Uzlabota ekonomikas politikas koordinācija varētu sekmēt šī mērķa sasniegšanu. Šī deklarācija neskar debates par Stabilitātes un izaugsmes pakta nākotnē.

31. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 156. pantu

Konference apliecina, ka 156. pantā minētās politikas ir galvenokārt dalībvalstu kompetencē. Savienības līmenī veicamajiem sekmēšanas un koordinācijas pasākumiem saskaņā ar šajā daļā minētajiem noteikumiem ir papildinošs raksturs. Tās kalpo sadarbības stiprināšanai starp dalībvalstīm, nevis valstu sistēmu saskaņošanai. Ņemot vērā sociālo partneru atbildību, šie noteikumi neskar tās garantijas un praksi, kādas pastāv katrā atsevišķā dalībvalstī.

Šī deklarācija neskar tos Līgumu noteikumus, ar kuriem piešķir kompetenci Savienībai, tostarp sociālajā jomā.

32. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību
168. panta 4. punkta c) apakšpunktu

Konference paziņo, ka ar pasākumiem, kurus pieņems, piemērojot 168. panta 4. punkta c) apakšpunktu, jāņem vērā kopējie drošības mērķi un to mērķim jābūt noteikt augstas kvalitātes un drošības normas, ja valstu noteiktās normas, kas ietekmē iekšējo tirgu, citādi traucētu sasniegt augstu cilvēka veselības aizsardzības līmeni.

33. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 174. pantu

Konference uzskata, ka atsauci uz "salām" 174. pantā var attiecināt uz salu valstīm pilnībā, ja ir izpildīti nepieciešamie kritēriji.

34. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 179. pantu

Konference ir vienprātis, ka Savienības darbība zinātnes un tehnoloģijas attīstības jomā attiecīgi ņems vērā dalībvalstu zinātnes politikas pamatorientāciju un izvēli.

35. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 194. pantu

Konference uzskata, ka 194. pants neskar dalībvalstu tiesības veikt vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu savu energoapgādi saskaņā ar nosacījumiem, kas paredzēti 347. pantā.

36. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 218. pantu par to, kā dalībvalstīm apspriest un slēgt starptautiskus nolīgumus attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu

Konference apstiprina, ka dalībvalstis var apspriest un slēgt nolīgumus ar trešām valstīm un starptautiskām organizācijām jomās, uz kurām attiecas trešās daļas V sadaļas 3., 4. un 5. nodaļas, ciktāl šādi nolīgumi atbilst Savienības tiesībām.

37. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 222. pantu

Neskarot pasākumus, kurus Savienība pieņēmusi, lai ievērotu solidaritātes saistības attiecībā uz dalībvalsti, kura ir teroristu uzbrukuma objekts vai dabas vai cilvēku izraisītas katastrofas upuris, neviens no 222. panta noteikumiem neparedz ietekmēt citas dalībvalsts iespēju izvēlēties vispiemērotākos līdzekļus savas solidaritātes saistību ievērošanai attiecībā uz šo dalībvalsti.

38. Deklarācija attiecībā uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 252. pantu par ģenerālvokātu skaitu Tiesā

Konference paziņo, ka, ja saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 252. panta pirmo daļu Tiesa pieprasīs palielināt ģenerālvokātu skaitu par trim (no astoņiem līdz vienpadsmit), Padome vienprātīgi vienosies par šādu palielinājumu.

Šādā gadījumā konference vienojas, ka Polijai, tāpat kā pašlaik Vācijai, Francijai, Itālijai, Spānijai un Apvienotajai Karalistei būs pastāvīgs ģenerālvokāts un tā vairs nepiedalīsies rotācijas sistēmā; savukārt esošajā rotācijas sistēmā notiks piecu, nevis trīs ģenerālvokātu rotācija.

39. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 290. pantu

Konference ņem vērā Komisijas nodomu turpināt konsultēties ar dalībvalstu ieceltiem ekspertiem, sagatavojot deleģētos tiesību aktus finanšu pakalpojumu jomā saskaņā ar tās iedibināto praksi.

40. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 329. pantu

Konference paziņo, ka dalībvalstis, iesniedzot lūgumu izveidot ciešāku sadarbību, var norādīt, vai tās jau šajā posmā vēlas izmantot 333. panta noteikumus, kas paredz kvalificēta vairākuma balsošanas paplašināšanu vai parasto likumdošanas procedūru.

41. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu

Konference paziņo, ka Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. panta 1. punktā iekļautā atsauce uz Savienības mērķiem ir atsauce uz mērķiem, kas noteikti Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 2. un 3. punktā, un mērķiem, kas noteikti minētā Līguma 3. panta 5. punktā attiecībā uz ārējo darbību saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību piekto daļu. Tāpēc nav iespējams, ka ar darbību, kuras pamatā ir Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pants, tiektos sasniegt tikai Līguma par Eiropas Savienību 3. panta 1. punktā noteiktos mērķus. Šajā sakarā Konference norāda, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 31. panta 1. punktu kopējās ārpolitikas un drošības politikas jomā nevar pieņemt lēģislatīvus aktus.

42. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu

Konference uzsver, ka – saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas iedibināto judikatūru – Līguma par Eiropas Savienības darbību 352. pantu, kas ir tādas iestāžu sistēmas neatņemama daļa, kura pamatojas uz pilnvaru piešķiršanas principu, nevar izmantot par pamatu, lai paplašinātu Savienības pilnvaru piemērošanas jomu, pārsniedzot vispārējo sistēmu, kas izveidota ar Līgumu noteikumiem vispār un jo īpaši ar noteikumiem, kuros paredzēti Savienības uzdevumi un darbības. Minēto pantu nekādā ziņā nevar izmantot kā pamatu, lai pieņemtu noteikumus, ar kuriem pēc būtības tiktu grozīti Līgumi, neievērojot tajos šim mērķim paredzētās procedūras.

43. Deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. panta 6. punktu

Augstās Līgumslēdzējas Puses ir vienisprātis, ka Eiropadome, piemērojot 355. panta 6. punktu, pieņems lēmumu, kas mainīs Majotas statusu attiecībā uz Savienību, lai atzītu šo teritoriju par vistālāko reģionu 355.a panta 1. punkta un 349. panta nozīmē, kad Francijas varas iestādes Eiropadomei un Komisijai darīs zināmu, ka to pieļauj pārmaiņas pašreizējā salas iekšējā statusā.

B. DEKLARĀCIJAS PAR PROTOKOLIEM, KAS PIEVIENOTI LĪGUMIEM

44. Deklarācija attiecībā uz 5. pantu Protokolā par Šengenas *acquis*,
kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā

Konference norāda, ka gadījumā, ja dalībvalsts saskaņā ar 5. panta 2. punktu Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā ir paziņojusi, ka tā nevēlas iesaistīties kāda priekšlikuma vai ierosmes īstenošanā, šo paziņojumu var atsaukt jebkurā laikā, pirms pieņem pasākumu, ar ko izvērs Šengenas *acquis*.

45. Deklarācija attiecībā uz 5. panta 2. punktu Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā

Konference paziņo, ka gadījumā, ja Apvienotā Karaliste vai Īrija pauž Padomei nodomu nepiedalīties pasākumā, ar ko izvērs kādu Šengenas *acquis* daļu, ko Apvienotā Karaliste vai Īrija īsteno, Padome padziļināti apspriedīs, kādas var būt iespējamās sekas, ja attiecīgā dalībvalsts nepiedalās šajā pasākumā. Padomes apspriedēs būtu jāņem vērā Komisijas norādes par šā priekšlikuma saistību ar Šengenas *acquis*.

46. Deklarācija attiecībā uz 5. panta 3. punktu Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā

Konference atgādina, ka gadījumā, ja Padome nepieņem lēmumu pēc jautājuma pirmās izskatīšanas pēc būtības, Komisija var iesniegt Padomei grozītu priekšlikumu par atkārtotu būtisku jautājuma izskatīšanu pēc būtības ne vēlāk kā 4 mēnešu laikā.

47. Deklarācija attiecībā uz 5. panta 3., 4. un 5. punktu Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā

Konference norāda, ka nosacījumos, kas jānosaka lēmumā, kurš minēts 5. panta 3., 4., vai 5. punktā Protokolā par Šengenas *acquis*, kas iekļauts Eiropas Savienības sistēmā, var paredzēt, ka attiecīgām dalībvalstīm vajadzības gadījumā būs jāuzņemas tiešas finansiālās sekas, kas nenovēršami radīsies, vairs neīstenojot dažus vai visus *acquis*, kas minēti jebkurā lēmumā, ko Padome pieņem saskaņā ar šā protokola 4. pantu.

48. Deklarācija attiecībā uz Protokolu par Dānijas nostāju

Konference pieņem zināšanai, ka attiecībā uz tiesību aktiem, kurus Padome pieņem pati vai kopīgi ar Eiropas Parlamentu, un kuros ietverti Dānijai piemērojami noteikumi, kā arī noteikumi, kas Dānijai nav piemērojami, jo to pamatā ir tiesību akti, uz kuriem attiecas Protokola par Dānijas nostāju I daļa, Dānija paziņo, ka tā neizmantos savas balsstiesības, lai kavētu tādu pasākumu pieņemšanu, kas neattiecas uz Dāniju.

Turklāt Konference pieņem zināšanai, ka, pamatojoties uz Konferences deklarāciju par 222. pantu, Dānija paziņo, ka Dānija, veicot darbības un īstenojot tiesību aktus saskaņā ar 222.r pantu, tajos piedalīsies saskaņā ar I un II daļu Protokolā par Dānijas nostāju.

49. Deklarācija par Itāliju

Konference pieņem zināšanai, ka Protokols par Itāliju, kas 1957. gadā pievienots Eiropas Ekonomikas kopienas dibināšanas līgumam, ņemot vērā grozījumus, kas izdarīti, pieņemot Līgumu par Eiropas Savienību, paredz turpmāk izklāstīto:

"AUGSTĀS LĪGUMSLĒDZĒJAS PUSES,

VĒLOTIES atrisināt dažas konkrētas problēmas, kas saistītas ar Itāliju,

IR VIENOJUŠĀS par šādiem noteikumiem, ko pievieno šim Līgumam.

KOPIENAS DALĪBVALSTIS

ŅEM VĒRĀ to, ka Itālijas valdība īsteno desmit gadu ekonomiskās izaugsmes programmu, lai līdzsvarotu Itālijas tautsaimniecības struktūru, attīstot infrastruktūru mazāk attīstītajos reģionos Dienviditālijā un Itālijas salās, kā arī radot jaunas darbavietas, lai novērstu bezdarbu;

ATGĀDINA, ka šīs Itālijas valdības programmas principus un mērķus ir apsvērušas un apstiprinājušas starptautiskās sadarbības organizācijas, kuru dalībnieces ir Kopienas dalībvalstis;

ATZĪST, ka Itālijas programmas mērķu sasniegšana ir vispārējās interesēs;

VIENOJAS ieteikt Kopienas iestādēm izmantot visas šajā Līgumā paredzētās metodes un procedūras un, jo īpaši, atbilstīgi izlietot Eiropas Investīciju bankas un Eiropas Sociālā fonda resursus, lai Itālijas valdībai atvieglotu šā uzdevuma izpildi;

UZSKATA, ka, piemērojot šo Līgumu, Kopienas iestādēm būtu jāņem vērā ilgstoši centieni, kas jāīsteno Itālijas ekonomikai tuvākajos gados, kā arī tas, ka vēlams izvairīties no bīstamiem satricinājumiem, jo īpaši, maksājumu bilanci vai saistībā ar nodarbinātības līmeni, kas varētu traucēt šā Līguma piemērošanu Itālijā;

ATZĪST, ka gadījumā, ja piemēro 109.h un 109.i pantu, būs jāparūpējas, lai pasākumi, kas jāveic Itālijas valdībai, netraucētu tai pabeigt ekonomiskās izaugsmes un iedzīvotāju dzīves līmeņa celšanas programmu."

50. Deklarācija attiecībā uz
Protokola par pārejas noteikumiem 10. pantu

Konference aicina Eiropas Parlamentu, Padomi un Komisiju saskaņā ar savām pilnvarām attiecīgos gadījumos un, ja iespējams, Protokola par pārejas noteikumiem 10. panta 3. punktā minētajā piecu gadu termiņā censties pieņemt tiesību aktus, ar ko groza vai aizstāj šā protokola 10. panta 1. punktā minētos aktus.

C. DALĪBVALSTU DEKLARĀCIJAS

51. Beļģijas Karalistes deklarācija par valstu parlamentiem

Beļģija precizē, ka saskaņā ar tās konstitucionālajām tiesībām gan Pārstāvju palāta un Federālā parlamenta Senāts, gan kopienu un reģionu parlamentārās asamblejas, ņemot vērā Savienības īstenoto kompetenci, darbojas kā valsts parlamentārās sistēmas sastāvdaļas vai valsts parlamenta palātas.

52. Beļģijas Karalistes, Bulgārijas Republikas, Vācijas Federatīvās Republikas, Grieķijas Republikas, Spānijas Karalistes, Itālijas Republikas, Kipras Republikas, Lietuvas Republikas, Luksemburgas Lielhercogistes, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Austrijas Republikas, Portugāles Republikas, Rumānijas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas deklarācija par Eiropas Savienības simboliem

Beļģija, Bulgārija, Vācija, Grieķija, Spānija, Itālija, Kipra, Lietuva, Luksemburga, Ungārija, Malta, Austrija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Slovākija paziņo, ka tās turpinās uzskatīt karogu, kurā ir divpadsmit zelta zvaigžņu aplis uz zila fona, himnu, kas ir fragments no "Odas priekam" no Ludviga van Bēthovena Devītās simfonijas, moto "Vienoti dažādībā", euro kā Eiropas Savienības valūtu un Eiropas dienu – 9. maiju – kā simbolus, ar ko apliecina Eiropas Savienības iedzīvotāju kopību un viņu saikni ar to.

53. Čehijas Republikas deklarācija par Eiropas Savienības Pamattiesību hartu

1. Čehijas Republika atgādina, ka Eiropas Savienības Pamattiesību hartas noteikumi attiecas uz Eiropas Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu un Eiropas Savienības un tās dalībvalstu kompetenču sadalījumu, kā vēlreiz apliecināts deklarācijā Nr. 18 attiecībā uz kompetenču robežām. Čehijas Republika uzsver, ka tās noteikumi attiecas uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus, nevis tad, ja tās pieņem un īsteno valsts tiesību aktus neatkarīgi no Savienības tiesību aktiem.
2. Čehijas Republika arī uzsver, ka ar Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma un Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences. Ar to netiek samazināta attiecīgas valsts tiesību piemērošanas joma un netiek ierobežotas nekādas pašreizējās attiecīgas valsts iestāžu kompetences šajā jomā.
3. Čehijas Republika uzsver – ciktāl Hartā ir atzītas pamattiesības un pamatprincipi, kuru pamatā ir dalībvalstu kopējas konstitucionālās tradīcijas, šīs tiesības un principus interpretē saskaņā ar minētajām tradīcijām.

4. Čehijas Republika turklāt uzsver, ka nekas no Hartā noteiktā nav interpretējams kā tāds, kas ierobežo vai negatīvi ietekmē cilvēktiesības un pamatbrīvības, kuras atzītas attiecīgās to piemērošanas jomās Savienības tiesību aktos un starptautiskās konvencijās, kurām pievienojusies Savienība vai visas dalībvalstis, tostarp Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un dalībvalstu konstitūcijās.

54. Vācijas Federatīvās Republikas,
Īrijas, Ungārijas Republikas, Austrijas Republikas
un Zviedrijas Karalistes deklarācija

Vācija, Īrija, Ungārija, Austrija un Zviedrija norāda uz to, ka Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līguma galvenajos noteikumos būtiski grozījumi nav izdarīti kopš tā stāšanās spēkā, un tie ir jāatjaunina. Tādēļ tās atbalsta domu par dalībvalstu valdību pārstāvju konferenci, kas būtu jāsasauca, cik vien drīz iespējams.

55. Spānijas Karalistes un Lielbritānijas,
un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija

Līgumi attiecas uz Gibraltāru kā Eiropas teritoriju, par kura ārējām attiecībām ir atbildīga kāda no dalībvalstīm. Tas neietver izmaiņas iesaistīto dalībvalstu attiecīgajās nostājās.

56. Īrijas deklarācija attiecībā uz 3. pantu protokolā par Apvienotās Karalistes un Īrijas
nostāju attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu

Īrija apstiprina savu atbalstu Savienībai kā brīvības, drošības un tiesiskuma telpai, kurā tiek ievērotas pamattiesības un dalībvalstu atšķirīgās tiesiskās sistēmas un tradīcijas, garantējot to pilsoņiem augsta līmeņa drošību.

Tādēļ Īrija paziņo savu ciešo apņemšanos, cik iespējams, izmantot Protokola par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju 3. pantā minētās tiesības attiecībā uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu piedalīties pasākumu pieņemšanā, piemērojot Līguma par Eiropas Savienības darbību trešās daļas V sadaļu.

Īrija jo īpaši, cik vien iespējams, piedalīsies policijas sadarbības jomā.

Turklāt Īrija atgādina, ka saskaņā ar Protokola 8. pantu tā var rakstiski paziņot Padomes priekšsēdētājam, ka vairs nevēlas, lai uz to attiektos šā Protokola noteikumi. Īrija plāno pārskatīt šīs kārtības norisi trīs gadu laikā pēc Lisabonas Līguma stāšanās spēkā.

57. Itālijas Republikas deklarācija par Eiropas Parlamenta sastāvu

Itālija konstatē, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 10. un 14. pantu Eiropas Parlaments sastāv no Savienības pilsoņu pārstāvjiem un pilsoņu pārstāvība ir līdzsvaroti proporcionāla.

Itālija konstatē arī, ka saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 9. pantu un Līguma par Eiropas Savienības darbību 20. pantu ikviena persona, kam ir kādas dalībvalsts pilsonība, ir Savienības pilsonis.

Attiecīgi Itālija uzskata, ka, neskarot lēmumu par 2009. līdz 2014. gada pilnvaru termiņu, jebkādā Eiropadomes lēmumā, kas pieņemts pēc Eiropas Parlamenta ierosmes un ar tā atbalstu, un kurā ir noteikts Eiropas Parlamenta sastāvs, ir jāievēro 14. panta 2. punkta pirmajā daļā noteiktie principi.

58. Latvijas Republikas, Ungārijas Republikas un Maltas Republikas deklarācija par vienotās valūtas nosaukuma rakstību Līgumos

Latvija, Ungārija un Malta, neierobežojot Eiropas Savienības vienotās valūtas, uz kuru izdarīta atsauce Līgumos, nosaukuma vienādoto rakstību uz banknotēm un monētām, paziņo, ka Līgumu latviešu, ungāru un maltiešu tekstā izmantotā vienotās valūtas nosaukuma rakstība, ieskaitot šā nosaukuma atvasinājumus, neietekmē pastāvošo latviešu, ungāru un maltiešu valodas rakstību.

59. Nīderlandes Karalistes deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 312. pantu

Nīderlandes Karaliste pievienosies lēmumam, kā minēts Līguma par Eiropas Savienības darbību 312. panta 2. punkta otrajā daļā, tiklīdz, pārskatot minētā Līguma 311. panta 3. daļā norādīto lēmumu, būs rasts Nīderlandei pieņemams risinājums saistībā ar tās pārmērīgo negatīvo neto maksājuma pozīciju attiecībā pret Savienības budžetu.

60. Nīderlandes Karalistes deklarācija attiecībā uz
Līguma par Eiropas Savienības darbību 355. pantu

Nīderlandes Karaliste paziņo, ka ierosinājumu par lēmumu, lai grozītu Nīderlandes Antiļu salu un/vai Arubas statusu attiecībā uz Eiropas Savienību, kā minēts 355. panta 6. punktā, iesniegs, tikai pamatojoties uz tādu lēmumu, kas saskan ar Nīderlandes Karalistes Statūtu noteikumiem.

61. Polijas Republikas deklarācija par
Eiropas Savienības Pamattiesību hartu

Harta nekādā veidā neietekmē dalībvalstu tiesības izdot likumus sabiedrības morāles, ģimenes tiesību, kā arī cilvēku cieņas aizsardzības un cilvēku fiziskās un morālās neaizskaramības jomā.

62. Polijas Republikas deklarācija attiecībā uz
Protokolu par Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanu
Polijai un Apvienotajai Karalistei

Polija paziņo, ka, ņemot vērā sociālās kustības "*Solidarnostj*" tradīcijas un tās svarīgo ieguldījumu cīņā par sociālajām un darba tiesībām, Polija pilnībā ievēro Savienības tiesībās noteiktās sociālās un darba tiesības un jo īpaši tās, kas atkārtoti apstiprinātas Eiropas Savienības Pamattiesību hartas IV sadaļā.

63. Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija
par termina "pilsoņi" definīciju

Attiecībā uz Līgumiem un Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumu vai arī uz jebkuru aktu, kas vai nu atvasināts no minētajiem Līgumiem, vai paliek spēkā saskaņā ar minētajiem Līgumiem, Apvienotā Karaliste atkārtoti deklarāciju, ar ko tā nākusi klajā 1982. gada 31. decembrī par termina "pilsoņi" definīciju, izņemot to, ka atsauce uz "Lielbritānijas atkarīgo teritoriju pilsoņiem" nozīmē "Lielbritānijas aizjūras teritoriju pilsoņus".

64. Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija par
balsstiesībām Eiropas Parlamenta vēlēšanās

Apvienotā Karaliste norāda, ka Līguma par Eiropas Savienību 14. panta un Līgumu pārējo noteikumu mērķis nav mainīt balsstiesību bāzi saistībā ar Eiropas Parlamenta vēlēšanām.

65. Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes deklarācija par
Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. pantu

Apvienotā Karaliste pilnībā atbalsta enerģisku rīcību, lai pieņemtu finansiālas sankcijas, ar ko paredzēts novērst un apkarot terorismu un ar to saistītās darbības. Tādēļ Apvienotā Karaliste paziņo ieceri izmantot Protokola par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju 3. pantā minētās, ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu saistītās tiesības piedalīties visu to priekšlikumu pieņemšanā, kuri iesniegti saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību 75. pantu.

ATBILSTĪBAS TABULA¹

Līgums par Eiropas Savienību

Iepriekšējā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību
I SADAĻA – KOPĪGI NOTEIKUMI	I SADAĻA – KOPĪGI NOTEIKUMI
1. pants	1. pants
	2. pants
2. pants	3. pants
3. pants (atcelts) ²	
	4. pants
	5. pants ³
4. pants (atcelts) ⁴	
5. pants (atcelts) ⁵	
6. pants	6. pants
7. pants	7. pants
	8. pants
II SADAĻA – NOTEIKUMI, AR KO GROZA EIROPAS EKONOMIKAS KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMU, LAI IZVEIDOTU EIROPAS KOPIENU	II SADAĻA – NOTEIKUMI PAR DEMOKRĀTIJAS PRINCIPIEM
8. pants (atcelts) ⁶	9. pants
	10. pants ⁷
	11. pants
	12. pants

¹ Šī tabula ir daļa no Lisabonas Līguma 5. pantā paredzētajām tabulām, neiekļaujot vidējo sleju, kurā atspoguļota Lisabonas Līgumā izmantotā pagaidu numerācija.

² Pēc būtības aizstāj ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "LESD") 7. pantu un Līguma par Eiropas Savienību (turpmāk "ES līgums") 13. panta 1. punktu un 21. panta 3. punkta otro daļu.

³ Aizstāj Eiropas Kopienas dibināšanas līguma (turpmāk "EK līgums") 5. pantu.

⁴ Pēc būtības aizstāj ar 15. pantu.

⁵ Pēc būtības aizstāj ar 13. panta 2. punktu.

⁶ Ar ES Līguma, kas ir spēkā pirms Lisabonas Līguma spēkā stāšanās (turpmāk "pašreizējais ES līgums"), 8. pantu izdarīja grozījumus EK līgumā. Šie grozījumi ir iekļauti EK līgumā un 8. pants ir atcelts. Tā numuru izmanto, lai iekļautu jaunu noteikumu.

⁷ 4. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 191. panta pirmo daļu.

Iepriekšējā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību
III SADAĻA – NOTEIKUMI, AR KO GROZA EIROPAS OGĻU UN TĒRAUDA KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMU	III SADAĻA – NOTEIKUMI ATTIECĪBĀ UZ SAVIENĪBAS IESTĀDĒM
9. pants (atcelts) ¹	13. pants
	14. pants ²
	15. pants ³
	16. pants ⁴
	17. pants ⁵
	18. pants
	19. pants ⁶
IV SADAĻA – NOTEIKUMI, AR KO GROZA EIROPAS ATOMENERĢIJAS KOPIENAS DIBINĀŠANAS LĪGUMU	IV SADAĻA – CIEŠĀKAS SADARBĪBAS NOTEIKUMI
10. pants (atcelts) ⁷ <i>27.a līdz 27.e pants (aizstāti)</i> <i>40. līdz 40.b pants (aizstāti)</i> <i>43. līdz 45. pants (aizstāti)</i>	20. pants ⁸

¹ Ar pašreizējā ES līguma 9. pantu izdarīja grozījumus Eiropas Ogļu un tērauda kopienas dibināšanas līgumā. Minētais līgums ir zaudējis spēku no 2002. gada 23. jūlija. 9. pants ir atcelts un tā numuru izmanto, lai iekļautu citu noteikumu.

² - 1. un 2. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 189. pantu;
- 1. līdz 3. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 190. panta 1. līdz 3. punktu;
- 1. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 192. panta pirmo daļu;
- 4. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 197. panta pirmo daļu.

³ Pēc būtības aizstāj 4. pantu.

⁴ - 1. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 202. panta pirmo un otro ievilkumu;
- 2. un 9. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 203. pantu;
- 4. un 5. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 205. panta 2. un 4. punktu.

⁵ - 1. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 211. pantu;
- 3. un 7. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 214. pantu;
- 6. punkts pēc būtības aizstāj EK līguma 217. panta 1., 3. un 4. punktu.

⁶ - Pēc būtības aizstāj EK līguma 220. pantu;
- 2. punkta pirmā rinda pēc būtības aizstāj EK līguma 221. panta pirmo rindu

⁷ Ar pašreizējā ES līguma 10. pantu izdarīja grozījumus Eiropas Atomenerģijas kopienas dibināšanas līgumā. Šie grozījumi ir iekļauti minētajā līgumā un 10. pants ir atcelts. Tā numuru izmanto, lai iekļautu citu noteikumu.

⁸ Aizstāj arī EK līguma 11. un 11.a pantu.

Iepriekšējā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību
V SADAĻA – NOTEIKUMI PAR KOPĒJO ĀRPOLITIKU UN DROŠĪBAS POLITIKU	V SADAĻA – VISPĀRĪGI NOTEIKUMI PAR SAVIENĪBAS ĀRĒJO DARBĪBU UN ĪPAŠI NOTEIKUMI PAR KOPĒJO ĀRPOLITIKU UN DROŠĪBAS POLITIKU
	1. nodaļa – Vispārīgi noteikumi par Savienības ārējo darbību
	21. pants
	22. pants
	2. nodaļa – Īpaši noteikumi par kopējo ārpolitiku un drošības politiku
	1. iedaļa – Kopīgi noteikumi
	23. pants
11. pants	24. pants
12. pants	25. pants
13. pants	26. pants
	27. pants
14. pants	28. pants
15. pants	29. pants
22. pants (<i>pārcelts</i>)	30. pants
23. pants (<i>pārcelts</i>)	31. pants
16. pants	32. pants
17. pants (<i>pārcelts</i>)	42. pants
18. pants	33. pants
19. pants	34. pants
20. pants	35. pants
21. pants	36. pants
22. pants (<i>pārcelts</i>)	30. pants
23. pants (<i>pārcelts</i>)	31. pants
24. pants	37. pants
25. pants	38. pants
	39. pants
47. pants (<i>pārcelts</i>)	40. pants

Iepriekšējā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību
26. pants (atcelts)	
27. pants (atcelts)	
27.a pants (aizstāts) ¹	20. pants
27.b pants (aizstāts) ¹	20. pants
27.c pants (aizstāts) ¹	20. pants
27.d pants (aizstāts) ¹	20. pants
27.e pants (aizstāts) ¹	20. pants
28. pants	41. pants
	2. iedaļa – Noteikumi attiecībā uz kopējo drošības un aizsardzības politiku
17. pants (pārcelts)	42. pants
	43. pants
	44. pants
	45. pants
	46. pants
VI SADAĻA – Noteikumi par policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās (atcelta) ²	
29. pants (aizstāts) ³	
30. pants (aizstāts) ⁴	
31. pants (aizstāts) ⁵	
32. pants (aizstāts) ⁶	
33. pants (aizstāts) ⁷	
34. pants (atcelts)	
35. pants (atcelts)	
36. pants (aizstāts) ⁸	
37. pants (atcelts)	
38. pants (atcelts)	
39. pants (atcelts)	

¹ Pašreizējā ES līguma 27.a līdz 27.e pantu, kas attiecas uz ciešāku sadarbību, aizstāj arī ar LESD 326. līdz 334. pantu.

² Pašreizējā ES līguma VI sadaļu, kas attiecas uz policijas un tiesu iestāžu sadarbību krimināllietās, aizstāj ar LESD trešās daļas IV sadaļas (tagad V sadaļa) 1., 4. un 5. nodaļu.

³ Aizstāj ar LESD 67. pantu.

⁴ Aizstāj ar LESD 87. un 88. pantu.

⁵ Aizstāj ar LESD 82., 83. un 85. pantu.

⁶ Aizstāj ar LESD 89. pantu.

⁷ Aizstāj ar LESD 72. pantu.

⁸ Aizstāj ar LESD 71. pantu.

Iepriekšējā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienību
40. pants (aizstāts) ¹	20. pants
40.a pants (aizstāts) ¹	20. pants
40.b pants (aizstāts) ¹	20. pants
41. pants (atcelts)	
42. pants (atcelts)	
VII SADAĻA – CIEŠĀKAS SADARBĪBAS NOTEIKUMI (aizstāta) ²	IV SADAĻA – CIEŠĀKAS SADARBĪBAS NOTEIKUMI
43. pants (atcelts) ²	20. pants
43.a pants (atcelts) ²	20. pants
43.b pants (atcelts) ²	20. pants
44. pants (atcelts) ²	20. pants
44.a pants (atcelts) ²	20. pants
45. pants (atcelts) ²	20. pants
VII SADAĻA – NOBEIGUMA NOTEIKUMI	VI SADAĻA – NOBEIGUMA NOTEIKUMI
46. pants (atcelts)	
	47. pants
47. pants (aizstāts)	40. pants
48. pants	48. pants
49. pants	49. pants
	50. pants
	51. pants
	52. pants
50. pants (atcelts)	
51. pants	53. pants
52. pants	54. pants
53. pants	55. pants

¹ Pašreizējā ES līguma 40. līdz 40.b pantu, kas attiecas uz ciešāku sadarbību, aizstāj arī ar LESD 326. līdz 334. pantu.

² Pašreizējā ES līguma 43. līdz 45. pantu un VII sadaļu, kas attiecas uz ciešāku sadarbību, aizstāj arī ar LESD 326. līdz 334. pantu.

Līgums par Eiropas Savienības darbību

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
PIRMĀ DAĻA – PRINCIPI	PIRMĀ DAĻA – PRINCIPI
1. pants (atcelts)	
	1. pants
2. pants (atcelts) ¹	
	I sadaļa – Kategorijas un Savienības kompetences jomas
	2. pants
	3. pants
	4. pants
	5. pants
	6. pants
	II sadaļa – Vispārēji piemērojami noteikumi
	7. pants
3. panta 1. punkts (atcelts) ²	
3. panta 2. punkts	8. pants
4. pants (pārcelts)	119. pants
5. pants (aizstāts) ³	
	9. pants
	10. pants
6. pants	11. pants
153. panta 2. punkts (pārcelts)	12. pants
	13. pants ⁴
7. pants (atcelts) ⁵	
8. pants (atcelts) ⁶	
9. pants (atcelts)	
10. pants (atcelts) ⁷	

¹ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 2. pantu (pārnumurēts kā 3. pants).

² Pēc būtības aizstāj ar 2.b līdz 2.e pantu (pārnumurēti kā 3. līdz 6. pants).

³ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 3.b pantu (pārnumurēts kā 5. pants).

⁴ Iekļauj tekstu no Protokola par dzīvnieku aizsardzību un labturību.

⁵ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9. pantu (pārnumurēts kā 13. pants).

⁶ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9. pantu (pārnumurēts kā 13. pants) un LESD 245.a panta (pārnumurēts kā 282. pants) 1. punktu.

⁷ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 3.a panta (pārnumurēts kā 4. pants) 3. punktu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
11. pants (aizstāts) ¹	326. līdz 334. pants
11.a pants (aizstāts) ¹	326. līdz 334. pants
12. pants (pārcelts)	18. pants
13. pants (pārcelts)	19. pants
14. pants (pārcelts)	26. pants
15. pants (pārcelts)	27. pants
16. pants	14. pants
255. pants (pārcelts)	15. pants
286. pants (aizstāts)	16. pants
	17. pants
OTRĀ DAĻA – SAVIENĪBAS PILSONĪBA	OTRĀ DAĻA – DISKRIMINĀCIJAS AIZLIEGUMS UN SAVIENĪBAS PILSONĪBA
12. pants (pārcelts)	18. pants
13. pants (pārcelts)	19. pants
17. pants	20. pants
18. pants	21. pants
19. pants	22. pants
20. pants	23. pants
21. pants	24. pants
22. pants	25. pants
TREŠĀ DAĻA – KOPIENAS POLITIKA	TREŠĀ DAĻA – SAVIENĪBAS IEKŠPOLITIKA UN RĪCĪBAS
	I sadaļa – Iekšējais tirgus
14. pants (pārcelts)	26. pants
15. pants (pārcelts)	27. pants
I sadaļa – Brīva preču aprite	II sadaļa – Brīva preču aprite
23. pants	28. pants
24. pants	29. pants
1. nodaļa – Muitas savienība	1. nodaļa – Muitas savienība
25. pants	30. pants
26. pants	31. pants
27. pants	32. pants

¹ Aizstāj arī ar ES līguma 10. pantu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
<i>Trešās daļas X sadaļa – Muitu sadarbība (pārcelta)</i>	2. nodaļa – Sadarbība muitas jomā
<i>135. pants (pārcelts)</i>	33. pants
2. nodaļa – Kvantitatīvo ierobežojumu aizliegums starp dalībvalstīm	3. nodaļa – Kvantitatīvo ierobežojumu aizliegums starp dalībvalstīm
28. pants	34. pants
29. pants	35. pants
30. pants	36. pants
31. pants	37. pants
II sadaļa – Lauksaimniecība	III sadaļa – Lauksaimniecība un zivsaimniecība
32. pants	38. pants
33. pants	39. pants
34. pants	40. pants
35. pants	41. pants
36. pants	42. pants
37. pants	43. pants
38. pants	44. pants
III sadaļa – Personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprite	IV sadaļa – Personu, pakalpojumu un kapitāla brīva aprite
1. nodaļa – Darba ņēmēji	1. nodaļa – Darba ņēmēji
39. pants	45. pants
40. pants	46. pants
41. pants	47. pants
42. pants	48. pants
2. nodaļa – Tiesības veikt uzņēmējdarbību	2. nodaļa – Tiesības veikt uzņēmējdarbību
43. pants	49. pants
44. pants	50. pants
45. pants	51. pants
46. pants	52. pants
47. pants	53. pants
48. pants	54. pants
<i>294. pants (pārcelts)</i>	55. pants

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
3. nodaļa – Pakalpojumi	3. nodaļa – Pakalpojumi
49. pants	56. pants
50. pants	57. pants
51. pants	58. pants
52. pants	59. pants
53. pants	60. pants
54. pants	61. pants
55. pants	62. pants
4. nodaļa – Kapitāls un maksājumi	4. nodaļa – Kapitāls un maksājumi
56. pants	63. pants
57. pants	64. pants
58. pants	65. pants
59. pants	66. pants
60. pants (pārcelts)	75. pants
IV sadaļa – Vīzu politika, patvēruma politika, imigrācijas politika un cita politika, kas saistīta ar personu brīvu pārvietošanos	V sadaļa – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa
	1. nodaļa – Vispārīgi noteikumi
61. pants	67. pants ¹
	68. pants
	69. pants
	70. pants
	71. pants ²
64. panta 1. punkts (aizstāts)	72. pants ³
	73. pants
66. pants (aizstāts)	74. pants
60. pants (pārcelts)	75. pants
	76. pants

¹ Aizstāj arī pašreizējā ES līguma 29. pantu.

² Aizstāj pašreizējā ES līguma 36. pantu.

³ Aizstāj arī pašreizējā ES līguma 33. pantu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
	2. nodaļa – Robežkontroles, patvēruma un imigrācijas politika
62. pants	77. pants
63. panta 1. un 2. punkts un 64. panta 2. punkts ¹	78. pants
63. panta 3. un 4. punkts	79. pants
	80. pants
64. panta 1. punkts (aizstāts)	72. pants
	3. nodaļa – Tiesu iestāžu sadarbība civillietās
65. pants	81. pants
66. pants (aizstāts)	74. pants
67. pants (atcelts)	
68. pants (atcelts)	
69. pants (atcelts)	
	4. nodaļa – Tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās
	82. pants ²
	83. pants ²
	84. pants
	85. pants ²
	86. pants ³
	5. nodaļa – Policijas sadarbība
	87. pants ³
	88. pants
	89. pants ⁴
V sadaļa – Transports	VI sadaļa – Transports
70. pants	90. pants
71. pants	91. pants
72. pants	92. pants
73. pants	93. pants
74. pants	94. pants
75. pants	95. pants

¹ EK līguma 63. panta 1. un 2. punktu aizstāj ar LESD 78. panta 1. un 2. punktu, un 64. panta 2. punktu aizstāj ar LESD 78. panta 3. punktu.

² Aizstāj pašreizējā ES līguma 31. pantu.

³ Aizstāj pašreizējā ES līguma 30. pantu.

⁴ Aizstāj pašreizējā ES līguma 32. pantu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
76. pants	96. pants
77. pants	97. pants
78. pants	98. pants
79. pants	99. pants
80. pants	100. pants
VI sadaļa – Kopīgi noteikumi par konkurenci, nodokļiem un tiesību aktu tuvināšanu	VII sadaļa – Kopīgi noteikumi par konkurenci, nodokļiem un tiesību aktu tuvināšanu
1. nodaļa – Konkurences noteikumi	1. nodaļa – Konkurences noteikumi
1. iedaļa – Noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem	1. iedaļa – Noteikumi, kas attiecas uz uzņēmumiem
81. pants	101. pants
82. pants	102. pants
83. pants	103. pants
84. pants	104. pants
85. pants	105. pants
86. pants	106. pants
2. iedaļa – Valsts atbalsts	2. iedaļa – Valsts atbalsts
87. pants	107. pants
88. pants	108. pants
89. pants	109. pants
2. nodaļa – Noteikumi par nodokļiem	2. nodaļa – Noteikumi par nodokļiem
90. pants	110. pants
91. pants	111. pants
92. pants	112. pants
93. pants	113. pants
3. nodaļa – Tiesību aktu tuvināšana	3. nodaļa – Tiesību aktu tuvināšana
95. pants (<i>pārcelts</i>)	114. pants
94. pants (<i>pārcelts</i>)	115. pants
96. pants	116. pants
97. pants	117. pants
	118. pants

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
VII sadaļa – Ekonomikas politika un monetārā politika	VIII sadaļa – Ekonomikas politika un monetārā politika
<i>4. pants (pārcelts)</i>	119. pants
1. nodaļa – Ekonomikas politika	1. nodaļa – Ekonomikas politika
98. pants	120. pants
99. pants	121. pants
100. pants	122. pants
101. pants	123. pants
102. pants	124. pants
103. pants	125. pants
104. pants	126. pants
2. nodaļa – Monetārā politika	2. nodaļa – Monetārā politika
105. pants	127. pants
106. pants	128. pants
107. pants	129. pants
108. pants	130. pants
109. pants	131. pants
110. pants	132. pants
111. panta 1. līdz 3. un 5. punkts (pārcelti)	219. pants
111. panta 4. punkts (pārcelts)	138. pants
	133. pants
3. nodaļa – Organizatoriskie noteikumi	3. nodaļa – Organizatoriskie noteikumi
112. pants (pārcelts)	<i>283. pants</i>
113. pants (pārcelts)	<i>284. pants</i>
114. pants	134. pants
115. pants	135. pants
	4. nodaļa – Īpaši noteikumi dalībvalstīm, kuru naudas vienība ir euro
	136. pants
	137. pants
<i>111. panta 4. punkts (pārcelts)</i>	138. pants

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
4. nodaļa – Pārejas noteikumi	5. nodaļa – Pārejas noteikumi
116. pants (atcelts)	
	139. pants
117. panta 1. punkts, 2. punkta sestais ievilkums un 3. līdz 9. punkts (atcelti)	
117. panta 2. punkta pirmie pieci ievilkumi (pārcelti)	<i>141. panta 2. punkts</i>
<i>121. panta 1. punkts (pārcelts)</i> <i>122. panta 2. punkta otrais teikums (pārcelts)</i> <i>123. panta 5. punkts (pārcelts)</i>	140. pants ¹
118. pants (atcelts)	
<i>123. panta 3. punkts (pārcelts)</i> <i>117. panta 2. punkta pirmie pieci ievilkumi (pārcelti)</i>	141. pants ²
<i>124. panta 1. punkts (pārcelts)</i>	142. pants
119. pants	143. pants
120. pants	144. pants
121. panta 1. punkts (pārcelts)	<i>140. panta 1. punkts</i>
121. panta 2. līdz 4. punkts (atcelts)	
122. panta 1. punkts, 2. punkta pirmais teikums, kā arī 3., 4., 5. un 6. punkts (atcelti)	
122. panta 2. punkta otrais teikums	<i>140. panta 2. punkta pirmā daļa</i>
123. panta 1., 2. un 4. punkts (atcelti)	
123. panta 3. punkts (pārcelts)	<i>141. panta 1. punkts</i>
123. panta 5. punkts (pārcelts)	<i>140. panta 3. punkts</i>

¹

- 140. panta 2. punktā pārņem 122. panta 2. punkta otro teikumu;
- 140. panta 3. punktā pārņem 123. panta 5. punktu;
- 140. panta 2. punktā pārņem 121. panta 1. punktu.

²

- 141. panta 1. punktā pārņem 123. panta 3. punktu;
- 141. panta 2. punktā pārņem 117. panta 2. punkta pirmos piecus ievilkumus.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
124. panta 1. punkts (pārcelts)	<i>142. pants</i>
124. panta 2. punkts (atcelts)	
VIII sadaļa – Nodarbinātība	IX sadaļa – Nodarbinātība
125. pants	145. pants
126. pants	146. pants
127. pants	147. pants
128. pants	148. pants
129. pants	149. pants
130. pants	150. pants
IX sadaļa – Kopējā tirdzniecības politika (pārcelta)	<i>Piektās daļas II sadaļa – Kopējā tirdzniecības politika</i>
131. pants (pārcelts)	<i>206. pants</i>
132. pants (atcelts)	
133. pants (pārcelts)	<i>207. pants</i>
134. pants (atcelts)	
X sadaļa – Muitu sadarbība (pārcelta)	<i>Trešās daļas II sadaļas 2. nodaļa – Sadarbība muitas jomā</i>
135. pants (pārcelts)	<i>33. pants</i>
XI sadaļa – Sociālā politika, izglītība, arodmācības un jaunatne	X sadaļa – Sociālā politika
1. nodaļa – Noteikumi sociālajā jomā (atcelta)	
136. pants	151. pants
	152. pants
137. pants	153. pants
138. pants	154. pants
139. pants	155. pants
140. pants	156. pants
141. pants	157. pants
142. pants	158. pants
143. pants	159. pants
144. pants	160. pants
145. pants	161. pants

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
2. nodaļa – Eiropas Sociālais fonds	XI sadaļa – Eiropas Sociālais fonds
146. pants	162. pants
147. pants	163. pants
148. pants	164. pants
3. nodaļa – Izglītība, arodmācības un jaunatne	XII sadaļa – Izglītība, arodmācības, jaunatne un sports
149. pants	165. pants
150. pants	166. pants
XII sadaļa – Kultūra	XIII sadaļa – Kultūra
151. pants	167. pants
XIII sadaļa – Veselības aizsardzība	XIV sadaļa – Veselības aizsardzība
152. pants	168. pants
XIV sadaļa – Patērētāju tiesību aizsardzība	XV sadaļa – Patērētāju tiesību aizsardzība
153. panta 1., 3., 4. un 5. punkts	169. pants
153. panta 2. punkts (pārcelts)	170. pants
XV sadaļa – Eiropas komunikāciju tīkli	XVI sadaļa – Eiropas komunikāciju tīkli
154. pants	171. pants
155. pants	172. pants
156. pants	173. pants
XVI sadaļa – Rūpniecība	XVII sadaļa – Rūpniecība
157. pants	174. pants
XVII sadaļa – Ekonomiskā un sociālā kohēzija	XVIII sadaļa – Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija
158. pants	175. pants
159. pants	176. pants
160. pants	177. pants
161. pants	178. pants
162. pants	

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
XVIII sadaļa – Pētniecība un tehnoloģijas attīstība	XIX sadaļa – Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos
163. pants	179. pants
164. pants	180. pants
165. pants	181. pants
166. pants	182. pants
167. pants	183. pants
168. pants	184. pants
169. pants	185. pants
170. pants	186. pants
171. pants	187. pants
172. pants	188. pants
	189. pants
173. pants	190. pants
XIX sadaļa – Vide	XX sadaļa – Vide
174. pants	191. pants
175. pants	192. pants
176. pants	193. pants
	XXI sadaļa – Enerģētika
	194. pants
	XXII sadaļa – Tūrisms
	195. pants
	XXIII sadaļa – Civīlā aizsardzība
	196. pants
	XXIV sadaļa – Administratīvā sadarbība
	197. pants
XX sadaļa – Sadarbība attīstības jomā (pārcelta)	<i>Piektās daļas III sadaļas 1. nodaļa – Sadarbība attīstības jomā</i>
177. pants (pārcelts)	208. pants
178. pants (atcelts) ¹	
179. pants (pārcelts)	209. pants
180. pants (pārcelts)	210. pants
181. pants (pārcelts)	211. pants

¹ Pēc būtības aizstāj ar LESD 208. panta (ko numurē kā 208. pantu) 1. punkta otrās daļas otro teikumu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
XXI sadaļa – Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehnikas jomā (pārcelta)	<i>Piektās daļas III sadaļas 2. nodaļa – Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehnikas jomā</i>
181.a pants (pārcelts)	212. pants
CETURTĀ DAĻA – AIZJŪRAS ZEMJU UN TERITORIJU ASOCIĒŠANA	CETURTĀ DAĻA – AIZJŪRAS ZEMJU UN TERITORIJU ASOCIĒŠANA
182. pants	198. pants
183. pants	199. pants
184. pants	200. pants
185. pants	201. pants
186. pants	202. pants
187. pants	203. pants
188. pants	204. pants
	PIEKTĀ DAĻA – SAVIENĪBAS ĀRĒJĀ DARBĪBA
	I sadaļa – Vispārīgi noteikumi par Savienības ārējo darbību
	205. pants
<i>Trešās daļas IX sadaļa – Kopējā tirdzniecības politika (pārcelta)</i>	II sadaļa – Kopējā tirdzniecības politika
131. pants (pārcelts)	206. pants
133. pants (pārcelts)	207. pants
	III sadaļa – Sadarbība ar trešām valstīm un humānā palīdzība
<i>Trešās daļas XX sadaļa – Sadarbība attīstības jomā (pārcelta)</i>	1. nodaļa – Sadarbība attīstības jomā
177. pants (pārcelts)	208. pants ¹
179. pants (pārcelts)	209. pants
180. pants (pārcelts)	210. pants
181. pants (pārcelts)	211. pants

¹ 1. punkta otrās daļas otrais teikums pēc būtības aizstāj EK līguma 178. pantu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
<i>Trešās daļas XXI sadaļa – Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehnikas jomā (pārcelta)</i>	2. nodaļa – Sadarbība ar trešām valstīm ekonomikas, finanšu un tehnikas jomā
<i>181.a pants (pārcelts)</i>	212. pants
	213. pants
	3. nodaļa – Humānā palīdzība
	214. pants
	IV sadaļa – Ierobežojoši pasākumi
<i>301. pants (aizstāts)</i>	215. pants
	V sadaļa – Starptautiski nolīgumi
	216. pants
<i>310. pants (pārcelts)</i>	217. pants
<i>311. pants (aizstāts)</i>	218. pants
<i>111. panta 1. līdz 3. punkts un 5. punkts (pārcelti)</i>	219. pants
	VI sadaļa – Savienības attiecības ar starptautiskām organizācijām, trešām valstīm un Savienības delegācijām
<i>302. līdz 304. pants (aizstāti)</i>	220. pants
	221. pants
	VII sadaļa – Solidaritātes klauzula
	222. pants
PIEKTĀ DAĻA – KOPIENAS IESTĀDES	SESTĀ DAĻA – Noteikumi par iestādēm un finanšu noteikumi
I sadaļa – Noteikumi par iestādēm	I sadaļa – Noteikumi par iestādēm
1. nodaļa – Iestādes	1. nodaļa – Iestādes
1. iedaļa – Eiropas Parlaments	1. iedaļa – Eiropas Parlaments
189. pants (atcelts) ¹	
190. panta 1. līdz 3. punkts (atcelti) ²	
190. panta 4. un 5. punkts	223. pants

¹ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.a panta (pārnumurēts kā 14. pants) 1. un 2. punktu.

² Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.a panta (pārnumurēts kā 14. pants) 1. līdz 3. punktu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
191. panta pirmā daļa (atcelta) ¹	
191. panta otrā daļa	224. pants
192. panta pirmā daļa (atcelta) ²	
192. panta otrā daļa	225. pants
193. pants	226. pants
194. pants	227. pants
195. pants	228. pants
196. pants	229. pants
192. panta pirmā daļa (atcelta) ³	
197. panta otra, trešā un ceturtā daļa	230. pants
198. pants	231. pants
199. pants	232. pants
200. pants	233. pants
201. pants	234. pants
	2. iedaļa – Eiropadome
	235. pants
	236. pants
2. iedaļa – Padome	3. iedaļa – Padome
202. pants (atcelts) ⁴	
203. pants (atcelts) ⁵	
204. pants	237. pants
205. panta 2. un 4. punkts (atcelti) ⁶	
205. panta 1. un 3. punkts	238. pants
206. pants	239. pants
207. pants	240. pants
208. pants	241. pants
209. pants	242. pants
210. pants	243. pants

¹ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 8.a panta (pārnumurēts kā 11. pants) 4. punktu.

² Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.a panta (pārnumurēts kā 14. pants) 1. punktu.

³ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.a panta (pārnumurēts kā 14. pants) 4. punktu.

⁴ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.c panta (pārnumurēts kā 16. pants) 1. punktu un LESD 249.b un 249.c pantu (pārnumurēti kā 290. un 291. pants).

⁵ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.c panta (pārnumurēts kā 16. pants) 2. un 9. punktu.

⁶ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.c panta (pārnumurēts kā 16. pants) 4. un 5. punktu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
3. iedaļa – Komisija	4. iedaļa – Komisija
211. pants (atcelts) ¹	
	244. pants
212. pants (pārcelts)	249. <i>panta 2. punkts</i>
213. pants	245. pants
214. pants (atcelts) ²	
215. pants	246. pants
216. pants	247. pants
217. panta 1., 3. un 4. punkts (atcelti) ³	
217. panta 2. punkts	248. pants
218. panta 1. punkts (atcelts) ⁴	
218. panta 2. punkts	249. pants
219. pants	250. pants
4. iedaļa – Tiesa	5. iedaļa – Eiropas Savienības Tiesa
220. pants (atcelts) ⁵	
221. panta pirmā daļa (atcelta) ⁶	
221. panta otrā un trešā daļa	251. pants
222. pants	252. pants
223. pants	253. pants
224. pants ⁷	254. pants
	255. pants
225. pants	256. pants
225.a pants	257. pants
226. pants	258. pants

¹ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.d panta (pārnumurēts kā 17. pants) 1. punktu.

² Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.d panta (pārnumurēts kā 17. pants) 3. un 7. punktu.

³ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.d panta (pārnumurēts kā 17. pants) 6. punktu.

⁴ Pēc būtības aizstāj ar LESD 252.a pantu (pārnumurēts kā 295. pants).

⁵ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.f pantu (pārnumurēts kā 19. pants).

⁶ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.f panta (pārnumurēts kā 19. pants) 2. punktu.

⁷ Pirmās daļas pirmo teikumu pēc būtības aizstāj ar ES līguma 9.f panta (pārnumurēts kā 19. pants) 2. punkta otro daļu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
227. pants	259. pants
228. pants	260. pants
229. pants	261. pants
229.a pants	262. pants
230. pants	263. pants
231. pants	264. pants
232. pants	265. pants
233. pants	266. pants
234. pants	267. pants
235. pants	268. pants
	269. pants
236. pants	270. pants
237. pants	271. pants
238. pants	272. pants
239. pants	273. pants
240. pants	274. pants
	275. pants
	276. pants
241. pants	277. pants
242. pants	278. pants
243. pants	279. pants
244. pants	280. pants
245. pants	281. pants
	6. iedaļa – Eiropas Centrālā banka
	282. pants
<i>112. pants (pārcelts)</i>	283. pants
<i>113. pants (pārcelts)</i>	284. pants
5. iedaļa – Revīzijas palāta	7. iedaļa – Revīzijas palāta
246. pants	285. pants
247. pants	286. pants
248. pants	287. pants

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
2. nodaļa – Vairākām iestādēm kopīgi noteikumi	2. nodaļa – Savienības tiesību akti, pieņemšanas procedūras un citi noteikumi
	1. iedaļa – Savienības tiesību akti
249. pants	288. pants
	289. pants
	290. pants ¹
	291. pants ¹
	292. pants
	2. iedaļa – Aktu pieņemšanas procedūras un citi noteikumi
250. pants	293. pants
251. pants	294. pants
252. pants (atcelts)	
	295. pants
253. pants	296. pants
254. pants	297. pants
	298. pants
255. pants (pārcelts)	15. pants
256. pants	299. pants
	3. nodaļa – Savienības padomdevējas struktūras
	300. pants
3. nodaļa – Ekonomikas un sociālo lietu komiteja	1. iedaļa – Ekonomikas un sociālo lietu komiteja
257. pants (atcelts) ²	
258. panta pirmā, otrā un ceturtnā daļa	300. pants
258. panta trešā daļa (atcelta) ³	

¹ Pēc būtības aizstāj ar EK līguma 202. panta trešo ievilkumu.

² Pēc būtības aizstāj ar LESD 256.a panta (pārnumurēts kā 300. pants) 2. punktu.

³ Pēc būtības aizstāj ar LESD 256.a panta (pārnumurēts kā 300. pants) 4. punktu.

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
259. pants	302. pants
260. pants	303. pants
261. pants (atcelts)	
262. pants	304. pants
4. nodaļa – Reģionu komiteja	2. iedaļa – Reģionu komiteja
263. pants pirmā un piektā daļa (atceltas) ¹	
263. panta otrā līdz ceturtā daļa	305. pants
264. pants	306. pants
265. pants	307. pants
5. nodaļa – Eiropas Investīciju banka	4. nodaļa – Eiropas Investīciju banka
266. pants	308. pants
267. pants	309. pants
II sadaļa – Finanšu noteikumi	II sadaļa – Finanšu noteikumi
268. pants	310. pants
	1. nodaļa – Savienības pašas resursi
269. pants	311. pants
270. pants (atcelts) ²	
	2. nodaļa – Daudz gadu finanšu shēma
	312. pants
	3. nodaļa – Savienības gada budžets
272. panta 1. punkts (pārcelts)	313. pants
271. pants (pārcelts)	316. pants
272. panta 1. punkts (pārcelts)	313. pants
272. panta 2. līdz 10. punkts	314. pants
273. pants	315. pants
271. pants (pārcelts)	316. pants

¹ Pēc būtības aizstāj ar LESD 256.a panta (pārnemurēts kā 300. pants) 3. un 4. punktu.

² Pēc būtības aizstāj ar LESD 268. panta 4. punktu (pārnemurēts kā 310. pants).

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
	4. nodaļa – Budžeta īstenošana un atbrīvošana no atbildības
274. pants	317. pants
275. pants	318. pants
276. pants	319. pants
	5. nodaļa – Kopīgi noteikumi
277. pants	320. pants
278. pants	321. pants
279. pants	322. pants
	323. pants
	324. pants
	6. nodaļa – Krāpšanas apkarošana
280. pants	325. pants
	III sadaļa – Ciešāka sadarbība
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	326. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	327. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	328. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	329. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	330. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	331. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	332. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	333. pants ¹
<i>11. un 11.a pants (aizstāti)</i>	334. pants ¹
SESTĀ DAĻA – VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI	SEPTĪTĀ DAĻA – VISPĀRĪGI UN NOBEIGUMA NOTEIKUMI
281. pants (atcelts) ²	
282. pants	335. pants
283. pants	336. pants
284. pants	337. pants
285. pants	338. pants
286. pants (aizstāts)	<i>16. pants</i>
287. pants	339. pants
288. pants	340. pants
289. pants	341. pants
290. pants	342. pants

¹ Aizstāj arī pašreizējā ES līguma 27.a līdz 27.e pantu, 40. līdz 40.b. pantu un 43. līdz 45. pantu.

² Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 46.a pantu (pārnemurēts kā 47. pants).

Iepriekšējā numerācija Eiropas Kopienas dibināšanas līgumā	Jaunā numerācija Līgumā par Eiropas Savienības darbību
291. pants	343. pants
292. pants	344. pants
293. pants (atcelts)	
294. pants (pārcelts)	55. pants
295. pants	345. pants
296. pants	346. pants
297. pants	347. pants
298. pants	348. pants
299. panta 1. punkts (atcelts) 1	
299. panta 2. punkta otrā, trešā un ceturtdā daļa	349. pants
299. panta 2. punkta pirmā daļa un 3. līdz 6. punkts (pārcelti)	355. pants
300. pants (pārcelts)	218. pants
301. pants (pārcelts)	215. pants
302. pants (pārcelts)	220. pants
303. pants (pārcelts)	220. pants
304. pants (pārcelts)	220. pants
305. pants (atcelts)	
306. pants	350. pants
307. pants	351. pants
308. pants	352. pants
	353. pants
309. pants	354. pants
310. pants (pārcelts)	217. pants
311. pants (atcelts) ²	
299. panta 2. punkta pirmā daļa un 3. līdz 6. punkts (pārcelti)	355. pants
312. pants	356. pants
Nobeiguma noteikumi	
313. pants	357. pants
	358. pants
314. pants (atcelts) ³	

¹ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 49.c pantu (pārnumurēts kā 52. pants).

² Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 49.b pantu (pārnumurēts kā 51. pants).

³ Pēc būtības aizstāj ar ES līguma 53. pantu (pārnumurēts kā 55. pants).

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTA

Eiropas Parlaments, Padome un Komisija svinīgi izsludina Eiropas Savienības Pamattiesību hartu, kuras teksts ir šāds:

EIROPAS SAVIENĪBAS PAMATTIESĪBU HARTA

PREAMBULA

Eiropas tautas, veidojot arvien ciešāku savstarpēju sadarbību, ir nolēmušas veidot mierpilnu nākotni, kuras pamatā ir kopējas vērtības.

Apzinoties savu garīgo un tikumisko mantojumu, Savienība balstās uz nedalāmām, universālām vērtībām – cilvēka cieņu, brīvību, vienlīdzību un solidaritāti; tās pamatā ir demokrātijas un tiesiskuma principi. Vislielāko uzmanību Savienība pievērš indivīdam, iedibinot Savienības pilsonību un izveidojot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu.

Savienība veicina šo kopējo vērtību saglabāšanu un attīstību, vienlaikus respektējot Eiropas tautu kultūru un tradīciju dažādību, kā arī dalībvalstu nacionālo identitāti un to valsts iestāžu organizāciju valsts, reģionālā un vietējā līmenī; tā tiecas veicināt līdzsvarotu un stabilu attīstību un nodrošina personu brīvu pārvietošanos, preču, pakalpojumu un kapitāla brīvu apriti un brīvību veikt uzņēmējdarbību.

Šajā nolūkā, ņemot vērā pārmaiņas sabiedrībā, sociālo attīstību, kā arī zinātniskos un tehnoloģiskos sasniegumus, ir nepieciešams stiprināt pamattiesību aizsardzību, šo tiesību nozīmīgumu īpaši uzsverot Hartā.

Šajā Hartā, ievērojot Savienības kompetences un uzdevumus, kā arī subsidiaritātes principu, no jauna ir apstiprinātas tiesības, kuru pamatā ir dalībvalstu konstitucionālās tradīcijas un starptautiskās saistības, Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencija, Savienības un Eiropas Padomes pieņemtās Sociālās hartas, kā arī Eiropas Savienības Tiesas un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūra. Šajā sakarā Savienības un dalībvalstu tiesas interpretē Hartu, ievērojot paskaidrojumus, kas sagatavoti pēc šo Hartu izstrādājušā Konventa prezidija ierosinājuma un kurus ir papildinājis Eiropas Konventa prezidijs.

Šo tiesību īstenošana ir saistīta ar atbildību un pienākumiem pret citām personām, visu sabiedrību un nākamajām paaudzēm.

Tāpēc Savienība atzīst turpmāk tekstā izklāstītās tiesības, brīvības un principus.

I SADAĻA

CIEŅA

1. PANTS

Cilvēka cieņa

Cilvēka cieņa ir neaizskarama. Tā ir jārespektē un jāaizsargā.

2. PANTS

Tiesības uz dzīvību

1. Ikvienai personai ir tiesības uz dzīvību.
2. Nevienam nedrīkst piespiest nāvēssodu vai to izpildīt.

3. PANTS

Tiesības uz personas neaizskaramību

1. Ikvienai personai ir tiesības uz fiziskās un garīgās neaizskaramības ievērošanu.
2. Medicīnas un bioloģijas jomā jo īpaši jāievēro:
 - a) attiecīgās personas apzināta un brīva piekrišana saskaņā ar tiesību aktos noteiktām procedūrām;
 - b) eigēniskās prakses aizliegums, jo īpaši, ja tās mērķis ir cilvēku selekcija;
 - c) aizliegums izmantot cilvēka ķermeni un tā daļas kā peļņas avotu;
 - d) cilvēku reproduktīvās klonēšanas aizliegums.

4. PANTS

Spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas izturēšanās vai sodu aizliegums

Nevienu nedrīkst pakļaut spīdzināšanai, necilvēcīgai vai pazemojošai attieksmei vai sodiem.

5. PANTS

Verdzības un piespiedu darba aizliegums

1. Nevienu nedrīkst turēt verdzībā vai kalpībā.
2. Nevienam nedrīkst likt veikt piespiedu darbu.
3. Cilvēku tirdzniecība ir aizliegta.

II SADAĻA

BRĪVĪBAS

6. PANTS

Tiesības uz brīvību un drošību

Ikvienam ir tiesības uz personas brīvību un drošību.

7. PANTS

Privātās un ģimenes dzīves neaizskaramība

Ikvienai personai ir tiesības uz savas privātās un ģimenes dzīves, dzīvokļa un saziņas neaizskaramību.

8. PANTS

Personas datu aizsardzība

1. Ikvienai personai ir tiesības uz savu personas datu aizsardzību.
2. Šādi dati ir jāapstrādā godprātīgi, noteiktiem mērķiem un ar attiecīgās personas piekrišanu vai ar citu likumīgu pamatojumu, kas paredzēts tiesību aktos. Ikvienam ir pieejas tiesības datiem, kas par viņu savākti, un tiesības ieviest labojumus šajos datos.
3. Atbilstību šiem noteikumiem kontrolē neatkarīga iestāde.

9. PANTS

Tiesības stāties laulībā un tiesības izveidot ģimeni

Tiesības stāties laulībā un tiesības veidot ģimeni tiek garantētas saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas nosaka šo tiesību izmantošanu.

10. PANTS

Domu, pārliecības un ticības brīvība

1. Ikvienam ir tiesības uz domu, pārliecības un ticības brīvību. Šīs tiesības ietver brīvību mainīt ticību vai pārliecību un brīvību individuāli vai kolektīvi un publiski vai privāti paust ticību vai pārliecību lūgšanās, mācībās, ieražās un ceremonijās.
2. Uz pārliecību balstītas atteikšanās tiesības atzīst saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas nosaka šo tiesību izmantošanu.

11. PANTS

Vārda un informācijas brīvība

1. Ikvienai personai ir tiesības uz vārda brīvību. Šīs tiesības ietver uzskatu brīvību un brīvību saņemt un izplatīt informāciju vai idejas bez valsts iestāžu iejaukšanās un neatkarīgi no valstu robežām.
2. Tiek ievērota plašsaziņas līdzekļu brīvība un plurālisms.

12. PANTS

Pulcēšanās un biedrošanās brīvība

1. Ikvienai personai ir tiesības uz mierīgas pulcēšanās un biedrošanās brīvību visos līmeņos, jo īpaši politiskajā, arodbiedrību un pilsoniskajā jomā, kas nozīmē tiesības ikvienam veidot arodbiedrības un stāties tajās savu interešu aizstāvībai.
2. Politiskas partijas Savienības līmenī veicina Savienības pilsoņu politiskās gribas izteikšanu.

13. PANTS

Humanitāro un eksakto zinātņu brīvība

Pētījumi humanitārajās un eksaktajās zinātnēs ir brīvi. Tiek respektēta akadēmiskā brīvība.

14. PANTS

Tiesības uz izglītību

1. Ikvienai personai ir tiesības uz izglītību, kā arī uz pieeju arodmācībām un tālākizglītībai.
2. Šīs tiesības ietver iespēju saņemt bezmaksas obligāto izglītību.
3. Brīvība dibināt mācību iestādes, ievērojot demokrātiskus principus, kā arī vecāku tiesības nodrošināt savu bērnu audzināšanu un izglītību saskaņā ar savu reliģisko, filozofisko un pedagoģisko pārliecību tiek ievērotas saskaņā ar valsts tiesību aktiem, kas nosaka šādas brīvības un tiesību izmantošanu.

15. PANTS

Brīvība izvēlēties profesiju un tiesības strādāt

1. Ikvienai personai ir tiesības strādāt un iesaistīties brīvi izraudzītā vai akceptētā profesijā.
2. Katrs Savienības pilsonis var brīvi meklēt darbu, strādāt, izmantot tiesības veikt uzņēmējdarbību un sniegt dažādus pakalpojumus jebkurā dalībvalstī.
3. Trešo valstu pilsoņiem, kuriem ir atļauja strādāt dalībvalstu teritorijā, ir tiesības uz tādiem pašiem darba apstākļiem, kādi ir Savienības pilsoņiem.

16. PANTS

Darījumdarbības brīvība

Darījumdarbības brīvību atzīst saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi.

17. PANTS

Tiesības uz īpašumu

1. Ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs.
2. Intelektuālais īpašums tiek aizsargāts.

18. PANTS

Patvēruma tiesības

Patvēruma tiesības garantē, ievērojot noteikumus, kas ietverti 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļu statusu un 1967. gada 31. janvāra Protokolā par bēgļu statusu, kā arī saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienību un Līgumu par Eiropas Savienības darbību (turpmāk "Līgumi").

19. PANTS

Aizsardzība pārvietošanas, izraidīšanas vai izdošanas gadījumā

1. Kolektīva izraidīšana ir aizliegta.
2. Nevienu nedrīkst pārvietot, izraidīt vai izdot kādai valstij, ja ir liela iespējamība, ka attiecīgo personu tur sodīs ar nāvi, spīdzinās vai citādi necilvēcīgi vai pazemojoši pret viņu izturēsies vai sodīs.

III SADAĻA

VIENLĪDZĪBA

20. PANTS

Vienlīdzība likuma priekšā

Visas personas ir vienlīdzīgas likuma priekšā.

21. PANTS

Diskriminācijas aizliegums

1. Aizliegta jebkāda veida diskriminācija, tostarp diskriminācija dzimuma, rases, ādas krāsas, etniskās vai sociālās izcelsmes, ģenētisko īpatnību, valodas, reliģijas vai pārliecības, politisko vai jebkuru citu uzskatu dēļ, diskriminācija saistībā ar piederību pie nacionālās minoritātes, diskriminācija īpašuma, izcelsmes, invaliditātes, vecuma vai dzimumorientācijas dēļ.
2. Ievērojot Līgumu piemērošanas jomu un neskarot tajos paredzētos īpašos noteikumus, ir aizliegta jebkāda diskriminācija pilsonības dēļ.

22. PANTS

Kultūru, reliģiju un valodu daudzveidība

Savienība respektē kultūru, reliģiju un valodu daudzveidību.

23. PANTS

Vīriešu un sieviešu līdztiesība

Vīriešu un sieviešu līdztiesība ir jānodrošina visās jomās, tostarp nodarbinātības, darba un atalgojuma jomā.

Līdztiesības princips neliedz saglabāt vai noteikt pasākumus, kuri paredz īpašas priekšrocības nepietiekami pārstāvētam dzimumam.

24. PANTS

Bērnu tiesības

1. Bērniem ir tiesības uz viņu labklājībai nepieciešamo aizsardzību un gādību. Viņi drīkst brīvi paust savu viedokli. Šis viedoklis atbilstīgi bērnu vecumam un briedumam jāņem vērā jautājumos, kas skar bērnu intereses.
2. Visās darbībās, kas attiecas uz bērniem, neatkarīgi no tā, vai tās veic valsts iestādes vai privātas iestādes, pirmkārt jāņem vērā bērna intereses.
3. Katram bērnam ir tiesības regulāri uzturēt personiskas attiecības un tiešus sakarus ar abiem vecākiem, izņemot gadījumus, kad tas ir pretrunā viņa interesēm.

25. PANTS

Vecāka gadagājuma cilvēku tiesības

Savienība atzīst un ievēro vecāka gadagājuma cilvēku tiesības dzīvot cienīgu un neatkarīgu dzīvi un piedalīties sabiedriskajā un kultūras dzīvē.

26. PANTS

Invalīdu integrācija

Savienība atzīst un ievēro invalīdu tiesības izmantot pasākumus, kas paredzēti, lai nodrošinātu viņu neatkarību, sociālo un profesionālo integrāciju un dalību sabiedrības dzīvē.

IV SADAĻA

SOLIDARITĀTE

27. PANTS

Darba ņēmēju tiesības uz informāciju un konsultācijām uzņēmumā

Darba ņēmējiem vai to pārstāvjiem attiecīgajos līmeņos ir jābūt garantētai laikus sniegtai informācijai un konsultācijām gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti Savienības tiesību aktos, kā arī valstu tiesību aktos un praksē.

28. PANTS

Tiesības uz kolektīvām sarunām un rīcību

Darba ņēmējiem un darba devējiem vai attiecīgām to organizācijām saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi ir tiesības iesaistīties sarunās un slēgt koplīgumus attiecīgajos līmeņos, kā arī interešu konflikta gadījumā kolektīvi rīkoties, tostarp streikot, lai aizstāvētu savas intereses.

29. PANTS

Tiesības izmantot darbā iekārtošanas pakalpojumus

Ikvienai personai ir tiesības izmantot bezmaksas darbā iekārtošanas pakalpojumus.

30. PANTS

Aizstāvība nepamatotas atlaišanas gadījumā

Ikvienam darba ņēmējam nepamatotas atlaišanas gadījumā ir tiesības uz aizstāvību, ievērojot Savienības tiesību aktus, kā arī valstu tiesību aktus un praksi.

31. PANTS

Godīgi un taisnīgi darba apstākļi

1. Ikvienam darba ņēmējam ir tiesības uz veselībai nekaitīgiem, drošiem un cilvēka cieņai atbilstīgiem darba apstākļiem.
2. Ikvienam darba ņēmējam ir tiesības uz maksimālā darba laika ierobežošanu, uz atpūtas laiku ik dienu un ik nedēļu, kā arī uz vienu ikgadēju apmaksātu atvaļinājumu.

32. PANTS

Bērnu darba aizliegšana un strādājošu jauniešu aizsardzība

Bērnu nodarbināšana ir aizliegta. Minimālais darbā pieņemšanas vecums nedrīkst būt mazāks par to vecumu, kādā beidzas obligātās izglītības apguve, neskarot noteikumus, kas ir labvēlīgāki jauniešiem, un neskarot atsevišķus izņēmumus.

Darbā pieņemtiem jauniešiem jābūt viņu vecumam piemērotiem darba apstākļiem, viņiem ir jābūt aizsargātiem pret ekonomisku ekspluatāciju vai jebkuru darbu, kas var kaitēt viņu drošībai, veselībai, fiziskajai, garīgajai, tikumiskajai vai sociālajai attīstībai vai var kavēt izglītības apguvi.

33. PANTS

Ģimenes dzīve un darbs

1. Ģimenei tiek nodrošināta juridiska, ekonomiska un sociāla aizsardzība.
2. Lai būtu iespējams apvienot ģimenes dzīvi un darbu, ikvienam ir tiesības uz aizsardzību pret atlaišanu no darba saistībā ar maternitāti, kā arī tiesības uz apmaksātu maternitātes atvaļinājumu un uz bērna kopšanas atvaļinājumu pēc bērna piedzimšanas vai bērna adoptēšanas.

34. PANTS

Sociālais nodrošinājums un sociālā palīdzība

1. Savienība atzīst un ievēro tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem un sociāliem pakalpojumiem, kuri saskaņā ar Savienības tiesību aktiem un valstu tiesību aktiem un praksi nodrošina aizsardzību tādos gadījumos kā maternitāte, slimība, nelaimes gadījums darba vietā, atrašanās apgādībā vai vecums, kā arī darba zaudējums.
2. Ikvienai personai, kura likumīgi dzīvo un pārvietojas Eiropas Savienības teritorijā, ir tiesības uz sociālā nodrošinājuma pabalstiem un uz sociālajiem atvieglojumiem saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kā arī valstu tiesību aktiem un praksi.

3. Apkarojot sociālo atstumtību un nabadzību, Savienība atzīst un ievēro tiesības uz sociālo palīdzību un palīdzību mājokļu jomā, lai saskaņā ar Savienības tiesību aktiem, kā arī valstu tiesību aktiem un praksi nodrošinātu pienācīgu dzīvi tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu.

35. PANTS

Veselības aizsardzība

Ikvienai personai ir tiesības uz profilaktisko veselības aprūpi un ārstniecību saskaņā ar nosacījumiem, kuri paredzēti valstu tiesību aktos un praksē. Nosakot un īstenojot visu Savienības politiku un darbības, ir jānodrošina augsts cilvēku veselības aizsardzības līmenis.

36. PANTS

Pieceja pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi

Savienība saskaņā ar Līgumiem atzīst un ievēro valstu tiesību aktos un praksē noteikto pieeju pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, lai veicinātu Savienības sociālo un teritoriālo kohēziju.

37. PANTS

Vides aizsardzība

Augstam vides aizsardzības līmenim un vides kvalitātei jābūt integrētai Savienības politikā un jābūt nodrošinātai saskaņā ar ilgtspējīgas attīstības principu.

38. PANTS

Patērētāju tiesību aizsardzība

Savienības politika nodrošina augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni.

V SADAĻA

PILSONU TIESĪBAS

39. PANTS

Tiesības balsot un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās

1. Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības balsot un tiesības kandidēt Eiropas Parlamenta vēlēšanās dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts pilsoņiem.

2. Eiropas Parlamenta locekļus ievēlē vispārējās tiesās vēlēšanās brīvā un aizklātā balsojumā.

40. PANTS

Tiesības balsot un tiesības kandidēt pašvaldību vēlēšanās

Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības balsot un tiesības kandidēt pašvaldību vēlēšanās dalībvalstī, kurā viņš dzīvo, ar tādiem pašiem nosacījumiem kā attiecīgās valsts pilsoņiem.

41. PANTS

Tiesības uz labu pārvaldību

1. Ikvienai personai ir tiesības uz objektīvu, godīgu un pieņemamā termiņā veiktu jautājumu izskatīšanu Savienības iestādēs un struktūrās.
2. Šīs tiesības ietver:
 - a) ikvienas personas tiesības tikt uzklausi, pirms tiek veikts kāds individuāls pasākums, kas to varētu nelabvēlīgi ietekmēt;
 - b) ikvienas personas tiesības piekļūt materiāliem, kas uz to attiecas, ievērojot konfidencialitātes, kā arī profesionālā noslēpuma un komercnoslēpuma likumīgas aizsardzības apsvērumus;
 - c) pārvaldes pienākumu pamatot savus lēmumus.

3. Ikvienai personai ir tiesības panākt, lai Savienība atlīdzinātu zaudējumus, kurus ir radījušas tās iestādes vai darbinieki savu dienesta pienākumu izpildē, saskaņā ar dalībvalstu tiesību sistēmām kopīgiem vispārējiem tiesību principiem.

4. Ikvienu personu drīkst rakstīt Savienības iestādēm, izmantojot kādu no Līgumu valodām, un atbildei ir jābūt tajā pašā valodā.

42. PANTS

Tiesības piekļūt dokumentiem

Ikvienam Savienības pilsonim un jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, ir tiesības piekļūt Savienības iestāžu un struktūru dokumentiem neatkarīgi no to veida.

43. PANTS

Eiropas ombuds

Ikvienam Savienības pilsonim un jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, ir tiesības vērsties pie Eiropas ombuda ar sūdzībām par Savienības iestāžu vai struktūru pieļautām administratīvām kļūmēm, izņemot kļūmes, ko, pildot tiesu iestādes pienākumus, pieļāvusi Eiropas Savienības Tiesa.

44. PANTS

Tiesības iesniegt lūgumrakstu

Ikvienam Savienības pilsonim un jebkurai fiziskai personai, kas dzīvo kādā dalībvalstī, vai juridiskai personai, kuras juridiskā adrese ir kādā dalībvalstī, ir tiesības iesniegt lūgumrakstu Eiropas Parlamentam.

45. PANTS

Pārvietošanās un uzturēšanās brīvība

1. Ikvienam Savienības pilsonim ir tiesības brīvi pārvietoties un apmesties uz dzīvi dalībvalstu teritorijā.
2. Pārvietošanās un uzturēšanās brīvību saskaņā ar Līgumiem var piešķirt trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi dzīvo kādas dalībvalsts teritorijā.

46. PANTS

Diplomātiskā un konsulārā aizsardzība

Ikvienam Savienības pilsonim trešās valsts teritorijā, kurā nav pārstāvniecības tai dalībvalstij, kuras pilsonis viņš ir, ir tiesības uz jebkuras dalībvalsts diplomātisko un konsulāro iestāžu aizsardzību ar tādiem pašiem nosacījumiem kā šīs valsts pilsoņiem.

VI SADAĻA

TIESISKUMS

47. PANTS

Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu

Ikvienai personai, kuras tiesības un brīvības, kas garantētas Savienības tiesībās, tikušas pārkāptas, ir tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību, ievērojot nosacījumus, kuri paredzēti šajā pantā.

Ikvienai personai ir tiesības uz taisnīgu, atklātu un laikus veiktu lietas izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā, tiesību aktos noteiktā tiesā. Ikvienai personai ir iespējas saņemt konsultāciju, aizstāvību un pārstāvību.

Juridiskā palīdzība tiek sniegta tiem, kam nav pietiekamu līdzekļu, ciktāl šī palīdzība ir nepieciešama, lai nodrošinātu efektīvu tiesiskuma īstenošanu.

48. PANTS

Nevainīguma prezumpcija un tiesības uz aizstāvību

1. Ikvienu apsūdzēto uzskata par nevainīgu, kamēr vaina nav pierādīta saskaņā ar likumu.
2. Ikvienam apsūdzētajam tiek garantētas tiesības uz aizstāvību.

49. PANTS

Noziedzīgu nodarījumu un sodu likumības un samērīguma principi

1. Nevienu nevar atzīt par vainīgu nodarījumā, kas ir darbība vai bezdarbība un ko tā izdarīšanas brīdī saskaņā ar attiecīgās valsts tiesībām vai starptautiskajām tiesībām neuzskata par noziedzīgu nodarījumu. Tāpat nevar piemērot bargāku sodu par to, kas bijis spēkā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas brīdī. Ja pēc noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas tiesību aktos ir paredzēts vieglāks sods, piemēro šo sodu.
2. Šis pants neliedz tiesāt un sodīt jebkuru personu par jebkuru darbību vai bezdarbību, kura tās izdarīšanas brīdī tikusi uzskatīta par noziedzīgu nodarījumu saskaņā ar valstu kopienas atzītiem vispārējiem principiem.
3. Sodu smagums nedrīkst būt nesamērīgs ar noziedzīgā nodarījuma smagumu.

50. PANTS

Tiesības netikt divreiz tiesātam vai sodītam krimināllietā par to pašu noziedzīgo nodarījumu

Nevienu nedrīkst atkārtoti tiesāt vai sodīt krimināllietā par nodarījumu, par kuru viņš saskaņā ar tiesību aktiem Savienībā jau ticis attaisnots vai notiesāts ar galīgu spriedumu.

VII SADAĻA

VISPĀRĪGI NOTEIKUMI, KAS ATTIECAS UZ HARTAS INTERPRETĒŠANU UN PIEMĒROŠANU

51. PANTS

Piemērošanas joma

1. Šīs Hartas noteikumi attiecas uz Savienības iestādēm un struktūrām, ievērojot subsidiaritātes principu, un uz dalībvalstīm tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Tādēļ tās ievēro tiesības un principus, kā arī veicina to piemērošanu saskaņā ar savām atbilstīgajām pilnvarām un ievērojot Savienības kompetenci, kas tai piešķirta Līgumos.
2. Ar šo Hartu netiek paplašināta Savienības tiesību piemērošanas joma, paplašinot Savienības kompetences, un Savienībai netiek noteiktas nekādas jaunas kompetences vai uzdevumi, nedz grozītas kompetences un uzdevumi, kā tās noteiktas Līgumos.

52. PANTS

Tiesību un principu piemērošana un interpretēšana

1. Visiem šajā Hartā atzīto tiesību un brīvību izmantošanas ierobežojumiem ir jābūt noteiktiem tiesību aktos, un tajos jārespektē šo tiesību un brīvību būtība. Ievērojot proporcionalitātes principu, ierobežojumus drīkst uzlikt tikai tad, ja tie ir nepieciešami un patiešām atbilst vispārējas nozīmes mērķiem, ko atzinusi Savienība, vai vajadzībai aizsargāt citu personu tiesības un brīvības.
2. Šajā Hartā atzītās tiesības, kuras ir paredzētas Līgumos, izmanto saskaņā ar noteiktajiem nosacījumiem un ierobežojumiem.
3. Ciktāl Hartā ir ietvertas tiesības, kuras atbilst Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā garantētajām tiesībām, šo tiesību nozīme un apjoms ir tāds pats kā minētajā Konvencijā noteiktajām tiesībām. Šis noteikums neliedz Savienības tiesībās paredzēt plašāku aizsardzību.
4. Ciktāl šajā Hartā ir atzītas pamattiesības, kuru pamatā ir dalībvalstu kopējas konstitucionālās tradīcijas, šīs tiesības interpretē saskaņā ar minētajām tradīcijām.

5. Šīs Hartas noteikumus, kas ietver principus, var ieviest ar likumdevējas varas un izpildvaras aktiem, kurus pieņem Savienības iestādes un struktūras, un ar dalībvalstu aktiem, kad tās, izmantojot attiecīgās pilnvaras, īsteno Savienības tiesību aktus. Hartas noteikumi ir piemērojami tiesā tikai šādu aktu interpretācijā un pieņemot lēmumu par to likumību.
6. Pilnībā ņem vērā valstu tiesību aktus un praksi, kā noteikts šajā Hartā.
7. Savienības un dalībvalstu tiesas pienācīgi ievēro skaidrojumus, kas izstrādāti, lai sniegtu norādes šīs Hartas interpretācijai.

53. PANTS

Aizsardzības līmenis

Nekas no šajā Hartā noteiktā nav interpretējams kā tāds, kas ierobežo vai negatīvi ietekmē cilvēktiesības un pamatbrīvības, kuras atzītas attiecīgās to piemērošanas jomās Savienības tiesību aktos un starptautiskajās tiesībās, kā arī starptautiskās konvencijās, kurām pievienojusies Savienība vai visas dalībvalstis, tostarp Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijā un dalībvalstu konstitūcijās.

54. PANTS

Tiesību ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums

Nekas no šajā Hartā noteiktā nav interpretējams kā tiesības iesaistīties kādā darbībā vai veikt kādu darbību, kas vērsta uz kādu šajā Hartā atzītu tiesību un brīvību iznīcināšanu vai to ierobežošanu lielākā mērā, nekā tas paredzēts Hartā.

*

* *

Šis ir pielāgots 2000. gada 7. decembrī pasludinātās Hartas teksts un tas aizstās minēto Hartu no Lisabonas Līguma spēkā stāšanās dienas.